Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

१६५
१६

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

१६५
१६
२८८३३

१६५
१६
२८८३३

गुरुकुल कांगड़ी विश्वविद्यालय
कृपया पुस्तक के ऊपर कोई निशान आदि
न लगायें।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

पुस्तकालय
गुरुकुल कांगड़ी विश्वविद्यालय, हरिद्वार
वर्ग संख्या १६५/१८ आगत संख्या २२२३३

पुस्तक – वितरण की तिथि नीचे अंकित है। इस तिथि सहित ३०वें दिन तक यह पुस्तक पुस्तकालय में वापिस आ जानी चाहिए। अन्यथा १० पैसे के हिसाब से विलम्ब-दण्ड लगेगा।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

पुस्तक सं० ...१६५/१६
आगत सं० ...२२३३
तिथि० ...३.२.२...४
गुरुकुल ग्रन्थालय कांगड़ी

CHECKED 1973
Initial G

पुस्तकालय
गुरुकुल कांगड़ी

साहू प्रभाकर ...-8-१९८४

पढ़

GURDLAL SARWAR
GETR
Date 5 AUG 1959

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

ਬ ਜ਼ਾਬਤਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਆਗਜ਼ਾ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਨਾ ਛਾਪੇ
Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਤੀਂ
ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤਾਂਕਾ
ਕੀਨਾ ਬਡਾ ਕਲੂ ਮੇ ਸਾਕਾ ॥

ਗੁਰੂਮਤਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਪ੍ਰਿਥਮਭਾਗ

ਅਰਥਾਤ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀ ਸੇ ਲੇ ਕਰਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘਪਰਯੰਤ ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੇਦ ਪੁਰਾਣ ਆਦਿ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਮਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਪੱਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ

ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈਜਗਤਸਿੰਘਉਪਦੇਸ਼ਕ
ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਦਿਯਾਨੰਦ ਐਂਗਲੋ
ਵੈਦਕ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ

ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ੧੯੬੧ ਮੇਂ

ਨੇਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੇਸ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੇਂ ਛਪਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਮਰਪਨ

ਮੈਂ ਇਸ ਛੋਟੀ ਸੀ ਪੁਸਤਕ ਕੋ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਲਾਲਾ ਮੁਲਕਰਾਜ ਜੀ ਭੁਲ੍ਹਾ ਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਚਿਰਿਤ੍ਰ ਸ਼ਹੀਦਗੰਜ ਬੀਰਗੰਜ ਆਦੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮੇਂ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਸੇ ਭੇਟ ਕਰਤਾ ਹੂੰ ॥

ਦਾਸ ਜਗਤਸਿੰਘ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ॥

ੳਮ

ਅਗਨੇ ਨਯੇ ਸੁਪਥਾ ਰਾਯੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਸਵਾਨਿ ਦੇਵ ਵੁਯੁਨਾਨਿ ਵਿਦਵਾਨਃ ਯੁਯੋਧਜਸਮਜੁਹੁਰਾਨਮੇਨੋ ਭੂਯਿਸਠਾਂਤੇ ਨਮ ਉਕਤਿੰ ਵਿਧੇਮ॥

ਹੇ ਅਗਨੇ ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਨ ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਹਮ ਸਬਕੋ ਸੀਧਾ ਮਾਗਰ ਦਿਖਾਵੋ ਆਪ ਸਬਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੈਂ ਆਪ ਅਪਨੀ ਦਯਾ ਸੇ ਜੋ ਉਲਟਾ ਟੇਢਾ ਮਾਰਗ ਹੈ ਉਸਸੇ ਹਮਕੋ ਪ੍ਰਥਕ ਕਰੋ ਅਥਵਾ ਵੋਹ ਹਮਸੇ ਛੁਡਾਵੋ ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਨ ਹਮ ਬਾਰੰਬਾਰ ਆਪਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

ਹੇ ਜਗਤ ਪਤੇ ਆਪ ਸਬ ਜਗਤ ਕੇ ਪਤੀ ਹੈਂ ਆਪ ਕੇ ਸਹਾਰੇ ਸੂਰਜ ਚੇਦਰ ਨਖਤ੍ਰ ਚਲ ਰਹੇ ਹੈਂ ਆਪਹੀ ਸਬ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡੋਂ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈਂ ਆਪਕੀ ਅਨੰਤ ਸਗਤੀ ਸੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੋਕਰ ਨਦੀ ਨਾਲੇ ਪ੍ਰਵਾਹਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈ, ਆਪਕੇ ਅਨੰਤ ਬਲ ਸੇ ਯੇਹ ਤਮਾਮ ਚਰਾਚਰ ਜਗਤ ਅਪਨੇ ੨ ਕਾਰਜ ਮੇਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੈ ਆਪ ਕੀ ਸਗਤੀ ਕੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀ ਹੈ ॥

ਆਪਕੀ ਅਨੰਤ ਸਕਤੀ ਕਾ ਆਜਤਕ ਕਿਸੀ ਨੇ ਪਾਰਾ ਵਾਰ ਨਹੀ ਪਾਇਆ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਯੋਗੀਜਨ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਸਬ ਆਪਕੋ ਬੇਅੰਤ ਬੇਅੰਤ ਪੁਕਾਰਤੇ ਚਲੇ ਆਏ ਹੈਂ ਤੁਮ ਸੇ ਬੜਾ ਵਾ ਅਧਕ ਤੋ ਦਰਕਨਾਰ ਕੋਈ ਤੁਮਾਰੇ ਸਮਾਨ ਭੀ ਆਜ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੁਆ ਜੋ ਆਪਕੋ ਠੀਕ ਜਾਨ ਸਕੇ ਇਸ ਲੀਏ ਹੇ ਪਿਤਾ ਮੈਂ ਤੁਛ ਅਲਪਗ ਮਹਾਪਾਪੀ ਹੂੰ ਮੈਂ ਜੋ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਕਤੀ ਸੇ ਸ਼ੂੰਨ ਹੂੰ ਕਿਸੀ ਤਰਾਂ ਸੇ ਆਪਕਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਤ
ਹੂੰ ਇਸਲੀਏ ਬੇਅੰਤ ਬੇਅੰਤ ਕਹਕਰ ਪਰਨਾਮ ਕਰਤਾ ਹੂੰ ॥

ਸਾਮਰਥ ਦੇਵੇ ਤਾਂਕੇ ਇਸ ਅੰਧਕਾਰ ਕੋ ਜੋ ਵੇਦ ਧਰ
ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਪਨੀ ਮੂਰਖਤਾ ਸੇ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹੈਂ ਤੁਮਾਰੇ ਬਲ ਸੇ
ਦੂਰ ਕੀਆ ਜਾਵੇ। ਹਮ ਲੋਗ ਸਬ ਅਸਮਰਥ ਹੈਂ ਆਪਕੀ
ਸਹਾਇਤਾ ਸੇ ਸਬ ਕੁਛ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਹੇ ਪਿਤਾ ਬਲ ਦਾਨਕਰੋ ਕੋ
ਤਾਕੇ ਆਪਕੇ ਬਲ ਸੇ ਬਲੀ ਹੋਕਰ ਵੇਦ ਮਤ ਕੋ ਸਥਾਪਤ ਕਰੈ
ਗਿਆਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੋ ਤਾਂਕੇ ਅੰਧਕਾਰ ਦੂਰ ਕੀਆ ਜਾਵੇ ॥
ਆਪਹੀ ਸੇ ਯਾਚਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਆਸਾ ਹੈ ਹੇ ਪਿਤਾ ਆਪ ਹਮਾਰੀ
ਇਸ ਆਸਾ ਕੋ ਪੂਰਨਕਰੋਂਗੇ ॥

ਓਮ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਰਚਨੇ ਕਾ ਕਾਰਨ

ਥੋੜੇ ਦਿਨੋਂ ਸੇ ਚੰਦ ਆਦਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ ਮੈ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਨਵੀਨ ਤਤ ਖਾਲਸਾ ਕੇ ਨਾਮ ਸੇ ਨਾਮ ਜਦ ਕਰਨੇ ਲਗੇ ਹੈ ਔਰ ਵੋਹ ਅਪਨੀ ਮਨਮਾਨੀ ਬਾਤੋਂ ਕੋ ਫੈਲਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਧਰਮ ਵਰੁਧ ਹੀਲੇ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਵੋਹ ਲੋਗ ਜਗਾ ੨ ਪਰ ਜਾਕਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈ ਕਿ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ॥

ਅਰਥਾਤ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਦਕੋਂ ਸੇ ਭਿੰਨ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਲੀਏ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਜਹਬੀ ਤੌਰ ਪਰ ਏਕ ਜੈਸੇ ਹੈ। ਹਮ ਵੇਦ ਕੋ ਨਹੀ ਮਾਨਤੇ ਅਰ ਨਾ ਹਮਾਰੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਮਾਨਤੇ ਥੇ। ਹਮਾਰੇ ਸੰਸਾਕਾਰ ਬਿਵਾਹ ਆਦਿ ਸਬ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਹੋਨੇ ਚਾਹੀਏ ਅਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸੇ ਵੋਹ ਭਜਨ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੇ ਨਾਮ ਸੇ ਹੈ ਜਿਨ ਮੈ ਈਸਰ ਅਰਾਧਨ ਅਰ ਈਸਰ ਪੂਜਨ ਲਿਖਾ ਹੈ ਬਿਵਾਹ ਪਰ ਲਗਾਤੇਹੈਇਸੀ ਤਰਾਂ ਔਰ ਸੰਸਕਾਰ ਭੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਓਂ ਕੇ ਅੰਦਰ ਉਨ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਅਨਾਚਾਰ ਸੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਇਆ ਹੂਆ ਹੈ ਅਗਰਚੇ ਉਨਕੇ ਸਾਥ ਕੋਈ ਭੀ ਬੁਧੀਮਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਆਦਮੀ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਤ ਕਾ ਮੇਲ ਨਹੀ ਰਖਤਾ ਤਥਾਪੀ ਵੋਹ ਅਪਨੇ ਢਾਈ ਚਾਵਲ ਕੀ ਖਿਚੜੀ ਅਲੈਹਦਾ ਪਕਾਨਾਂ ਚਾਹਤੇ ਹੈ। ਉਨਕੀ ਇਸ ਧਰਮ ਵਰੁਧ ਕਾਰਰਵਾਈ ਕਾ ਕਈ ਦਫਾ ਬੜੇ ੨ ਭਾਰੀ ਜਲਸੋਂ ਮੈਂ ਖੰਡਨ ਭੀ ਕੀਆ ਗਿਯਾ ਲੇਕਨ ਵੋਹ ਲੋਗ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀ ਹੋਤੇ ਔਰ ਅਪਨੇ ਝੂਠੇ ਦਾਵੇ ਕੋ ਦੁਹਰਾਤੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਚੰਦ ਮਿਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਯੇਹ ਸਮਤੀ ਹੂਈ ਕੇ ਲੇਖ ਕੇ ਦੁਵਾਰਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਓਂ ਕੇ ਅਸਲੀ ਮਨਸਾ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਜਾਵੇ ਤਾਕੇ ਯੇਹ ਨਕਲੀ ਅਧੁਨਕ ਸਿੰਘ ਦੁਨੀਆਂ ਮੈਂ ਪਾਪ ਫੈਲਾਨੇ ਅਰ ਪਾਪ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕੇ ਭਾਗੀ ਹੋਨੇ ਮੇ ਖਰੇ । ਇਸ ਲੀਏ ਮੈਂ ਉਨ ਗੁਰੂ ਮਤ ਵਿਰੋਧੀ
ਨਵੀਨ ਤਤਖਾਲਸਾ ਕੇ ਸੁਧਾਰ ਔਰ ਉਨਕੋ ਪੁਨਃ ਗੁਰੂਮਤ ਪਰ
ਦਰਿੜ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਅਪਨੇ ਲੇਖ ਕਾ ਆਰੰਭ ਕਰਤਾ ਹੂੰ
ਮੇਰਾ ਇਸ ਮੇ ਕਿਸੀ ਮੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨੇ ਯਾ ਫੈਲਾਨੇ ਮੇ ਮੁਰਾਦ
ਨਹੀ ਬਲਕੇ ਸਤ ਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਔਰ ਅਸਤ ਮਤ ਕੋ
ਨਿਵਾਰਨ ਕਰਨੇ ਮੇ ਤਾਤਪਰਯ ਹੈ । ਜੋ ੨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੇ ਸੱਚੇ
ਭਗਤ ਮੇਰੇ ਲੇਖਕੋ ਸ਼ੁਧ ਰਿਦੇ ਮੇ ਪਾਠ ਕਰੇਂਗੇ ਵੋਹ ਮੇਰੇ ਮਤਬਲ
ਕੋ ਜਾਨਕਰ ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਮਤ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਗੇ ਜੋ ਵੈਰ ਸਰਿਸਟੀ
ਮੇ ਦੇਖ ਪਾਠ ਕਰੇਂਗੇ ਵੋਹ ਅੰਧਕਾਰ ਮੈ ਗ੍ਰਹਸਤ ਹੋਕਰ ਇਧਰ
ਉਧਰ ਭਟਕਤੇ ਹੁਏ ਪਾਪ ਸਾਗਰ ਕੇ ਮਹਾਂ ਭੰਵਰ ਮੇਂ ਗਿਰੇਂਗੇ

ਇਸ ਲੀਏ ਸਬ ਸਜਨੋ ਮੇ ਵਿਨਯ ਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ
ਕਿ ਵੋਹ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਦਿਸ਼ਟੀ ਮੇ ਪਾਠ ਕਰੇਂ ॥

ਸਬ ਸਜਨ ਧਾਰਮਕ ਸੱਚੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ
ਖਾਲਸਾ ਭਾਈਓਂ ਕਾ ਸੇਵਕ
ਜਗਤ ਸਿੰਘ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ੳਮ

ਅਥ ਗੁਰੂਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਥਮਭਾਗ

ਸਿਖ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਉਨਕੇ ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹਿੰਦੂ ਥੇ ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ਔਰ ਦੇਖੀਏ ਉਨਕਾ ਜਨਮ ਹਿੰਦੂ ਘਰਾਨੇ ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਮੈ ਹੂਆ (ਹਿੰਦੂ ਸੇ ਮੁਰਾਦ ਆਰਯ ਸੇ ਹੈ) ਵੋਹ ਸਖਸ ਜੋ ਬੇਦੋਂ ਕੋ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਔਰ ਵੈਦਕ ਅਥਵਾ ਸਮੇ ਕੇ ਪਰਭਾਵ ਸੇ ਪੌਰਾਣਕ ਵੈਦਕ ਮਿਲੇ ਮਿਲਾਏ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਉਸਕੋ ਹਿੰਦੂ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ॥ ਉਨਕੇ ਪਿਤਾ ਕਾ ਨਾਮ ਕਾਲੂ ਜੀ ਬੇਦੀ ਥਾ ਉਨਕਾ ਜਨਮ ਸੰਸਕਾਰ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤਿ ਸੇ ਕੀਆ ਗਿਆ ॥ ਉਨਕਾ ਮੁਥਾਰਕ ਨਾਮ ਮਿਸਰ ਹਰਿਦਿਆਲ ਜੀਨੇ ਖੁਦਰਖਾ ਥਾ । ਯਗਜੋਪਵੀਤ ਭੀ ਡਾਲਾ ਗਿਆ ਔਰ ਪੜ੍ਹਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਰਯਾਦ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਡਤ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਭੇਜਾ । ਉਨਕੀ ਸਗਾਈ ਉਨਕਾ ਬਿਵਾਹ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤਿ ਸੇ ਹੂਆ ਜੋ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਜਾਏਗਾ ॥

ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ

ਹਿੰਦੂ ਸਾਲਾਹੀਂ ਸਾਲਾਹਿਦਰਸਨਰੂਪਅਪਾਰੁ

ਯੇਹ ਤੁਕ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੇ ਲੀਏ ਕਹੀ ਹੂਈ ਗ੍ਰੰਥ ਮੈਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । ਦੂਸਰਾ ਏਕ ਜਗਾ ਪਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲਾਤ ਹਿੰਦੂ ਇਜਮ ਕੋ ਜਾਹਰ ਕਰਤੇ ਹੈ ਦੇਖੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ।

ਖਤ੍ਰੀਆਤਾਂਧਰਮਛੋਡਯਾ ਮਲੇਛ ਭਾਸਾਗਹੀ।
ਸਰਿਸ੍ਰਸਬਇਕਵਰਨਹੋਈਧ੍ਰਮਕੀਗਤਰਹੀ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਇਸ ਕਾਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈਕੇ ਦੇਖੋ ਖਤ੍ਰੀ ਲੋਗੋ ਨੇ ਧਰਮ ਛੋਡ ਦੀਯਾ ਹੈ ਮਲੇਛ ਭਾਸਾ (ਮੁਰਾਦਫਾਰਸੀਅਰਬੀਹੈ) ਪੜਤੇ ਹੈ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਏਕ ਵਰਨ ਹੋਗਈ ਹੈ ਯਾਨੇ ਵਰਨ ਆਸਰਮ ਨਸਟ ਹੋਗਿਯਾ ਹੈ ॥ ਦੁਨੀਆ ਮੈ ਧਰਮ ਨਹੀ ਰਹਾ ਹੈ ॥

ਯੇਹ ਸਲੋਕ ਜਾਹਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕੇ ਬਾਬਾਜੀ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਹਾਨੀ ਹੋਤੀ ਦੇਖ ਕਰ ਅਫਸੋਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਨੰ: ੩

ਜਬ ਬਾਬਾਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਕੋ ਮਕੇ ਕਾ ਸੈਰ ਕਰਾ ਦੀਆ ਅਰ ਉਸਕੇ ਬਾਦ ਜਬ ਆਪਨੇ ਦੇਸ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਅਰ ਮਰਦਾਨੇ ਕਾ ਅੰਤ ਕਾਲ ਆਇਆ ਤੋ ਬਾਬਾਜੀ ਨੇ ਮਰਦਾਨੇ ਸੇ ਪੂਛਾ ਕਹੋ ਮਰਦਾਨਾ ਤੇਰੇ ਮਰਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਤੇਰੇ ਸ਼ਰੀਰ ਕੋ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ ਸੇ ਦਾਹ ਕਰੇਂਗਾ ਮੁਸਲਮਾਨੋ ਕੀ ਤਰਾਂ ਦਬਾਵੇ। ਤਬ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਕਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿ ਮੈਨੇ ਆਪਕੇ ਚਰਨੋ ਮੈ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੁਜਾਰੀ ਹੈ ਅਬ ਮੈ ਕਿਆ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਾ ਹੂੰ ਮੈਨੇ ਮੱਕਾ ਦੇਖ ਲੀਆ ਉਸਮੈ ਕਿਆ ਰਖਾ ਥਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੁਝਕੋ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤਿ ਸੇ ਜਲਾ ਦੇਨਾ ਬਾਬਾਜੀ ਬਹੁਤ ਪਰਸੰਨ ਹੂਏ ਔਰ ਖੁਰਮਾ ਸੈਹਰ ਮੇਂ ਅਪਨੇ ਹਾਥ ਸੇ ਉਸਕਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਆ ॥

ਨੰਬਰ ੪ ਦੇਖੋ ਜਨਮਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲਾ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੀ ਬਾਣੀ ਕੇ ਆਦ ਮੈ ਓਂਕਾਰ ਸੇ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਕੀਆ ਜੋ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰੋਂ ਔਰ ਵੇਦ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਔਰ ਓਂਕਾਰ ਕੋ ਮੁਖ ਮਾਨਾ ਜੈਸਾ ਕੇ ਵੇਦ ਔਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਔਰ ਉਪਨਿਸਦ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਜਹਾਂ ਦਖਨੀ ਓਂਕਾਰ ਕਾ ਵਰਨਨ ਹੈ ਵਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਲਿਖਤੇ ॥

ਓਮ ਨਮਅਖਰ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਾਰ

ਯਾਨੇ ਓਮ ਜੋ ਅਖਰ ਹੈ ਤੀਨੋ ਭੁਵਨ ਮੈ ਸਾਰ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਯਿਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਚਮਕ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ਨੰਬਰ ੫

ਲਖ ਪਤਾਲਾ ਪਾਤਾਲ ਲਖ ਅਕਾਸਾ ਆਕਾਸ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਓੜਕਓੜਕਤਾਲਥਕੇਬੇਦ ਕਹਨ ਇਕਬਾਤ

ਰੂਮ ਦੇਸ ਮੈ ਮਰਦਾਨੇ ਕੇ ਅਸਨਾਨ ਕਰਤੇ ਵਕਤ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਸੇਮੁਸਲਮਾਨੋਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਤ ਕਾ ਝਗੜਾ ਕੀਆ ਕਿ ਕਿਤਨੀ ਜਮੀਨ ਔਰ ਕਿਤਨੇ ਆਸਮਾਨ ਕਿਤਨੇ ਪਾਤਾਲ ਹੈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਤ ਜਮੀਨ ਸਾਤ ਆਸਮਾਨ ਕਹਤੇ ਥੇ ਮਹਾਰਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਕੇ ਈਸ਼ਰ ਬੇਅੰਤ ਹੈ ਲਾਖੋਂਹੀ ਆਕਾਸ਼ ਹੈ ਲਾਖੋ ਪਾਤਾਲ ਹੈ ਸਬ ਲੋਗ ਤਲਾਸ ਕਰ ਕਰ ਥਕ ਗਏ ਮਗਰ ਵੇਦ ਜੋ ਏਕ ਬਾਤ ਕਹਤਾ ਹੈ ਵੁਹੀ ਸਤ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਜੈ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹੈ॥ ਨੰਬਰ ੬

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਵਾਗਵਨ ਕੋ ਮਾਨਤੇ ਥੇ ਜਪਜੀ ਮੇ ਕਹਤੇ ਹੈ॥

ਆਪੇ ਬੀਜ ਆਪੇਹੀ ਖਾਹਿ ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੀ ਆਵੇ ਜਾਇ॥

ਅਰਥ-ਆਪਹੀ ਕਰਮ ਕਰੋ ਪ੍ਰਥਵੀ ਮੈ ਸ਼ੁਭ ਅਸ਼ੁਭ ਕਰਮ ਰੂਪ ਬੀਜ ਬੋਵੋ। ਔਰ ਆਪਹੀ ਉਸਕਾ ਫਲ ਖਾਵੋ। ਈਸਰ ਕੀ ਆਗਿਯਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਮੈ ਆਨਾ ਜਾਨਾ ਹੋਤਾ ਹੈ।

ਕਿਆ ਯੇਹ ਹਿੰਦੂ ਇਜ਼ਮ ਨਹੀ॥ ਨੰਬਰ ੭

ਜਬ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਗ ਇਸ ਬਾਤ ਸੇ ਨਫਰਤ ਜਾਹਰ ਕਰਨੇ ਲਗੇ ਕੇ ਦੇਖੋ ਹਿੰਦੂ ਮੁਰਦੇ ਜਲਾਤੇ ਹੈ ਔਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਡੇ ਹੈ ਤਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨਕੇ ਖੰਡਨ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਪੁਸਟੀ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਔਰ ਮੁਰਦੇ ਜਲਾਨਾ ਅਛਾ ਬਤਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਯੇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਮੈ ਕਹਾ ਹੇ।

ਮਿਟੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੀ ਪੇੜੇ ਪਈ ਘੁਮਯਾਰ ਘੜਭਾਂਡੇ ਇਟਾਂਕੀਆਂ ਜਲਦੀ ਕਰੇ ਪੁਕਾਰ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜਲਜਲ ਰੋਵੈ ਬਪੜੀ ਝੜਝੜ ਪਵੈ ਅੰਗਯਾਰ। ਨਾਨਕ ਜਿਨ ਕਰਤੇ ਕਾਰਣ ਕੀਆ ਸੋ ਜਾਨੇ ਕਰਤਾਰ ॥

ਅਰਥ—ਜਹਾਂ ਕਬਰਸਥਾਨ ਹੋਤੇ ਹੈ ਵਹਾਂ ਕਬਰੋ ਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟ ਜਾਨੇ ਸੇ ਘੁਮਯਾਰ ਲੋਗ ਮਿਟੀ ਵਹਾਂ ਕੀ ਲਾਕਰ ਉਸਕੀ ਈਂਟੇ ਯਾ ਬਰਤਨ ਬਨਾਤੇ ਹੈ ਉਨਕੋ ਆਗ ਮੇਂ ਪਕਾਤੇ ਹੈ ਤਬ ਮੁਸਲਮਾਨੋ ਕੇ ਜਿਸਮ ਕੀ ਮਿਟੀ ਜਲਤੀ ਔਰ ਪੁਕਾਰ ਕਰਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਈਸਰ ਨੇ ਸਬ ਜਗਤ ਕੋ ਰਚਾ ਹੈ ਵੋਹ ਕਰਤਾ ਇਸ ਸਬ ਭੇਦ ਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ॥

ਕਿਆ ਯੇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਨਹੀ ॥ ਨੰਬਰ ੯

ਸੋਦਰ ਰਾਗ ਆਸਾ ਮਃ ੧

ਦੇਖੋ ਇਸ ਜਗਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਈਸਰ ਕੀ ਉਸਤਤੀ ਕੀਹੈ ਉਸ ਮੇ ਸਬ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੇ ਖਿਆਲਕੇ ਬਮੂਜਬ ਸਬ ਪੁਰਾਨਕ ਖਿਆਲੋ ਕੋ ਭੀ ਸਾਥ ਲੀਆ ਹੇ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੇ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਥੇ ॥

ਸੋਦਰ ਤੇਰਾ ਕੇਹਾ ਸੋਘਰ ਕੇਹਾ ਜਿਤ ਬੈਠਾ ਸਰਬ ਸਮਾਲੇ। ਵਾਜੇ ਤੇਰੇ ਨਾਦ ਅਨੇਕ ਅਸੰਖਾ ਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਵਾਵਨ ਹਾਰੇ ॥ ਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਰਾਗ ਪਰੀਸਿਤੂ ਕਹੀਅੇ ਕੇਤੇ ਤੇਰੇ ਗਾਵਨ ਹਾਰੇ ਗਾਵਨ ਤੁਧ ਨੋ ਪਵਨ ਪਾਣੀ ਬੈਸੰਤਰ ਗਾਵੇ ਰਾਜਾ ਧਰਮ ਦੁਆਰੇ ॥ ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਚਿਤ ਗੁਪਤ ਲਿਖ ਜਾਨਣ ਲਿਖ ਲਿਖ ਧਰਮ ਵੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਚਾਰੇ । ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਈਸਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵੀ ਸੋਹਨ ਸਦਾ ਸਵਾਰੇ । ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਸਨ ਬੈਠੇ ਦੇਵਤਿਆ ਦਰਨਾਲੇ । ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਸਿਧ ਸਮਾਧੀ ਅੰਦਰ ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਸਾਧ ਬੀਚਾਰੇ । ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਜਤੀਸਤੀ ਸੰਤੋਖੀ ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਵੀਰ ਕਰਾਰੇ । ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਪੰਡਤ ਪੜਨ ਰਖੀਸਰ ਜੁਗ ਜੁਗ ਵੇਦਾਂ ਨਾਲੇ । ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਮੋਹਨੀਆ ਮਨ ਮੋਹਨ ਸੁਰਗਾਂ ਮਛ ਪਿਆਲੇ । ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਰਤਨ ਉਪਾਏ ਤੇਰੇ ਅਠਸਠ ਤੀਰਥ ਨਾਲੇ । ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਜੋਧ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰਾ ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਖਾਣੀ ਚਾਰੇ । ਗਾਵਨ ਤੁਧਨੋ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕਰ ਕਰ ਰਖੇ ਤੇਰੇ ਧਾਰੇ । ਸੋਈ ਤੁਧਨੋ ਗਾਵਨ ਜੋ ਤੁਧ ਭਾਵਨ ਰਤੇ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਰਸਾਲੇ । ਹੋਰ ਕੇਤੇ ਤੁਧਨੋ ਗਾਵਨ ਸੋ ਮੈ ਚਿਤਨਾ ਆਵਨ ਨਾਨਕ ਕਿਆ ਵੀਚਾਰੇ ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਂਰਾਜ ਪਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ । ਹੇ ਈਸਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੋਹ ਆਪਕਾ ਕੌਨਸਾ ਦਰ ਔਰ ਕੌਨਸਾ ਘਰ ਹੈ ਜਹਾਂ ਬੈਠ ਕਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਆਪ ਸਬ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਹੇ ਪਰਮੇਸਰ ਤੇਰੇਅਨੇਕ ਨਾਦਹੈ ਅਸੀਖਿਯਾਤ ਹੈ ਗਿਨਤੀ ਨਹੀ ਕਈ ਬਜਾਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈਂ। ਕਈ ਤੁਜ ਕੋ ਰਾਗ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰਾ ਗਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈ। ਪਵਨ ਪਾਣੀ ਅਗਨੀ ਤੁਜਕੋ ਸਬ ਗਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈ। ਧਰਮ ਰਾਜਾ ਗਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਚਿਤ੍ਰਗੁਪਤ ਭੀ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਗਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਲਿਖਤਾ ਰਹਤਾ ਹੈ। ਈਸਰਬ੍ਰਹਮਾ ਔਰ ਦੇਵੀ ਤੁਜਕੋ ਗਾਤੇ ਹੈਂ ਜਿਨਕੋ ਤੂਨੇ ਸਿਰਜਨ ਕੀਆ ਹੈ ਅਥਵਾ ਸਵਾਰਾ ਹੈ ਰਾਜਾ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦਰਾਸਨ ਪਰ ਬੈਠ ਦੇਵਤਿਓ ਕੇ ਸਾਥ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਗਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਸਿਧ ਲੋਗ ਸਮਾਧੀ ਮੈ ਔਰ ਸਾਧ ਬੀਚਾਰ ਸੇ ਤੁਜਕੋ ਗਾਤੇ ਹੈਂ। ਜਤੀ ਸਤੀ ਯਾਨੇ ਜਿਤਇੰਦ੍ਰੀ ਔਰ ਸਤਵਾਦੀ ਔਰ ਸੰਤੋਖੀ ਅਰ ਬਡੇ ਬਹਾਦਰ ਯੋਧਾ ਤੁਜਕੋ ਗਾ ਰਹੇ ਹੈਂ। ਪੰਡਤ ਲੋਗ ਔਰ ਰਿਖੀਜਨ ਯੁਗੋਯੁਗ ਤੁਜਕੋ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਗਾਨ ਕਰਤੇ ਅਪਸਚਰਾਂ ਆਦਿ ਸਬ ਤੁਜਕੋ ਗਾਨ ਕਰਤੀ ਹੈਂ॥ ਬਡੇ ੨ ਬੀਰ ਯੋਧਾ ਔਰ ਅੰਡਜ ਜੇਰਜ ਆਦਿ ਚਾਰੋ ਖਾਨੀਤੁਜਕੋ ਗਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਅਨੇਕ ਜੋ ਤੂਨੇ ਰਚਕਰ ਧਾਰਨ ਕੀਏ ਹੈ ਤੁਜਕੋ ਗਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੋ ਤੁਜਕੋ ਅਛੇਲਗਤੇ ਵੋਹੀ ਤੇਰੀ ਭਗਤੀ ਰਤ ਹੋਕਰ ਤੁਜਕੋ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਗਾਤੇਹੈ।ਹੋਂਪਰ-ਮਾਤਮਨ ਔਰਭੀ ਅਨੇਕ ਤੁਜਕੋ ਗਾਨ ਕਰਰਹੇਹੈ।ਜੋ ਮੇਰੇਖਜਾਲ ਮੈ ਨਹੀ ਆਤੇ ਮੈ ਕਿਆ ਬੀਚਾਰ ਸਕਤਾ ਹੂੰ। ਬੇਅੰਤ ਹੇ ਬੇਅੰਤ ਤੇਰੇ ਗਾਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਭੀ ਗਿਨਤੀਮੈ ਨਹੀ ਆਸਕਤੇ ਹੈਂ॥

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਸੇ ਸਾਫ ਪਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਬਾਬ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੈਸੇ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ ਕੇ ਤਮਾਮ ਪੌਰਾਣਕ ਲਿਟਰੇਚਰ ਧਰਮਰਾਇ ਚਿਤ੍ਰਗੁਪਤਪਵਨ ਪਾਨੀ ਆਦਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵੀ ਇੰਦ੍ਰ ਅਰ ਦੇਵਤਾ ਸਬ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਸਿਧ ਸਾ ਪੰਡਤ ਔਰ ਰਿਖੀਜਨ ਔਰ ਵੇਦੋਂ ਕਾ ਗਾਨ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿਸ ਤ ਸੇ ਸਾਸਤਰੋਂ ਕੀ ਅਸਤੁਤੀ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਾਡੋ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਔਰ ਈਸਰ ਕੋ ਬੇਅੰਤ ਕਹਕਰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕੀ ਹੈ ਕਿਆ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਹਿੰਦੂ ਥੇ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਨੰਬਰ ੯–ਦੇਖੋ ਯਹਾ ਪਰ ਮਹਾਰਾਜਨੇ ਸਾਸਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਨ ਆਸ਼ਮ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਯਦੀ ਉਨਕੇ ਖਿਆਲਾਤਕੀ ਤਰਫ ਤਨਕ ਭੀ ਧਿਆਨ ਦੀਆ ਜਾਵੇ ਤੋ ਬਿਲਕੁਲ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ॥ ਮਹਲਾ

ਖਤ੍ਰੀ ਸ਼ਬਦੰ ਸੂਰ ਸ਼ਬਦੰ ਸੂਦਰ ਸ਼ਬਦੰ ਪਰਾ ਕਰਤੇ । ਯੋਗ ਸ਼ਬਦੰ ਗਿਆਨ ਸ਼ਬਦੰ ਬੇਦ ਸ਼ਬਦੰ ਬ੍ਰਹਮਨਹ ॥

ਇਸਕਾ ਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਤ੍ਰੀ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਸ਼ੂਰਬੀਰ ਹੋਨਾ ਅਥਵਾ ਖਤ੍ਰੀ ਵੋਹਹੈ ਜੋ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ੂਰਬੀਰ ਹੈ । ਜੋ ਪਰਾਕ੍ਰਤ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੇ ਦਵਾਰਾ ਸੇਵਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਥਵਾ ਸੇਵਕਹੈ ਵੋਹ ਸੂਦਰ ਕੈਹਲਾਨੇ ਕੇ ਯੋਗ ਹੈ । ਜੋ ਮਨ ਸੰਯੋਗ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ ਗਿਆਨ ਵਾਨ ਹੈ ਬੇਦ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹਾ ਸੁਨਾ ਵਿਚਾਰ ਸਕਤਾ ਵੋਹ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਹੈ ਅਥਵਾ ਉਸਕੋ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਪਦਵੀ ਮਿਲਨੀ ਚਾਹੀਏ ॥

ਯੇਹ ਸਬ ਹਿੰਦੂ ਇਜ਼ਮ ਕੇ ਖਿਆਲਾਤ ਹੈ ਜੋ ਗੀਤਾ ਔਰ ਮਨੂਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਆਦ ਆਰਸ਼ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੈਂ ਪਾਏ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥

ਨੰਬਰ ੧੦ ਮਹਲਾ ੯

ਸਾਦ ਸੈਹਜ ਸੁਖ ਰਸਕਸ ਤਜੀਅਲੇ ਕਾਪੜ ਛੋਡੇ ਚਮੜ ਲੀਏ । ਦੁਖੀਏ ਦਰਦਵੰਦ ਦਰ ਤੇਰੇ ਨਾ ਮਰਤੇ ਦਰਵੇਸ ਭਏ । ਖਲੜੀ ਖਪਰੀ ਲਕੜੀ ਚਮੜੀ ਸਿਖਾ ਸੂਤ ਧੋਤੀ ਕੀਨੀ ਤੂ ਸਾਹਿਬ ਹੌ ਸੰਗੀ ਤੇਰਾ ਪੂਨਵੈ ਨਾਨਕ ਜਾਤ ਕੈਸੀ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਪੱਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਜਿਲ੍ਹੇ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗਾਓ ਬਾਸਰਕੀ ਮੈਂ ਤੇਜਭਾਨ ਖਤ੍ਰੀ ਭਲੇ ਕੇ ਘਰ ਮੈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੂਏ ਥੇ ਇਨੋਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅਪਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿਚ ਬਿਤਾਈ ਹੈ ਮਹਾਂਰਾਜ ਇਕੀਸ ਦਫਾ ਖੁਦ ਨੰਗੇ ਪਾਓਂ ਸੰਗਤੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਹਰਦਵਾਰ ਗਏ ਹੈਂ। ਔਰ ਫਿਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਵਲੀ ਤੀਰਥ ਰਚਾ। ਬਾਵਲੀ ਕੀ ਚੌਰਾਸੀ ਸੀੜ੍ਹੀ ਬਨਾਈ ਕਿ ਜੋ ਸਖਸ਼ ਇਸ ਮੈਂ ਇਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਏਕ ਏਕ ਸੀੜ੍ਹੀ ਪਰ ਸਪਜੀ ਕਾ ਜਪ ਕਰੇਗਾ ਉਸਕੀ ਚੌਰਾਸੀ ਲਾਖ ਯੋਨਿ ਕਟ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਬ ਭੀ ਸਿਖ ਲੋਗ ਵਹਾਂ ਪਰ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸਨਾਨ ਦਾਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਮੁਕਤਿਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਬਾਵਲੀ ਵ ਨਾਮ ਬਾਵਲੀ ਸਾਹਿਬ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ॥

ਏਕ ਦਫਾ ਕੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂਰਾਜ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕੁਰੂਖੇਤ੍ਰ ਆਦਿ ਤੀਰਥੋਂ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਜਮਨਾ ਜੀ ਮੇਂ ਇਸਨਾਰ ਕਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਦਾਨ ਦੇਕਰ ਗੰਗਾ ਜੀ ਪਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਔਰ ਮੁਕਾਮ ਕਨਖਲ ਮੈ ਗੰਗਾ ਜੀ ਕੇ ਕਨਾਰੇ ਪਰ ਪੀਪਲ ਕੇ ਨੀਚੇ ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ ਬੈਠੇ ਥੇ ਸੁਨ ਕਰ ਬਹੁਤ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਹਰ ਏਕ ਫਿਰਕੇ ਕੇ ਉਨਕੇ ਪਾਸ ਆਏ ਔਰ ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ ਹੋਤਾ ਰਹਾ। ਮਹਾਂਰਾਜ ਨੇ ਗਰੀਬੋਂ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਦਾਨ ਦੀਆ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾਜੀ ਕੀ ਬਹੁਤ ਉਸਤਤੀ ਕੀ। ਗੰਗਾ ਕੋ ਦੇਵੀ ਕਰਕੇ ਪੂਜਾ ਔਰ ਵੋਹ ਪਰਤਖ ਹੂਈ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਕਿ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਨੀਚੇ ਦਰਜ ਕਰਤਾ ਹੂੰ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸਤਰਾਂ ਉਸਤਤੀ ਕਰਤੇ ਹੈ।

੯ ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਸ ਸੂਃ ਸਫਾ ੨੫੯

ਇਸੀ ਰੀਤ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਗਏ। ਕਨਖਲ ਬਿਖੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਿਵਰ ਕੋ ਕਿਏ । ਸੁਰਸਰਤਟ ਪਰ ਪੀਪਰ ਥਾਨਾ । ਬੈਠੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਭਗਵਾਨਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਕੋ ਊਜਲ ਨੀਰ । ਕੀਨ ਸਨਾਨ ਸ੍ਰੀਰ ਸਧੀਰ ॥ (ਸਫਾ ੨੬੦ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼)

ਪੁਨ ਸ੍ਰੀਸੁਰਸਰਅਰਾਧੀ। ਹੇਦੇਵੀ ਬਡ ਜਤਨ ਨ ਲਾਧੀ । ਕੇਤਕ ਨ੍ਰਿਪ ਕਰ ਕਰ ਤਪ ਮਰੇ। ਬਹੁ ਭਾਗੀਰਥ ਲਿਆਵਨ ਕਰੇ । ਸਿਵਨੇ ਧਾਰ ਸੀਸ ਪਰ ਧਾਰੀ । ਅਘਹਰਬੇ ਕੋ ਧਰ ਪਰ ਬਾਰੀ । ਤੀਨ ਲੋਕ ਮਾਨੀ ਅਘ ਹਾਨੀ। ਪ੍ਰਥਮ ਸੇਵ ਹਮਨੇ ਤਵ ਠਾਨੀ । ਤਿਹਕੋ ਫਲ ਸੁਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵਾ । ਸਰਬ ਪ੍ਰਪੰਚ ਆਪ ਕਰ ਜੋਵਾ । ਇਹ ਦਰਸਨ ਬਿਦਤਹੁ ਨਿਜ ਦੇਹ । ਨੇਹ ਅਛੇਹ ਮੋਹ ਲਖ ਲੇਹ ॥

ਇਸਕਾ ਅਰਥ ਯੇਹ ਹੈ ॥

ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੂਚ ਕਰਤੇ ਮਹਾਂਰਾਜ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਗੰਗਾ ਕੇ ਕਨਾਰੇ ਕਨਖਲ ਮੈਂ ਪੀਪਲ ਕੇ ਨੀਚੇ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ ਗੰਗਾ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਮੈ ਸਨਾਨ ਕੀਆ ਪੁਨਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਸਤਤੀ ਕਰਨੇ ਲਗੇ ਕਿ ਹੇ ਦੇਵੀ ਤੁਝਕੋ ਬਹੁਤ ਯਤਨ ਸੇ ਬੜੇ੨ ਰਾਜਾ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਤਪ ਕਰਕੇ ਕਈ ਮਰਭੀ ਗਏ ਪੀਛੇ ਭਾਗੀਰਥ ਜੀ ਨੇ ਪਾਇਆ । ਤੁਝਕੋ ਸਿਵਜੀ ਨੇ ਧਾਰਨ ਕੀਆ ਥਾ । ਤੂੰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਤੀਨੋ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਪਾਪ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਹੈਂ ਇਤਆਦਿ ਉਸਤ
ਕੀ। ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਕੇ ਸਫੇ ੧੯ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮ
੧੬੦੩ ਬਿਕ੍ਰਮ ਕੋ ਬਾਈਸਵੀ ਦਫਾ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਸੰਗ
ਸਮੇਤ ਗੰਗਾ ਜੀ ਪਰ ਗਏ॥

ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਕੀਜੀਏ ਵਿਚਾਰੀਏ ਕਿ ਜੋ ਸਖਸ ਇਤ
ਦਫਾ ਸਰੇ ਰਿਦੇ ਸੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਪਰ ਜਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਦਾਨ ਪੁਨ ਅ
ਗੰਗਾ ਜੀ ਕੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਉਸਤਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਿਆ ਉਸਸੇ ਬੜ ਕ
ਔਰ ਕਿਆ ਹਿੰਦੂ ਪਨ ਹੈ॥

ਉਸੀ ਸਫਾ ੧੯੦ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਪਰ ਲਿਖਾਹੈ
ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਧੀ ਰਾਤ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਜਾਗਕੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਮਗ
ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਵਰ
ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਦਿਲੀ ਆਯਾ ਦੁਧ ਚਾਵਲ ਥੋੜੇ ਜੇਹੇ ਛਕਦੇ । ਪਿਛ
ਪੈਹਰ ਕੇ ਸਮੇ ਗੋਪਾਲ ਪੰਡਤ ਤੋਂ(ਉਪਨਿਸਦਾ ਆਦਿਕ ਸ਼ਾਸਤ
ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਨਦੇ ਸਨ॥

ਕਿਉਂ ਸਾਹਿਬ ਅਬਭੀ ਕਿਸੀ ਦੀਵਾਨ ਖਾਲਸਾ
ਉਪਨਿਸ਼ਦੋਂ ਕੀ ਕਥਾ ਪੰਡਤ ਲੋਗੋਂ ਸੇ ਸੁਨੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਵਾਹਕਿਆ
ਸਿਖੀ ਹੈ। ਜਿਨਕੇ ਗੁਰੂ ਉਪਨਿਸਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨੋ ਸੇ ਪਿਆਰਾ ਜਾ
ਕਰ ਕਥਾ ਸੁਨੇ ਉਨਕੇ ਕਲਯੁਗੀ ਚੇਲੇ ਉਪਨਿਸਦ ਛੋੜ ਵੇਦੋਂ ਕ
ਹੀ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਬੈਠੇ॥

ਸਾਬਾਸ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਖੂਬ ਚਲਾਈ ਹੈ॥

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਤਾਲੀਮ

ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸੋਰਠ ਮਃ ੩ ਸਃ ੫੯੭ ਅਸਟਪਦੀਆਂ।

ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਸਦਾ ਤੂ ਰਖਦਾ ਹਰਜੀਓ ਧੁਰ
ਤੂ ਰਖਦਾ ਆਇਆ। ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਜਨ ਤੂਰਾਖ
ਲਏ ਹਰਜੂ ਹਰਨਾਖਸ ਮਾਰ ਪਚਾਇਆ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਹੈ ਹਰਜੀ ਮਨਮੁਖਾਂ ਭਰਮ ਭੁਲਾਇਆ। ਹਰਜੀ ਏਹ ਤੇਰੀ ਵਡ ਆਈ। ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਪੈਜ ਰਖਹੁ ਸੁਆਮੀ ਭਗਤ ਤੇਰੀ ਸਰਨਾਈ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਇਜ਼ਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਖਤੇ ਚਲੇ ਆਏ ਹੈਂ। ਆਪਨੇ ਪੂਰਬ ਸਮਯਮੇਂ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਭਗਤ ਕੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਜਬਕੇ ਉਸਕੇ ਬਾਪਨੇ ਉਸਕੋ ਕਹਾ ਤੇਰਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਹਾਂਹੈ। ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੂਨੇ ਨਰਸਿੰਘ ਰੂਪ ਧਾਰਣ ਕਰਕੇ ਉਸਕੋ ਮਾਰ ਉਡਾਇਆ। ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਗੁਰਮੁਖ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਤੇਰੀ ਇਸ ਬਾਤ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਹੈ ਮਗਰ ਮਨਮੁਖ ਭ੍ਰਮ ਮੈ ਪੜੇ ਹੂਏ ਤੁਝ ਪਰ ਨਿਸਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ। ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਯੇਹ ਤੇਰੀ ਬਡਾਈ ਹੈ ਭਗਤ ਭੀ ਤੇਰੀ ਸਰਨ ਮੈਂ ਪੜੇ ਹੈਂ॥

ਦੇਖੋ ਯਹਾਂ ਪਰ ਕੈਸੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹਿੰਦੂ ਖਿਆਲਾਤ ਮਹਾਂਰਾਜ ਜਿਨੇ ਸਬਦ ਮੈਂ ਵਰਨਨ ਕੀਏ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਔਰ ਹਰਨਾਖਸ ਕਾ ਕਿਸਾ ਜੋ ਭਾਗਵਤ ਪੁਰਾਨ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਉਸਕ ਤਸਲੀਮ ਕਰਕੇ ਕਹਤੇਹੈਂ ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪ ਸਦਾ ਸੇ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰਤੇ ਚਲੇ ਆਏ ਹੋਂ ਜੈਸੇ ਪੂਰਬ ਕਾਲ ਮੈ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਕੋ ਹਰਨਾਖਸ ਸੇ ਬਚਾਇਆ ਦੁਸਟ ਕੋ ਮਾਰਾ ਐਸੇ ਇਸ ਸਮੇ ਆਪ ਹਮਾਰੀ ਰਖਯਾ ਕਰੋ॥

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੩ ਸਫਾ ੯੮੩

ਜਗ ਛਤੀਹਕੀਓ ਗੁਬਾਰਾ। ਤੂੰ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰਾ। ਹੋਰ ਕਿਆ ਕੋ ਕਹੈ ਆਖ ਵਖਾਨੈ ਤੂ ਆਪੇ ਕੀਮਤ ਪਾਇਹਾ। ਓਂਕਾਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਬ ਸ੍ਰਿਸਟ ਉਪਾਈ। ਸਬ ਖੇਲ ਤਮਾਸੇਤੇਰੀ ਵਡਆਈ। ਆਪੇਵੇ ਕਰਕੇ ਸਬ ਸਾਂਚਾ ਆਪੇ ਭਨ ਘੜਾਇੰਦਾ॥

ਯੇਹ ਸਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਔਰ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੇ ਖਿਆਲਾਤ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਯੁਗ ਪਹਿਲੇ ਅੰਧਕਾਰ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੂ ਆਪ ਹੀ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਉਸਸੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਆਪਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਆਪਹੀ ਪ੍ਰਲੈ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅੰਤਸਮੈ ਵਸੀਯਤ ਕੀ ਥੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਰਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਜੈਸੀ ਲੋਕਕ ਵੈਦਕ ਰੀਤਿ ਹੈ ਵੋਹ ਸਬ ਕਰਨੀ ਪੰਡਤ ਕੋਸੋ ਗੋਪਾਲ ਕੋ ਬੁਲਾ ਕਰ ਕਥਾ ਕਰਾਨੀ ਹਰਸਰ ਯਾਨੇ ਗੰਗਾ ਮੇ ਫੂਲ ਅਸਤੀਆਦਿ ਡਾਲ ਦੇਨਾ। ਇਸਕੀ ਗਵਾਹੀ ਸ੍ਰੀਸੁੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਦੀ ਹੈ ਜਿਨਕੀ ਤਸਦੀਕ ਗ੍ਰੰਥਮੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀਨੇ ਨਿਸਚਾ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀ ਹੂਈ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸੰਸਕਾਰੋਂ ਕੇ ਮੌਕਿਆ ਪਰ ਇਸੀ ਪੁਸਤਕ ਮੈਂ ਦੀਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪੱਕੇ ਹਿੰਦੂਥੇ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਪੱਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਹਰਦਾਸ ਮਲ ਖਤ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਕੇ ਘਰ ਮੇਂ ਸ੍ਰੈਹਰ ਲਾਹੌਰ ਚੂਨੀਮੰਡੀ ਮੈਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੂਏ । ਇਨਕੇ ਸਬ ਸ੍ਰੀਸਕਾਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੂਏ ਇਨਕਾ ਬਿਵਾਹ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਘਰ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤਿ ਸੇ ਹੂਆ ਜੋ ਸੀਸਕਾਰੋਂ ਮੈਂ ਲਿਖਾ ਜਾਏਗਾ । ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਪੱਕੇ ਹਿੰਦੂ ਖਿਆਲਾਤ ਕੇ ਥੇ ਜੋ ਬਾਵਲੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਤੀਰਥ ਕੇ ਤੌਰ ਪਰ ਖੁਦਵਾਈ ਥੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਤੀਰਥ ਸਮਝ ਕਰ ਖੁਦ ਉਸਕੀ ਮਿਟੀ ਟੋਕਰੀ ਸੇ ਸਿਰ ਪਰ ਉਠਾਤੇ ਰਹੇ ਬੜੇਹੀ ਧਰਮ ਪਰ ਸਰਦਾਲੂ ਥੇ । ਜਬ ਆਪਕੋ ਗਦੀ ਸੁਪੁਰਦ ਹੁਈ ।ਜਬ ਗਦੀ ਨਿਸੀਨ ਹੁਏ ਤਬ ਅਪਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਔਰ ਅੰਗਦ ਜੀ ਕੇ ਅਸਾਰੇ ਸੇ ਜੋ ਸਥਾਨ ਕਾ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਕੋ ਪਤਾ ਲਗਾ ਥਾ ਉਨਕੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਾ ਮਹਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਔਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨਤੀਰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਾਇਆ ਥਾਨੇ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਾ ਤਲਾਬ ਖੁਦਵਾਇਆ ਜਿਸਕੀ ਕਥਾ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਔਰ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਇਸ ਤਰਾਂ ਪਰ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ॥

ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਸਫਾ ੧੯੯

ਏਕ ਰਵਾਇਤ ਇਸ ਤਰਾਂ ਕੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਚੰਦ ਖਤ੍ਰੀ ਪਟੀ ਕੇ ਰਹਿਨੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਅਪਨੀ ਏਕ ਲੜਕੀ ਕੀ ਸਾਦੀ ਏਕ ਪਿੰਗਲੇ ਆਦਮੀ ਕੇ ਸਾਥ ਕਰਦੀ ਥੀ ਕਿਉਂ ਵੋਹ ਲੜਕੀ ਕਹਤੀ ਥੀ ਕਿ ਮੈ ਅਪਨੇ ਕਰਮੋਂ ਕਾ ਫਲ ਖਾਤੀ ਔਰ ਭੋਗਤੀ ਹੂੰ ਉਸ ਦੁਸਟ ਨਾਸਤਕ ਪਿਤਾ ਕੇ ਐਸੇ ਸਲੂਕ ਸੇ ਵੋਹ ਨਹੀਂ ਘਬਰਾਈ ਔਰ ਅਪਨੇ ਪਤੀ ਕੋ ਏਕ ਟੋਕਰੇ ਮੈ ਉਠਾਕੇ ਗਾਓ ੨ ਚਲਤੀ ਹੁਈ ਬਿਸਾਖੀ ਕੇ ਰੋਜ ਉਸ ਜਗਾ ਪਰ ਪਹੁਚੀ ਜਹਾਂ ਦੁਖਭੰਜਨੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ । ਅਪਨੇ ਪਤੀ ਕੋ ਵਹਾਂ ਛੋਡ ਕਰ ਵੋਹ ਗੁਰੂ ਲੰਗਰ ਸੇ ਰੋਟੀ ਲੇਨੇ ਗਈ ਪੀਛੇ ਉਸ ਕੁਸਟੀ ਨੇ ਕਿਆ ਦੇਖਾ ਜੋ ਦੋ ਕਉਏ ਉਸ ਮੈਂ ਨਾਹਕੇ ਸਫੈਦ ਹੋਗਏ ਹੈਂ ਵੋਹ ਭੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜਲਦੀ ਜਿਸ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਲੋਟਤਾ ਹੂਆ ਆ ਪਾਨੀ ਮੈਂ ਗਿਰਾ ਨਾਹਤੇਹੀ ਅਛਾ ਹੋਗਿਆ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੇ ਆਨੇ ਪਰ ਤਕਰਾਰਹੂਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਪਤੀ ਕਹਾਂ ਗਿਆ ਉਸਨੇ ਕਹਾ ਮੈਂਹੀ ਹੂੰ ਗਰਜੋ ਕਿ ਝਗੜਾ ਹੋਨੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਗਏ ਔਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਤੇਰਾ ਪਤੀ ਯੇਹੀ ਹੈ ਤੇਰੇ ਪਤਿਬਰਤ ਧਰਮ ਕੇ ਬਲ ਸੇ ਔਰ ਤੀਰਥ ਕੇ ਕਾਰਨ ਅਛਾ ਹੋਗਿਆ ਤਬ ਉਸਨੇ ਉਸਕੋ ਅਪਨਾ ਪਤੀ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕੀਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਕਾ ਨਾਮ ਦੁਖਭੰਜਨੀ ਸਾਹਿਬ ਰਖਾ।

ਯੇਹ ਸਬਦ ਭੀ ਕਹਾ ਹੈ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਤਗੁਰ ਸਤਵਾਦੀ ਜਿਤਨਾਤੈ ਕੂ ਆਹੰਸ ਹੋਵੈ। ਨਾਨਕ ਧਨ ਧਨ ਵਡੇ ਵਡ ਭਾਗੀ ਜਿਨ ਗੁਰਮਤ ਨਾਮ ਰਿਦੇ ਮਲਧੋਵੈ।

ਦੂਸਰੀ ਰਵਾਇਤ ਨੀਚੇ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸਫਾ ੧੯੯ ਮਃ ੩ ਖਾਲਸਾ ਤਵਾਰੀਖ

ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਇਸ ਤੀਰਥ ਮੈਂ ਐਡੀ ਸਕਤੀ ਕਿਉਂ ਕਰ ਹੋਈ। ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਕੇਸੋਗੋਪਾਲ ਜੋ ਤੀਸਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਵੇਦਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸਨੇ ਸਭਾ ਵਿਚ ਏਹ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਪੁਰਾਨ ਤੇ ਭੁਵਿਖਤ ਪੁਰਾਨ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕਿ ਸੂਰਜਵੰਸੀ ਇਖਵਾਕੂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਜਦ ਏਥੇ ਜਗ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਭ ਰਿਸ਼ੀਮੁਨੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸਿਵ ਆਦਕ ਦੇਵਤਾ ਆਏ ਜਗ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇਆ ਰਾਜਾ ਨੇ ਸਬਨਾ ਦੇ ਚਰਨ ਧੋਕੇ ਏਥੇ ਜਲ ਦੇ ਕੁੰਮ ਵਿਚ ਪਾਏ ਸਨ ਓਹ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਪੈਨੇ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਖਿਯਾ ਤੇ ਵਰਦਿਤਾ ਕਿ ਕਲਜੁਗੀ ਜੀਵਾ ਦੇ ਉਧਾਰ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੀਰਥ ਏਥੇ ਆਕੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਨਗੇ। ਅਤੇ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਸਮੇ ਬੇਦੀਬੰਸ ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਰਾਜ ਰਿਖੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਕੇ ਇਸ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸ਼ੀਰਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਲਗੇ । ਅਤੇ ਮਹਾਂ ਰਾਮਾਇਣ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਲਉ ਕੁਸ਼ੂ ਨੇ ਜੰਗ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਬਰਖਾ ਇੰਦਰ ਪਾਸੋ ਕਰਵਾਕੇ ਰਾਮਚੰਦਰ ਜੀ ਕੀ ਸੈਨਾ ਜਿਵਾਈ ਸਾ ਇਸਤਰਾਂ ਕਰਕੇ ਏਸ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੈ ॥

੨ ਰਾਸ ਸਫਾ ੪੨੪ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲਿਖਾ ਹੇ

ਨ੍ਰਿਪ ਇਖਵਾਕ ਬਲੀ ਇਕ ਕਾਲ । ਚਹਓ ਜਗਤਕੋ ਕਰਨ ਬਿਸਾਲ । ਸਗਲ ਪ੍ਰਿਥਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹ ਕੀਨੇ । ਯਜਜ ਸਮਾਜ ਨ ਸੰਗ ਯਾਹੀਨੇ । ਅਵਾਹਨ ਸਗਰੇ ਸੁਰਕਰੇ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜ ਕਰਮੁ ਨ ਬਰੇ । ਆਇਯੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਯੁਤ ਬ੍ਰਹਮਾਨੀ ਸੰਕਰ ਗਨਕੇ ਸੈਹਤਭਵਾਨੀ । ਤੀਨ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਭੂ ਬੁਲਾਏ । ਸੰਗ ਇੰਦਰ ਆਦਕ ਅਧਕ ਸੁਹਾਏ । ਅਗਮ ਪਰੋਗਮ ਮਘਵਾ ਆਦ । ਸਰਬ ਦੇਵਤਾ ਯੁਪ ਐਹਲਾਦ । ਧਨਖ ਪ੍ਰਤੰਜਨ ਕੇ ਗਨ ਆਏ । ਰੁਦਰ ਇਕਾਦਸ ਸਬਸਮੁਦਾਏ । ਵਿਸਵਾ ਦੇਵ ਮਹਾਂਰਿਖੀ ਘਨੇ । ਗੰਧਰਬ ਕਿੰਨਰ ਜਾਹਿਨਾਗਨੇ ॥ ਵਿਦਯਾ ਧਰ ਸਸਿ ਸੂਰਜ ਆਏ । ਜੇ ਪਤਾਲਬਾਸੀ ਐਹਲਾਇ । ਤੀਨ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਲੋਕ ਮੈ ਮੁਖ ਸਬ ਆਇ । ਲੇਨ ਆਪਨੋ ਭਾਗ ਬਿਠਾਇ। ਮਿਤ੍ਰਮੰਡਲ ਕੇ ਦਿਜਤਿਖ ਸਾਰੇ । ਕਰੇ ਇਕਤ੍ਰ ਮਹੀਪਹਕਾਰੇ । ਮਹਾਂਜਗ ਤਿਨ ਰਚਯੋ ਬਨਾਇ । ਸਬਕੋ ਯਥਾਜੋਗ ਤਰਿ ਪਤ ਤਾਇ। ਹਬਯ ਕਬਯ ਦੇ ਕਰਵਿਧਆਛੇ।ਦੀਯੋ ਦਾਨਜੋ ਤਕ ਜੋ ਆਛੇ। ਤਿਤਨਤਰਯੋ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤਲਕੋਈ। ਲੇ ਕਰ ਤਰਿ ਪਤਦਾਨ ਸਬਹੋਈ। ਹਵਨਕੁੰਡ ਕੇ ਚਾਰੋ ਪਾਸੇ। ਮੁਖ ਦੇਵਤਾ ਬੈਠ ਪ੍ਰਕਾਸੇ। ਜਥਾਜੋਗ ਸਭਕੋ ਦੈਭਾਗ। ਪਦਮਾ ਪ੍ਰਤਿ ਕੇ ਰਸ ਅਨਰਾਗ। ਕਰਕਰ ਭਗਤ ਸਗਲ ਹਰਖਾਏ। ਜਸ ਇਖਵਾਕ ਸਗਲ ਜਗਛਾਏ। ਬਿਧ ਹਰਹਰ ਆਦਕ ਸੁਰਸਾਰੇ। ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭੂਪਸਤਕਾਰੇ। ਬ੍ਰਮਬ੍ਰਸਭਹੁੰਮਿਲ ਕਹਿਓ। ਹਾਥ ਜੋੜ ਨ੍ਰਿਪ ਠਾਢੋਂ ਰਹਿਓ । ਕਹਤ ਭਯੋ ਏਹ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁਨੀਜੈ। ਸਭ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਏਹ ਵਰ ਦੀਜੈ । ਜਹਾਂ ਨਿਵਾਸ ਆਪ ਤੁਮ ਕੀਨੋ। ਧਰਆਨੰਦ ਮਜ ਦਰਸਨਦੀਨੋ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਗਨਕੁੰਡ ਏਹ ਤੀਰਥ ਹੋਇ। ਕਲਖਹਤਹ ਮਜਹ ਨਰ ਜੋਇ। ਹੋਇ ਜਗਤ ਮੈ ਮਹਾ ਪ੍ਰਕਾਸ। ਇਸਕੇ ਸਮ ਦੁਤੀਓ ਨਹ ਭਾਸ। ਅਗਨਕੁੰਡ ਕੇ ਜਿਸਜਿਸਦਿਸਹੋ। ਤਿਸਤਿਸ ਦਿਵਸਸਦਹੀਤੁਮ ਬਸਹੋ। ਈਹਾਂ ਆਇਜੋ ਕਰੇ ਅਸਨਾਨਾ। ਚਹੁੰਦਿਸ ਫਿਰਕਚ ਬੰਧਨ ਠਾਨਾ। ਤਿਸਕੇ ਸਕਲ ਕਰੋ ਕਲਿਯਾਨਾ। ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲ ਵਿਖ ਹਾਨਾ। ਸੁਨਯੋ ਭੂਪ ਤੇ ਸਭਨੇ ਕੇਹਯੋ। ਪੁਰਸੋਤਮ ਦਿਸ ਤਬ ਲੈਹੋ। ਸ੍ਰੀਨਾਰਾਇਨ ਸਭਦਿਸਹੇਰ। ਕਰੀ ਕਿਰਪਾ ਬੋਲੇਤਿਸ ਬੇਰ। ਹੇ ਭੂਪਤ ਤੂੰ ਭਗਤ ਮਹਾਨ। ਕਾਰਨ ਪਰਉਪਕਾਰ ਬਖਾਨ। ਜਿਮ ਜੀਵਨ ਕੋ ਹੋ ਕਲਿਯਾਨ। ਹਮ ਭੇਜਾਚਓ ਅਸਤੇ ਦਾਨ ਮਮ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਤੈ ਸਭ ਹੋਇ। ਤੀਰਥ ਮਹਾਂ ਲਖੈ ਸਭ ਕੋਇ। ਲਾਖੋ ਬਰਸ ਵਿਦਤ ਅਬ ਰਹੈ। ਪੁਨ ਛਪ ਜਾਇ ਨਾ ਕੋਊ ਲਹੇ। ਪੰਚ ਹਜਾਰ ਬਿਦਤੈਂ ਕਲੀ ਕਾਲ। ਤਬ ਮਮਹੋਇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਵਤਾਰ ਬਿਸਾਲ। ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਨਿਜ ਨਾਮ ਧਰਾਵੋ। ਭਗਤ ਪੰਥ ਜਗ ਮੈ ਬਿਦਤਾਂਵੋ। ਜੋਗਜਗਯ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਜੁਗ ਧਰਮ ਇਨਮੋ ਕਰੈ ਲਹੈ ਜਗ ਧਰਮ। ਕਲਯੁਗ ਮੈ ਨਰ ਸਕਤਿ ਵਿਹੀਨ। ਬੁਧਬਿਧ ਬਲਤੇ ਜਿਨਤਨਛੀਨ। ਤਿਨਕੇ ਹਿਤ ਸੁਭ ਮਾਰਗ ਪਾਵਨ। ਤਨ ਧਰ ਫਿਰੋ ਸਰਬ ਹੀ ਥਾਵਨ। ਚੋਹਦਿਸ ਮੈ ਸਿਖੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੋਂ। ਭਗਤਰੀਤ ਮੈ ਗਿਆਨਬਤਾਵੋਂ। ਜਬ ਮੈ ਤੀਨ ਦੇਹ ਕੋ ਧਰੋ। ਰਤਰਥ ਤਨ ਅਪਨੋ ਫਿਰਕਰੋਂ। ਤਬ ਇਹਤੀਰਥ ਕੋਬਿਦ ਤਾਵੋ। ਪੰਚਮ ਤਨ ਤੇ ਪਰਪਕ ਬਨਾਵੋ। ਸਰ ਅੰਦਰ ਸਿਰ ਜੋ ਹਰਮੰਦਰ। ਜਿਸ ਮਾਨਿੰਦ ਉਤ ਹੋਇ ਨਾ ਸੁੰਦਰ। ਸਤ ਨਾਮਕੀ ਅਧਕ ਬਡਾਈ। ਕਰੋ ਸਥਾਪਤ ਰਹੈ ਸਦਾਈ। ਖਸਟਮ ਦੇਹ ਧਰੋ ਮੈ ਜਬੈ। ਜੇਹ ਅਸਥਾਨ ਬੈਠੇ ਹੋ ਅਬੈ। ਰਚਆਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਧਰਨਾਮੂ। ਸਿਰਜੋ ਤਖਤ ਮਹਾਂ ਅਭਿਰਾਮੂ। ਬੈਠੋਂ ਵੀਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਵੋ। ਸਗਲ ਜਗਤ ਕੋ ਗੁਰੂ ਕੈਹਲਾਵੋ ॥

ਅਗੇ ਲਿਖਾ ਹੂਆ ਹੈ ਕਿ ਔਰ ਸਬ ਦੇਵਤੋਂਨੇ ਭੀ ਵਰ ਦੀਏ ਔਰ ਕਹਾ ਕਿ ਐਸਾ ਹੀ ਹੋਗਾ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਰਾਜਾ ਕੇ ਵਰ ਕੋ ਪੂਰਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਤੀਰਥ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੇ ਕੋ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ॥

ਅਰਥ-ਰਘੂਬੰਸ ਮੈ ਏਕ ਰਾਜਾ ਇਖਵਾਕੂ ਹੂਏ ਜਿਸਨੇ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੋ ਜੀਤ ਕਰ ਪਸਚਾਤ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਯਗ ਰਚਾ ਯਗ ਮੈ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਵਿਸਨੂ ਸੇ ਆਦ ਲੇਕਰ ਸਬ ਦੇਵਤੋਂ ਕਾ ਆਵਾਹਨ ਕੀਆ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਬ੍ਰਹਮਾਣੀ ਜੀ ਸਮੇਤ ਔਰ ਰੁਦਰ ਭਵਾਨੀ ਸਮੇਤ ਉਸ ਯਗ ਮੈ ਆਏ। ਗਿਆਰਾ ਰੁਦਰ। ਵਿਸਦੇਵਾ ਤਮਾਮ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਰਿਸੀਗਨ ਸੂਰਜ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਔਰ ਪਾਤਾਲ ਨਿਵਾਸੀ ਆਏ ਥੇ। ਗੰਧਰਬ ਕਿੰਨਰ ਆਦ ਸਬ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਭਾਗ ਲੇਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਆ ਮੌਜੂਦ ਹੋਏ। ਅਗਨੀ ਕੁੰਡ ਕੇ ਚਾਰੋਂ ਕੋਨੇ ਮੈ ਬਡੇ ੨ ਦੇਵਤਾ ਲੋਗ ਬੈਠੇ ਜਗਹ ਬੜੀ ਅਛੀ ਤਰਾਂ ਸੰਪੂਰਣ ਹੂਆ ਤਿਸਕੇ ਪਸਚਾਤ ਦੇਵਤਾਓਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਰਾਜਾ ਕੋ ਕਹਾ ਕਿ ਹੇ ਰਾਜਨ ਤਮ ਵਰ ਮਾਂਗੋ ਹਮ ਤੁਮਾਰੇ ਸਤਕਾਰ ਸੇ ਬਹੁਤ ਪਰਸੰਨ ਹੁਏ ਹੈਂ। ਤਿਸ ਪਰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀ ਕਿ ਦੇਵਤਾਗਨ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸੀ ਅਸਥਾਨ ਕੋ ਸਸੋਭਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕੇ ਲੀਏ ਕਰੋ ਅਰ ਯਿਹ ਅਗਨੀ ਕੁੰਡ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਤੀਰਥ ਬਨੇ। ਜੋ ਇਸ ਸੇਂ ਆਕਰ ਇਸਨਾਨ ਕਰੇ ਉਸਕੇ ਸਭ ਪਾਪ ਦੂਰ ਹੋਵੇਂ। ਔਰ ਜੋ ਇਸਕੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰੇ ਉਸਕੀ ਕਲਯਾਨ ਹੋਵੈ। ਰਾਜਾ ਕੇ ਐਸਾ ਕਹਨੇ ਪਰ ਸਬ ਦੇਵਤਾਉਂ ਨੇ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਕੀ ਤਰਫ ਦੇਖਾ ਪਰਸ਼ੋਤਮ ਨੇ ਸਬ ਦੇਵਤਾਉਂ ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਰਾਜਾ ਕੋ ਕਹਾ ਹੇ ਰਾਜਨ ਬੇਨਤੀ ਸੋ ਤੁਮਨੇ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਯਾਨੇ ਮਨੁਖਜਾਤੀ ਕੇ ਪਰ ਉਪਕਾਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕੇ ਲੀਏ ਕੀ ਹੈ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਹੇ ਔਰ ਯੇਹ ਅਸਥਾਨ ਬੜਾ ਦਿਵ ਤੀਰਥ ਬਨੇਗਾ। ਲਾਖੋਂ ਬਰਸ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰ ਵਿਦਮਾਨ ਰਹੇਗਾ ਪਸਚਾਤ ਛਿਪਜਾਵੇਗਾ ਯਾਨੇ ਗੁਮਨਾਮਸਾ ਹੋਕਰ ਲੋਪ ਹੋਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਕੇ ਬਾਦ ਜਬ ਕਲਜੁਗ ਕਾ ਪਾਂਚਹਜਾਰ ਬਰਸ ਬੀਤ ਜਾਵੇਗਾ ਉਸ ਵਕਤ ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਭਗਤ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰੂੰਗਾ। ਚਾਰੋਂਦਿਸਾ ਮੇ ਭਗਤੀ ਗਿਆਨ ਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੂੰਗਾ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਕਲਜੁਗ ਮੈ ਧਰਮ ਸੇ ਬੁਧੀ ਬਲ ਸੇ ਹੀਨ ਹੋਂਗੇ ਉਨਕਾ ਉਧਾਰ ਕਰੂੰਗਾ। ਜਬ ਮੈ ਤੀਸਰਾ ਜਾਮਾ ਯਾਨੇ ਅਮਰਦਾਸ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰੂੰਗਾ ਤਬ ਇਸ ਤੀਰਥ ਕੋ ਵਿਦਤ ਕਰੂੰਗਾ। ਚੌਥੇ ਜਾਮੇ ਮੈ ਰਾਮਦਾਸ ਨਾਮ ਸੇ ਕਹਾਊਂਗਾ ਤਬ ਇਸ ਤੀਰਥ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੂੰਗਾ ਅਰ ਪਾਂਚਵੇਂ ਚੋਲੇ ਮੈ ਇਸ ਨੀਂਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ ਸਰ ਯਾਨੇ ਤਾਲਾਬ ਹੋਗਾ ਅਰ ਮੰਦਰ ਬਨਾਊਂਗਾ ਅਰ ਛਟੇ ਚੋਲੇ ਮੈਂ ਯਾਨੇ ਜਬ ਮੇਰਾ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਹੋਗਾ ਤਬ ਜਿਸ ਜਗਾ ਅਬ ਤੁਮ ਸਬ ਦੇਵਤਾਗਨ ਰਾਜਾ ਸਮੇਤ ਬਠੇ ਹੋ ਅਕਾਲਬੁੰਗਾ ਬਨਾਕਰ ਵਹਾਂ ਤਖਤ ਬਨਾਊਂਗਾ ਔਰ ਤਖਤ ਪਰ ਬੈਠ ਕਰ ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਬਨ ਸਬਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਮ ਦਾਨ ਕਰ ਸਤ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕੋ ਜਗਤ ਮੈਂ ਫੈਲਾਊਂਗਾ ਯੇਹ ਵਰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਨੇ ਦੀਆ ਔਰ ਸਬ ਦੇਵਤਾ ਲੋਗ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਭੀ ਤਥਾ ਅਸਤੁਤੀ ਕਰਕੇ ਤਿਸਕ ਪੀਛੇ ਸਭੀ ਵਿਸਰਜਨ ਹੋਕਰ ਅਪਨੇ ੨ ਅਸਥਾਨੋਂ ਕੋ ਚਲੇਗਏ। ਰਾਜਾ ਇਖਵਾਕੂ ਕੀ ਬਹੁਤ ਕੀਰਤ ਜਗਤ ਮੈਂ ਫੈਲੀ। ਇਸ ਬਾਤ ਕਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਤੀਰਥ ਕੇ ਲੀਏ ਤਾਲਾਬ ਖੋਦਨੇ ਕੀ ਆਗਿਆ ਦੀ। ਤਬ ਅਪਨੇ ਇਸ ਪਵਿਤ੍ਰ ਤਲਾਬ ਕੀ ਬੁਨਯਾਦ ਡਾਲੀ॥

ਕਿਉਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਸੇ ਯੇਹ ਪੁਰਾਨ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨੀ ਅਰ ਉਸ ਸਰਧਾ ਵਿਸਵਾਸ ਕਰਕੇ ਬੜਾ ਭਾਰੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਰੀਭ੍ਰਮ ਕੀਆ ਹਜਾਰੋਂ ਰੂਪਯਾ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੀਰਥ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਜਿਸਕੋ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਸਨੂ ਕੇ ਜਗਯ ਕਾ ਸਥਾਨ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜਹਾਂ ਕੇ ਵੇਦ ਮੰਤੋਂ ਸੇ ਹਵਨ ਹੂਆ ਥਾ। ਜਹਾਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਖਿਆਲ ਕੇ ਆਨੁਸਾਰ ਬਰ ਦੇਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਐਸਾ ਤੀਰਥ ਬਨਾ ਜੋ ਨਾਹਨੇ ਸੇ ਪਾਪ ਦੂਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੇ ਕੀ ਜਰੂਰਤ ਪੜੀ। ਜੋ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਕੇ ਖਿਆਲ ਕੇ ਬਮੂਜਬ ਵੋਹ ਅਸਥਾਨ ਦੁਖਭੰਜਨੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਜਿਨ ਕੇ ਯਗ ਕੇ ਵਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਰਿਸੀ ਔਰ ਦੇਵਤਾਉਂ ਕਾ ਚਰਨਆਮ੍ਰਿਤ ਅਰਥਾਤ ਪਾਓ ਧੋਨੇ ਕਾ ਜਲ ਪੜਾ ਥਾ ਜਿਸਮੈ ਕਲਜੁਗ ਮੈ ਕਉਏ ਨਾਹਨੇ ਸੇ ਸੁਫੈਦ ਹੂਏ ਜਿਸਕੀ ਬਨਾਪਰ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਜਗਾ ਤਾਲਾਬ ਖੁਦਵਾਇਆ ਵਾਹ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਿਨਕੇ ਗੁਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਦੇਵਤਾਂਉ ਕੇ ਚਰਨੋ ਕੀ ਪਾਨੀ ਕੀ ਜਗਾ ਕੋ ਪੂਜਾ ਕਾ ਸਥਾਨ ਬਨਾਵੇ ਬਲਕੇਓਸਕਾ ਨਾਮ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਖਕਰ ਯੇਹ ਸਰਧਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਂ ਕਿ ਹਮ ਉਸ ਚਰਨਆਮ੍ਰਿਤ ਕੋ ਅਮ੍ਰਿਤ ਸਮਝਤੇ ਹੈਂ। ਔਰ ਉਸਕੇ ਲੀਏ ਕਸਟ ਉਠਾਕਰ ਤੀਰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਂ ਉਨਕੇ ਕਲਜੁਗੀ ਚੇਲੇ ਅਪਨੇ ਮੁਖਸੇ ਕਹੇਂ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਆ ਖੂਬ ਹੈ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਤਾਲੀਮ।

ਸ਼ਕੋਲ ਮਹਲਾ ੪

ਗੁਰ ਸਤ ਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖ ਅਖਾਵੈ ਸੁ ਭੁਲਕੇ ਉਠ ਹਰਨਾਮ ਧਿਆਵੈ। ਉਦਮ ਕਰੇ ਭੁਲਕੇ ਪਰਭਾਤੀ ਇਸਨਾਨ ਕਰੇ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਵੈ।

ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿਖ ਵੋਹ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਤਾ ਕਾਲ ਉਠੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਜਪੈ ਪ੍ਰਭਾਤ ਕੇ ਉਠ ਕਰ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤਾਲਾਬ ਮੈ ਨਾਵੈ ਯੇਹ ਸਬ ਹਿੰਦੂਪਨ ਕੇ ਖਿਆਲਾਤ ਹੈ। ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਾ ਤਾਲਾਬ ਪੁਰਾਨਕ ਖਿਆਲ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਰਥ ਹੈ ਆਦਕ ਅਨੇਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਜਰੀਏ ਸੇ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸਜੀ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ। ਮੁਸਲਮਾਨੋ ਕਾ ਰਾਜ ਥਾ ਇਸਲੀਏ ਮੁਸਲਮਾਨੋ ਕੋ ਭੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਥੇ ਔਰ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਨਿਰ ਪਖ ਬਤਾਤੇ ਥੇ॥

ਸਫਾ ੯੧੦ ਦੂਸਰਾ ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗਮਾਲ ਗੌੜੀ ਮਹਲਾ ੪

ਸਰਨਾ ਗਤੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਲਤੇ ਹਰ ਭਗਤ ਵਛਲ ਨਾਇਆ। ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਜਨ ਹਰਨਾਖਸ ਪਕਰਿ ਯਾ ਹਰ ਰਾਖ ਲੀਓ ਤਰਾਇਆ॥

ਅਰਥ–ਹੇ ਪਰਮੇਸਰ ਤੇਰੀ ਸਰਨ ਲੀ ਹੈ ਹੇ ਭਗਤ ਵਛਲ ਤੂਨੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਭਗਤ ਕੀ ਰਖਜਾ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਕਤ ਹਰਨਾਖਸ ਨੇ ਉਸਕੋ ਪਕੜਾ ਤੂਨੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਕੋ ਤਾਰਾ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਿਆ ਯੇਹ ਭਾਗਵਤ ਕਾ ਹਰਨਾਖਸ ਔਰ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਕਾ ਕਿਸਾ ਨਹੀ ਹੈ ਜਿਸਮੈਂ ਅਵਤਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿਆ ਯੇਹ ਹਿੰਦੂਪਨ ਨਹੀ ਇਸ ਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਰ ਦੇਖੀਏ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਮੈ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਕੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈ॥

ਸਫਾ ੯੨੦ ਮਾਰੂ ਸਹਲਾ ੪

ਜਪਿਓ ਨਾਮ ਸੁਕ ਜਨਕ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰ ਹਰ ਸਰਨ ਪਰੇ।ਦਾਲਦੁਤੰਜਸੁਦਾਮੇ ਮਿਲਿਓ ਭਗਤੀ ਭਾਇ ਤਰੇ। ਭਗਤਵਛਲ ਹਰਨਾਮ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਗੁਰਮੁਖ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਨਾਮਜਪਤਉਧਰੇ। ਧ੍ਰੂਹਪ੍ਰਹਲਾਦਬਿਦਰ ਦਾਸੀ ਸੁਤ ਗੁਰਮੁਖ ਨਾਮੈਂ ਤਰੇ। ਕਲਜੁਗ ਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਦਾਰਥ ਭਗਤ ਜਨਾ ਉਧਰੇ। ਨਾਮਾਜੇਦੇਉ ਕਬੀਰ ਤਿਲੋਚਨ ਸਬਦੇਖ ਗਏ ਚਮਰੇ। ਗੁਰਮੁਖ ਨਾਮ ਲਗੇ ਸੇਉ ਧਰੇਸਬ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪਟਰੇ। ਜੋ ਜੋ ਨਾਸ ਜਪੈ ਅਪ ਰਾਧੀ ਸਬ ਤਿਨਕੇ ਦੋਖ ਪਰਹਰੇ। ਬੇਸੁਆ ਰਵਤ ਅਜਾਮਲ ਉਧਰਿਓ ਬੋਲੈ ਨਾਰਾਇਨ ਨਾਮ ਹਰੇ। ਨਾਮ ਜਪਤ ਉਗਰਸੈਨ ਗਤ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਾਈ ਤੋੜ ਬੰਧਨ ਮੁਕਤ ਕਰੇ । ਜਨਕੋ ਆਪ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਕੀਆ ਹਰਅੰਗੀਕਾਰਕਰੇ । ਸੇਵਕ ਪੈਜ ਰਖੈ ਮੇਰਾ ਗੋਵਿੰਦ ਸਰਨ ਪਰੋਓਧਰੇ । ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰ ਕਿਰਪਾਧਾਰੀ ਉਰਧਰਿਉ ਨਾਮ ਹਰੇ ॥

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਮੈ ਸੁਖਦੇਵ ਕਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜਨਕ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਚਨ ਸੇ ਉਸਨੇ ਨਾਮ ਜਪਾ । ਸੁਧਾਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਕੀ ਭਗਤੀ ਕੀ ਵੋਹ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਹੂਆ । ਧ੍ਰੂਹ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਨੇ ਬਿਦੁਰ ਦਾਸੀ ਸੁਤ ਨੇ ਭਜਨ ਕੀਆ ਔਰਵੋਹ ਤਰ ਗਏ । ਇਸ ਕਲਜੁਗ ਮੈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਕਾ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ । ਜੈਦੇਵ ਕਬੀਰ ਤਿਲੋਚਨ ਨੇ ਭਗਤੀ ਕੀ ਉਨਕਾ ਸਬ ਦੋਸ ਦੂਰ ਹੂਆ । ਜੋ ਪਰਮੇਸਰ ਕਾ ਨਾਮ ਜਪੇਗਾ ਉਸਕੇ ਸਬ ਪਾਪ ਦੂਰ ਹੋਂਗੇ ਜੋ ਜੋ ਪਾਪੀ ਨਾਮ ਜਪੇਗਾ ਉਸਕੇ ਸਬ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋਜਾਏਗੇ । ਬੇਸਵਾ ਤੋ ਪੜਾਈ ਭੀ ਹੂਈ ਤਰ ਗਈ ਅਜਾਮਲ ਪਾਪੀ ਅੰਤਸਮੇ ਮੈ ਪਰਮੇਸਰ ਕਾ ਨਾਮ ਲੇਨੇ ਸੇ ਸ੍ਵਰਗ ਕੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਾਪ ਸੇ ਛੂਟਾ । ਨਾਮ ਜਪਤੇ ਹੂਏ ਉਗਰਸੈਨ ਨੇ ਮੁਕਤੀ ਪਾਈ । ਉਸਕੇ ਬੰਧਨ ਕਟ ਗਏ ਕੈਦ ਸੇ ਰਹਾਈ ਪਾਈ । ਆਪ ਪਰਮੇਸਰ ਨੇ ਜਿਸਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਆ । ਉਸ ਸੇਵਕ ਕੀ ਪੈਜ ਵੋਹ ਆਪ ਰਖਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਕੀ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ । ਨਾਨਕ ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕੀ ਅਪਨਾ ਨਾਮ ਹਰੀਦੀਆ ॥

ਦੇਖੋ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਮੈ ਤਮਾਮ ਪੌਰਾਨਕ ਹਿੰਦੂ ਖਿਆਲਾਤ ਭਰੇ ਹੂਏ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੈਹਲ ਉਪਨਿਸਦੋਂ ਕੇ ਜਮਾਨੇ ਕਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਆ ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਸੁਖਦੇਵ ਨੇ ਜਨਕ ਜੀ ਕੇ ਬਚਨ ਸੇ ਪਰਮੇਸਰ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕੀ ਫਿਰ ਧ੍ਰੂਹ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਕਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਆ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਫਿਰ ਸੁਦਾਮੇ ਭਗਤ ਕਾ ਜਿਕਰ ਕਹਾ ਕਿ ਵੋਹ ਪੜਾ ਫਿਰ ਬਿਦਰ ਦਾ ਸੁਤ ਯਾਨੇ ਕਰਮਿਨ ਦੇਵ ਕੇ ਭਗਤ ਉਨਕੇ ਖਿਆਲ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰ ਗਏ। ਇਹ ਨਾਮ ਦੇਵ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਕਬੀਰ ਆਦਕੋਂ ਕਾ ਨਾਮ ਲੇਕਰ ਕਹਾ ਕੈ ਯੇਹ ਸਬ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੂਏ ਜੋ ਪਾਪੀ ਉਸ ਕਾ ਨਾਮ ਲੇਗਾ ਤਰੇਗਾ ਫਿਰ ਬੇਸਵਾ ਔਰ ਅਜਾਮਲ ਪਾਪੀ ਕਹਾ ਜੋ ਸਪਸਟ ਤੌਰ ਸੇ ਭਗਤਮਾਲ ਭਾਗਵਤ ਆਦਿ ਪੁਰਾਨੋ ਕੀ ਕਥਾ ਮੈ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਉਸਕੇ ਪਸਚਾਤ ਕਹਾ ਉਸੀ ਨਾਮ ਕੋ ਹਮ ਨਾਨਕ ਜੀ ਆਦ ਜਪਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸਰਨ ਪਰੇਗਾ ਤਰੇਗਾ ॥

ਕਿਉਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਯੇਹ ਪੌਰਾਣਾਕ ਖਿਆਲਾਤ ਹੈਂ ਅਬ ਹਿੰਦੂਪਨ ਸੇ ਕਹਾਂ ਭਾਗੋਂਗੇ ॥

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੪ ਸਫਾ ੯੧੧

ਸਿਧ ਸਮਾਧ ਜਪਿਓ ਲਿਵਲਾਈ ਸਾਧਕ ਮੁਨ ਜਪਿਆ। ਜਤੀ ਸਤੀ ਸੰਤੋਖੀ ਧਿਆਇਆ ਮੁਖ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕਰਵਿਆ। ਸਰਨ ਪਰੇ ਜਪਉ ਤੇ ਭਾਏ ਗੁਰਮੁਖ ਪਾਰ ਪਇਆ । ਮੇਰੇਮਨ ਨਾਮ ਜਪਤ ਤਰਿਆ। ਧਨਾਜਟ ਬਾਲਮੀਕ ਬਟਵਾਰਾ ਗੁਰਮੁਖ ਪਾਰ ਪਇਆ। ਰਹਾਉ । ਸੁਰਨਰ ਮੁਨ ਗੰਧਰਬੇ ਜਪਓ ਰਿਖਬਪਰੈ ਹਰਗਾਇਆ। ਸੰਕਰ ਬ੍ਰਹਮੇ ਦੇਵੀ ਜਪਓ ਮੁਖ ਹਰਨਾਮਜਪਿਆ। ਹਰਹਰ ਨਾਮ ਜਿਨਾ ਮਨ ਭੀਨਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਾਰ ਪਇਆ। ਕੋਟ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕੋਟ ਤੇਤੀਸ ਧਿਆਇਓ ਹਰ ਜਪਤਆਂ ਅੰਤ ਨਾ ਪਾਇਆ। ਬੇਦ ਪੁਰਾਨੀ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਹਰ ਜਪਿਆ ਮੁਖ ਪੰਡਤ ਹਰ ਗਾਇਆ । ਨਾਮ ਰਸਾਲ ਜਿਨਾ ਮਨ ਵਸਿਆ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਾਰ ਪਿਆ। ਅਨਤਤ ਰੰਗੀ ਨਾਮ ਜਿਨ ਜਪਿਆ। ਮੈ ਗਨਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ । ਗੋਬਿੰਦ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਥਾਇ ਪਾਏ ਜੋ ਹਰ ਪ੍ਰਭ ਮਨ ਭਾਇਆ। ਗੁਰ ਧਾਰ ਕਿਰਪਾ ਹਰਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਇਓ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲਇਆ ॥

ਅਰਥ–ਸਿਧ ਸਾਧਕ ਮੁਨੀਓ ਨੇਹੀ ਪਰਮੇਸਰ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਾ ਹੈ ਜਤੀ ਸਤੀ ਸੰਤੋਖੀ ਇੰਦਰ ਆਦਕ ਨੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਲੀਆ ਜੋ ਤੇਰੀ ਸਰਨ ਪਰੇ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਾ ਵੋਹ ਸਬ ਤੁਜਕੋ ਅਛੇ ਲਗੇਹੈਂ ਤੂਨੇ ਉਨ ਕੋ ਪਸੰਦ ਕੀਆ ਹੈ ਤੇਤੀਸ ਕਰੋੜ ਦੇਵਤੋਂ ਨੇ ਜਪਾ ਹੈ ਤੇਰਾ ਅੰਤ ਨਹੀ ਪਾਇਆ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਭੀ ਨਾਮ ਜਪਕੇ ਪਾਰ ਹੂਆ। ਹੇ ਪਰਮੇਸਰ ਧਨੇਜਟ ਨੇ ਔਰ ਬਾਲਮੀਕ ਬਟਵਾਰੇ ਨੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਾ ਔਰ ਪਾਰ ਹੂਏ। ਦੇਵਤਾ ਮਨੁਖ ਗੰਧਰਬੋਂ ਨੇ ਨਾਮ ਜਪਾ ਰਿਖੀਓ ਨੇ ਤੁਜਕੋ ਗਾਇਆ ਹੈ ਜਿਨੋਨੇ ਹਰਹਰ ਨਾਮ ਅਪਨੇ ਮਨਮੇ ਵਸਾਇਆ ਵੋਹ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਸੇ ਪਾਰ ਹੂਏ। ਬੇਦੋਂ ਪੁਰਾਨੋ ਔਰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਓ ਨੇ ਤੁਜਕੋ ਗਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਔਰ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੇ ਮੁਖ ਮੁਖ ਪੰਡਤੋਂ ਨੇ ਗਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਅਥਵਾ ਪੰਡਤ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਮੁਖਸੇ ਵੇਦ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਔਰ ਪੁਰਾਨੋ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰਾ ਤੁਜਕੋ ਗਾਇਆ ਹੈ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਨਾਮ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਪਾ ਹੈ ਵੋਹ ਪਾਰ ਹੂਏ ਹੈ ਸੰਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵੀ ਨੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਾ ਹੈ ਔਰ ਅਨੇਕੋ ਨੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਜਪਾ ਹੈ ਹੇ ਪਰਮੇਸਰ ਉਨਕੀ ਗਿਨਤੀ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤਾ । ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਜੋ ਅਸਥਾਨ ਉਸਕੋ ਅਛਾ ਲਗੇ ਵੋਹ ਥਖਸੈ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿਰਪਾਕਰਕੇ ਹਰੀ ਕਾ ਨਾਮ ਮੁਝਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਆ ਹੈ ।ਵੋਹ ਨਾਮਮੈਲਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਸੇ ਲੀਆ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕਹਤੇ ਵੋਹ ਨਾਮ ਮੈਨੇ ਲੀਆ ਹੈ ॥

ਇਸ ਸਲੋਕ ਮੈ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਨੇ ਤਮਾਮ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੋ ਵੇਦ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿਆ ਸਿਧ ਸਾਧਕ ਜਤੀ ਸਤੀ ਸੰਤੋਖੀ ਸਬਕਾ ਵਰਨਨ ਹੈ । ਸ਼ੰਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵੀ ਕੀ ਬਾਬਤ ਲਿਖ ਕਰ ਕਹਾ ਕਿ ਇਨ ਸਬੋਂ ਨੇ ਈਸਰ ਕੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕੀ ਹੈ ਔਰ ਮੈਭੀ ਉਸਕਾ ਨਾਮ ਜਪਤਾ ਹੂੰ ਉਨਕੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀ ਹੈ ਦੇਖੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰੇਖਾ ਕੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਬਦ ਮੈ ਦਮਕ ਰਹੀ ਹੈ ॥

ਇਨ ਬਾਤੋ ਪਰ ਦਰਿਸਟੀ ਦੇਨੇ ਸੇ ਮਾਲੂਮ ਪੜਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਸੋਢੀ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਥੇ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ ॥

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਸੇਢੀ ਕੇ ਘਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੂਏ। ਯੇਹ ਬੜੇ ਮਹਾਤਮਾ ਸੀਧੇ ਸਾਧੇ ਈਸ਼੍ਵਰ ਪਰੇਮੀ ਥੇ। ਗਦੀ ਪਰ ਬੈਠ ਕਰ ਆਪਨੇ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤਾਲਾਬ ਕੀ ਸੇਵ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਆ ਹੈ ਆਪਨੇ ਤਾਲਾਬ ਕੇ ਕਾਮ ਕੋ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਕੀਆ ਬਲਕੇਤਾਲਾਬ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤਿ ਸੇ ਮੰਦਰ ਬਨਵਾਇਆ ਕਿਉਕੇ ਹਿੰਦੂਓ ਮੈਂ ਹੀ ਮੰਦਰ ਬਨਾਨੇ ਕੀ ਚਾਲ ਹੈ ॥ ਆਪੁਨੇ ਬੜੇ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸਮੇ ਕੇ ਅਨਸਾਰ ਧਰਮ ਫੈਲਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ(ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬੀੜ ਬਾਂਧੀ] ਔਰ ਬਾਵਨਭਗਤੋਂ ਕੀ ਬਾਨੀ ਕੀ ਰਚਨਾ ਲਿਖੀ ਆਪ ਬਡੇ ਗੁਨੀ ਥੇ। ਆਪ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਪਕੇ ਵਿਸਵਾਸੀ ਥੇ ਜਬ ਚੰਦੂਲਾਲ ਨੇ ਨੀਚਤਾ ਸੇ ਗਾਈ ਕੀ ਖਾਲ ਇਨਕੋ ਦਿਖਾਈ ਕਿ ਅਗਰ ਤੁਮ ਸਗਾਈ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਕੀ ਮਨਜੂਰ ਨਾ ਕਰੋਗੇ ਤਬ ਤੁਮਕੋ ਇਸ ਗਾਈ ਕੇ ਕਚੇ ਚਮੜੇ ਮੈ ਲਪੇਟ ਜਾਏਗਾ। ਤਬ ਮਹਾਂਰਾਜ ਨੇ ਅਪਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਵਰੁਧ ਜਾਨ ਕਰ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਾਨੋ ਕੋ ਐਰਾਵਤੀ ਕੇ ਕਨਾਰੇ ਇਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਛੋਡ ਦੀਆ। ਦੇਖੋ ਕੈਸੇ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ ਗਾਇ ਕੀ ਖਾਲ ਦੇਖਕਰ ਫੌਰਨ ਪ੍ਰਾਨ ਦੇਦੀਏ। ਔਰ ਅਜਕਲ ਕੇ ਨਵੀਨ ਸਿਖ ਅਪਨੀ ਪੁਸਾਤ ਕੋ ਗਾਇ ਸੂਰ ਗਧਾ ਕੋ ਏਕ ਜੇਸਾ ਬਤਲਾਤੇ ਹੈ ਸੋ ਕਹੈ ॥

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਤਾਲੀਮ ਦਰਬਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਲੀਏ ਔਰ ਤਾਲਾਬ ਕੇ ਲੀਏ ਉਨਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ।

ਜਬ ਤਾਲਾਬ ਕਾ ਕਾਮ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਯਾ ਤਬ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾ ਧਨ ਬਾਦ ਕੇਹਕਰ ਇਸ ਸਬਦ ਕੋ ਉਚਾਰਨ ਕੀਆ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਫਾ ੭੨੨ ਮਹਲਾ ੫ ਰਾਗ ਸੂਹੀ

ਸੰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਜ ਆਪ ਖਲੋਆ ਹਰਕੰਮ ਕਰਾਵਨ ਆਇਆ ਰਾਮ ਧਰਤ ਸੁਹਾਵੀ ਤਾਲ ਸੁਹਾਵਾ ਵਿਚਅੰਮ੍ਰਤਜਲਛਾਇਆ ਰਾਮਅੰਮ੍ਰਤ ਜਲ ਛਾਇਆਪੂਰਨ ਸਾਜ ਕਰਾਇਆਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ। ਜੈਜੈਕਾਰ ਭਇਆ ਜਗ ਅੰਤਰ ਲਾਥੇਸਗਲਵਿਸੂਰੇ॥ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਅਚੁਤਅਬਨਾਸ਼ੀ ਜਸ ਵੇਦ ਪੁਰਾਨੀ ਗਾਇਆ। ਅਪਨਾ ਬਿਰਦ ਰਖਿਆ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜਨ ਨਾਨਕਨਾਮ ਧਿਆਇਆ ॥

ਅਰਥ-ਸਾਧੂ ਲੋਗੋ ਕੇ ਕਾਰਜ ਪਰਮੇਸਰ ਆਪ ਆਕਰ ਖੜਾ ਹੋਕਰ ਕਰਾਤਾ ਹੈ ਵੋਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਕਾਮ ਕਰਾਵਨ ਆਇਆ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਤੇਰਾ ਤਾਲ ਭੀ ਸੁੰਦਰ ਬਨਾ ਹੈ ਜਿਸਮੈਂ ਅਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਜਲ ਨਿਰਮਲ ਛਾ ਰਹਾ ਹੈ । ਅਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਕੇ ਛਾ ਜਾਨੇ ਸੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰਨ ਹੂਆ ਸਬ ਮਨੋਰਥ ਮਨ ਕੇ ਪੂਰਨਹੂਏ ਜਗਤਕੇਬੀਚਮੈਜੈਜੈਕਾਰ ਹੂਆ। ਸਬਕੇ ਦੁਖਦੂਰ ਹੋਗਏ ਵੋਹ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਅਚੁਤ ਅਬਨਾਸੀ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਯਸ ਵੇਦ ਔਰ ਪੁਰਾਨ ਨੇ ਗਾਇਆ।ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਅਪਨੇ ਨਾਮ ਕੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕਹਤੇਹੈ ਉਸਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ਧਿਆਇਆ ਇਸ ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਕਥਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਾ ਤਲਾਬ ਪੂਰਾ ਹੋਆ ਤਬ ਪਰਮੇਸਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਖੁਦ ਟੋਕਰੀ ਉਠਾ ਤਾਹੂਆ ਦੇਖਾ ਗਿਆ ਤੋ ਟੋਕਰੀ ਸਿਰ ਸੇ ਊਪਰ ਜਾਤੀ ਥੀ ਤਬ ਪਹੁਚਾ ਨਾ ਗਿਆ।

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇ ੬੪੪ ਸਫਾ ਪਰ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਜੀ ਕੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਮੈ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਾ ਆਜ ਕੋਈ ਸੰਗਤ ਨਹੀ ਆਈ ਔਰ ਕਾਮ ਬਹੁਤ ਹੂਆ ਹੈ ਦੇਖਾ ਤੋ ਏਕ ਪੁਰਖ ਸੁੰਦਰ ਬਹੁਤ ਆਦਮੀਉਂ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਕੇ ਕਾਮ ਕਰਾ ਰਹਾ ਹੈ ਤਬ ਗੁਰੁ ਜੀ ਆਗੇ ਗਏ ਔਰ ਜਬ ਨਜਰ ਸੇ ਨਜਰ ਮਿਲੀ ਤਬ ਪੁਰਸੋਤਮ ਜਾਨ ਕਰ ਉਸਤਤੀ ਕੀ ਮੈ ਕਿਤਾਬ ਬੜ ਜਾਨੇ ਕੇ ਡਰ ਸੇ ਜਿਆਦਾ ਨਹੀ ਲਿਖਤਾ। ਅਗੋ ਦੋ ਸਬਦ ਔਰ ਹੈ ਦੇਖੋ ਕਿਆ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀ ਹੈ॥

ਸ਼ਬਦ ਨਬਰ ੨

ਨਵ ਨਿਧ ਰਿਧ ਸਿਧ ਦੀਨੇ ਕਰਤੇ ਤੋਟ ਨਾ ਆਵੇ ਕਾਈ ਰਾਮ। ਖਾਤ ਖਰਚਤ ਬਿਲਛਤ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ਕਰਤੇਕੀ ਦਾਤ ਸਵਾਈ ਰਾਮ ਦਾਤਸੁਵਾਈਖੁਟਨਾਜਾਈ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪਾਇਆ। ਕੋਟਬਿਘਨ ਸਗਲੇ ਉਠ ਨਾਠੇਦੂਖ ਨਾ ਨੇਰੇਆਇਆਸਾਂਤਸੈਹਜ ਆਨੰਦਘਨੇਰੇ ਬਿਨ ਸੀਭੂਖਸਭਾਈ।ਨਾਨਕ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਸੁਆਮੀ ਕੇ ਅਚਰਜ ਜਿਸ ਵਡਆਈ॥

ਸ਼ਬਦ ਨਬਰ ੩

ਜਿਸ ਕਾ ਕਾਰਜ ਤਿਨਹੀ ਕੀਆ ਮਾਨ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਕਿਆ ਵੇਚਾਰਾ ਰਾਮ। ਭਗਤਸੋ ਹੈ ਹਰ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਸਦਾ ਕਰੈ ਜੈਕਾਰਾ ਰਾਮ। ਗੁਨ ਗਾਏ ਗੋਬਿੰਦਅਨਦਉਪਜੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਸੰਗ ਬਨੀ। ਜਿਨ ਉਦਮ ਕੀਆ ਤਾਲ ਕੇਰਾ ਤਾ ਕੀ ਉਪਮਾ ਕਿਤ ਗਨੀ। ਅਠ ਸਠ ਤੀਰਥ ਪੁੰਨ ਕਿਰਯਾ ਮਹਾ ਨਿਰਮਲ ਚਾਰਾ।ਪਤਤ ਪਾਵਨ ਬਿਰਧ ਸੁਆਮੀ ਨਾਨਕ ਸਬਦ ਆਧਾਰਾ॥

ਇਨ ਦੋਨੋ ਸਬਦੋਂ ਕਾ ਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਈਸਰ ਤੈਰੀ ਕਿਰਪਾ ਸੇ ਸਬ ਰਿਧ ਸਿਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਈ ਹੈ ਜਿਤਨੀ ਮਰਜੀ ਹੈ ਖਰਚ ਕਰੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀ। ਤੂੰ ਧਨ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਕਾਮ ਭੀ ਉਸਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕੀਆ ਹੈ ਮਨੁਖ ਵਿਚਾਰਾ ਕਿਆ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਜਿਸਨੇ ਤਾਲਾਬ ਕਾ ਉਦਮ ਕੀਆ ਮੁਰਾਦ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਸੇ ਹੈ ਉਸਕੀ ਸਿਫਤ ਕਿਆ ਕਰੇਇਤਆਦਿ ਯੇਹ ਖਿਆਲਾਤ ਹਿੰਦੂ ਇਜਮ ਕੇ ਹੈ ਕਿਸੀ ਨੇ ਗੰਗਾਨਦੀ ਕੋ ਤੀਰਥ ਬਨਾਇਆ ਕਿਸੀ ਨੇ ਅਠਸਠ ਤੀਰਥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈ ਮਾਨ ਲੋਗੋਂ ਮੈ ਸਰਧਾ ਫੈਲਾਕਰ ਪੌਰਾਨਕ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਆ ਬਾਤ ਏਕ ਹੀ ਹੈ॥

ਦੇਖੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਤਾਲਾਬ ਮੇ ਅਸਨਾਨ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਬ ਆਪਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਰਜ ਕਰਤੇ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਹਿੰਦੂਓਂ ਮੈਂ ਗੰਗਾਜੀ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਹੈ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੫ ਸਫਾ ੫੭੬

ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰ ਨਾਤੇ । ਸਭ ਉਤਰੇ ਪਾਪ ਕਮਾਤੇ । ਨਿਰਮਲ ਹੋਏ ਕਰ ਇਸਨਾਨਾ । ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀਨੇ ਦਾਨਾ । ਸੁਭ ਕੁਸ਼ਲ ਖੇਮ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰੇ । ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਸਭ ਥੋਕ ਉਬਾਰੇ ਗੁਰ ਕਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀਚਾਰੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗ ਮਲ ਲਾਥੀ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਭਇਓ ਸਾਥੀ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਧਿਆਇਆ । ਆਦ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਆ ॥

ਅਰਥ—ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਸਰੋਵਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਤਾਲਾਬ ਮੈ ਇਸਨਾਨ ਕੀਆ ਜਿਤਨੇ ਪਾਪ ਕੀਏ ਹੂਏ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋਗਏ । ਇਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਨਿਰਮਲ ਹੂਏ । ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸਾ ਹੈ । ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਕਲਯਾਨ ਕੀ ਰਖਯ ਕੀਆ ਸਭ ਕੁਛ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਰਹਾ । ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਬਦ ਬੀਚਾਰਾ । ਸਾਧੂ ਸੰਗਤ ਸੇ ਭੀ ਮਲ ਉਤਰੀ । ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਸਾਥੀ ਹੂਆ । ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮ ਧਿਆਇਆ ॥

ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਹਿੰਦੂਪਨ ਮੈ ਔਰ ਇਸ ਮੈ ਕਿਆ ਫਰਕ ਹੈ । ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਖੁਦ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈ ਕਿ ਗਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਬਨਾਏ ਤਾਲਾਬ ਮੈ ਇਸਨਾਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਤਮਾਮ ਕੀਏ ਹੂਏ ਪਾਪ ਦੂਰ ਹੋਤੇ ਹੈ । ਏਕ ਔਰ ਜਗਾ ਪਰ ਮਹਾਰਾਜ ਅਪਨੀ ਏਕ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਯੇਹ ਬਚਨ ਕਹਤੇ ਹੈ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਡਿਠੇ ਸਭੇ ਥਾਵ ਨਹੀ ਤੁਧ ਜੇਹਿਆ ॥
ਬਧੋਹ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਤਾਂ ਤੂ ਸੋਹਿਆ ।
ਵਸਦੀ ਸਘਨ ਅਪਾਨ ਅਨੂਪ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ।
ਹਰਿ ਹਾ ਨਾਨਕ ਕਸਮਲ ਜਾਂਹਿ ਨਾਈਐ
ਰਾਮਦਾਸਸਰ ॥

ਅਰਥ-ਸਬਜਗਾ ਮੈਂ ਸਾਰਦੇਖਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਐਸਾਅਸਥਾਨਹੈ ਕੋਈ ਨਹੀ ਜੈਸਾ ਕਿ ਯੇਹ ਹਰਮੰਦਰ ਔਰ ਸਰ ਹੈ (ਤਾਤਪਰਜ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਤਾਲਾਬ ਕੀ ਮੈਹਮਾ ਵਰਨਨ ਕੀ ਹੈ] ਕਾਰਨ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤਾ ਵਿਸਨੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਖੁਦ ਉਸਕੋ ਆਕਰ ਕਾਇਮ ਕੀਆ ਹੈ ਯਾਨੇ ਉਸਕੀ ਬੁਨਆਦ ਢਾਲੀ ਨੀਵੇ ਕਾਇਮ ਕੀ ਹੈ [ਜਿਸ ਬਾਤ ਕੀ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀ ਹੈ ਉਸਕਾ ਵਰਨਨ ਹੈ] ਯੇਹ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਬਹੁਤ ਆਬਾਦ ਹੈ ਔਰ ਲਾਸਾਨੀ ਹੈ। ਹੇ ਹਰਿਆ ਜੋ ਇਸਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰ ਮੈ ਨਾਏਗਾ ਉਸਕੇ ਪਾਪ ਦੂਰ ਹੋਜਾਏਂਗੇ ॥

ਅਬ ਬਤਾਈਏ ਆਪ ਮੈਂ ਔਰ ਹਿੰਦੂਉਂ ਮੇ ਕਿਆ ਫਰਕ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਚੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਥੇ

ਦੇਖੋ ਤਾਲਾਬ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈ ॥

ਸਫਾ ੧੨੫੫ ਸਲੋਕ ਸਹਸਕ੍ਰਿਤ ਮਃ ੫
ਜੇਨਕਲਾ ਧਾਰਿਓ ਆਕਾਸੰ ਬੈਸਤਰੰ ਕਾਸਟ ਬੇਸਟੰ । ਜੇਨਕਲਾ ਸਸੀਸੂਰਨਖਯਤ੍ਰਜੋਤਿਯੰ ਸਾਸੰਸਰੀਰ ਧਾਰਨੰ ॥ ਜੇਨ ਕਲਾਮਾਤ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗਰਭ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਲੰ ਨਾਹਿ ਛੇ ਦੰਤ ਜਠਰ ਹੋਰ ਨਹ। ਤੈਨ ਕਲਾ ਅਸਥੰਭੰ ਸਰੋਵਰੰ ਨਾਨਕ ਨਹ ਛਿ ਜੰਤ ਤਰੰਗ ਤੋਯ ਨਹ ॥

ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜਿਸ ਕਲਾ ਸੇ ਆਪਨੇ ਅਕਾਸ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕੀਆ ਹੈ ਔਰ ਜਿਸ ਸਗਤੀ ਸੇ ਆਪਨੇ ਕਾਸਟ ਮੇ ਅਗਨੀ ਅਸਥਾਪਨਕੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਲਾ ਸੇ ਚਾਂਦ ਔਰ ਸੂਰਜ ਕੋ ਜੋਤਿਦੀ ਹੈ ਔਰ ਜਿਸ ਕਲਾ ਸੇ ਸਰੀਰ ਮੇ ਪ੍ਰਾਨ ਸਥਿਰ ਰਹਤੇ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਲਾ ਸੇ ਹੇ ਈਸਰ ਆਪ ਮਾਤਾ ਕੇ ਗਰਭ ਮੈ ਜਠਰਾ ਅਗਨੀ ਸੇ ਬਚਾਤੇਹੋ ਉਸੀ ਕਲਾ ਸੇ ਇਸ ਸਰੋਵਰਕੋ ਅਰਥਾਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਤਾਲਾਬ ਕੋ ਸਥੰਭਨ ਕਰੋ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮੁਰਾਦ ਗੁਰ ਅਰਜਨਜੀ ਸੇ ਹੈ ਆਪ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਾਲਾਬ ਕੇ ਸੈਗਤ ਜਲ ਵਗੈਰਾ ਨਸਟ ਨਾਹੋਂ ਮੁਰਾਦ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੇਹ ਤਾਲਾਬ ਸਦਾ ਪਾਨੀ ਸੇ ਭਰਪੂਰ ਰਹੇ ਜਲਕੀ ਕਮੀ ਨ ਹੋਵੇ ॥

ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀ। ਇਸ ਸੇ ਔਰ ਬੜਾ ਸਬੂਤ ਸੁਨੋ॥

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫ ਸਫਾ ੯੨੪

ਪਾਂਚ ਬਰਖਕੋ ਅਨਾਥ ਧ੍ਰਾਰਕ ਹਰਸਿਮ੍ਰਿਤ ਅਮਰ ਅਟਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੇਤ ਨਾਰਾਇਣ ਕੇਹੋ ਜਮਕੰਕਰ ਮਾਰ ਬਿਦਾਰੇ॥ ਮੇਰੇ ਠਾਕਰ ਕੇਤੇ ਅਗਨਤ ਉਧਾਰੇ ਮੋਹ ਦੀਨ ਅਲਪ ਮਤਿ ਨਿਰ ਗੁਣ ਪਰਿਓ ਸਰਨ ਤਿਹਾਰੇ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਰਹਾਉ ॥ ਬਾਲ ਮੀਕ ਸੁਪਾ ਚਾਰੋ ਤਰਓ ਬਧਕ ਤਰੇ ਬਿਚਾਰੇ ॥ ਏਕ ਨਿਮਖ ਮਨ ਮਾਹਿ ਅਰਾਧਿਓ ਗਜਪਤਿ ਪਾਰ ਉਤਾਰੇ॥ਕੀਨੀ ਰਖਯਾ ਭਗਤ ਪ੍ਰਲਾਦੈ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਨਖੈ ਬਿਦਾਰੇ ॥ ਬਿਦਰ ਦਾਸੀ ਸੁਤ ਭਇਓ ਪੁਨੀਤਾ ਸਗਲੇ ਕੁਲ ਉਜਾਰੇ ॥ ਕਵਨ ਅਪਰਾਧ ਬਤਾਵੋ ਅਪਨੇ ਮਿਥਯਾ ਮੋਹਮ ਗਨਾਰੇ । ਆਇਓ ਸਾਮ ਨਾਨਕ ਓਟ ਹਰ ਕੀ ਲੀਜੈ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰੇ ॥

ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪਾਂਚ ਬਰਸ ਕਾ ਅਨਾਥ ਧ੍ਰੂਹ ਬਾ ਭਗਤੀ ਕਰਨੇ ਸੇ ਅਟਲ ਪਦਵੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੂਆ ਨਰੌਇਣ ਕਾ ਨਾਮ ਪੁਤ੍ਰ ਕੇ ਲੀਏ ਅਜਾਮਲ ਨੇ ਲੀਆ ਯਮ ਕੇ ਨੌਕਰ ਮਾਰ ਪਰੇ ਕੀਏ ਸੁਰਗ ਕੋ ਗਿਯਾ ॥ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਆਪ ਨੇ ਅਗਿਨਤ ਪਾਪੀ ਤਾਰੇ ਹੈ ਮੈ ਭੀ ਅਲਪਮਤਿ ਵਾਲਾ ਪਾਪੀ ਤੁਮਾਰੀ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਹੂੰ ਬਾਲ ਮੀਕ ਲੁਟੇਰਾ ਔਰ ਸੁਪਾਚਾਰ ਤਰ ਗਿਆ ਬਧਕ ਭੀ ਤੁਮਾਰੇ ਨਾਮ ਸੇ ਤਰ ਗਏ ਹੈ ਏਕ ਨਿਮਖ ਨਾਮ ਲੇਨੇ ਸੇ ਗਜ ਜਿਸ ਕੋ ਗਰਾਹ ਨੇ ਘੇਰਾ ਬਚਕਰ ਮੁਕਤ ਹੂਆ। ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੂਨੇ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੀ ਔਰ ਹਰਨਾਖਸ ਕੋ ਨਖੋ ਸੇ ਮਾਰ ਦੀਆ। ਬਿਦਰ ਦਾਸੀ ਸੁਤ ਕੋ ਤੁਨੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕੀਆ ਸਗਲੀ ਕੁਲ ਭੀ ਉਸਕੀ ਤਾਰੀ । ਹੇ ਈਸ਼ਰ ਮੈ ਅਪਨੇ ਕੌਨ ਸੇ ਅਪਰਾਧ ਕਹੂੰ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਮੈ ਫਸ ਰਹਾਹੂੰ ਹੇ । ਈਸਰ ਆਪਕੀ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਹੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰ ਮੁਝੇ ਉਬਾਰੋ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਇਸ ਸਬਦ ਮੇਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਧ੍ਰੁਹ ਭਗਤ ਕਾ ਜਿਕਰ ਕੀਆ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਔਰ ਹਰਨਾਖਸ ਕਾ ਕਿਸੀ ਮਾਨ ਕਰ ਕਹਾ ਕਿ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਕੋ ਬਚਾਇਆ ਮੇਰੀ ਭੀ ਬਧਕ ਕਰਕੇ ਰਖਯਾ ਕਰੋ। ਬਾਲਮੀਕ ਆਦਿ ਸਬਕਾ ਜਿਕਰ ਕਰਕ ਦਾਸੀ ਸੁਤ ਕਿਰਸ਼ਨ ਦੇਵ ਕੇ ਭਗਤ ਬਿਦਰ ਕੀ ਬਾਬਤ ਜਿਕਰ ਕਹਤੇ ਹੈ ਗੋਯਾ ਕਰਿਸਨ ਕੋ ਉਪਾਸ ਦੇਵ ਮਾਨਾ ਹੈ। ਕਿਆ ਮਿਤਰਵਰਗ ਯੇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਸੇ ਬਾਹਰਬਾਤੇ ਹੈਂ ਨਹੀ ਨਹੀ ਯੇਹ ਤੋ ਨਿਤਾ ਹਿੰਦੂ ਪਨ ਹੀ ਹੈ॥

ਦੇਖੋ ਏਕਔਰ ਸਬਦ ਮੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਪਦੇਸ ਹੈ ਉਸਮੈ ਸਬ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕਾ ਜਿਕਰ ਕੀਆ ਸੁਆਮੀ ਸ਼ੰਕਰ ਕੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਨਵੀਨ ਵੇਦਾਂਤ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਵੋਹ ਮਾਨਤੇ ਥੇ॥

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫ ਸਫਾ ੧੦੦੨

ਅਚੁਤ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ। ਮਧੁਸੂਦਨ ਦਾਮੋਦਰ ਸੁਆਮੀ। ਰਿਸੀ ਕੇਸ ਗੋਵਰਧਨ ਧਾਰੀ। ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਹਰ ਰੰਗਾ। ਮੋਹਨ ਮਾਧਵ ਕਿਸਨ ਮੁਰਾਰੇ। ਜਗ ਦੀਸਰ ਹਰਜੀ ਅਸੁਰ ਸੰਘਾਰੇ। ਜਗਜੀਵਨ ਅਬਨਾਸ਼ੀ ਠਾਕਰ ਘਟ ਘਟ ਵਾਸਿ ਹੈ ਰੰਗਾ ਧਰਨੀ ਧਰ ਈਸ ਨਰਸਿੰਘ ਨਾਰਾਇਨ। ਦਾੜਾ ਅਗ੍ਰੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਧਰਾਇਨ। ਬਾਵਨ ਰੂਪ ਕੀਆ ਤੁਧ ਕਰਤੇ ਸਭਹੀ ਸੇਤੀ ਹੈ ਰੰਗਾ॥੨

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜਿਸ ਰੂਪ ਨਾ ਰੇਖਿਆ । ਬਨ ਵਾਲੀ ਚਕਰ ਪਾਨੀ ਦਰਸਅਨੂਪਿਆ।ਸਹਸ ਨੇਤ੍ਰ ਮੂਰਤ ਹੈ ਸੈਹਸਾਇਕ ਦਾਤਾ ਸਭੁ ਹੈ ਮੰਗਾ ॥ । ਭਗਤ ਵਛਲ ਅਨਾਥੈਹਨਾਥੇ। ਗੋਪੀ ਨਾਥ ਸਗਲ ਹੈ ਸਾਥੈ। ਬਾਸਦੇਵ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਤੇ ਬਰਨ ਨ ਸਾਕਿਓ ਗੁਨ ਅੰਗਾ ॥ ੫ ॥ ਮੁਕੰਦ ਮਨੋਹਰ ਲਖਮੀ ਨਾਰਾਇਨ। ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਲਜਾ ਨਿਵਾਰਉ ਧਾਰਨ। ਕਮਲਾ ਕੰਤ ਕਰੈ ਕੰਤੂ ਹਲ ਅਨਦਬੋਦੀ ਨਿਹ ਸੰਗਾ ॥ ੬ ॥ ਅਮੋਘ ਦਰਸਨ ਅਜੋਨੀਸੰਭਉ । ਅਕਾਲ ਮੂਰਤ ਜਿਸਕਦੇ ਨਹੀਖਉ । ਅਬਨਾਸੀ ਅਬਿਯਗਤ ਅਗੋਚਰ ਸਬ ਕੁਛ ਤੁਜਹੀ ਹੈ ਲਗਾ । ਸ੍ਰੀ ਰੰਗ ਬੈਕੁਠ ਕੇ ਵਾਸੀ । ਮਛ ਕਛੁ ਤੂ ਹਮ ਆਗਿਆ ਅਤ ਰਾਸੀ । ਕੇਸ਼ਵ ਚਲਤ ਕਰੈ ਨਿਰਾਲੇ ਕੀਤਾ ਲੋੜੇ ਸੋਹੋ ਏਗਾ ॥੮॥ ਨਿਰਾਹਾਰ ਨਿਰਵੈਰ ਸਮਾਇਆ। ਧਾਰ ਖੇਲ ਚਤੁਰ ਭੁਜ ਕਹਾਇਆ । ਸਾਵਲ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਬਨਾਵੈਂ ਬੇਣੁ ਸੁਨਤ ਸਭ ਮੋਹੈਗਾ ॥ ੯ ॥ ਬਨਮਾਲਾ ਬਿਭੂਖਨ ਕਮਲਨੈਨ ਸੁੰਦਰ ਕੁੰਡਲ ਮੁਕਟ ਬੈਨ । ਸੰਖ ਚਕਰ ਗਦਾ ਹੈ ਧਾਰੀ । ਮਹਾਂਸਾਰਥੀ ਸਤਸੰਗਾ ॥ ੧੦ ॥ ਪੀਤ ਪੀਤੰਬ੍ਰ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਧਨੀ ਜਗਨ ਨਾਥ ਗੋਪਾਲ ਮੁਖ ਭਨੀ ਸਾਰੰਗਧਰ ਭਗਵਾਨ ਬੀਠਲਾ ਮੈ ਗਨਤ ਨਾ ਆਵੈ ਸਰਬੰਗਾ । ਨੇਹ ਕੰਟਕ ਨੇਹ ਕੇਵਲ ਕੇਹੀਐ । ਧੰਨਜੈ ਜਲਥਲ ਹੈ ਮਹੀਐ ॥ ੧੧ ॥ ਮਿਰਤ ਲੋਕ ਪਿਆਲਸਮੀ ਪਤ ਅਸਥਿਰ ਥਾਨ ਜਿਸਹੈ ਅਭੰਗਾ ॥੧੨॥ ਪਤਤ ਪਾਵਨ ਦੁਖ ਭੈ ਭੰਜਨ । ਅਹੰਕਾਰ ਨਿਵਾਰਨ ਹੈ ਭਵਖੰਡਨ । ਭਗਤੀ ਤੋਖਤ ਦੀਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ । ਗੁਨੇਨਾ ਕਿਤਹੀ ਹੈ ਭਿਗਾ ॥ ੧੩ ਨਿਰੰਕਾਰ ਅਛਲ ਅਡੋਲੋ । ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੀ ਸਭ ਜਗ ਮਓਲੋ ॥ ਸੋ ਮਿਲੈ ਜਿਸ ਆਪ ਮਿਲਾਵੈ ਆਪੈ ਕੋਈ ਨਾ ਪਾਵੈਗਾ ॥ ੧੪ ॥ ਆਪੇ ਗੋਪੀ ਆਪੇ ਕਾਨਾਂ ਆਪੇ ਗਊ ਚਰਾਵੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਾਨਾ। ਆਪ ਉਪਾਵੈ ਆਪ ਖਪਾਵੈ ਤੁਧ ਲੇਪਨ ਹੀ ਇਕ ਪਲ ਰੰਗਾ ॥ ੧੫॥ ਏਕ ਜੀਹ ਗੁਨ ਕਵਨ ਬਖਾਨੈ। ਸਹਸਫਨੀ ਸੇਸ ਅੰਤ ਨਾ ਜਾਨੈ। ਨਵਤਨ ਨਾਮ ਜਪੈ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਇਕ ਗੁਨ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸੰਗਾ। ਓਟ ਗਹੀ ਜਗਤ ਪਿਤਸਰ ਨਾਇਆ। ਭੈ ਭਿਆ ਨਕ ਜਮਦੂਤਦੂਤਰਹੈ ਮਾਇਆਂ। ਹੋਹਕ੍ਰਿਪਾਲ ਇਛਾ ਕਰ ਰਾਖੋਸਾਧ ਸੰਤਨ ਕੇ ਸੰਗ ਸੰਗਾ ॥ ਵਿਸਟ ਮਾਨ ਹੈ ਸਗਲ ਮਿਥੈਨਾ। ਇਕ ਮਾਂਗਿਓ ਦਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸੰਤਰਨਾ ॥ ਮਸਤਕ ਲਾਇ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਵੋ ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੋ ਪਾਵੈਗਾ ॥ ੧੮॥ ਜਿਨਕਉ ਕਿਰਪਾ ਕਰੀ ਸੁਖ ਦਾਤੇ। ਤਿਨ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਲੋਰਿਦੇਪਰਾਤੇ। ਸਗਲ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨ ਤਿਨ ਪਾਇਆ ਅਨ ਹਦ ਸਬਦ ਮਨ ਵਾਜੰਗਾ ॥ ੧੯ ॥ ਕਿਰਤਮ ਨਾਮ ਕਥੇ ਤੇਰੇ ਜੇਹਬਾ। ਸਤਨਾਮ ਤੇਰਾ ਪਰਾ ਪੂਰਬਲਾ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਭਗਤ ਪਏ ਸਰਨਾਈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦੇਹਦਰਸਮਨ ਰੰਗ ਲਗਾ। ਤੇਰੀਗਤ ਮਿ
ਤੂ ਹੈ ਜਾਨੈ ਤੂ ਆਪਕਥੇ ਤੇ ਆਪ ਵਖਾਨੈ
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਦਾਸਨ ਕੋ ਕਰੀਆਹ ਹ
ਭਾਵੈ ਦਾਸ ਰਾਖ ਸੰਗਾ ॥

ਅਰਥ—ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰ ਅਚੁਤ ਹੈ ਔਰ ਅਬਨਾਸ
ਹੈ ਮਧੁਸੂਧਨ ਔਰ ਦਾਮੋਦਰ ਸੁਆਮੀ ਉਸਕੇ ਨਾਮ ਹੈ ਰਿਖੀਕੇ
ਔਰ ਗੋਵਰਧਨ ਪਰਬਤ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਮੁਰਲ
ਮਨੋਹਰ ਹੈ ਰੰਗ ਮੈ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਆਪ ਮੋਹਨ ਹੈ ਮਾਧਵ ਹ
ਆਪ ਕ੍ਰਿਸਨ ਮੁਰਾਰੀ ਹੈ। ਹੇ ਜਗਦੀਸਰ ਆਪਨੇ ਅਸਰੋਂ ਕੋ
ਸੰਘਾਰ ਕੀਆ ਹੈ। ਆਪ ਜਗਤ ਕਾ ਜੀਵਨ ਹੈ ਘਟ ਘਟ ਮੇ
ਆਪ ਬਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਆਪ ਸਬਕੇ ਸੰਗ ਭੀ ਹੈ ॥
ਆਪ ਧਰਨੀ ਧਰ ਅਥਵਾ ਬੈਰਾਹ ਅਵਤਾਰ ਬਨੇ ਆਪ ਹ
ਨਰਸਿੰਘ ਦੇਵ ਰੂਪ ਬਨੇ। ਆਪਨੇ ਬੈਰਾਹ ਬਨਕਰ ਦਾੜੋ ਕੇ
ਅਗਰ ਭਾਗ ਮੈ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕੀਆ। ਹੇ ਕਰਤੇ ਯਾਨੇ ਹ
ਪਰਮੇਸਰ ਤੂਨੇ ਬਾਵਨ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੀਆ ਨ ਜੋ ਜਬਕੀਆ
ਰੰਕਾ ਕੀਆ ਤੁਮ ਭਗਤ ਵਤਸਲ ਹੋ। ਤੁਮ ਅਨਾਥਨਾਥ ਹੈ।
ਤੁਮ ਸਹਸਰ ਨੇਤ੍ਰ ਹੋ ਸਹਸਰ ਮੂਰਤ ਇਕ ਦਾਤਾ ਹੋ ਔਰ ਸਬ
ਜਗਤ ਭਿਖਾਰੀ ਹੈ। ਤੁਮ ਭਗਤਵਤਸਲ ਅਨਾਥ ਨਾਥ ਹੋ। ਤੁਮ
ਹੀ ਗੋਪੀਨਾਥ ਸਰਬ ਕੇ ਸਾਥ ਹੋ। ਤੁਮ ਬਾਸਦੇਵ ਹੋ। ਮੈ ਆਪਕੇ
ਸਰਬ ਗੁਨ ਵਰਨਨ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤਾ ਤੁਮ ਹੀ ਮੁਕੰਦ ਹੋ।
ਲਖਮੀ ਨਾਰਾਇਨ ਭੀ ਆਪਹੀ ਹੋ। ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਕੀ ਲਾਜ ਕੋ ਰਖਨੇ
ਹਾਰੇ ਆਪਹੀ ਹੋ ਸਭ ਕਾ ਉਧਾਰ ਕੀਆ। ਤੁਮਹੀ ਕਮਲ
ਯਾਨੇ ਲਖਮੀ ਕੇ ਪਤੀ ਨਿਸੰਗ ਦਿਨ ਰਾਤ ਆਨੰਦ ਕਰਤੇ ਹੋ।
ਆਪਕਾ ਦਰਸਨ ਅਮੋਘ ਪਾਪੋ ਕਾ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ।
ਅਜੂਨੀ ਭੀ ਆਪਹੀ ਹੋ। ਔਰ ਸੋਭਿਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਆਪ ਹੀ ਆਪ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨੇ ਵਾਲੇ ਆਪਹੀ ਹੋ ॥ ਆਪ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤ ਹੈ ਆਪ ਕਾ ਨਾਸ ਕਭੀ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਆਪ ਅਬਨਾਸੀ ਅਵਿਅਗਤ ਅਗੋਚਰ ਸਬ ਕੁਛ ਆਪਕੀ ਸਗਤੀ ਮੈ ਹੈ। ਆਪਹੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਬੈਕੁੰਠ ਕੇ ਰਹਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈਂ ਆਪ ਨੇ ਹੀ ਮਛਕਛ ਅਵਤਾਰ ਕੂਰਮ ਆਦਿ ਧਾਰਨ ਕੀਏ ਆਪ ਕੇਸਵ ਕ੍ਰਿਸਨ ਦੇਵ ਹੈ । ਨਰ ਲੀਲਾ ਆਪਕੀ ਚਾਲ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੋ ਵੋਹੀ ਹੋਵੇਗਾ । ਆਪ ਨਿਰਾਕਾਰ ਹੈ ਨਿਰਵੈਰ ਆਪਹੈ ਸਬਮੈ ਸਮਾਰਹੈ ਖੇਲਧਾਰਨਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਚਤੁਰਭੁਜ ਚਾਰ ਭੁਜਾ ਵਾਲੇ ਬਨੇ ਹੋ। ਸਾਵਲ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਆਪਨੇ ਬਨਾਇਆ ਬੈਨ ਬਜਾਕਰ ਸਬਕੋ ਮੋਹਤ ਕੀਆ ਯਾਨੇ ਕ੍ਰਿਸਨ ਅਵਤਾਰ ਬਨੇ। ਬਨਮਾਲਾ ਯਾਨੇ ਫੂਲੋ ਕੀ ਮਾਲਾ ਹੇ ਕਮਲ ਨੈਨ ਭੂਨੇ ਧਾਰਨ ਕੀ। ਭੂਨੇ ਸੁੰਦਰ ਕੁੰਡਲ ਧਾਰਨ ਕੀਏ। ਮੁਖ ਮੈ ਬੈਨ ਯਾਨੇ ਬੀਨਾ ਕੋ ਬਜਾਇਆ । ਭੂਨੇ ਸੀਖਚਕਰ ਗਦਾ ਧਾਰਨ ਕੀਏ ਤੂ ਸਾਰਥੀ ਬਨਾ ਔਰ ਤੁ ਸਤ ਹੈ ਔਰ ਸਬ ਕਾ ਸੰਗੀ ਹੈ ਅਬਵਾ ਤੁਹੀ ਸਤ ਸੰਗੀ ਅਰਜਨ ਕਾ ਮਹਾ ਰਥੀ ਹੈ ਭੂਨੇ ਪੀਤੰਬ੍ ਧਾਰਨ ਕੀਆ ਹੈ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨਤੀਨੋ ਭੁਵਨ ਕੇ ਸੁਵਾਮੀਹੋ। ਹੇ ਜਗਨ ਨਾਥ ਗੋਪਾਲ ਤੁਮ ਸਾਰੰਗਧਰ ਧਨਖ ਆਦਿ ਕੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ਹੋਂ ਆਪ ਹੀ ਭਗਵਾਨ ਬੀਠਲਾ ਹੈ ਮੈ ਆਪ ਕੇ ਸਰਬ ਅੰਗ ਗਿਨ ਨਹੀ ਸਕਤਾ ॥

ਆਪ ਬਗੈਰ ਕੰਟਕ ਕੇ ਹੈ ਨਿਹ ਕੇਵਲ ਆਪ ਹੈ ॥ ਆਪ ਕੇ ਧਨਖ ਕੀ ਜਲ ਥਲ ਪ੍ਰਥਿਵੀ ਪਰ ਜੈ ਹੋਰਹੀ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਥਿਵੀ ਔਰ ਪਾਤਾਲ ਸਭ ਤੁਮ ਕੇ ਸਮੀਪ ਹੈ ਆਪ ਸਥਿਰ ਹੈ॥ ਆਪ ਪਤਤ ਪਾਵਨ ਹੈ ਭੈ ਦੂਰ ਕਰ ਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈ ॥ ਆਪ ਭਗਤ ਜੀਨੋ ਕੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ਕੌਨਸਾ ਗੁਣ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਮੈਂ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਨਰੰਕਾਰ ਅਛਲ ਆਪ ਅਡੋਲ ਹੋ ॥ ਹੇ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਤੁਨੇ ਸਭ ਜੰਤੂ ਕੋ ਆਸਚਰਜ ਕੀਆ ਹੂਆ ਹੈ ॥ ਉਸ ਕੋ ਵੋਹੀ ਮਿਲ ਸਕਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਹੀ ਮਿਲਾਤਾ ਹੈ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋਈ ਉਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਤ,

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਵੋਹਆਪ ਹੀ ਗੋਪੀ ਹੈਆਪ ਹੀ ਕਾਹਨ ਯਾਨੇ ਕਰਿਸਨਦੇਵ ਹੈ
ਹੇ ਪਰਮੇਸਰ ਤੂ ਆਪ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਆਪ ਹੀ ਮਾਰਤਾ ਹੈ
ਤੂ ਆਪ ਹੀ ਅਲੇਪ ਰੇਹਤਾ ਤਿਲ ਸਮਾਨ ਭੀ ਲਿਪਤ ਨਹੀ ਹੈ
ਮੇਰੀ ਏਕ ਜੁਬਾਨ ਹੈ ਕੌਨਸੇ ਕੌਨਸੇ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਵਰਨਨ ਕਰੂ
ਸਹਸਰ ਫਨ ਵਾਲਾ ਸੇਸਨਾਗ ਅੰਤ ਨਹੀ ਪਾ ਸਕਤਾ ਵੋ
ਸੇਸਨਾਗ ਨਿਤ ਨਿਤ ਤੇਰੇ ਨੂਤਨ ਯਾਨੇ ਨਏ ਨਾਮ ਜਪਤਾ ਹੈ ਯੇਹ
ਏਕ ਗੁਨ ਨਹੀ ਬਲਕੇ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਹੇ ਫਿਰ ਬੀ ਅੰਤ ਨਹੀ ਪਾ
ਸਕਤ। ਹੇ ਜਗਤ ਕੇ ਪਿਤਾ ਤੇਰੀ ਓਟ ਜਾਨੇ ਸ਼ਰਨ ਪਕੜੀ ਹੈ
ਯਮਰਾਜ ਕੇ ਦੂਤੋਂ ਕਾ ਭੈ ਭਿਆਨਕ ਹੈ ਔਰ ਤੇਰੀ ਮਾਇਆ
ਦੁਸਤਰ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਹੇ ਪਰਮੇਸਰ ਮੁਜਕੋ ਸਾਧੁਓਂ ਕੇ
ਸੰਗ ਰਖੋ ਉਨਕੀ ਸੰਗ ਰਹੂੰ। ਜੋ ਕੁਛ ਦੇਖਾਈ ਦੇਤਾ ਹੇ ਵੋ
ਮਿਥਯਾ ਹੈ। ਹੇ ਗੋਬਿਦ ਏਕ ਮੰਤ ਸਰਨ ਯਾ ਆਪਕੀ ਸਰਨ ਧੂ
ਦਾਨਾ ਹੈ। ਮਸਤਕ ਪਰ ਲਗਾ ਕਰ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਊਂ ਜਿਸਕੋ
ਮਿਲੇ ਵੋਹੀ ਮਾਂਗਤਾ ਹੈ। ਜਿਨ ਪਰ ਈਸਰ ਨੇ ਕਿਰਪਾ ਕੀ
ਉਸਨੇ ਸਾਧੂ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੇ ਮੈ ਧਾਰਨ ਕੀਏ। ਉਸਕੋ ਸਬਕੁਛ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ ਉਸਕੇ ਮਨ ਮੈ ਬਜੇਗਾ॥

ਯੇਹ ਜੁਬਾਨ ਤੇਰੇ ਕੀਏ ਹੂਏ ਕਾਮੋਂ ਸੇ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਬਨਾ ਕਰ
ਜਪਤੀ ਹੈ ਸਤਨਾਮ ਤੇਰਾ ਸਬ ਮੇ ਉਤਮ ਪੂਰਬ ਸੇ ਯਾਨੇ ਸਨਾਤਨ
ਕਹਤੇ ਆਏ ਹੈ ਅਥਵਾ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਪੂਰਬ ਮੈ ਸ਼ੁਰੂ ਮੈ ਹੈ।
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਹਮ ਭਗਤ ਲੋਗ ਤੇਰੀ ਸਰਨ ਕੋ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਅਬ ਦਰਸਨ ਦੀਜੀਏ ਤਾ ਕਿ ਮਨ ਕੋ ਰੰਗ
ਲਗੇ। ਤੇਰੀ ਗਤ ਮਿਤ ਤੂ ਆਪਹੀ ਜਾਨਤਾ ਹੈ। ਤੂ ਆਪਹੀ
ਕਹਤਾ ਹੈ ਆਪਹੀ ਬਿਆਨ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਮੁਜਕੋ ਦਾਸ ਬਨਾਵੋ
ਹੇ ਪਰਮੇਸਰ ਤੁਜਕੋ ਅਛਾ ਲਗੇ ਤੋ ਮੁਜਕੋ ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਰਖੋ॥

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਮੈ ਤਮਾਮ ਹਿੰਦੂ ਖਿਆਲਾਤ ਭਰੇ ਹੈਂ ਦੇਖੋ
ਜਿਛਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਕੇ ਨਾਮ ਮਧੁਸੂਦਨ ਗੋਪਾਲ। ਮੁਰਲੀ
ਮਨੋਹਰ। ਗੋਵਰਨਧਾਰੀ। ਮਕੰਦ ਆਦਿ ਸਬਕੋ ਮਾਨ ਕਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਕੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮਾਨ ਕਰ ਉਨਕੀ ਉਸਤਤੀ ਕੀ ਹੁਈ ਹੈ। ਬੈਰਾਹ ਅਵਤਾਰ ਨਰਸਿੰਘ ਅਵਤਾਰ। ਬਾਵਨਅਵਤਾਰ ਸਬਕੋ ਮਾਨਾ ਹੈ ਉਨਕੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸਮਝਕਰ ਤਾਰੀਫ ਔਰ ਉਨਕੇ ਆਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀ ਹੈ। ਔਰ ਯਹ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਰ ਤੂੰ ਸਬ ਕੁਛ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ ਤੂਨੇ ਖੇਲ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਚਤੁਰਭੁਜ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਆ। ਤੂਨੇ ਕੁੰਡਲ ਪੈਹਰੇ ਤੂੰ ਸਾਵਲਾ ਰੂਪ ਵਾਲਾ ਹੋਕਰ ਬੈਨ ਬਜਾਤਾ ਰਹਾ। ਫਿਰ ਨਵੀਨ ਬੇਦਾਂਤ ਕਾ ਵਰਨਨ ਹੈ ਕਿ ਤੂ ਆਪਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹੈ ਆਪਹੀ ਗੋਪੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਵੈ ਵੋਹ ਤੁਝ ਕੋ ਮਿਲ ਸਕਤਾ ਹੈ ਦੂਸਰਾ ਨਹੀ। ਯੇਹ ਨਾਮ ਸਬ ਤੇਰੇ ਕੀਏ ਹੁਏ ਕਾਮੋਂ ਸੇ ਮੈਨੇ ਲੀਏ ਹੈ ਸਤਨਾਮ ਤੇਰਾ ਪੈਹਲਾ ਨਾਮ ਹੈ ਵਾਹਜੀ ਤਤ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਗਰ ਆਪ ਅਪਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਖੋਲ ਕਰ ਪੜਕੇ ਉਸਕੇ ਅਰਥੋਂ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਤੇ ਤੋ ਆਪ ਕਭੀ ਭੀ ਯੇਹ ਡੀਗ ਨਾ ਮਾਰਤੇ ਕਿ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਆਪਤੋ ਹਿੰਦੂ ਪੌਰਾਨਕੋਂ ਮੋ ਭੀ ਨੀਚੇ ਦਰਜੇ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਘਰ ਮੈ ਬਾਬਾ ਅਟਲਰਾਇ ਜੀ ਕੇ ਮੰਦਰ ਕੀ ਦੀਵਾਰੋਂ ਕੀ ਪੂਜਾ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਕਿਆ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤਮਾਮ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੁਏ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਕੋ ਸਚੇ ਰਿਦੇ ਸੇ ਈਸਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਮਝ ਕਰ ਉਸਤਤੀ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਅਰ ਨਵੀਨ ਵੇਦਾਂਤ ਕੋ ਫੈਲਾਤੇ ਹੁਏ ਭੀ ਅਗਰ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀ ਤੋ ਫਿਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜਾਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਮੈ ਉਨਸੇ ਬੜਕਰ ਪੱਕਾ ਹਿੰਦੂ ਔਰ ਕੌਨ ਹੋਗਾ ਜੋ ਮਛ ਕਛ ਨਰਸਿੰਘ ਬਾਵਨ ਆਦਿ ਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੁਏ ਪਕਾ ਹਿੰਦੂਪਨ ਜਾਹਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮਗਰ ਉਸਕੇ ਪੀਛੇ ਉਨਕੇ ਨਿਰਅਖਰ ਚੇਲੇ ਕਹਤੇ ਹੈ ਨਹੀ ਹਮਤੋ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਨਕੋ ਬੁਧੀਵਰਦਾਨ ਕਰੇ।

****

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਹਿੰਦੂ ਥੇ।

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂਅਰਜਨ ਦੇਵਜੀਕੇ ਸਾਹਿਬ ਸਾਦੇ ਥੇ ਆਪਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਭਗਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਔਰ ਖੜਗ ਧਾਰਣ ਕਰਨੇਸੇ ॥ ਜਿਸ ਵਕਤ ਆਪ ਗਦੀਪਰ ਬੈਠਨੇ ਲਗੇ ਉਸ ਵਕਤ ਹਸਬ ਮਾਮੂਲ ॥ ਸੇਲੀ ਟੋਪੀ ਔਰ ਮੰਜੀ ਅਰਬਾਤ ਚਾਰਪਾਈ ॥ ਮਸੰਦ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਉਨਕੇ ਸਾਮਨੇ ਲਾ ਰਖੀ ॥ ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ॥

ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਸਫਾ ੨੧੫

ਏਨਾ ਨੇ ਆਖਾਯਾ ਮੰਜੀ ਗਰੀਬ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੇਲੀ ਬੇਦੀਆਂ ਨੂੰ। ਟੋਪੀ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਦੇਓ ਅਸੀ ਬੇਦ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਯਾ ਵਾਸਤੇ ਆਏਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪਹਰਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਬਿਨਾ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਨਹੀ ਦਬਦੇ। ਏਸ ਤਰਾਂ ਕਹਕੇ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੋਹੀ ਵਲੀ ਪੈਹਨ ਲੀਆਂ। ਤੇ ਸੇਲੀ ਟੋਪੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਾਯਾ ॥ ਤੇ ਸਿਘਾਸਨ ਤੇ ਹੋ ਬੈਠੇ ॥

ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰਾਸ ੨ ਸਫਾ ੨੧੮ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ

ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਗਦੀ ਪਰ ਬੈਠਨੇ ਕਾ ਵਕਤ ਹੂਆ ਤਬ ਬੜੇ ਬੜੇ ਪੁਰਾਨੇ ਸਿਖ ਅਰ ਮਸੰਦ ਲੋਗ ਆ ਕਠੇ ਹੂਏ।

ਸੇਲੀ ਮਾਲ ਮੰਜੀ ਲਿਆਇ। ਅਗੇ ਧਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਆਇ। ਸਬਕੇ ਲਗੇ ਬਿਲੋਚਨਐਸੇ। ਚੰਦ ਚਕੋਰਹ ਚਿਤਵਤ ਜੈਸੇ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਚੰਦ ਅਨੰਦੇ ਤਿਨਪਿਖ ਮੁਸਕਾਵਤਮੰਦ ਮੰਦੇ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

॥ ਬੁਢਾ ਸਨਮੁਖ ਬਿਰਖੋ ਨਿਹਾਰਾ। ਸਭ ਸੁਨਾਇ ਤੈ ਸੰਗ ਉਚਾਰਾ। ਏਹ ਮਸੰਦ ਅਬ ਕਿਆ ਲੇ ਆਏ। ਅਜੇ ਨਾ ਜਾਨਹ ਸੈਹਜ ਸੁਭਾਇ। ਅਬ ਇਨ ਧਾਰਨ ਨਹੀ ਅਧਕਾਰਾ। ਸਾਂਤ ਸਰੂਪ ਜਥਾ ਗੁਰ ਧਾਰਾ। ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਭਏ ਦੁਸਟ ਬਿਸਾਲੇ। ਕਿਆ ਕੀਨੋ ਸਤਗੁਰ ਪਿਤ ਨਾਲੇ। ਲੀਓ ਚਾਹਤ ਪਲਟਾ ਤਤਕਾਲਾ। ਬਿਨਾਸ ਸਤ੍ਰ ਕਿਉਂ ਕਰਮ ਕਰਾਲਾ। ਸੀਤਨ ਕੇ ਰੇ ਬਿਰੋਧੀ ਮਾਰੋ। ਗਹੋਂ ਸਸਤ੍ਰ ਨਹ ਮਾਲਾ ਧਾਰੋ। ਪ੍ਰਥਮ ਹੁਤੇ ਛਤ੍ਰੀ ਮਹੀਪਾਲਾ ਆਯੁਧ ਕੋ ਅਭਯਾਸ ਬਿਸਾਲਾ। ਤਜਯੋ ਜਬਹ ਸਸਤ੍ਰਨ ਅਭਯਾਸਾ। ਲੀਨੋ ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਨਿਜ ਪਾਸਾ। ਦੇਸ ਬਿਦੇਸ ਜੀਤ ਕਰ ਲੀਨੇ ॥ ਸ਼ਸਤ੍ਰਨ ਜਲ ਨਹ ਅਟਕਨ ਦੀਨੇ ॥ ਅਧ ਨਿਜ ਸੁਖਨ ਸਸਤ੍ਰ ਗਹਾਵੈ ॥ ਵਿਦਯਾ ਕਰ ਅਭਯਾਸਹ ਪਾਵੈ। ਸੰਘਰ ਘੋਰ ਕਰੇਂ ਅਰਿ ਪਾਂਵੈ ॥ ਗੁਰੂ ਸਹਾਇ ਬਡ ਰਾਜ ਕਮਾਵੈ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਯੇ ਮਸੰਦ ਅਭ ਭੀ ਨਹੀ ਸਮਝੇ। ਯੇ
ਸੇਲੀ ਮਾਲਾ ਮੰਜੀ ਕਿਓਂ ਲਾਏ ਹੈਂ ਯੇਹ ਸਾਂਤ ਰੂਪ ਗੁਰੂਉਂ
ਧਾਰਨੇ ਕਾ ਅਧਕਾਰ ਥਾ ਮੈਨੇ ਤੋ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰ
ਔਰ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਬਦਲਾ ਲੇਨੇ ਔਰ ਸੰਤੋ ਕੀ ਰਖ
ਕਰਨੇ ਦੁਸਟੋਂ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰਨ ਕਰ
ਹੈਂ। ਪਹਿਲੇ ਛਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੇ ਰਾਜਾ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਮ
ਕਾ ਅਭਿਯਾਸਕਰਤੇਥੇਤਬ ਕੋਈ ਸਤ੍ਰੂਨਹੀਰਹਤਾਥਾਜਬਸੇਛਤ੍ਰੀ
ਨੇ ਸਸਤ੍ਰਛੋਡਦੀਏਤੁਰਕੋਨੇ ਪੈਹਨ ਕਰੈਂਤਬਸੇਦੇਸ ਬਿਦੇਸਜੀਤਲੀ
ਹੈ।ਅਬਹਮਅਪਨੇਸਿਖੋਕੋ ਸਸਤ੍ਰ ਵਿਦਿਯਾ ਕਾ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰਾਵੇ

ਸਫਾ ੨੨੭ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਯੇਹ ਲਿਖਾ

ਜਬ ਅਕਾਲਬੁੰਗੇ ਤਖਤ ਪਰ ਆਕਰ ਮਹਾਰਾਜ ਬਿਰ
ਮਾਨ ਹੁਏ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਯੇਹ ਕਹਾ ॥

ਆਨੋ ਸਸਤ੍ਰ ਜੋ ਹਮ ਬਨਵਾਏ। ਜਿਨ
ਹਾਟਕ ਅਧਰ ਲਗਾਏ। ਦੌਰਤ ਦਾਸ ਉ
ਵਲ ਲਿਆਏ।ਬਰਯੋ ਅਗਾਰੀਸਭਸਮੁਦਾ
ਪੰਚਹਸਤ ਗੁਰ ਕੋਲੇ ਨਾਮ। ਗਹੈ ਪੜਗ
ਬਹੁ ਅਭਿ ਰਾਮ। ਸੋਗਰ ਬਿਖੈ ਪਾਇਗ
ਲੀਨੇ।ਪੁਨਿਖੰਗ ਕਰਧਾਰਨ ਕੀਨੇ। ਗਰ
ਪਾਇ ਸੁਟਕ ਸੰਗ ਬਾਧਾ। ਜਿਸਮੈ ਸਰਖ
ਕਰ ਅਰਿਬਾਧਾ। ਧਨੁਖ ਕਠੋਰ ਗਹਿਯੋ ਤ
ਹਾਥ। ਉਪਮਾ ਬਨੀ ਯਥਾਰਘਨਾਥ। ਰਚ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਤਖਤ ਤਿਸ ਬੰਧਨ ਕੀਨ। ਰੜ ਗੁਰਬੀਰ ਆਸਨ ਆਸੀਨ॥

ਇਸਕਾ ਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਕਰ ਤਖਤ ਪਰ ਬੈਠੇ ਤੋ ਹੁਕਮ ਕੀਆ ਹਮਾਰੇ ਹਥਯਾਰ ਲਾਓ ਜਿਨ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸੋਨਾ ਲਗਾ ਹੂਆ ਹੈ। ਨੌਕਰ ਸਿਖ ਆਦਕ ਸਭ ਭਾਗ ਕਰ ਜਲਦੀ ਸਸਤ੍ਰ ਲੇ ਆਏ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਪਾਂਚੋ ਗੁਰੂਓਂ ਕੇ ਨਾਮ ਲੇਕਰ ਦੋ ਖੜਗ ਉਠਾਕਰ ਗਲੇ ਮੈ ਡਾਲ ਲੀਏ। ਧਨੁਖ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਆਦ ਸਭ ਲਗਾ ਲੀਏ। ਔਰ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਸਸਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਪੈਹਨ ਕਰ ਤਖਤ ਕੇ ਊਪਰ ਬੀਰ ਆਸਨ ਬੇਠ ਗਏ। ਇਤਆਦ ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਤੋ ਯੇਹ ਕਹਤੀਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬਨੇ ਸੇਲੀ ਟੋਪੀ ਆਦਕ ਪਹਨਨੇ ਸੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਆ ਔਰ ਕਹਾ ਕਿ ਹਮ ਬੇਦ ਧਰਮ ਕੀ ਸ਼ਸ਼ਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਰਖਯਾ ਕਰਨੇ ਆਏ ਹੈਂ। ਵਹਾਂ ਸਾਫ ਬੇਦ ਧਰਮ ਸਬਦ ਪੜਾ ਹੂਆ ਹੈ। ਔਰ ਆਪਨੇ ਯੇਹ ਭੀ ਕਹਾ ਕਿ ਪਹਲੇ ਸਮੇ ਸਭ ਖਤ੍ਰੀ ਸਸਤ੍ਰ ਪਹਨਤੇ ਥੇ ਇਸ ਲੀਏ ਉਨਕਾ ਰਾਜ ਥਾ ਜਬ ਸੇ ਸਸਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਅਭਯਾਸਛੂਟਾ ਹੈ ਤਬਸੇ ਮਲੇਛ ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਹੂਆ ਤੁਰਕੋ ਨੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰੋ ਕਾ ਅਭਯਾਸ ਕੀਆ ਸਬ ਦੇਸ ਬਿਦੇਸ ਦਬਾ ਲੀਏ ਅਬ ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਸਿਖੋ ਕੋ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪੈਹਨਾਊਂ ਗਾ॥ ਯਿਹੀ ਕਥਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ਔਰ ਮਹਾਂਰਾਜਨੇਦੋਨੋ ਤਲਵਾਰੋਂ ਗਲੇ ਮੈਂ ਡਾਲ ਲੀ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਖਤਰੀ ਬਾਨਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਰਖਿਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਪੈਹਨ ਲੀਆ॥ ਕਿਉਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਪ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਮਹਾਂਰਾਜ ਨੇ ਤੋ ਸੇਲੀ ਟੋਪੀ ਔਰ ਮੰਜੀ ਤਿਆਗ ਕਰ ਵੇਦ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਿਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪੈਹਨੇ ਔਰ ਆਪ ਉਸ ਧਰਮ ਸੇ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕਰ ਅੰਡ ਬੰਡ ਅਪਨੀ ਮਨ ਮਾਨੀ ਬਾਤੋਂ ਬਨਾ ਕਰ ਹਿੰਦੂ ਪਨ ਸੇ ਭਾਗਤੇ ਹੋ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਔਰ ਦੇਖੋ ਗੁਰਬਲਾਸ ੬ ਪਾਤਸਾਹੀ

ਸਫਾ ੩੦੨ ਦੋਹਰਾ

ਥਾਬੇਨੰਦ ਸੁਤ ਆਇਓ ਨਾਮਸੋ ਸੁੰਦਰਜਾ
ਗੁਰੂਅਰਜਨਨੇਸਦਕਹਾਗ੍ਰੰਥਮਾਹ ਧਰ ਆ
ਪ੍ਰਸਾਦਭੇਟ ਆਗੇ ਧਰੀਸੁੰਦਰਮਨਹਰਖਾਇ
ਹਰਗੋਬਿੰਦਆਦਰਕੀਉਤਾਂਕੋ ਬੁਹ ਅਧਕਾ
ਬੁਹਬੰਦਨਸੁੰਦ੍ਰਕਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਨਿਕਟਾਇ
ਕ੍ਰਿਪਾਸਿੰਧਕਾਰੂਪਲਖਮਨਮੈਅਤਥਿਗਸਾ

ਭੁਜੰਗ ਛੰਦ

ਦੋਊ ਹਾਥ ਜੋਰੇ ਸੁਨੋ ਨਾਥ ਬਾਨੀ ਖਿਮਾ ਭੂ
ਹਮਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗਿਆਨੀ। ਗੁਰੂ ਰੂਪਪਾ
ਭਏ ਸਾਂਤ ਰੂਪੰ । ਭਈ ਸਸਤ੍ਰ ਸਾਜੇ ਭ
ਭੂਪ ਅਨੂਪੰ। ਭਈ ਚਿੰਤ ਮੇਰੇਮਹਾਰਾਜਕਾਟੋ
ਬੜੇ ਦੁਸਟ ਮੋਹੀ ਤਿਸੇ ਆਪ ਫਾਟੋ ॥ ਸੁਨ
ਤਾਸ ਬਾਨੀ ਦਿਯਾਸਿੰਧ ਬੋਲੇ।ਭਇਓਪਾ
ਭਾਰੀ ਗਊ ਮੇਧ ਤੋਲੋ ॥ ਧਰਾ ਰੂਪ ਧੇਨੰ
ਮੇਧਾ ਪੁਕਾਰੀ। ਗਊ ਬ੍ਰਹਮ ਰਖਯਾ ਕਰੋ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮੁਰਾਰੀ। ਸੁਨੀ ਐਸ ਬਾਨੀ ਮਹਾਂਰਾਜ ਬੋਲੇ ਧਰੋ ਧੀਰ ਧਰਨੀ ਮਨੰ ਨਾਹ ਡੋਲੇ ॥ ਕਰੀ ਮੋਹ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਥਿਮਧਜਾਵੋ। ਹਨੋ ਦੁਸਟ ਪਾਪੀ ਮਲੇਛਨ ਖਪਾਵੋ ॥ ਭਈ ਐਸ ਬਾਨੀ ਮਹਾਰਾਜਜੀ ਕੀ।ਧਰਾ ਰੂਪ ਐਸੇ ਕਹੀ ਬਾਤ ਨੀਕੀ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਗਿਆ ਕਰੀ ਧਰਾਂ ਰੂਪ ਇਮਆਇ ॥ ਮਲੇਛ ਦੁਸ਼ਟ ਪਾਪੀ ਹਨੌ ਧਾਰ ਭਾਰ ਮਿਟ ਜਾਇ ॥

ਚੌਪਾਈ

ਏਹ ਕਾਰਨ ਗੁਰ ਮੋਹ ਪਠਾਇਓ । ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰਧਰਾ ਜਗ ਮੈ ਆਇਓ।ਸੁੰਦਰ ਸੁਨਸਤ ਗੁਰ ਕੇ ਬੈਨਾ ਹਰਛ ਪੂਰਆਇਓ ਦੋਊਨੈਨਾਂ । ਹਾਥਜੋੜ ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਪਰਓ ॥ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਧਹਾਥ ਸਿਰ ਧਰਓ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਯੇਹ ਗੁਰਬਲਾਸ ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਸਿਖ ਤੇ ਉਨੋ ਨੇ ਅਪਨੀ ਕਲਮ ਸੇ ਲਿਖ ਹੁਆ ਹੈ। ਔਰ ਭਾਈ ਮਨੀਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਵਕਤ ਕੇ ਆਦਮੀ ਹੈਂ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਗਰੰਥਸਾਹਿਬ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘਜੀ ਕੇ ਮੁਖਸੇ ਪੜਾਬਾ ।ਅਰ ਗੁਰਬਲਾਸਕਾ ਕਰਤਾ ਲਿਖਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਨੰਦਜੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸੁੰਦਰ ਨੇ ਜਿਸਕੀ ਸਦ ਆਦ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਲਿਖੀ ਹੂਈ ਹੈ ਆਕਰ ਪ੍ਰਸਨ ਕੀਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਅਪਨੇ ਯਿਹ ਕਿਆ ਨਿਰਾਲਾਪਨ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕੀਆ । ਪਾਂਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸੇ ਆਦ ਲੇਕਰ ਅਰਜਨ ਜੀ ਤਕ ਸਾਂਤ ਰੂਪ ਹੂਏ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰਤੇ ਰਹੇ। ਅਬ ਅਪਨੇ ਯੇਹ ਰਾਜਾ ਲੋਗੋ ਕਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਲੀਆ ਹੈ। ਯਾਨੇ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਪੈਹਨ ਕਰ ਲੜਾਈ ਕਾ ਰੁਦਰ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਬੈਠੇ ਹੈ । ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮੁਜਕੋ ਯੇਹ ਬੜਾ ਸੰਦੇਹ ਬੜਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਸੰਦੇਹ ਕੋ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੂਰ ਕਰੋ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਬਾਤ ਕੋ ਸੁਨ ਕਰ ਬੋਲੇ ਕਿ ਹੇ ਸੁੰਦਰਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰ ਪਾਪ ਕਾ ਬਹੁਤ ਭਾਰ ਹੋਗਿਆ ਥਾ ਇਸਲੀਏ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਨੇ ਗਊ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਜਾਕਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸੇ ਫਿਰ ਯਾਦ ਕੀ ਪਰਮੇਸਰ ਨੇ ਉਸ ਗਊ ਰੂਪ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੀਆ ਔਰ ਮੁਜਕੋ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ਕਿ ਤੁਮ ਗਊ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਕੀ ਜਾਕਰ ਰਖਯਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਲੀਏ ਉਸ ਪਰਮੇਸਰ ਕੇ ਹੁਮਕ ਸੇ ਮੈਨੇ ਜਨਮ ਲੀਆ ਹੈ ਅਬ ਮੈਨੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਇਸ ਲਿਏ ਪੈਹਨੇ ਹੈਂ ॥ ਮੈਂ ਅਬ ਦੁਸਟ ਮਲੇਛ ਪਾਪੀਓਂ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰੂੰਗਾ। ਔਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੇ ਭਾਰ ਕੋ ਦੂਰ ਕਰੂੰਗਾ । ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਸੁਨ ਕਰ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਆਂਸੂ ਭਰ ਲੀਏ ਔਰ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸੀਨ ਹੂਆ ॥

ਮਹਾਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਗਰ ਜਰਾ ਆਪ ਅਪਨੇ ਗੁਰਬਲਾਸ ਛੇਵੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ਕੋ ਖੋਲਕਰ ਪੜਤੇ ਤੋ ਇਸ ਤਰਾਂ ਸੇ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਹਿੰਦੂਓਂ ਸੇ ਜੁਦਾ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਸਸ ਨਾ ਕਰਤੇ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਯਹਾਂ ਪੁਸਤਕੋਂ ਸੇ ਕਿਆ ਕਾਮ ਹੈ ਯਹਾਂ ਤੋ ਵਿਦਯਾ ਕੇ ਪੀਛੇ ਲਠ ਲੀਏ ਫਿਰਤੇ ਹੈਂ। ਬੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਗਊ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇ ਦੁਸਮਨ ਬਨੇ ਫਿਰਤੇ ਹੈਂ ਅਪਨੀ ਪੁਸਤਕੋਂ ਕੋ ਪੜੋ ਜਹਾਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿਦ ਜੀ ਗਊ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਪ੍ਰਗਟੇ ਥੇ ਔਰ ਇਸੀ ਲੀਏ ਉਨਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਹੀ ਉਨਕਾ ਜਨਮ ਹੂਆ ਅਕਾਲਪੁਰਖਨੇ ਇਸੀ ਕਾਮਕੇ ਲੀਏ ਉਨ ਕੋ ਸੰਸਾਰ ਮੈ ਜਨਮ ਦੀਆ ॥

ਖਾਲਸਾ ਤਵਾਰੀਖ ਸਥਾ ੨੪੪ ਪਰਲਿਖਾਹੈ

ਸਮਤ ੧੬੯੩ ਬਿਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਹਰਦ੍ਵਾਰ ਗਏ ਜਦ ਕਿ ਪੀਲੀ ਭੀਤ ਨੂੰ ਗਏ ਹੈਨ ਬ੍ਰਾਹਮਨਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਾਨ ਦਿਤਾ ॥

ਸਫਾ ੨੪੫ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੂਆ ਹੈ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹਜਾਰਕੁ ਸਵਾਰ ਲੈਕੇ ਕੁਰੂਖੇਤ੍ਰ ਸਰੈਹਨ ਕੋ ਚਲੇ। ਰਸਤੇ ਮੇ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਲੜਾਈ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਹੋਕੇ ਤੀਰਥ ਪਰਸਕੇ ਹੀ ਆਏ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਸਫਾ ੫੨੦-੫੨੧

ਜਬ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਨਕ ਤਪੈ ਗਏ ਤੋ ਰਾਸਤੇ ਸਬ ਤੀਰਥ ਅਸਨਾਨ ਕਰਤੇ ਗਏ ਔਰ ਦਾਨ ਆਦਕ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਦੇਤੇ ਗਏ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਭਏ ਤਯਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਗਮਨੇ ਮਾਰਗਜਾਇ
ਖਸਰਕੋਸ ਸਰਸ੍ਵਤੀਹੇਰੀ ਜਲ ਅਲ ਪਾਇ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਚੌਪਈ

ਤੇਹ ਸਨਾਨ ਕਰਦੇ ਧਨ ਦਾਨਾਂ। ਪੁਨ ਆਗੇ ਕੀਨ ਸਪੁਰਸਥਾਨਾ। ਸਯਾਮਲ ਜਲਜਮਨਾ ਤਬ ਆਈ। ਕਰ ਅਸਨਾਨ ਉਲੰਗੇ ਅਗ ਵਾਈ॥ ਗੜ ਗੰਗਾ ਕੇ ਪੰਥ ਪਧਾਰੇ। ਚਲੇ ਜਾਹਿ ਤੂਰਨਤਾ ਧਾਰੇ॥ ਇਮ ਗਮਨਤ ਪਹੁਚੇ ਗੜ ਗੰਗਾ। ਪਿਖਯੋ ਪ੍ਰਵਾਹ ਬਿਮਲ ਜਲ ਚੰਗਾ। ਉਤਰੇ ਸਤਗੁਰ ਕੀਨ ਇਸਨਾਨਾ। ਦੀਨੋ ਅਧਕ ਦਿਜਨ ਕੋ ਦਾਨਾ॥

ਇਸ ਮੈ ਸਾਫ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਛੈ ਕੋਸ ਪਰ ਸਾਰਸ੍ਵਤੀ ਤੀਰਥ ਰੂਪ ਨਦੀ ਮਿਲੀ ਅਗਰਚੇ ਜਲ ਥੋੜਾ ਸਾ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਅਸਨਾਨ ਕੀਆ ਔਰ ਦਾਨ ਭੀ ਦੀਆ। ਅਗੇ ਚਲਕਰ ਜਮਨਾ ਆਈ ਤਬ ਸਮਨਾ ਨੇ ਭੀ ਅਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਹਾਂਰਾਜ ਆਗੇ ਗਏ। ਚਲਤੇ ਚਲਤੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਪਹੁਚੇ ਤਹਾਂ ਮਹਾਂਰਾਜ ਅਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਬਹੁਤ ਦਾਨ ਦੀਆ॥

ਦੇਖੀਏ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਸਬ ਤੀਰਥੋਂ ਪਰ ਅਸਨਾਨ ਕਰੇਂ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਦਾਨ ਦੇਕਰ ਸਤਕਾਰ ਕਰੇਂ ਜੈਸਾ ਕਿ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਕਾ ਮੁਸਨਫ ਔਰ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਕਾ ਕਰਤਾ ਲਿਖਤਾ ਹੈ ਔਰ ਆਪ ਆਜਕਲ ਇਸ ਇਛਾ ਮੈ ਲਗਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਸਿਖ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਨਹੀ ਕਿਆ ਯੇਹ ਧਰਮ ਹੈ ਯਾ ਪਾਪ ਆਉ ਸਭ ਕੋ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਓਂ ਕੇ ਨਕਸਕਦਮ ਪਰ ਚਲਨੇ ਵਾਲੇ ਪੂਰੇ ਉਨਕੇ ਸਿਖ ਬਨੋ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦੂਸਰਾ ਏਕ ਦਫਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਏਕ ਕਾਜੀ ਸੇ ਘੋੜਾ ਖਰੀਦਾ ਥਾ ਜਬ ਕੁਛ ਦਾਮ ਯਾਨੇ ਕੀਮਤ ਪਰ ਝਗੜਾ ਹੂਆ ਤਬ ਕਾਜੀ ਨੇ ਬਾਦਸਾਹ ਸੇ ਜਾਕਰ ਫਿਰਯਾਦ ਕੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾ ਪੀਰ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਘੋੜੇ ਕੀ ਕੀਮਤਕਾ ਝਗੜਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਉਸ ਜਗਾ ਪਰ ਕਰਤਾ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਗਰੰਥਨੇ ਲਿਖਾ ਹੇ ਕਾਜੀ ਨੇ ਉਨਕੋ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾ ਪੀਰ ਕਹਕੇ ਨਾਲਸ ਕੀ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਸਫਾ ੪੮੦

ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਹਿੰਦਨ ਕੋ ਪੀਰ। ਕਰੀਸੋ ਕਹੋਂ ਆਪ ਕੇ ਤੀਰ ॥

ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਕਿਸਾ ਹੈ ਸਿਰਫ ਏਕ ਤੁਕ ਇਸ ਲੀਏਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਨਾ ਬੜ ਜਾਏ ॥

ਦੇਖੀਏ ਸਾਫ ਹਿੰਦੂਓਂਕੇ ਪੀਰ ਉਨਕੋ ਕਹਾ ਗਿਆ ਅਸਲੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦਸਾਰੇ ਵੇਦੋਂ ਕੇ ਰਖਕ ਵੇਦੋਂਕੇ ਲੀਏ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਧਰਮ ਯੁਧ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਗੰਗਾ ਆਦੀ ਤੀਰਥੋਂ ਪਰ ਸਨਾਨ ਕੀਆ ਔਰ ਦਾਨ ਦੀਏ। ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰਹਨ ਕੇ ਮੌਕਿਆ ਪਰ ਕੁਰੂਖੇਤ੍ਰ ਮੈ ਗਏ। ਜਿਨਕੋ ਸਬ ਲੋਗ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾ ਪੀਰ ਕਹਤੇ ਥੇ ਦਰਹਕੀ-ਕਤ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਰਖਕ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਥੇ। ਅਪਕੋਬਾਨੀ ਰਚਨੇ ਕਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀ ਥਾ ਯੁਧ ਕਾ ਹੀ ਥਾ ਇਸੀ ਲੀਏ ਉਨਕੀ ਬਾਨੀ ਕਾ ਪਰਮਾਨ ਨਹੀ ਦੀਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਨੇ ਕੋਈ ਬਾਨੀ ਨਹੀ ਰਚੀ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਚੌਪਈ

ਤੇਹ ਸਨਾਨ ਕਰਦੇ ਧਨ ਦਾਨਾਂ। ਪੁਨ ਆਗੇ ਕੀਨ ਸਪੁਰਸਥਾਨਾ। ਸਯਾਮਲ ਜਲਜਮਨਾ ਤਬ ਆਈ। ਕਰ ਅਸਨਾਨ ਉਲੰਗੇ ਅਗ ਵਾਈ॥ ਗੜ ਗੰਗਾ ਕੇ ਪੰਥ ਪਧਾਰੇ। ਚਲੇ ਜਾਹਿ ਤੂਰਨਤਾ ਧਾਰੇ॥ ਇਮ ਗਮਨਤ ਪਹੁਚੇ ਗੜ ਗੰਗਾ। ਪਿਖਯੋ ਪ੍ਰਵਾਹ ਬਿਮਲ ਜਲ ਚੰਗਾ। ਉਤਰੇ ਸਤਗੁਰ ਕੀਨ ਇਸਨਾਨਾ। ਦੀਨੋ ਅਧਕ ਦਿਜਨ ਕੋ ਦਾਨਾ॥

ਇਸ ਮੈ ਸਾਫ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਛੈ ਕੋਸ ਪਰ ਸਾਰਸ੍ਵਤੀ ਤੀਰਥ ਰੂਪ ਨਦੀ ਮਿਲੀ ਅਗਰਚੇ ਜਲ ਥੋੜਾ ਸਾ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਅਸਨਾਨ ਕੀਆ ਔਰ ਦਾਨ ਭੀ ਦੀਆ। ਅਗੇ ਚਲਕਰ ਜਮਨਾ ਆਈ ਤਬ ਸਮਨਾ ਨੇ ਭੀ ਅਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਹਾਂਰਾਜ ਆਗੇ ਗਏ। ਚਲਤੇ ਚਲਤੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਪਹੁਚੇ ਤਹਾਂ ਮਹਾਂਰਾਜ ਅਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਬਹੁਤ ਦਾਨ ਦੀਆ॥

ਦੇਖੀਏ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਸਬ ਤੀਰਥੋਂ ਪਰ ਅਸਨਾਨ ਕਰੇਂ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਦਾਨ ਦੇਕਰ ਸਤਕਾਰ ਕਰੇਂ ਜੈਸਾ ਕਿ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਕਾ ਮੁਸਨਫ ਔਰ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਕਾ ਕਰਤਾ ਲਿਖਤਾ ਹੈ ਔਰ ਆਪ ਆਜਕਲ ਇਸ ਇਛਾ ਮੈ ਲਗਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਸਿਖ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਨਹੀ ਕਿਆ ਯੇਹ ਧਰਮ ਹੈ ਯਾ ਪਾਪ ਆਉ ਸਭ ਕੋ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਓਂ ਕੇ ਨਕਸਕਦਮ ਪਰ ਚਲਨੇ ਵਾਲੇ ਪੂਰੇ ਉਨਕੇ ਸਿਖ ਬਨੋ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦੂਸਰਾ ਏਕ ਦਫਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਏਕ ਕਾਜੀ ਸੇ ਘੋੜਾ ਖਰੀਦਾ ਥਾ ਜਬ ਕੁਛ ਦਾਮ ਯਾਨੇ ਕੀਮਤ ਪਰ ਝਗੜਾ ਹੂਆ ਤਬ ਕਾਜੀ ਨੇ ਬਾਦਸਾਹ ਸੇ ਜਾਕਰ ਫਿਰਯਾਦ ਕੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾ ਪੀਰ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਘੋੜੇ ਕੀ ਕੀਮਤਕਾ ਝਗੜਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਉਸ ਜਗਾ ਪਰ ਕਰਤਾ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਗਰੰਥਨੇ ਲਿਖਾ ਹੇ ਕਾਜੀ ਨੇ ਉਨਕੋ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾ ਪੀਰ ਕਹਕੇ ਨਾਲਸ ਕੀ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਸਫਾ ੪੮੦

ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਹਿੰਦਨ ਕੋ ਪੀਰ। ਕਰੀਸੋ ਕਹੋਂ ਆਪ ਕੇ ਤੀਰ ॥

ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਕਿਸਾ ਹੈ ਸਿਰਫ ਏਕ ਤੁਕ ਇਸ ਲੀਏਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਨਾ ਬੜ ਜਾਏ ॥

ਦੇਖੀਏ ਸਾਫ ਹਿੰਦੂਓਂਕੇ ਪੀਰ ਉਨਕੋ ਕਹਾ ਗਿਆ ਅਸਲੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦਸਾਰੇ ਵੇਦੋਂ ਕੇ ਰਖਕ ਵੇਦੋਂਕੇ ਲੀਏ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਧਰਮ ਯੁਧ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਗੰਗਾ ਆਦੀ ਤੀਰਥੋਂ ਪਰ ਸਨਾਨ ਕੀਆ ਔਰ ਦਾਨ ਦੀਏ। ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰਹਨ ਕੇ ਮੌਕਿਆ ਪਰ ਕੁਰੂਖੇਤ੍ਰ ਮੇ ਗਏ। ਜਿਨਕੋ ਸਬ ਲੋਗ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾ ਪੀਰ ਕਹਤੇ ਥੇ ਦਰਹਕੀਕਤ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਰਖਕ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਥੇ। ਅਪਕੋਬਾਨੀ ਰਚਨੇ ਕਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀ ਥਾ ਯੁਧ ਕਾ ਹੀ ਥਾ ਇਸੀ ਲੀਏ ਉਨਕੀ ਬਾਨੀ ਕਾ ਪਰਮਾਨ ਨਹੀ ਦੀਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਨੇ ਕੋਈ ਬਾਨੀ ਨਹੀ ਰਚੀ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ ਜੀ ਹਿੰਦੂਥੇ

ਯੇਹਗੁਰੂ ਬਾਬੇਗੁਰਦਿਤੇ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਥੇ ਆਪਨੇਕੋਈ ਬਾਨੀ ਨਹੀ ਰਚੀ ਆਪਨੇ ਅਪਨੇ ਲੜਕੇ ਰਾਮਰਾਇਕੋ ਔਰੰਗਜੇਬ ਕੇ ਬੁਲਾਨੇ ਪਰ ਅਪਨੀ ਜਗਾ ਦੇਹਲੀਭੇਜਾ ਥਾ ਏਕ ਦਫਾਬਾਦਸਾਹ ਸੇ ਇਸ ਵਿਸੇ ਮੌਕੇ [ਮਿਟੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀ ਪੇੜੇ ਪਈ ਕੁਮਆਰ । ਘੜ ਭਾਂਡੇ ਇਟਾਂ ਕੀ ਜਲਦੀ ਕਰੇ ਪੁਕਾਰ] ਇਸ ਸਬਦ ਪਰ ਜਬਲਿਹਾਜ ਕਰਕੇ ਰਾਮਰਾਇਨੇ ਇਤਨਾ ਤਬਦੀਲ ਕੀਆ ਕਿ ਮਿਟੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀ ਜਗਾ ਮਿਟੀ ਬੇਈਮਾਨ ਕੀ ਕਹਾ ਜਿਸ ਪਰ ਬਾਦਸਾਹ ਖੁਸ ਹੂਆ ਮਗਰ ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ ਜੀ ਨੇ ਜਬ ਸੁਨਾ ਇਤਨਾ ਨਰਾਜ ਹੂਏ ਕਿ ਇਸਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਮਸਲੇ ਕੋ ਗੁਰ ਬਾਨੀ ਮੈ ਛਪਾਇਆ ਗਦੀ ਕਾ ਹਕ ਉਸਕੋ ਦੂਰ ਕਰਦੀਆ । ਔਰ ਓਸਕੋ ਸਾਮਨੇ ਤਕ ਨਹੀ ਆਨੇ ਦੀਆ। ਦੇਖਨਾ ਚਾਹੀਏ ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇਜੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮਮੈ ਮੁਰਦਾਜਲਾਨੇ ਕਾ ਜੋ ਮਸਲਾ ਹੈ ਓਸਪਰਕੈਸੇ ਪਕੇ ਔਰ ਦ੍ਰਿੜਥੇ ਜਰਾ ਸੀ ਬਾਤ ਪਰ ਇਤਨੇ ਨਰਾਜ ਹੂਏ ਕਿ ਅਪਨੇ ਬੇਟੇ ਕੋ ਗਦੀ ਸੇ ਮਾਰੂਮ ਕਰ ਦੀਆ ਯਿਹ ਪਕਾ ਹਿੰਦੂਪਨ ਹੈ ॥

****

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਹਰਿਕਿਸ਼ਨ ਜੀ

ਯੇਹ ਗੁਰੂ ਅਭੀ ਬਾਲਕ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਥੇ ਕਿ ਗਦੀ ਪਰ ਬੈਠਾਏ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਹਰਰਾਇ ਜੀ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਥੇ ਆਪਨੇ ਕੁਲ ਨੌ ਬਰਸ ਕੀ ਉਮਰ ਸੰਸਾਰ ਮੈ ਵਤੀਤ ਕੀ ਔਰ ਦੇਹਲੀ ਮੈ ਸੀਤਲਾ ਕੇ ਰੋਗ ਸੇ ਸੰਸਾਰ ਸੇ ਕੂਚ ਕਰ ਗਏ। ਆਪਨੇ ਕੋਈ ਬਾਨੀ ਨਹੀ ਬਨਾਈ। ਪਹਲੇ ਗੁਰੂਓਂ ਕੀ ਹਦਾਯਤ ਪਰ ਚਲਤੇ ਰਹੇ ਜੋ ਹਿਦਾਇਤ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਥੀ। ਸਬ ਗੁਰੂਓਂ ਕੀ ਆਗਿਯਾ ਮੈ ਉਨਕੇ ਨਕਸ ਕਦਮ ਕੀ ਪੈਰਵਹੀ ਕਰਨੇ ਸੇ ਯੇਹ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੀ ਥੇ। ਆਪਨੇ ਵਿਸੇਸ ਕਾਮ ਨਹੀ ਕੀਆ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ

ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੂਏ ਆਪਨੇ ਕੁਲ ਦਸ ਬਰਗੀ ਗਦੀ ਨਸੀਨੀ ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਅਰਸੇਮੈ ਆਪਨੇ ਬੜੇ ੨ ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਕੀਏ। ਆਪਕੀ ਬਾਨੀ ਵੈਰਾਗ ਸੇ ਭਰੀ ਹੂਈ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਅਪਨੇ ਸੀਸ ਤਕ ਅਰਪਨ ਕਰਦੀਆ। ਤੀਰਥ ਯਾਤ੍ਰਾ ਭੀ ਬਹੁਤਕੀਆ ਆਸਾ ਦੇਸ ਤਕ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਆ। ਔਰ ਤੁਰਕ ਬਲ ਤੋੜਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਜੈਸਾ ਸੂਰਬੀਰ ਮਹਾਤਮ ਪੁਤ੍ਰ ਉਪਾਸਨਾ ਔਰ ਯਗ ਦਾਨ ਕਰਕੇਪਰਮਤਮਾਸੇਲੀਆ ਜਿਸ ਕਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਮੁਫਸਲ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਜਾਏਗਾ। ਏਕ ਦਫਾ ਕ ਜਿਕਰ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਮੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ।

ਸਫਾ ੨੭੭ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ

ਇਸ ਸਮੇ ਸਬ ਖਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਦੁਖੀ ਹੋਕਰ ਸਿਖਾ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕਰ ਡਕੋ ਡੋਲੇ ਖਾਂਦੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਏ। ਤੇ ਨਿਮ੍ਰਿਤਾ ਸੈਹਤ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਔਰੰਗਜੇਬ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦਾ ਹੜ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਹੜੇ ਜੁਲਮ ਤੇ ਪਾਪ ਕਦੀ ਸੁਨੀ ਦੇ ਨਹੀ ਸਾਨ ਉਹ ਹੁਨ ਅਖੀਂ ਦੇਖੀਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਬਾਦਸਾਹ ਦਾ ਧਰਮ ਸਾਰੀ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਦੇਖਣਾ ਸੀ। ਸੋ ਪਖਪਾਤੀ ਜਿਦੀ ਅਤੇ ਬਾਦੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭੈੜ ਤੋ ਭੈੜ ਮੁਹਮਦੀ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਤੋ ਚੰਗਾ ਤੇ ਸ੍ਰੇਸਟ ਤੋ ਸ੍ਰੇਸਟ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਮੰਦੇ ਤੋ ਮੰਦਾ ਸਮਝ ਦਾ ਹੈ। ਠੋਰ ਠੋਰ ਗਊਆ ਦੇ ਘਾਤ ਹੁੰਦਾ ਰਹਦ ਹੈ। ਤੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਪਰ ਆਕੇ ਸਾਡ ਰੂਦਰੂ ਹੀ ਹਲਾਲ ਕਰਕੇ ਕਟ ਵਢਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਨਾ ਬਤਾਈਏ ਤਾਂ ਅਸੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮਾਰੀਦੇ ਹਾਂ। ਆਖਦੇ ਹਨ ਤੁਸਾਂ ਗਊ ਬੈਲ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਕਿਉਂ ਮਰਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ॥

ਨੌਰੰਗਜੇਬ ਦੇ ਜੁਲਮ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂਦੇ ਦੁਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰਪਾਨੀ ਭਰਦਿਤਾ। ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕਰ ਅਪਨੇ ਸੀਸ ਦੇ ਦਿਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਾਤ ਨਾ ਬਨਦੀ ਦੇਖ ਕਰ ਜਬਾਬ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਕੋਈ ਸਤਪੁਰਖ ਮਹਾਤਮਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਾਸਤੇ ਅਪਨਾ ਸੀਸ ਬਲੀਦਾਨ ਨਹੀ ਕਰਦਾ। ਤਦ ਤਕ ਇਸ ਧਰਮ ਦਾ ਠਹਰਾਉਨਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਨ ਕੇ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੁਛ ਨਾਂ ਬੋਲਆ ਪਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਨੌ ਬਰਸ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸੌ ਬਰਸ ਦੀ ਅਕਲ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਬ ਹਾਲ ਸੁਨਦੇ ਰਹੇ ਸੇ। ਹਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਨਾਲੋ ਅਧਕ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਰਾਖਾ ਤੇ ਪਿਆਰਾ ਸਤਪੁਰਖ ਮਹਾਤਮਾ ਹੋਰ ਕੌਨ ਹੈ। ਏਹ ਸੁਖਨ ਸਚੇ ਧਰਮ ਦੇ ਦੂਰ ਅੰਦੇਸ ਹੌਂਸਲੇ ਵਾਲੇ ਸੁਨਕੇ ਹਕੇ ਬਕੇ ਰਹੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਖੁਸੀ ਹੋਗਏ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਪਰਤਾਪੀ ਤੇ ਸਾਮਰਥ ਸਮਝ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ। ਤੇ ਉਸੇ ਵਕਤ ਸਭਨਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂ ਕੇਹ ਦਿਤਾ ਕੇ ਤੁਸੀ ਜਾ ਕੇ ਔਰੰਗ ਜੇਬ ਨੂ ਕੇਹ ਦੇਓ ਕੇ ਤੁਸੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂ ਮੁਸਲ ਮਾਨ ਕਰ ਲੋ ਅਸੀ ਸਬ ਆਪ ਹੀ ਮੁਹਮਦੀ ਹੋਹ ਜਾਵੇਂਗੇ ॥

ਐਸਾ ਹੀ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੭੦੮

ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਕਾਸ਼ਮੀਰ ਦੇਸ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋ ਤਥਾ ਸਿਖ ਲੋਗੋ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੈਂ ਹਾਜਰ ਹੋ ਕਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਸੇ ਪਰਾਰਥਨਾ ਕੀ ॥

ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੋ ਰਾਜ ਜਮਨਕੋ ॥ ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਜਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਲੇਤ ਧਨ ਗਨ ਕੋ ॥ ਅਬ ਹੀਦੂ ਸਟਤਾ ਅਧ
ਕ ਉਠਾਈ ॥ ਚਾਹੇ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਬਨਾਈ ॥
ਦੇਸ ਪਹਾਰਨ ਕੇ ਸਭ ਜੇਈ ॥ ਧਰਮ ਬਿ
ਗਾਰ ਜਮਨ ਭੈਤੇਈ ॥ ਉਤਰੇ ਯਗਯੋਪਵੀਤ
ਏਕ ਦਿਨ ॥ ਤੋਲਨ ਕਰੇ ਸੋ ਭਏ ਸਵਾ
ਮਨ ॥ ਪੁਨ ਪੁਰ ਮੈਂ ਹਮ ਪਰ ਬਲ
ਘਾਲਾ॥ ਬਨੋ ਤੁਰਕ ਸਭ ਤਜ ਨਿਜ ਚਾਲਾ॥
ਖਸਟ ਮਾਸ ਕੋ ਕਰਤ ਕਰਾਰ ॥ ਜਾਏ ਸਰਨ
ਲੀਨਸ ਤ੍ਰਿਪਰਾਰ ॥ ਅਸਟ ਦਿਵਸ ਬੈਠੇ
ਤੈਹ ਰਹੇ॥ ਖਾਨ ਪਾਨ ਹਮ ਕਿਨਹੂੰ ਨਾਲ
ਹੇ ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਪਤ੍ਰਕਾਤੈਹਤੇ ਪਾਈ॥ ਮਹਾਂ ਦੇਵ
ਤੁਮ ਨਿਕਟ ਪਠਾਈ॥ ਇਮ ਕੇਹ ਸਤ ਗੁਰ
ਆਗੇ ਧਰੀ। ਪਠਹੂ ਆਪਕੀ ਮੈ ਹਮਕਰੀ॥

ਚਿਠੀ ਯੇਹ ਲਿਖੀ ॥

ਕਿਤਾਬ ਬੜਨੇ ਕੇ ਸਬਦ ਸੇ ਬੀਚ ਮੈਂ ਸੇ
ਛੋੜ ਦੀਆ ਹੈ ॥ ਸਫਾ ੭੦੯

ਰਾਖਹੁ ਅਬ ਹਿੰਦਨ ਕੀ ਟੇਕ ॥ ਨਾਹਿੰਤ ਸਗ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮੈ ਰਹੇਨਾ ਏਕ ॥ ਯਾਂਤੇ ਅਬਹੀ ਬਨੌ ਸਹਾਇ॥
ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੋ ਲੇਉ ਬਚਾਇ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਸੁਨਤ ਦਿਜਨ ਕੇ ਸਤਗੁਰੂ ਚਿਤ ਵਿਤ ਭਏ ਉਪਾਏ ॥ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਬਰ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਬਡ ਪਾਏ ॥

ਚੋਪਈ

ਤਿਸ ਕੋ ਬਨੈ ਮਿਟਾਵਨ ਜੈਸੈ ॥ ਅਨਕਜ ਤਨ ਚਿਤ ਵਤ ਚਿਤ ਤੈਸੈ ॥ ਕਿਤਕ ਦੇਰ ਗੁਰੂ ਤੂਸਨ ਠਾਨੀ ॥ ਪਿਖ ਮੁਖ ਸਭਾਨ ਕੋ ਕੇਹ ਬਾਨੀ ॥ ਕਰ ਮੈ ਧਰੀ ਪਤ੍ਰਕਾ ਬਾਚੀ। ਸਿਵਕੀ ਲਿਖਤ ਦੇਖ ਹਿਤ ਰਾਚੀ॥ ਪਠੀ ਸਗਲ ਹੀ ਠਾਨੀ ਮੋਨ । ਦੇਖਤ ਰਹੇ ਨਾ ਬੋਲਯੋ ਕੌਨ। ਰਤਰ ਘਟੀ ਲਗ ਤੂਸਨ ਰਹੇ। ਨਾਹ ਉਪਾਇ ਕੋਉਰ ਮੈ ਲਹੇ। ਅਪਨੇ ਸਿਰਦੇ ਕੂਰੋ ਕਰੈਂ। ਬਖਸਯੋ ਰਾਜ ਸਰਬ ਇਮ ਹਰੈਂ । ਅਪਰ ਉਪਾਇ ਨਾ ਬਨ ਹੈ ਕੋਈ। ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਿਚਾਰਯੋ ਸੋਈ। ਕਰ ਨਿਸਚਾ ਉਰ ਮੈ ਜਬ ਲਹਿਓ। ਦਿਜਗਨ ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਤਬ ਕੇਹਿਓ। ਬਿਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਮ ਇਕਠੇ ਹੋਵੋ। ਕਰਹੁ ਸਕੇ ਲਨਜੋ ਸੁਭਜੋਵਹੁ। ਦਿਲੀ ਪੁਰ ਕੋ ਸਗਲ ਪਿਯਾਨੋ। ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਨਿਜ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਖਾਨੋ। ਹਮਰੇ ਛਤ੍ਰੀ ਹੈ ਜਜਮਾਨ। ਤਿਨਕੇ ਕਰਹਿ ਖਾਨ ਅਰ ਪਾਨ। ਰਹੇ ਅਲੰਬ ਸਦਾ ਹਮ ਤਾਹੂੰ। ਦਾਨ ਅਨੇਕ ਬਿਧਨ ਲੇਜਾਹੂੰ। ਤਿਨ ਸੈ ਲੀਜੋਨਾਮ ਹਮਾਰੋ।ਕਰਹੁਬੁਲਾਵਨਸਗਲ ਉਚਾਰੋ। ਸੋ ਸਬ ਸੁਨਜਿਸਮਗਕੋਚਾਲੇ।ਤਿਨ ਪੀਛੇਹਿੰਦੂ ਕਗ ਜਾਲੇ।ਕਿਯੋਤੁਮ ਸਭਨਸੰਗ ਇਮ ਕਹੋ। ਏਕਮੂਲ ਸੋ ਇਛਾ ਲਹੋ। ਇਮ ਸੁਨ ਹਮੈ ਹਕਾਰਨ ਕਰਹੈ। ਤਬ ਸਬਹਿੰਦਨ ਧਰਮਉਬਰਹੈਤੁਮਾਰੀ। ਜਿਯੋਂ ਕਿਯੋਰਛਯਾ ਕਰਹੁ ਤੁਮਾਰੀ।ਸਿਵ ਉਚਰੀ ਸੋ ਹਮ ਉਰ ਧਾਰੀ। ਇਮ ਉਪਾਇ ਸੁਨ ਦਿਜ ਸਮਝਾਇ। ਧਨਯ ਧਨਯ ਕੇਹ ਸੀਸ ਨਵਾਏ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਇਸ ਸਬ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਯੇਹਹੈ ਕਿ ਕਾਸ਼ਮੀਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਨੇ ਆਕਰ ਕਹਾ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਰਕ ਰਾਜਾ ਨੇ ਬੜਾ ਦੁਖ ਦੇ ਰਖਾ ਹੈ। ਤਮਾਮ ਗਾਓ ਕੇ ਗਾਓ ਏਕ ਦਿਨ ਮੈ ਮੁਸਲਮਨ ਕਰ ਲੀਏ। ਯਗਯੋਪਵੀਤ ਸਬ ਕੇ ਉਤਾਰੇ ਗਏ। ਅਬ ਵੋਹ ਸੈਹਰ ਮੈ ਆਕਰ ਸਿਰੀਨਗਰ ਮੈ ਹਮ ਕੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਤਾ ਹੈਂ ਹਮ ਸਬ ਲੋਕ ਅਮਰਨਾਥ ਮੈ ਗਏ ਥੇ ਏਕਹਫਤੋ ਤਕ ਅਨਜਲ ਬਗੈਰ ਨਹੀ ਖਾਇਆ ਤਪ ਕਰਤੇ ਰਹੇ ਹੈਂ ਯੇਹ ਪਤ੍ਰਕਾ ਵਹਾਂ ਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਈ ਹੈ ਜੋ ਆਪਕੇ ਨਾਮ ਹੈ। ਸੋ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਹੋ ਸਕੇ ਹਮਾਰੀ ਰਖਯਾ ਕਰੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੋ ਬਚਾਓ॥

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਪਕੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੁਸਤਕ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਤੋਇਸ ਤਰਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਾ ਪਿਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਸੀਸ ਦੇਨੇ ਵਾਲਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਔਰ ਆਪ ਲੋਗ ਅਪਨੇ ਆਚਾਰ ਸੇ ਔਰੰਗਜੇਬੀ ਹੁਕਮ ਚਲਾਯਾ ਚਾਹਤੇਹੋਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਆਦਿ ਕੋ ਖਾਲਸਾ ਸੈ ਕੋਈ ਤਾਅਲਕ ਨਹੀ। ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਮੈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪਿਤਾ ਕੋ ਕਹਾ ਕਿ ਆਪ ਸੇ ਬੜਕਰ ਔਰ ਕੋਨ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਔਰ ਆਪਕੇ ਆਚਾਰ ਕੇ ਬਮੂਜਬ ਨਵੀਨ ਖਾਲਸਾ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਕੋਨ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਾ ਜਾਨੀ ਦੁਸਮਨ ਹੈ ਆਪ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਨਕਸ਼ ਸਕਦ ਪਰ ਚਲਕਰ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਖਾਲਸਾ ਬਨੋ ਕਹਲਾਉ। ਜੈਸੇ ਵੋਹ ਗਉ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕਾ ਦੁਖ ਸੁਨਕੇ ਸਿਰ ਦੇਨੇਕੋ ਤਿਆਰ ਹੂਏ ਵੈਸੇ ਆਪ ਲੋਗ ਭੀ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ। ਨਾਕੇ ਐਸੇ ਭਰਸਟ ਰਸਾਲੇ ਬਨਾਕਰ ਲੋਗੋ ਕੋ ਭਰਸਟ ਕਰੋ ਕਿ ਗਾਇ ਬੈਲ ਸੂਰ ਗਦਾ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੋਂ॥

ਦੇਖੋ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਨਸਾਰ ਪ੍ਰਿਯਾਗਰਾਜ ਤੀਰਥ ਪਰ ਜਪ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੱਘ ਜੀ ਜੈਸਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸੂਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬੀਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਪਰਮੇਸਰ ਸੇ ਮਾਂਗਤ ਹੈ ਔਰ ਪਰਮ ਤਮਾ ਉਨਕੋ ਬਖਸ਼ਤੇ ਹੈ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਸਫਾ ੫੧੮-੫੧੯-੫੨੦

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਫਾ ੫੧੮

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰ ਜੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੀਰ ਥਨ ਤੀਰ ਨਿਵਾਸ ॥ ਸਬ ਅਸਥਾਨ ਦਾਨ ਦੇਮਾਨਦ ਪਾਵਨ ਤੇ ਪਾਵਨ ਕਰ ਤਾਸ ॥ ਯਗਯ ਹੋਮ ਦਛਨਾ ਬੁਹੁ ਕੰਚਨ ਸਾਧਨਦਿਜ ਨ ਰੰਕ ਜੇ ਰਾਸ। ਅਨਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਾਇ ਅਹਾਰ ਨ ਦੇਤ ਅਚਾਵਹੁ ਸਵਾਦਨ ਗਰਾਸ। ਇਮ ਅਨੇਕ ਹੀ ਤੀਰਥ ਕਰਕੈ ਤੀਰਥ ਰਾਜ ਤ੍ਰਿਬੈਨੀਤੀਰ। ਪੁਨ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿਵਸ ਬਤਾਏ ਜੋਗ ਸਮਾਧ ਬਿਖੈ ਗੰਭੀਰ। ਕਰਹ ਯਗਜ ਬਹੁ ਕੰਚਨ ਦੇਵੈ। ਪਾਟੰਬਰ ਪਸ ਮੰਬਰ ਚੀਰ॥ ਬਹੁਤ ਮੋਲ ਕੇ ਦੁਰਲਭ ਸੁੰਦਰ ਦੈਤ ਬਿਖੁਨ ਮੁਕਤਾ ਹੀਰ। ਬੇਦ ਪਾਰਗੇ ਬਿਪ੍ਰਸੁ ਕਰਮੀ ਸਾਂਤੀ ਦਾਂਤਿ ਸੁਚ ਸੰਜਮ ਧਾਰ। ਸਮਦਰਸਿ ਸੰਤੋਖੀਧੀਮੰਤ ਬਿਨਮਤਸਰ ਮੁਖ ਮ੍ਰਿਦਲ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਉਚਾਰ। ਸੈਹਨ ਸੀਲ ਅਨਕੂਲੀ ਤਪਕੇ ਬਿਦਯਾ ਮੈ ਅਭਯਾਸ ਉਦਾਰ । ਸਰਬਾਦੀ ਧਰਮਾਤਮ ਜਿਨਕੇ ਸਦਾ ਧਰਮ ਅਪਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ॥

ਸਫ਼ਾ ੫੨੦

ਸਵੈਯਾ ॥

ਦੇਸ ਬਿਦੇਸਨ ਕੇ ਦਿਜ ਆਵਤ ਪਾਵਤ ਹੈ ਧਨ ਕੋ ਮਨ ਭਾਯੋ ॥ ਬ੍ਰਿੱਦ ਅਹਾਰ ਸੁਕੀਨ ਸੁਮਾ ਧੁਰ ਪੂਰ ਕਮੋਦਕਪੂਪ ਖਵਾਯੋ ॥ ਭੂਰਪੰਚਾ ਮ੍ਰਿਤ ਹੋਤ ਰਹੈ ਨਿਤ ਹੋਮ ਕਰੈਂ ਜਵਘ੍ਰਿਤ ਮੰਗਾਯੋ॥ ਕਾਮ ਨਾ ਪੂਰਨ ਹੋਤ ਅਨੇਕਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜਸਯਿਓ ਬਿਥਰਾਇਓ ॥

ਸਫ਼ਾ ੫੨੦

ਸਵੈਯਾਛੰਦ

ਤੀਰਥਰਾਜ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਊਪਰ ਬੀਤ ਗਏ ਜਬ ਹੂੰ ਖਟ ਮਾਸ ॥ ਪੁਨ ਦਾਨ ਦਿਨ ਕਰ ਬਿ ਤਾਏ ਤਹੀ ਆਨ ਕੀਨਾ ਪਰਕਾਸ਼ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਗਰਭ ਧਾਰਓ ਪਾਵਨ ਬੁਧੈ ਚੰਦ ਸਮਚਾਰ ਉਜਾਸ ॥ ਜਿਹ ਕਿਹ ਇ ਸਤ੍ਰੀ ਜੋ ਅਵਲੋਕਹ ਬਿਸਮਹ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗੈ ਦੁਤ ਰਾਸ ॥

ਅਰਥ—ਇਸ ਤਰਫ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤੀਰਥ ਪਰ ਨਿਵਾਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪੁਨ ਦਾਨ ਕਰਨੇ ਲਗੇ। ਯਗ ਹੋਮ ਔਰ ਭਜਨ ਕੀਆ। ਉਸ ਜਗਾ ਮੈ ਸਾਧੂ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਕੋ ਦਾਨ ਦੇਤੇ ਥੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਨੇਕ ਗੀਗਾ ਆਦਿ ਤੀਰਥੋਂ ਕੋ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਮਹਾਰਾਜ ਤੀਰਥ ਰਾਜ ਤ੍ਰਬੈਨੀ ਪਰ ਆ ਪਹੁਚੇ ਯਹਾਂ ਭੀ ਯਗ ਔਰ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੀਆ ਔਰ ਸਮਾਧੀ ਈਸਰ ਮੈ ਲਗਾਨੇ ਲਗੇ ਹਰਰੋਜ ਯਗ ਕਰਤੇ ਥੇ। ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਸੋਨਾ ਔਰ ਪੀਤਾਂਬਰ ਔਰ ਪਸਮੀਨੇ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਕਪੜੇ ਦਾਨ ਦੇਤੇ ਥੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਭੀ ਐਸੇ ਥੇ ਜੋ ਵੇਦੋ ਕੋ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਸਾਂਤ ਸੁਭਾਵ ਸਰੇਸਟ ਅਚਾਰੀ ਸੰਯਮੀ ਸਮ ਦਰਸੀ ਔਰ ਸੰਤੋਖੀ [ਧੀ] ਮਤਿ ਬੁਧੀਮਾਨ ਥੇ। ਸਤਵਾਦੀ ਜੋ ਦਿਨ ਰਾਤ ਵਿਦਯਾ ਮੈ ਅਭਯਾਸ ਕਰਤੇ ਇਨ ਕੀ ਇਸ ਉਦਾਰਤਾ ਔਰ ਯਗ ਔਰ ਦਾਨ ਸਕਤੀ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਦੇਸ ਬਿਟੇਸ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਆਏ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਯਗ ਮੈ ਸਭਕੋ ਭੋਜਨ ਅਨੇਕ ਪਰਕਾਰ ਕੇ ਦੀਏ। ਹਰਵਕਤ ਭੂਰ ਪੰਚਾਮ੍ਰਿਤ ਹੋਤਾ ਰਹਤਾ ਜੋ ਔਰ ਘ੍ਰਿਤ ਆਦੀ ਕਾ ਹੋਮ ਭੀ ਹੋਤਾ ਰਹਤਾ ਥਾ ਜਿਸਸੇ ਸਭਕੀ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਹੋਤੀ ਥੀ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਛੈ ਮਾਹ ਬਰਾਬਰ ਗੁਜਰ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾਨ ਕਰਤੇ ਔਰ ਹੋਮ ਜਗ ਕਰਤੇ ਰਹਤੇ ਥੇ ਵਹਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕੇ ਗਰਭ ਮੈ ਆਏ। ਯਾਨੇ ਉਸ ਜਗਾ ਪਰ ਗਰਭਾਸਥਾਪਨ ਹੂਆ ਜਿਸਕੀ ਗਵਾਹੀ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

। ਚੌਪਈ ।। ਦਸਮ ਗਰੰਥ ।

ਅਬ ਮੈ ਅਪਨੀ ਕਥਾ ਬਖਾਨੋ ॥ ਤਪ ਸਾਧਤ ਜਿਹ ਬਿਧ ਮੋਹ ਆਨੋ ॥ ਹੋਮ ਕੁੰਡ ਪਰ ਬਤ ਹੈ ਜਹਾਂ ॥ ਸਪਤ ਸ੍ਰਿੰਗ ਸੋਬਤ ਹੈ ਤਹਾਂ ॥ ਸਪਤ ਸ੍ਰਿੰਗ ਤੈਹ ਨਾਮ ਕਹਾਵਾ ॥ ਪੰਡ ਰਾਜ ਜੈਹ ਜੋਗ ਕਮਾਵਾ ॥ ਤਹ ਹਮ ਅਧਕ ਤਪਸਯਾ ਸਾਧੀ ॥ ਮਹਾਂ ਕਾਲ ਕਾਲਕਾ ਅਰਾਧੀ ॥ ਏਹ ਬਿਧ ਕਰਤਤਪਸਯਾ ਭਯੋਦ੍ਵੈਤੇ ਏਕ ਰੁਪ ਹੋਇਗਯੋ॥ ਤਾਤ ਮਾਤ ਮੁਰਅਲਖ ਅਰਾਧਾ ॥ ਬੁਹ ਬਿਧ ਜੋਗ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧਾ ॥ ਤਿਨ ਜੋ ਕਰੀ ਅਲਖ ਕੀਸੇਵਾ । ਤਾਤੇ ਭਏ ਪ੍ਰਸਨ ਗੁਰ ਦੇਵਾ ॥ ਤਿਨ ਪ੍ਰਭ ਜਬ ਆਇਸ ਮੋਹ ਦੀਆ ॥ਤਬ ਹਮ ਜਨਮ ਕਲੂ ਮੈਂ ਲੀਆ ॥ ਇਤਆਦ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦਸਮ ਗਰੰਥ

ਸਫਾ ੫੩

ਮੁਰ ਪਿਤ ਪੁਰਬ ਕੀਯਸ ਪਿਆਨਾ। ਭਾਂਤ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਭਾਂਤ ਕੇ ਤੀਰਥ ਨਾਨਾ ॥ ਜਬ ਹੀ ਜਾਤ ਤ੍ਰਬੇਣੀ ਭਏ। ਪੁਨ ਦਾਨ ਦਿਨ ਕਰਤ ਬਤਏ ॥ ਤਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹਮਾਰਾ ਭਯੋ। ਪਟਨਾ ਸ਼ੈਹਰ ਬਿਖੈ ਭਵਲਯੋ ॥ ਮਦਰ ਦੇਸ ਹਮ ਕੋ ਲੇ ਆਏ। ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦਾਈਨ ਦੁਲਰਾਏ ॥ ਕੀਨੀ ਅਨਕ ਭਾਂਤ ਤਿਨ ਰਛਯਾ ॥ ਦੀਨੀ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਸਿਖਿਯਾ ॥ ਜਬ ਹਮ ਕਰਮ ਧਰਮ ਮੈ ਆਏ। ਦੇਵ ਲੋ ਕਤਬ ਪਿਤਾ ਸਿਧਾਏ ॥

ਤਾਤਪਰਯ-ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈ ਕਿ ਮੈ ਹਿਮਾਲੇ ਮੈ ਤਪ ਕਰ ਰਹਾ ਥਾ ਜਿਸ ਜਗਾ ਰਾਜਾ ਪਾਂਡੁ ਨੇ ਤਪ ਕੀਆ ਹੈ ਜਹਾ ਪਰਬਤ ਕੇ ਸਾਤ ਸ੍ਰੰਗ ਸੁਭਾਏ ਮਾਨ ਹੈਂ। ਵਹਾ ਪਰ ਮੈਨੇ ਬੜੇ ਦੀਰਘ ਤਪ ਸੇ ਤਪਸਯਾ ਕੀ ਯਹਾਂ ਤਕ ਮਹਾਂਕਾਲ ਕਾਲਕਾ ਰੂਪਕਾ ਆਰਾਧਨ ਕੀਆ ਜੋ ਦੋਸੇ ਏਕ ਰੂਪ ਹੀ ਹੋਗਿਯਾ। ਇਧਰ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਆਰਾਧਨ ਕੀਆ। ਬੜੀ ਤਪਸਯਾ ਕਾ ਫਲ ਯੇਹ ਹੂਆ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੂਏ ਔਰ ਉਨੋਂ ਨੇ ਯਾਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੇ ਮੁਝਕੋ ਜਨਮ ਲੇਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ਤਬ ਮੈਨੇ ਉਨਕੇ ਯਾਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੇ ਘਰ ਜਨਮ ਲੀਆ ॥

ਨੰਬ੍ ੮ ਮੈ ਇਸ ਤਰਾ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸੇ ਪੁਰਬ ਦੇਸ ਕੀ ਤਰਫ ਸਫਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਰਨਾ ਅਰੰਭ ਕੀਆ । ਤੀਰਥੋਂ ਪਰ ਜਾਕਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਤੀਰਥ ਵਗੈਰਾ ਕੀਏ । ਜਬ ਤੀਰਥ ਕਰਤੇ ਕਰਤੇ ਪਰਯਾਗ ਰਾਜ ਤ੍ਰਿਬੈਨੀ ਮੈ ਪਹੁੰਚੇ । ਵਹਾਂ ਜਾਕਰ ਬਹੁਤ ਪੁਨ ਦਾਨ ਯਗ ਆਦਕ ਕਰਮ ਬਹੁਤ ਦਿਨੋ ਤਕ ਕਰਤੇ ਰਹੇ ।ਉਸ ਜਗਹ ਯਾਨੇ ਤ੍ਰਿਬੈਨੀ ਕੇ ਅਸਥਾਨ ਪਰ ਹਮਾਰਾ ਪਰਕਾਸ ਹੂਆ ਹਮਗਰਭ ਮੈ ਆਏ । ਫਿਰ ਪਟਨਾ ਨਗਰ ਮੈ ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਏ ਤਬ ਜਨਮ ਲੀਆ ॥ ਹਮ ਕੋ ਮਦਰ ਦੇਸ ਮੈਂ ਲੇ ਆਏ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਦਾਈ ਆਦਕ ਇਸਤ੍ਰੀਓ ਸੇ ਹਮਾਰੀ ਰਖਾ ਕਰਾਈ ॥ ਹਮ ਕੋ ਅਨੇਕ ਪਰਕਾਰ ਸਿਖਯਾ ਦੀ ਗਈ ॥ ਜਬ ਹਮ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕਰਨੇ ਕੇ ਯੋਗ ਹੂਏ ॥ ਤਬ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇਵ ਲੋਕ ਕੋ ਪਧਾਰ ਗਏ ॥

ਇਸ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਔਰ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਕੇ ਲੇਖ ਸੇ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨ ਸਾਰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਗਏ ॥ ਔਰ ਅਨੇਕ ਅਸਥਾਨੋ ਪਰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਤੇ ਹੂਏ । ਪਰਾਗ ਰਾਜ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਰਾਜ ਪਰ ਪੁਹੁੰਚੇ ॥ ਜੋ ਕੇ ਏਕ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਦਿਵਯ ਤੀਰਥ ਸਮਝਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ॥ ਜਹਾਂ ਕੇ ਰਿਸ਼ੀ ਬਾਲ ਮੀਕ ਜੀ ਕੇ ਕਥਨ ਅਨਸਾਰ ਮਹਾਂ ਰਾਜਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਸਮੈ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਜੀ ਕਾ ਆਸਰਮ ਬਨਾ ਹੂਆ ਥਾ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਮੈਂ ਪੁਹੁੰਚ ਕਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਛੇਮਾਸ ਪੂਰੇ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਤਪਸਯਾ ਕੀ ॥ ਔਰ ਬੜੇ ਬੜੇ ਪੰਡਤੋਂ ਸਤ ਵਾਦੀ ਯਗਯ ਕਿਰਯਾ ਮੈਂ ਚਤੁਰ ਬਰਾਹਮਣੋਂ ਸੇ ਹੋਮ ਯਗਯ ਆਦੀ ਕਰਮ ਕਰਾਏ ॥ ਯਹਾਂ ਤਕ ਕੇ ਹਰ ਵਕਤ ਯਗਯ ਹੀ ਹੋਤਾ ਰਹਤਾ ਥਾ ਬੁਹਤ ਹੀ ਦਾਨ ਕਰਤੇ ਰੇਹਤੇ ਥੇ ॥ ਔਰ ਸਮਾਧੀ ਲਗਾ ਕਰ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਦਮਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਪਰਮੇਸਰ ਸੇ ਏਕ ਯੋਗਯ ਔਰ ਸੂਰਬੀਰ ਪੁਤ੍ਰ ਕੀ ਯਾਚਨਾ ਕਰਤੇ ਹੋਏ ਥੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕੀ ਅਸੀਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਾਦ ਔਰ ਯਗਜ ਆਦੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਮੋਂ ਕੇ ਕਰਨੇ ਸੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀ ਔਰ ਉਸੀ ਅਸਥਾਨ ਤ੍ਰਿਬੈਣੀ ਰਾਜ ਤੀਰਥਪਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੱਘ ਜੀ ਕੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਕੇ ਗ੍ਰਭਾਸਹ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕੀਆ ॥ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਗਈ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋ ਕੋ ਵਹਾਂ ਪਰ ਸਰਵਸਜ ਦਾਨ ਕਰ ਦੀਆ ॥ ਤਬ ਵਹਾਂ ਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਟਣੇ ਨਗਰ ਮੈਂ ਆ ਬ੍ਰਾਜੇ ॥ ਇਸੀ ਪਟਣੇ ਨਗਰ ਮੈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਜਨਮ ਹੁਆ ॥ ਇਸ ਸਾਰੇ ਸਮਾ ਚਾਰ ਕੀ ਗਵਾਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਨੇ ਖੁਦ ਬਿਚਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਮੈਂ ਦੀ ਹੈ ॥

ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੜੇ ਸੋਕ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥੋਂ ਕੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕੇ ਲੀਏ ਜਾਵੇਂ ਔਰ ਛੇ ਮਾਸ ਪਰਯੰਤ ਪ੍ਰਾਗ੍ਰਾਜ ਤੀਰਥ ਪਰ ਤਪਸਜਾ ਹੋਮ ਯਗਜ ਆਦਿ ਕਰਮਕਰੇ ਔਰ ਇਸ ਕਾਛਲ ਯੇਹ ਹੋ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਕੇ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਵੈਦਕ ਕਰਮ ਸੇ ਉਨ ਕੋ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਜੇਕੇ ਸੂਰ ਬੀਰ ਪੁਤ੍ਰ ਮਿਲੇ ਜੋ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲਿਏ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੇ ਮਾਂਗਾ ਗਿਯਾ ਹੋ ਮਗਰ ਉਸ ਕੇ ਪਸਚਾਤ ਕੁਛ ਸਮਾਂ ਬੀਤਨੇ ਪਰ ਉਨ ਕੇ ਚੇਲੇ ਚਾਟੜੇ ਨਿਰ ਬੁਧੀ ਲੋਗ ਯੇਹ ਗੁਰੂ ਮਤ ਵਰੁਧ ਧਰਮ ਫੈਲਾਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰੇ ਕੇ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ॥ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਕੋ ਤੋ ਜਰਾ ਪੜ ਲੀਆ ਹੋਤਾ ॥ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਯੇਹ ਲੋਗ ਅਪਨੇ ਧਰਮ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਵਰੁਧ ਹੋ ਕਰ ਗੁਰੂ ਮਤ ਕੀ ਜੜ ਕਾਟਨੇ ਮੈ ਤਤ ਪਰ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਇਨ ਕੋ ਬੁਧੀ ਦਾਨ ਕਰੇ ॥ ਔਰ ਦੇਖੋ ਤੋ ਸਹੀ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਜੋ ਕਾਸ਼ਮੀਰ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋ ਕਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਹੈ ਵੋਹ ਕੇਸਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ । ਕਸ਼ਮੀਰ ਸੇ ਹਿੰਦੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਖਤ੍ਰੀ ਕੀ ਆਦੀ ਸਭ ਲੋਗ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕ੍ਰਿਪਾਸ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਨਾਥਜੀ ਸੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਮਹਾਂਰਾਜਕੀ ਪਤ੍ਰਕਾਲੇ ਕਰ ਆਏ। ਜਬਗੁਰੂਜੀਨੇ ਪਤ੍ਰ ਕਾਪੜੀ ਤਬ ਹੁਕਮਦੀਆ ਕੇਤੁਮ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੋਦਿਲੀਮੈ ਜਾਕਰ ਕਹੋ ਕਿ ਹਮਾਰੇ ਆਜਕਲ ਸਭਸੇਸ਼ਿਰੋ ਮਨੀ ਹਮਾਰਾ ਯਜਮਾਨ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਖਤ੍ਰੀਹੈ ਵੋਹ ਹਮੇ ਬਹੁਤ ਦਾਨ ਦੇਤਾਹੈ ਅਗਰ ਵੁਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਜਾਵੇ ਤੋ ਹਮ ਏਕ ਦਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਜਾਵੇਂਗੇ। ਹਮਾਰੇ ਸੀਸ ਦੇਨੇ ਸੇ ਧਰਮਕੀਰਖਯਾ ਹੋਗੀ। ਦੇਖੋ ਭਾਈਸਾਹਬ ਗੁਰੂਜੀ ਹਿੰਦੂਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇਲੀਏ ਅਪਨੇ ਆਪਹਿੰਦੂਓਂਕਾ ਸ਼ਿਰੋ ਮਨੀ ਅਗਰ ਗਾਮੀ ਮਾਨਕਰ ਅਪਨੇ ਸਿਰ ਦੇਨੇ ਕੋ ਤਿਆਰ ਹੂਏ ਹੈਂ ਕਿਓਂ ਸਾਹਬ ਜਰਾ ਹੋਸ਼ ਤੋਸੰਭਾਲੀਏ ਔਰਅਵਿਦਯਾ ਕੀ ਨਿਦ੍ਰਾਸੇ ਜਾਗ ਕਰ ਗੁਰੂਮਹਾਂਰਾਜਕੇ ਕਰਤਵ ਕੋ ਦੇਖੀਯੇ ਕਿਯਾ ਵੁਹਹਿੰਦੂ ਹੈਂ ਯਾ ਨਹੀ ਯਹਾਂ ਦੇਖਨੇ ਭਾਲਨੇ ਸੇ ਕਿਯਾ ਮਤਲਬਹੈ ਯਹਾਂਤੋ ਮਿਖਾਸ਼ਾਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਜ ਮੈ ਆਯਾ ਸੋਕਰ ਦੀਆਇਸਜਗਾਭੀ ਸਿਖਾ ਸ਼ਾਹੀ ਕੋਹੀ ਚਲਾਯਾਹੈ

ਫਿਰ ਜਬ ਗੁਰੂਤੇਗਬਹਾਦਰਜੀ ਦਿਲੀ ਮੈ ਪੁਹਚਤੇ ਹੈ ॥ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਅਨੇਕ ਜਗਹਾ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਇਨ ਕੋਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾਪੀਰਕਹਾਹ। ਔਰਔਰੰਗਜੇਬਕੇ ਦਰਬਾਰਮੈ ਆਪਨੇ ਬੈਠਸ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਯੇਹ ਦਲੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀ ਕੇ ਅਗਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੋਹਿੰਦੂ ਮਨਜੂਰ ਨਾਹੋਵੇਂ ਤੋ ਕੋਈਹਿੰਦੂ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਤਾ ॥ ਮੁਲਾਂਨੇ ਜਬ ਆਪ ਕੋ ਖਾਂਨਾ ਖਾਨੇ ਜਾਤੇ ਹੂਏ ਹਿੰਦੂਓਂਕੇ ਘਰ ਮੈ ਦੇਖਾ ਤ ਔਰੰਗਜੇਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋ ਜਾਕਰ ਕਹਾ ਕਿ ਦੇਖੋ ਹਿੰਦੂ ਲੋਗ ਅਪਨੇ ਪੀਰਕੋ ਕੈਦ ਸੇ ਬਾਹਰ ਲੇਜਾਕਰ ਖਾਂਨਾਂ ਖਿਲਾਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਲੋਹੇ ਕੇ ਪੰਜਰੇ ਮੈ ਕੈਦ ਕੀਯੇ ਗਏ ਤਬ ਆਪਨੇ ਮਹਾਂ ਕਸ਼ਟ ਕੇ ਸਮੋਂ ਭੀ ਯਹੀ ਫੁਰਮਾਇਯਾ ਕਿ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਹੀ ਛੋੜੇ ਗੇ ਚਾਹੇ ਕੁਛਹੀਹੋ ਪਰਾਨ ਹੀ ਜਾਵੇਂ । ਉਨਕੇ ਸ਼ਿਸ਼ ਔਰ ਮਹਾਂਦਾਰੁਣਦੁਖ ਮੈਸਾਥੀ ਭਾਈਮਤੀਰਾਮਜੀ ਉਨਕੇ ਹੁਕਮ ਸ਼ੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਪਰ ਬਲੀ ਦਾਨਹੋਗਏ। ਜੋ ਆਰੇ ਸੇ ਚੀਰੇ ਗਏ ਥੇ ਦੇਖੋ ਸੂਰਜਪਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਅਨੇਕ ਜਗਹਾ ਪਰ ਕਿਯਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਿਯਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿਤਾਬ ਬੜਹਨੇ ਕੇ ਭਰਸੇ ਇਸ ਸਮੇ ਲਿਖ
ਨਹੀ ਸਕਤਾ ॥

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੮੧੦ ਜਿਲਦ ੪

ਮੁਲਾਂ ਨੇ ਕਹਾ

ਜਬਲਗ ਤੁਰਕ ਬਨੇ ਏਹ ਨਾਹੀ। ਨਹ
ਮਾਨਹ ਹਿੰਦੂ ਮਨਮਾਂਹੀ ਹਿੰਦਵਾਨ ਕੋ ਮੂ
ਇਹੀਹੈ॥ ਅਬ ਨਿਸਚੈ ਭਈ ਬਾਤ ਸਹੀ ਹੈ

ਅਰਥ ਜਬਤਕ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾਂ ਹੋਂ
ਤਬਤਕ ਹਿੰਦੂ ਭੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾਂ ਹੋਂਗੇ। ਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾ ਮੂਲਧ
ਹੈ ਯੇਹ ਬਾਤ ਅਬ ਨਿਸਚੇ ਹੂਈ ਹੈ

ਸਫਾ ੮੧੯ ਸੂਰਜਪਰਕਾਸ਼

ਹਿੰਦੁਨਕੇ ਗੁਰ ਸਕਤੀ ਦਿਖਾਈ ਭਏਮੂ
ਕੁਛ ਲਖੀ ਨਾਂ ਜਾਈ। ਸੁਨ ਸੁਨ ਕਰ ਹਿੰ
ਬਿਸਮਾਏ ॥ ਨੌਰੰਗਕੋ ਨਿੰਦਤ ਸਮੁਦਾਏ।

ਅਰਥ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਕਤੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਮੂ
ਲੋਗ ਇਸਕੋ ਨਹੀ ਜਾਨਸਕਤੇ। ਸਭ ਹਿੰਦੂ ਹੈਰਾਨ ਹੂਏ ਔ
ਜੇਬਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੇ ਲਗੇ ॥

ਸਫਾ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ੮੨੨

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹਮਾਰਾ ਜਾਨ। ਕੁਠਾ ਮ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਠਯੋ ਤੈ ਖਾਨ

ਅਰਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਦਿਲੀ ਮੇ ਅਭਖਯ ਭੋਜਨ ਭੇਜਾ ਗਿਯਾ ਥਾ ਜਿਸਕੀਬਾਬਤ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨੋ ਕੇ ਬਰਖਲਾਫ ਵੋਹ। ਮਾਂਸ ਬਨਗਿਯਾ ਜਿਸ ਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਹੇਜ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਦੇਖ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹੈਂ ਤੁਮਨੇ ਉਸਕੇ ਬਰਖਲਾਫ ਹਮਾਰਾ ਕਾਮ ਬਿਗਾੜਨਾ ਚਾਹਾ ਇਸ ਲਿਯੇ ਤੁਮਕੋ ਉਸਕਾ ਫਲ ਮਿਲਾ ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੈਸੇ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਹੈਂ ਜੋ ਐਸੀ ਬਿਪਤ ਮੇ ਭੀ ਅਪਨਾ ਧਰਮ ਨਹੀ ਛੋੜਤੇ ॥

ਜਬ ਔਰੰਗਜੇਬ ਨੇ ਉਨ ਕੋ ਯੇਹ ਸੰਦੇਸਾ ਭੇਜਾ ਕਿ ਯਾਂ ਤੋ ਨਬੀ ਕਾ ਕਲਮਾ ਪੜੋ ਯਾਂ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਾਓ ਨਹੀ ਤੋ ਕਤਲ ਕੀਏ ਜਾਓਗੇ ਇਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੈਹਤੇ ਹੈਂ ॥

ਸਫਾ ੮੮੦ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਤਿਨਤੇ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ। ਧਰਮ ਨਿਬਾਹਨ ਬਿਖੇ ਬਹਾਦਰ। ਉਤ ਭਨਯੋ ਧਰਮ ਹਮਹਿੰਦੂ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਯ ਕੋਕਿਮ ਕਰੇ ਨਿਕੰਦੂ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਬਿਖੇ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਆਨ ਨਾ ਪਾਯਤ ਜਾਹਿ ਸਮਾਨਿ। ਮਤਮਲੀਨ ਮੂਰਖ ਮਤਿ ਜੋਇ। ਇਸੇ ਤਿਆਗੈ ਪਾਮਰ ਸੋਇ॥ ਏਕ ਰਵਾਇਤ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਾਬਤ ਯੇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਜੋਧਰਮ ਬਿਆਨ ਕਿਯਾ ਵੋ ਵੇਦਕ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਥਾ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਧਰਮ ਧੁਜਾ

ਦੋਹਰਾ ਆਗਯਾ ਜੋ ਕਰਤਾਰ ਕੀ ਵੇਦ ਚਾਰ ਉਚਾਰ । ਧਰਮ ਤਾਸ ਕੋ ਖਾਸ ਲਖ ਹਮਤਹ ਕਰਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ॥

ਦੋਹਰਾ ਵੇਦ ਵਰੁਧ ਅਧਰਮ ਜੋ ਹਮ ਨਹੀ ਕਰਤ ਪਸੰਦ । ਵੇਦੋਕਤ ਗੁਰ ਧਰਮ ਜੇਤਾਨ ਲੋਕ ਮੇ ਚੰਦ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥ ਜਾਨਾ ਜਬ ਔਤੰਗ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮਾਨਤ ਬਾਤ । ਕੁਤਵਾਲੀ ਮੇ ਕੈਦ ਕਰ ਭੀਤਰ ਕੈ ਦਿਖਲਾਤ ॥

ਯੇਹ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲਾ ਹੈ ਸਜਨ ਪੁਰਸ਼ ਇਸ ਕੇ ਮਤਲਬ ਕੋ ਜਾਨ ਗਏ ਹੋਂਗੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਵੇਦ ਮਤ ਥਾ । ਏਕ ਸਿਖ ਨੇ ਐਸਾ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੰਤ ਮੇ ਯੇਹ ਬਚਨ ਕਹੇ ਥੇ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਾਂਹ ਜਿਨਹਾਂ ਦੀ ਪਕੜੀਏ ਸਿਰਦੀ ਜੇ ਬਾਂਹ ਨਾ ਛੋੜੀਏ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਬੋਲ ਯਾ ਧਰ ਪੜੀਏ ਧਰਮ ਨਾ ਛੋਡੀਏ ॥

ਸਾਹਿਬੋ ਕੈਸਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਬਚਨ ਹੈ ਕੇ ਮਰਜ਼ਾਨਾ ਅਛਾ ਹੈ ਲੇਕਨ ਧਰਮ ਨਾ ਛੋੜਨਾ ਚਾਹਿਯੇ। ਜਿਸ ਕੀ ਭੁਜਾ ਪਕੜ ਲੀ ਹੈ ਉਸਕੇ ਲੀਏ ਸਿਰ ਦੇਨਾ ਚਾਹਿਏ ਮਗਰ ਪੀਛੇ ਹਟਨਾ ਧਰਮ ਨਹੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਮਲੀ ਤੋਰ ਸੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿਖਾਇਯਾ। ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਕੋ ਸਹਾਰਾ ਦੀਆ ਧਰਮ ਰਖਯਾ ਕੇਲੀਏ ਇਕ ਰਾਰ ਕੀਯਾ ਸਹੀਦ ਹੋਗਏ ਲੇਕਨ ਪੀਛੇ ਨਹੀ ਹਟੇ ਸਾਹਿਬੋ ਇਸੀ ਪਰਕਾਰ ਕੀ ਕਈ ਬਾਤੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬਾਬਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈਂ ਔਰ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ ਬਾਤੇਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਮੇਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿਤਾਬ ਬੜਨੇ ਕੇ ਡਰ ਸੇ ਦਰਜ ਨਹੀ ਕਰਤਾ। ਲੇਕਨ ਇਸ ਸੇ ਯੇਹ ਜਰੂਰ ਪਾਇਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦਮ ਕਦਮ ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਪੁਕਾਰ ਕੀ ਹੈ ਔਰ ਸੀਸ ਅਰਪਨ ਕਰਦੀਆ ਮਗਰ ਆਜ ਕਲ ਕੇ ਸਿਖੋ ਕੀ ਲੀਲਾ ਕੀ ਕਿਯਾ ਕਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਜਗਹ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ।

ਸਿਰਦੇ ਹਿੰਦਨ ਧਰਮ ਉਬਾਰਹ। ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਕੀਜਰਾ ਓਖਾਰੈਂ। ਹਿੰਦ ਧਰਮ ਜਗ ਗਲੀਓ ਬਚਾਇ। ਸਬ ਸੁਰਗਨ ਕੀ ਦਾਨ ਸਹਾਇ

ਅੰਤ ਮੈਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜਪਜੀ ਕਾ ਪਾਠ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਜਿਸ ਮੇ ਯੇਹ ਤੁਕ ਆਤੀ ਹੈ[ਐਹਰਨਮਤ ਵੇਦ ਹਥਯਾਰ]ਕਾ ਪਾਠ ਕਰਤੇ ਹੁਏ[ਜਿਨੀ ਨਾਮ ਧਿਆਯਾ ਗਏ ਮੁਸਕਤਘਾਲ ਨਾਨਕ ਤੇਮੁਖਉਜਾਂ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਲੋਕੇਤੀ ਛੁਟੀ ਨਾਲ] ਬਲੀ ਦਾਨ ਹੋਂਗਏ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀਕੀ ਬਾਬਤ ਅਪਨੀ ਕਲਮ ਮੇ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਸੇ ਯੇਹ ਲਿਖ ਤੇਹੈਂ

ਸਫਾ ੪੯

ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤਾਂਕਾ। ਕੀਨੋ ਬਡੋ ਕਲੂ ਮੈਂ ਸਾਕਾ ਸਾਧਨ ਹੇਤ ਇਤਨੀ ਜਿਨਕਰੀ। ਸੀਸ ਦੀਆ ਪਰ ਸੀਨਾ ਉਚ ਰੀ ਧਰਮ ਹੇਤ ਸਾਕਾ ਜਿਨਕੀਆ ਸੀਸ ਦੀ ਆ ਪਰ ਸਿਰਰ ਨਾ ਦੀਆ।

ਦੋਹਰਾ। ਠੀਕਰ ਫੋਰ ਦਿਲੀਸ ਸਿਰ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰ ਕਿਆ ਪਯਾਨ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੀ ਕਿ ਰਯਾ ਕਰੀ ਨਾਂ ਕਿਨਹੂ ਆਨ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਚਲਤ ਭਯੋ ਜਗਤ ਕੋ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਹੈ ਹੈ ਸਭ ਜਗ ਭਯੋ ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਸੁਰਲੋਕ॥

ਅਰਥ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੈ ਉਨ ਕੇ ਤਿਲਕ ਔਰ ਯਗਯੋਪ ਵੀਤ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੀ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਕੁਲ ਯੁਗ ਮੇ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਕਾਮ ਕੀਆ ਸਾਧੂ ਧਰਮਾਂਤਮਾ ਪੁਰਸ਼ ਕੇ ਲੀਏ ਜਿਸਨੇ ਇਤਨਾ ਕਾਮ ਕੀਆ ਅਪਨਾ ਸਿਰ ਦੇਦੀਯਾ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਿਰਰ ਯੈਨੇ ਭੇਦ ਨਾਂ ਦੀਆ ਅਥਵਾ ਮੁਖ ਮੇ ਸੀਤਕ ਨਹੀ ਕਹਾ। ਦਿਲੀ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਜਗੇਬ ਕੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਿਰ ਪਰ ਠੀਕਰਾ ਫੋੜ ਕਰ ਆਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਪਰਮ ਧਾਮ ਕੋ ਪਧਾਰਗਏ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਇਸ ਸਮੇ ਮੇ ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਾਮ ਨਹੀ ਕੀਆ । ਜਬ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਸੇ ਕੂਚਕੀਆ ਤਬ ਜਗਤ ਮੈ ਤੋਹਾਹਾ ਕਾਰ ਮਚਰਹਾਥਾ ਪਰੰਤੂ ਸੁਰਲੋਕ ਯੇਨੇ ਦੇਵ ਲੋਕ ਮੇ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਹੂਆ ਤਾਤ ਪਰਯ ਯੇਹ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਲੋਗ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚਾਤੇ ਥੇ ਔਰ ਦੇਵਤਾ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਹੇਥੇ ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਨਾਸ਼ ਹੋਗਾ ਕਿਓਂਕਿ ਐਸੇ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਸਿਰ ਦਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸਾਫ ਤੋਰ ਪਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਮੇ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋ ਤਿਲਕ ਔਰ ਯਗਯੋਪਵੀਤ ਕੇ ਲੀਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਨੇ ਵਾਲਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥

ਔਰ ਕੇਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀਖੁਸ਼ੀ ਆਪ ਨੇ ਅਪਨਾ ਸਿਰ ਧਰਮ ਕੇ ਲੀਏ ਭੇਟ ਕਰ ਦੀਆ ॥ ਜਰਾ ਭੀ ਤਕਲੀਫ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀ ਕਰਾਈ ਔਰ ਯੇਹ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸਾ ਕਾਮ ਔਰ ਕਿਸੀ ਨੇ ਨਹੀ ਕੀਆ ॥

ਕਿਓਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਬ ਭੀ ਕਹੋ ਗੇ ਕਿ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀ ਜਬ ਕਿ ਆਪ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤਿਲਕ ਔਰ ਯਗਜੋਪਵੀਤ ਕੇ ਲੀਏ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਕਰਗਏ ਔਰ ਉਨਕੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਮਹਾਂਬੀਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਨ ਕੇ ਇਸ ਕਾਮ ਕੀ ਇਤਨੀ ਪਰ ਸੰਸਾ ਕਰੇਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਕਾਮ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ॥ ਤੋ ਬਿਚਾਰੀਏ ਗਾ ਇਸ ਸੇ ਬੜਾ ਧਰਮ ਕਾ ਸੇਵਕ ਪਕਾ ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਪਰ ਮਰ ਨੇ ਵਾਲਾ ਕੋਨ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ ਕਿਯਾ ਵੇਹ ਧਰਮ ਬੀਰ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀ ਥਾ ॥ ਨਹੀਨਹੀ ਯੇਹ ਤੋ ਆਪਕੀ ਕਪੋਲ ਕਲਪਤ ਲੀਲਾਹੈ ਜੋ ਕਿਸੀ ਲਾਲਚ ਕੇ ਵਸ਼ੀ ਭੂਤ ਹੋ ਕਰ ਕਰਰਹੇ ਹੋ ਨਹੀ ਤੋ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਧਰਮ ਪਰ ਪਰਾਣ ਦਾਤਾ ਹੋਨ ਮੈਂ ਕਿਯਾ ਸੰਦੇਹ ਹੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਫਾ ੯੩੩ ਆਦਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੯ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼

ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ ਸਦਾ ਸੁਖ ਦਾਈ। ਜਾਂਕਉ ਸਿਮਰ ਅਜਾ ਮਲ ਉਧਰਿਉ ਗਨਕਾ ਹੂ ਗਤੀ ਪਾਈ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਪੰਚਾਲੀ ਕੋ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਧ ਆਈ॥ ਤਾਂਕਾ ਦੁਖ ਹਰਿਓ ਕਰਣਾ ਮੈ ਅਪਨੀ ਪੈਜ ਬਢਾਈ ਜਿਹ ਨਰਜਸ ਕਿਰ ਪਾ ਨਿਧ ਗਾਇਓ ਤਾਕੋ ਭਇਓ ਸਹਾਈ ॥ ਕਹੋ ਨਾਨਕ ਮੈ ਇਸੀ ਭਰੋਸੇ ਗਹੀਆਨ ਸਰਨਾਈ ॥

ਅਰਥ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਸਦਾ ਸੁਖ ਦਾਈ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਸਿਮਰ ਕਰ ਅਜਾ ਮਲ ਪਾਪੀ ਤਰ ਗਯਾ ਔਰ ਗਨਕਾ ਨੇ ਗਤੀ ਪਾਈ ॥ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੋ ਯਾਦ ਕੀਆ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਉਸਕੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਯੈਨੇ ਉਸਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਬੜ ਗਾਏ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਕੀਰਤੀ ਯਸ਼ ਇਸ ਕਾਮ ਮੇਂ ਬੜ ਗਯਾ। ਜਿਸ ਪੁਰਖ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਨਾਮ ਗਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਉਸ ਕੋ ਪ੍ਰਭੂ ਸਹਾਈ ਹੂਏ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੇਹਤੇ ਹੈ ਕੇ ਮੈਨੇ ਇਸੀ ਭਰੋਸੇ ਪਰ ਉਸਕੀ ਸ਼ਰਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀ ਹੈ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦੇਖੋ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਮੇ ਪੁਰਾਨੋਂ ਕੋ ਕਥਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੀ ਅਸਤੁਤੀ ਕੀ ਹੈ ॥ ਅਜਾਮਲ ਪਾਪੀ ਔਰ ਵੇਸਵਾ ਕਾ ਨਾਮ ਲੇਨੇ ਮੇ ਮੁਕਤੀ ਪਾਨਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਔਰ ਪੌਰਾਨਕ ਤਾਲੀਮ ਹੇ। ਪੰਚਾਲੀ ਦ੍ਰੌਪਦੀ ਕੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਹੈ ਉਸਤਰਹ ਮੇਰੀ ਭੀ ਰਖੇ ਯੈਨੇ ਜੈਸੇ ਦਰਯੋਧਨ ਕੀ ਦੁਸ਼ਟ ਸਭਾ ਮੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵਜੀਨੇ ਦ੍ਰੌਪਦੀ ਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਅਪਨੀ ਕਲਾ ਸੇ ਬੜਾਏਥੇ ਉਸ ਦੀਲਾਜ ਰਖੀ ਥੀ ਇਸੀ ਪਰਕਾਰ ਮੇਰੀ ਰਖਯਾ ਕਰੇ ਇਸੀ ਭਰੋਸੇ ਪਰ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਕੀ ਸ਼ਰਨ ਲੀ ਹੈ ॥

ਯੇਹ ਸਾਫ ਸਾਫ ਹਿੰਦੂਪਨ ਹੈ ਜ਼ਰਾ ਫਰਕ ਨਹੀ ਜਿਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂਮਹਾਰਾਜ ਜੀਕੋ ਅਨਯਾਈ ਰਾਜਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਲੋਹੇ ਕੇ ਪਿੰਜਰੇ ਮੇ ਕੈਦ ਕੀਯਾ। ਉਸ ਵਕਤ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਨ ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੇ ਜੋ (ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਗਾਇਓਨਹੀ) ਯਹਾਂ ਸ਼ੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅੰਤ ਮੇ ਏਕ ਤੁਕਮੇਂ ਯੇਹ ਕਹਾ ਹੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਬਲਛੁਟਕਓ ਬੰਧਨ ਪਰੇ ਕਛੁਨਾਂ ਹੋਤ ਉਪਾਇ।
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਅਬ ਓਟ ਹਰ ਗਜ ਜਿਓਂ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇ ॥

ਸੰਗ ਸਖਾ ਸਭ ਤਜ ਗਏ ਕੋਊ ਨਾਂ ਨਿਭਓ ਸਾਥ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਪਤ ਮੈ ਏਕ ਟੇਕ ਰਘੁ ਨਾਥ ॥

ਇਨ ਸ਼ਬਦੋਂਸੇ ਸਾਫ ਪਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੇ ਮਹਾਂਰਾਜ ਨੇ ਦੁਖ ਕੇ ਸਮੈ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਕਾ ਚਿੰਤਨ ਕੀ ਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੀਤ ਕੀ ਨਹੀ ਮੈ ਗ੍ਰਾਹ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕੋ ਗਜਨੇ ਘੇਰ ਲੀਆ ਥਾ ਯੈਨੇ ਤੰਦੂਵੇਨੇ ਅਪਨੀ ਤੰਤੋ ਸੇ ਹਸਤੀ ਕੋ ਜਗੜ ਲੀਆ ਥਾ ਔਰ ਜਬ ਉਸ ਕੋ ਨੀਚੇ ਲੇ ਜਾ ਕਰ ਡਬੋ ਦੇਨੇ ਲਗਾ ਥਾ ਉਸ ਕੁੰਚਰ ਕੀ ਪੁਕਾਰ ਪਰਜੈਸੇ ਆਪਨੇ ਸੋਦਰਸ਼ਨ ਚਕਰ ਸੇ ਵਿਸ਼ਨੂ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਉਸਕੀ ਤੰਤ ਕਾਟ ਕਰ ਗਜ ਬਚਾਇਆ ਥਾ ਜੈਸਾ ਕਿ ਪੁਰਾਨ ਮੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਇਸੀ ਪੁਕਾਰ ਇਸ ਦਾਰਨ ਦੁਖ ਮੇ ਮੇਰੇ ਬੰਧਨ ਕਾਟੋ ॥ ਹੈ ਪਿਤਾ ਸਭ ਮਿਤਰ ਸਾਥੀ ਛੋੜ ਗਏ ਹੈਂ ਹੇ ਰਾਘਵੋਂ ਕੇ ਪਤੀਸ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਅਬ ਇਸ ਸਮੇ ਮੇ ਆਪ ਕੀ ਸ਼ਰਣਹੈ ਬਚਾਵੋ ਰਖਯਾ ਕਰੋ ਯੇਹ ਸਭ ਬਾਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪਨ ਕੀ ਹੈ ਵਿਸ਼ਨੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਪੁਕਾਰਨਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਜੀ ਕੋ ਅਵਤਾਰ ਸਮਝ ਕਰ ਅਪਨੇ ਲੀਏ ਸਹਾਯਤਾ ਮਾਂਗਣਾ ।! ਯਹ ਸਬਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਗੁਰੂਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ ਅੰਤ ਸਮੇ ਮੇਂ ਭੀ ਅਪਨੇ ਧਰਮ ਕੋ ਨਹੀ ਭੁਲਾਤੇ ॥

ਯੇਹ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਬੜੇ ਭਾਰੀ ਵੈਰਾਗਵਾਨ ਤੀਰਥ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਸੇ ਹੋਮ ਕਰਆ ਕਿ ਕਰਮ ਕਰਾਨੇ ਹਾਰੇ ਔਰ ਆਸਾਮ ਦੇਸ਼ ਤਕਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਆਦ ਕੋ ਕੀ ਤਾਲੀਮ ਕੋ ਫੈਲਾਨੇ ਹਾਰੇ ਔਰ ਅੰਤ ਕੋ ਤਿਲਕ ਯਗਯੋਪਵੀਤ ਔਰ ਗਊ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਕੇ ਪੀਛੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਨੇ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਪਕੇ ਸੇਵਕ ਔਰ ਮਹਾਂ ਦਾਰੁਣ ਦੁਖ ਕੋ ਸੈਹਕਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਰਖ ਯਕ ਥੇ ਇਨ ਸੇ ਬੜ ਕਰ ਕੋਈ ਕੀਆ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਹਲਾਏ ਗਾ ॥

****

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਕੀ ਤਰਹ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ ॥

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੇ ਬੇਟੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਪਕੇ ਸਹਾਇਕ ਥੇ ॥ ਖਤ੍ਰੀਓਂ ਕੇ ਘਰ ਮੈ ਤੀਨ ਉਨ ਕੀ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਹੂੰਈ ਤਮਾਮ ਸੰਸਕਾਰ ਉਨ ਕੇ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੂਏ ॥ ਉਨ ਕਾ ਜੀਵਨ ਏਕ ਧਰਮ ਕੀ ਲੜੀ ਹੈ॥ਆਪਨੇ ਪੈਹਲੇ ਪੈਹਲ ਅਪਨੀ ਗਦੀਨਸ਼ੀਨੀ ਕੇ ਬਾਦ ਪਿਤਾ ਕ ਨਾਮ ਪਰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਯਗਜ ਕੀਆ ॥ ਜਿਸ ਮੈਂ ਬਰਾਹਮਣੋਂ ਕੇ ਭੋਜਨ ਕਰਾ ਕਰ ਅਨੇਕ ਦਾਨ ਦੀਏ ॥ ਪਸਚਾਤ ਤੁਰਕੋਂ ਸੇ ਬਦਲਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਪੋਰਾਨਕ ਤਾਂਤਰਿਕ ਔਰ ਵੈਦਕ ਮਤ ਅਨਯਾਈ ਸਬ ਕਿਸਮ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਸਬ ਦੇਸ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰੋਂਸੇ ਮੰਗਾਕਰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਹੋਮ ਯਗ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਕੇ ਪਰਬਤ ਕੇ ਸਿਖਰਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਕੀ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਚਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਦੈਵੀ ਨੇ ਦਰਸਨ ਦੀਆ ਔਰ ਉਸਕੀ ਆਗਯਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਯੈਨੇ ਅਪਨੇ ਖਿਆਲ ਮੇ ਪੁਰਾਨਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕੀ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਔਰ ਗਊ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲਿਏ ਅਪਨੇ ਸਿਖੋਂ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਤੇ ਰਹੇ । ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੋ ਲੀਯੇ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਔਰ ਚਾਰੋਂ ਪੁਤ੍ਰੋ ਕੋ ਬਲੀ ਦਾਨ ਕਰਾਇਆ ਔਰ ਸਾਰੀ ਆਯੂ ਇਸੀ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਅਰਪਨ ਕੀ ॥

ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਔਰ ਦਸਮਗ੍ਰੰਥਆਦਿਉਨਕੀ ਨਿਜਬਾਨੀ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਧਰਮ ਪੁਜਾ ਆਦ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਕੇ ਸਤਕੋ ਕੋ ਨੀਚੇ ਪਰਮਾਨ ਦੀਏ ਜਾਏਂਗ ਜਿਸ ਸੇ ਸਾਫ ਪੁਰਛੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਤ ਹੋਗਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਕੈ ਹਿੰਦੂ ਥੇ ॥

ਭਾਗ ੧

ਤਵਾਰੀਖ ਆਲਸਾ ਸਫਾ ੨੮੮ ਸੇ ੩੬੦

੧-ਗੁਰੂਜੀ ਨੂ ਜਿਤਨਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਵਿਦਯਾ ਕਾ ਸ਼ਕ ਸੀ ਇਸਥੀ ਚਾਰ ਚੰਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿਦਯਾ ਦਾ ਭਾ ਸੋਕ ਵਧ ਗਯਾ ਏਸੇ ਕਰਕੇ ਵਿਦਵਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦੇ ਜਿਸ ਤੋ ਅਨੇਕ ਪੰਡਤ ਕਵੀ ਸ਼ਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਠੇਹਰੇ ਰਹੇ ਦੇਂ ਇਕ ਰਘਨਾਥ ਪੰਡਤ ਪਾਸੋਂ ਭਾਗਵਤ ਦੀ ਕਥਾ ਹਮੇਸ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ "ਸੁਨਨ

੨—ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਆਦਕਸਿੰਘਾ ਨੂ ਕਾਸੀ ਮੈ ਪੜ੍ਹਨੇਕੇਲੀਏ ਭੇਜਾ ॥ ਜਬ ਪੜ੍ਹ ਕਰ ਆਇ ਤਬ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕਰ ਉਨ ਕਾ ਨਾਮ ਨਿਰਮਲਾ ਰਖਾ ॥ ਔਰ ਉਨ ਕੋ ਪੰਡਤੋਂ ਕੈ ਸਾਥ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਸੰਸਕ੍ਰਤ ਕੇ ਉਪਨਿਸਦ ਮਨੂ ਸਿਮ੍ਰਤਿ ਮਹਾਂ ਭਾਰਥ ਆਦੀ ਪੁਸਤਕੋਂ ਕਾ ਤਰਜਮਾ ਕਰਾਇਆ ॥

ਉਨ ਕੇ ਘਰ ਕਾ ਪਰੋਹਤ ਦਿਯਾਰਾਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਥਾ ਜੋ ਲੜਾਈ ਮੈ ਭੀ ਸਾਮਲ ਰੇਹਤਾ ਥਾ ॥ ਉਸ ਕੇ ਵਿਸੇ ਮੇ ਯਹ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥

ਕੁਪਓ ਵੇਦ ਤੇਸ ਦਿਯਾਰਾਮ ਯੁਧੰ॥
ਕੀਓਦੋਣ ਕੀ ਜਿਓ ਮਹਾਂ ਜੁਧ ਸੁਧੰ ॥

ਸਨ-੧੭੪੯-ਬਿਕਰਨੀ ਨੂ ਹੋਲੇ ਦੇਸ ਮੇ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਨੂ ਆਈ ॥ ਅਦਨੰਪੁਰ ਭਟਰਾਗੀ ਕਲਾਂ ਵਤ ਅਤੇਨਟ ॥ ਸਿਖ ਸਾਧੂ ਕਠੇ ਹੋਏ ॥ ਗਾਉਣੇ ਬਜਾਉਣੇ ਕੀ ਰੌਨਕ ਤੇ ਤਬਲੇ ਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾਰਾਂ ਤੇਭੜੂਆਹੋਨ ਲਗੀ। ਪਿਚਕਾਰੀ ਕੁਮ ਕੁਮੇ ਚਲਨੇ ਲਗੇ ਕੇਸਰ ਅਮੀਰ ਦੀ ਅੰਧੇਰੀ ਛੁਟ ਪਈ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਬਨੂੰ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਿਰੋਪਾਇ ਦੇਕੇ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਦਫਾ ਕਾ ਜਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇ ਵਿਚ ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਖਤਰਾਣੀ ਅਨੂਪਕੌਰ ਲਾਹੌਰ ਵਾਲੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਈ। ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਮੋਹਤ ਹੋਗਈ । ਉਸੀ ਜਗਾ ਸਾਧੂ ਰੂਪ ਬਨਾ ਕਰ ਰਹਨ ਲਗ ਪਈ । ਉਸਦੀ ਮਹਮਾ ਬਹੁਤ ਫੈਲੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕ ਅਤੀਤ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਤ ਕੋ ਗਏ। ਨਾਲ ਇਕ ਸਿਖ ਸੀ । ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਗੌਤੀ ਥਾਨੇ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਮਨਾਕੇ ਗਏ।

ਚਲਯੋ ਧਾਰ ਅਤੀਤ ਕੋ ਭੇਖਰਾਈ ॥
ਮਨੰ ਆਪਨੇ ਮੈ ਭਗੌਤੀ ਮਨਾਈ ॥

ਜਦ ਮਾਲੂਮ ਹੋਇਆਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਔਰ ਓਹ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਛੀ ਨਹੀ ਸੀ ਉਸਨੂ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕਰ ਤਲੇ ਆਏ। ਨੰਬਰ ੬

ਦੇਵੀ ਹਵਨ ਯਗ ਲਈ ਅਨੇਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਬੁਲਾਏ। ਜਥਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ ਜਿਲਦ ੫ ਸਫਾ ੨੨੮ ਰੁਤ ੩

ਦਿਜ ਖੋਜਨ ਹਿਤ ਸਤਗੁਰੂ ਚਿਤ ਵਤਅਨਕ ਉਪਾਇ। ਮਖਮਿਸਕਰ ਸਬ ਦੇਸ ਤੇ ਲੀਨੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬੁਲਾਇ ॥

ਚੌਪਈ

ਧਨ ਦੇ ਘਨੋ ਸਭ ਸੰਗ ਭਨਯੋ। ਇਮ ਦੇਸ ਬਿਦੇਸ ਮਝਾਰ ਸੁਨਯੋ। ਇਮ ਆਗਮ ਬੇਦ ਸ੍ਰੁਤੀਬਿਤਜੇ। ਬਿਤ ਭੇਦ ਖੜਗਕੇ ਤੇਜਿਤਜੇ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਬ ਬੇਦ ਸੁ ਮੰਤ੍ਰਨ ਗਿਆਤ ਧਰੈ । ਜਿਨ ਕੋ ਪੜਦੇਵ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰੈ । ਹਵਨ ਆਦਕ ਰੀਤ ਪਛਾਨਤ ਹੈ । ਸਬ ਪੂਜਨ ਕੀ ਬਿਧਜਾਨਤਹੈ। ਪੁਰ ਗਰਾਮਨ ਮਾਨਵ ਭੇਜ ਦੀਏ । ਨਿਜ ਨੇਰਕ ਦੂਰੇ ਜਾਨ ਲੀਏ। ਸਬਕੋ ਬੁਲਵਾਇ ਆਨੰਦਪੁਰੇ। ਬਹੁ ਆਵਤ ਭੈਬਡਮੇਲ ਕੀਏ। ਦਿਸ ਪੂਰਬਕੇਪੁਰਕੌਨ ਗਿਨੇ। ਸਿਵਕੋ ਪੁਰ ਔ ਮਥਰਾ ਆਦਿ ਘਨੇ। ਪੁਨਔਧਾ ਪਰਯਾਗ ਦਿਲੀਸੋਭਲੇ।ਸੁਨ ਕੇ ਗੁਰਕੇਮੁਖਆਇਚਲੇ। ਕਸਮੀਰ ਲਾਹੌਰ ਜੇ ਔਰ ਘਨੇ। ਬਹੁ ਧਾਵਨ ਕੌਨਹਸੋਇ ਗਿਨੇ। ਬਿਤ ਬੇਦਤਕੇ ਦਿਜ ਆਵਤ ਹੈ । ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਮਾਨਹਪਾਵਤਹੈ ॥

ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਵਿਦਵਾਨੋ ਕੀ ਤਲਾਸ ਮੈ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਨੇਕ ਨੋਕਰੋਂ ਕੋ ਭੇਜਾ ਤਾਂਕੇ ਵੋਹ ਦੇਸਦੇਸਾਂਤਰੋਂ ਸੇ ਵੇਦ ਆਦ ਤਮਾਮ ਸਾਸਤਰੋਂ ਕੇ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਲਾਏ। ਕਾਸ਼ੀ ਮਥਰਾ ਪਰਾਯਾਗਕਾਸ਼ਮੀਰ ਲਾਹੌਰ ਆਦਿ ਬੜੇ ੨ ਸਹਰੋਂ ਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇ ਮੰਤਰੋਂ ਸੇ ਦੇਵਤਾ ਪਰਸੰਨ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਲੋਗ ਬਹੁ ਤਾਤ ਸੇ ਆਏ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮਾਨ ਸੇਹਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨੇ ਡੇਰੇ ਦੀਏ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਇਸ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮੈ ਉਨ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਮੈ ਸੇ ਜੋ ਅਨੇਕ ਆਏ ਥੇ ਉਨਕਾ ਖਾਨ ਪਾਨ ਆਚਾਰ ਬਿਵਹਾਰ ਦੇਖਕਰ ਬਹੁਤ ਮੈ ਸੇ ਥੋੜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਰਖ ਲੀਏ। ਬਾਕੀ ਸਨਮਾਨ ਕਰਕੇ ਵਿਦਾ ਕੀਏ। ਬਾਕੀ ਜੋ ਉਨ ਕੇ ਪਾਸ ਰਹੇ ਉਨਸੇ ਦਰਯਾਫਤ ਕੀਆ ਤੁਮਾਰੇ ਮੈ ਕੌਨ ਦੁਰਗਾ ਚੰਡਕਾ ਮਾਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰ ਪ੍ਰਤਖਯਾ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਸਬ ਨੇ ਕਹਾਮਹਾਰਾਜ ਕਲਜੁਗ ਮੈ ਯੇਹ ਕਾਮ ਮੁਸਕਲ ਹੈ ਮਗਰ ਏਕ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕਾਸ਼ੀ ਮੈ ਖਾਸ ਦੁਰਗਾ ਕਾ ਉਪਾਸਕ ਬਨਾਮ ਕੇਸੋਦਾਸ ਹੈ ਯਦਿ ਵੋਹ ਆਜਾਵੇ ਤੋ ਜਰੂਰ ਇਸ ਕਾਮ ਕੋ ਕਰਸਕੇਗਾ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਆਗੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਵੋਹ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇਸੋਦਾਸ ਆਪਹੀ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਜਾਤਾ ਹੂਆ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮੈ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ ਮੈ ਆ ਉਤਰਾ। ਮਾਲੂਮ ਹੋਜਾਨੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇਅਪਨੇ ਪਰੋਹਿਤ ਦਿਯਾਰਾਮ ਔਰ ਨੰਦਚੰਦ ਕੋ ਉਸਕੇ ਪਾਸ ਭੇਜਾ ਬਹੁਤ ਸਤਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸਾਥ ਅਪਨੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾਇਆ ਜਬ ਕੇਸੋਦਾਸ ਸਭਾ ਮੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਆਯਾ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਰਨਾਮ ਕੀਆ ਜਬ ਕੇਸੋਦਾਸ ਸੇ ਮਾਤਾਦੁਰਗਾ ਕੀ ਬਾਬਤ ਪੂਛਾ ਗਿਆ ਤਬ ਉਸਨੇ ਮਾਤਾ ਕੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਸਫਾ ੨੩੬ ਮੈ ਇਸ ਤਰਾਂ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ॥

ਸੁਨ ਗੁਰੂ ਬੰਦਨਾ ਕੀਨਤਾਹਿੰ। ਜਗ ਮਾਤ ਪੂਜਬੇਹ ਹਮਚਾਹਿ। ਜਿਸਤੇ ਪ੍ਰਤਖਜ ਹੋਇ ਦਰਸ ਦੇਇ ਹਮ ਹੇਰ ਰੂਪ ਬਰ ਮਾਂਗਲੇਹਿ॥

ਆਪਨੇ ਭਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮਹਾਂਰਾਜ ਹਮ ਕੋ ਚੰਡਕਾ ਪ੍ਰਤਖਯ ਕਰਨੀ ਹੈ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਵਰ ਮਾਗਨਾ ਹੈ॥

ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜਿਤਨੀ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਹਵਨ ਆਦਿਕੇ ਲੀਏ ਚਾਹੀਏ ਜਿਤਨਾ ਵੇਦ ਪਾਠ ਹੋਨਾ ਹੋਵੇ ਸਭ ਮੈ ਕਰੂੰਗਾ ਆਪ ਹੁਕਮ ਕਰੋਂ। ਪੰਡਤ ਕੇਸੋਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬਿਆਨ ਕੀਆ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਲਜੁਗ ਮੈ ਮੁਸਕਲ ਕਾਮ ਹੈ। ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਏਕ ਲਾਖ ਆਹੌਤੀ ਦੇਨੀ ਚਾਹੀਏ। ਔਰ ਧਨਕੀ ਬਹੁਤ ਆਵਸ਼ਕਤਾ ਹੈ॥ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਬ ਬਾਤ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਲੀ ਦੂਸਰੇ ਰੋਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਕੋ ਪਾਸ ਬਿਠਾਇਆ ਔਰ ਕਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਹਵਨ ਕਰਨੇ ਕੀ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਬਤਾਈਏ।

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਸਫਾ ੨੩੮ ਪਰ ਯਿਉ ਲਿਖਾ ਹੈ

ਬੈਠਯੋ ਨਿਕਟ ਬਿਪ੍ਰ ਵਰ ਗੁਰਕੇ। ਉਚਰੈ ਤਬੈਮਨੋਹ ਉਰਕੇ ਦਿਜਜੀ ਸੇਜ ਲਿਖਾਵੋ ਸਾਰੀ। ਹਵਨ ਕਰਨਕੀ ਆਹੁਤ ਵਾਰੀ॥ ਬਾਂਛਤ ਜਿਤ ਕਤਾਹਿ ਤੇ ਦੂਨੀ ਕਿਸੂ ਵਸਤ ਤੇ ਹੋਵੇ ਨਾਊਨੀ। ਸਰਫੇ ਸਾਥ ਕਹੋ ਕਿਵਹ ਨਾਹੀ॥ ਕੋਸ਼ ਅਤੁਕ ਦੀਨਸ ਗੁਰ ਪਾਂਹੀ ਕੇਸੋਦਾਸ ਬਿਚਾਰੀ ਤਬੈ। ਜਿਤਕ ਪ੍ਰਮਾਨ ਆਹੁਤੀ ਸਬੈ ਤਿਨ ਅਨਸਾਰ ਘਰਿਤਜਲ ਤਿਲੈ। ਤੁੰਦਲ ਮੇਵਾ ਖੰਡ ਸੋ ਮਿਲੈ। ਪਿਸਤਾ ਗਰੀ ਬਦਾਮ ਸਪਾਰੀ। ਖਾਰਕ ਖੋਪਾ ਦਾਖ ਸੁਧਾਰੀ। ਧੂਪ ਧੁਖਾਵਨ ਕੇ ਹਿਤਘਨੀ ਅਨਕ ਸੁਗੰਧੈ ਚੰਦਨ ਸਨੀ। ਸੀਸੇ ਭਰੇ ਗੁਲਾਬ ਸਕੇਰੇ॥ ਅਪਰ ਘੰਧ ਘਨ ਸਾਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਘਨੇਰੇ। ਸਭਹਨ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲਿਖਕਰਕੇ ॥
ਦੀਏ ਬਿਪ੍ਰ ਵਰਕਰ ਸਤਗੁਰਕੇ ॥

ਗੁਰੂਜੀਕੇ ਪਾਸ ਬੈਠਕਰ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸਾਮਗ੍ਰੀਉਪਰ ਲਿਖੀ ਹੈ ਤਮਾਮ ਖੁਸ਼ਬੋਦਾਰ ਚੰਦਨ ਆਦ ਗੁਲਾਬਕੇਵੜਾਆਦ ਵਸਤੁ। ਗਰੀ ਛੁਹਾਰੇ ਬਦਾਮ ਪਿਸਤਾ ਆਦਿ ਘਰਿਤ ਚਾਵਲ ਜੋ ਅਨ ਆਦ ਸਬ ਵਸਤੁ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਲਿਖਾਦੀ ਔਰ ਯੇਹ ਬਚਨ ਕਹਾ।

ਯਥਾ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੪੯ ਰੁਤ ੩
ਬੇਦ ਓਕਤ ਸਾਸਤ੍ਰੋਕਤਸਾਰ। ਮੈ ਸਬਖੋਜ
ਧਰਓ ਨਿਰਾਧਾਰ।

ਮੈਨੇ ਵੇਦ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਸਤ੍ਰਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਕੁਛ ਤਲਾਸ ਕਿਆ ਹੂਆ ਹੈ।

ਜਬ ਸਾਮਿਗ੍ਰੀ ਤਿਆਰ ਹੋਗਈ ਤਬ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਪੰਡਤ ਕੇਸ਼ੋਦਾਸ ਜੀਨੇ ਕਹਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਨੇ ਕ੍ਰਿਤ ਹੀ ਕਰਾਨੀ ਹੈ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਰਫ ਪਹੜਨੇ ਹੈਂ ਬਾਕੀ ਆਪਕਾ ਕਾਮ ਹੈ ਆਪ ਏਕ ਚਿਤ ਹੋਕਰ ਧਿਆਨ ਲਗਾਵੇ। ਔਰ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਧਾਰਨ ਕਰਤੇ ਰਹੈਂ ਇਤਆਦਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਥਾ ਜਿਸਕਾ ਉਤਰ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਦੀਆ ਤੁਮਅਪਨੇ ਕਾਮ ਮੇਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਨਾ ਮੈ ਅਪਨਾ ਕਾਮ ਕਰਤਾ ਰਹੂਗਾ ਐਸਾ ਕਹਨੇ ਪਰ ਪੰਡਤਜੀ ਬਹੁਤ ਪਰਸਨ ਹੂਏ ਔਰ ਕਹਾ।

ਯਥਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੪੦

ਧਨ ਗੁਰੂ ਕਲਿ ਕਾਲਮੰਝਾਰਾ। ਦੇਵ ਅਰਾ
ਧਨ ਉਦਮਧਾਰਾ। ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਛੇਹਿੰਦ ਉਬਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਰਨ। ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਤਿ ਉਕਾਰ ਕੇ ਕਾਰਨ। ਇਮ ਕਹੇ ਪਤ੍ਰਾ ਬਿਪ੍ਰ ਨਿਕਾਰਾ। ਭਲੋ ਮਹੂਰਤ ਹੇਰ ਬਿਚਾਰਾ। ਮਾਸ ਮਾਧਵ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਪੁਖ ਨਖਤ੍ਰ ਦਾ ਤਿਥਭਾਸ਼ੀ॥ ਹੈ ਗੁਰਵਾਰ ਗੁਰੂ ਸਮਜਾਨੋ ਪ੍ਰਥਮ ਆਰੰਭ ਤਿਸੀ ਦਿਨ ਠਾਨੋਂ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰਕਹਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਧਨਹੋ ਜੋ ਪਰਓਪਕਾਰ ਕੇ ਕਾਰਨ ਯੇਹ ਯਗਯ ਆਰੰਭ ਕਰਨੇ ਲਗੇਹੋ ਜਿਸ ਮੇ ਹਿੰਦੂਧਰਮ ਕੀਜੈ ਹੋਵੇਗੀ ਔਰ ਤੁਰਕੋ ਕੀ ਖੈ ਯੈਨੇ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਨਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਯੇਹ ਬਾਤ ਕੇਹਕਰ ਜੋਤਿਸ਼ ਕਾ ਪਤ੍ਰਾ ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਪੁਖਨਖਤ੍ਰ ਔਰ ਨੰਦਾ ਤਿਥੀ ਔਰ ਗੁਰਵਾਰ ਕਾ ਮਹੂਰਤ ਨਿਕਾਲਾ ਪਰਥਮ ਗੁਰਵਾਰ ਪੁਖਨਖਤ੍ਰ ਮੇ ਹਵਨ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕੀਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਗੇ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂਜੀ ਪਰਬਤ ਕੇ ਊਪਰ ਪੰਡਤਜ਼ੀ ਕੇ ਸਾਥ ਗਏ ਜੋ ਪਰਬਤ ਅਬਨੈਨਾ ਦੇਵੀ ਕੇਨਾਮ ਪੁਰਹੈਵਹਾਂਜਾਕਰ ਕਾਰ ਗਰਕੋ ਕੁੰਡਕਾ ਆਕਾਰ ਬਤਲਾਇਆ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਜਹਾਂਹਵਨਕੀ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਰਖਵਾਨੀ ਚਾਹੀਏ ਰਖਵਾਈ ਗਈ।

ਸਫਾ ੨੪੧ ਦੋਹਰਾ

ਪੂਰਨ ਮਾ ਬੈਸਾਖ ਕੀ ਜਬ ਦਿਨ ਆਯੋ ਸੋਇ। ਮੰਗਲ ਕਰੇ ਆਨੰਦ ਵਿਧਹਰਖਤ ਭਏਸਭ ਕੋਇ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪ੍ਰਥਮ ਵੋਹ ਰੋਜ ਬੈਸਾਖ ਕੀ ਪੂਰਨ ਮਾਸ਼ੀ ਕਾ ਥਾ ਸਬ ਲੋਗ ਆਨੰਦ ਸੇ ਹਰਖਤ ਥੇ। ਤਬ ਪਰਬਤਪਰਜਾਕਰ ਉਚਤਅਸ ਥਾਨ ਮੇ ਸਾਮਿਗ੍ਰੀ ਰਖਾਕਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਕਤ ਬਿਧਿ ਸੇ ਗੁਰੂਜੀ ਕੋ ਬਠਾਇਆ ਗਿਯਾ ਔਰ ਪੰਡਤ ਭੀ ਬੈਠਾ। ਤਬ ਪੰਡਤਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਖਲਾ ਦੀਆ।

ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਰੋਪਈਸਃ੨੪੨। ਸਸੋਲਹ ਅਖਰ ਮੰਤ੍ਰ ਬਤਾਓ॥ ਪਠੀਏਇਕਮਨ ਏਹ ਸਿਖਲਾਇਓ॥

ਸਵਾਹਾ ਕਹੇ ਮੰਤ੍ਰਪਠ ਜਬੈ॥ ਅਗਨ ਆਹੁਤੀ ਪਾਵੇ ਤਬੈ। ਇਤਯਾਦਕ ਬਿਧਆ ਪਰਬਤਾਈ॥ ਬਿਪ੍ਰ ਹੁਤਾਸਨ ਕੁੰਡਜਗਾਈ ਸ਼ੁਧਮਹਾਂਸੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾਰੇ। ਸਵਾਹੀ ਕੇ ਹਤ ਆਹੁਤਕੋ ਡਾਰੇ।

ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਕਰਕੇ ਬੀਚ ਮੇ ਛੋਡਦੀਆ ਗਿਯਾ

ਉਠਤ ਧੂਪ ਬਹੋ ਚਡਓ ਅਕਾਸ ਤਿਲ ਘ੍ਰਿਤ ਪਰੇ ਸੋਲਾਟ ਪ੍ਰਕਾਸ। ਕੇਸਵਦਾਸ ਪਠੈ ਮੁਖ ਜਯੋਜਯੋ॥ ਪਾਇ ਆਹੁਤੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਤ ਗੋਤਯੋ ਆਸਨ ਸਾਧ ਏਕਰਸ ਬੈਸੇ। ਚੰਡ ਪਰਾਇਨ ਕਰ ਮਨ ਤੈਸੇ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਇਸਤਰਾ ਪਰਬਤ ਕੇ ਸਿਖਰਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇਸੋਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਨੀ ਹੋਤ੍ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਆ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਕੁੰਡ ਮੇ ਅਗਨੀ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੀ ਔਰ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜ ਕਰ ਸਵਾਹਾ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਪਸ਼ਚਾਤ ਅਹੁਤੀ ਪਿਤ੍ਰੂਤੀ ਬੀਜਿਸਤਰਹ ਸੇ ਕੇਸੋਦਾਸ ਪੰਡਤ ਵਿਧਿ ਬਤਾਤਾ ਜਾਤਾ ਥਾ ਵੈਸੇ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਹੁਤੀ ਡਾਲਤੇ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਤੇ ਅਕਾਸ ਮੇ ਬਹੁਤ ਧੂਮ ਚੜ ਗਿਆ ਏਕ ਅਸਾਨ ਪਰਸੁਧ ਹੋਕਰ ਮਹਾਰਾਜ ਚੰਡ ਪਰਾਇਨ ਹੋਕਰ ਬੈਠੇ॥ ਇਸ ਸੇ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਇਸੀ ਪਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਹਵਨ ਕਰਤੇ ਰਹੇ ॥

ਯਥਾ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੪੩

ਦੋਹਰਾ ॥

ਏਕ ਅਰਾਧਨ ਚੰਡਕਾ ਭਏ ਪਰਾਇਨ ਧੀਰ। ਬਿਦਤੈ ਦੈਬੀ ਹੇਤਬਰ ਪੰਥ ਕਰਨ ਕੋ ਬੀਰ ॥

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਏਕ ਚੰਡਕਾ ਕੇ ਆਰਾਧਨ ਮੇ ਤਤਪਰ ਹੂਏ ਤਾਕੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਉਸਕੇ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਕੇ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਆਹਾਰ ਖਾਤੇ ਥੇ ਬਹੁਤ ਮੋਤੇਨਾਥੇ ਔਰ ਬੋਲਤੇ ਭੀ [ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਥੇ ਫਿਰ ਆਗੇ ਉਸੀ ਪੁਸਤਕ ਮੇ ਯਿਓਲਿਖਾ ਹੈਕੇ ਜਬ ਅਸ੍ਵਜ ਕਾਮ ਹੀਨਾ ਆਇਤਬਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਸੁਪਨਾ ਆਇਆ ਸੁਪਨੇ ਮੇ ਦੇਵੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੇ ਪੁਤ੍ਰ ਤੁਮ ਹਵਨਕਰਤੇਜਾਓਮੈਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੂਗੀ ਤੁਮਹਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਹੋਗੇ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਯਥਾ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੪੫

ਸੁਪਨ ਬਿਖੈ ਮਿਲ ਕਰ ਜਗ ਮਾਈ । ਨਿਜ ਆਵੰਨ ਕੋ ਦੀਓ ਬਤਾਈ । ਹੇਸੁਤ ਹੋਮੋ ਮੰਤ੍ਰ ਸਮੇਤ ॥ ਧਰਹੁ ਧਿਯਾਨ ਮੁਜ ਆਵਨ ਹੇਤ । ਸਮੋ ਹੋਇ ਦਰਸਨਤੇਜਬੈ ਏਕਬਾਰਅਵੋ ਚਲਤਭੈ ਸਫਲ ਮਨੋਰਥ ਕਰੋ ਤੁਮਾਰਾ ਦੈਹੋ ਬਰ ਜਿਮ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰਾ ।

ਯੇਹ ਸੁਪਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਪੰਡਤ ਕੇਸੋਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਬਤਾਇਆ ਥਾ ਤਬ ਵੋਹ ਸੁਨਕਰ ਬਹੁਤ ਪਰਸੰਨ ਹੂਆ । ਔਰ ਕੇਹ ਉਠਾ ਜੈਹੋ ਜਗਤ ਮਾਤਾ ਤੇਰੀ ਜੈ ਹੋ ।

ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂਜੀ ਨ ਬ੍ਰਾਹਮਕਾਬਚਨ ਔਰ ਚੰਡੀ ਪਾਠ ਦਵਾਰਾ ਔਰ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਹਵਨ ਔਰ ਉਸਤਤੀ ਕੀ ਜਬ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਮ ਕਰਤੇ ਕਰਤੇ ਗਿਆਰਾ ਮਹੀਨੇ ਗੁਜਰ ਗਏ ਤਬ ਪੰਡਤ ਕੇਸੋਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਅਬ ਬਹੁਤ ਉਤਮ ਲਖਸ਼ਨ ਨਜਰ ਆਰਹੇ ਹੈ ਦਿਨ ਯਾ ਰਾਤ ਕੋ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨੇ ਵਾਲੀ ਹੈ ਪੂਜਾ ਭੇਟ ਤਿਆਰ ਰਖੋ । ਯਥਾ

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੪੮

ਆਪ ਸੁਚੇਤ ਬਨੋ ਸਭ ਭਾਂਤੀ । ਬਿਦਤੇਮਾਤ ਦਿਵਸਕੇ ਰਾਤੀ । ਅਗਰ ਬਿਰੋ ਧੀਰਜ ਉਰ ਧਰਨੀ । ਹਾਥ ਜੋਰ ਪਰਸੰਸਾ ਕਰਨੀ । ਬਰ ਜਾਚਹ ਜਥਮਾਤਾ ਕਹੇ ਕਹੋ ਮਨੋਰਥ ਜੋਤਵ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਹੈ । ਅਰਪਨ ਕਰੋ ਭੇਟ ਜੋ ਤਬੈ । ਤਿਆ
ਰੀ ਕਰਰਾਖੇ ਅਬ ਸਬੇ । ਸੁਨ ਮਤਗੁਰੂ ਆ
ਨੰਦ ਉਪਾਓ । ਪੁਨਕੇ ਸਵਕੋ ਬਾਕ ਸੁਨਾਯੋ
ਤੁਮ ਹੀ ਹੋ ਇਕਓਟ ਹਮਾਰੀ ॥ ਨਿਜ ਛਤ੍ਰੀ
ਕੇ ਦਿਜ ਰਖਵਾਰੀਂ॥ ਪਿਤਾ ਸਮਾਨ ਸਦਾ
ਹੀ ਕਰਤੇ । ਬਿਪਰ ਸਾਰ ਸੁਤ ਸਬ ਇਮ
ਧਰਤੇ। ਭੇਟ ਦੇਨਤੇ ਆਦਕ ਕਰਬੋ । ਸਬ
ਤੁਮ ਹੀ ਕੇ ਕਾਰਜ ਸਰਬੋ। ਸੁਨ ਦਿਜ ਬਰ
ਬੁਹਪ੍ਰੇਮਉਪਾਯੋ ਧੰਨਧੰਨ ਗੁਰੂਬੈਦੇਹਨਸੁਨਾਯੋ
ਤੁਰਕਨ ਜੜਾਂ ਉਖਾੜਨ ਹੇਤ । ਚੰਡ ਅਰਾਧੀ
ਹੋਇ ਸੁਚੇਤ ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਸਪਰ ਪਰੇਮ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਹਵਨ ਕਰਤੇ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਕੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਆਪ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਲੋਗ ਹੀ ਹਮਾਰੇ ਖਤ੍ਰੀਯੋ ਕੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈਂ ਔਰ ਸਬ ਖਤ੍ਰੀਯੋਂਕੀ ਬ੍ਰਹਮਨ ਰਖਯਾ ਕਰੇ ਸਾਰਸੁਤ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਹਮੇਸਾ ਸੇ ਰਿਖਆ ਕਰਤੇ ਆਏ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਤਰਹ ਉਸਤਤੀ ਕਰਤੇ ਥੇ । ਯਥਾ

ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੪੮

ਜੈ ਦੇਵੀਜੈਚੰਡ ਕਰਾਲੀ ਜੈਦੁਰਗੇਬਾਹਬਿਸਾ
ਲੀ। ਨਮੋ ਨਮੋ ਮਧਕੈਟਭ ਮਾਰਨ ਨਮੋਨਮੋ

CC-0.In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਿੰਗਾਛ ਪ੍ਰਹਾਰਨ। ਜੈਜੈਰਨ ਮੈ ਰੂਪ ਕਰਾ ਲੀ॥ ਛੂਟੇ ਸਿਰ ਪਰ ਬਾਲ ਬਿਸਾਲੀ।

ਇਤ ਆਦਕ ਬਹੁਤ ਉਸਤਤੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਛਕੇ ਦੇਵੀ ਪਰ ਧਿਧ ਹੈ ਵੋਹ ਭੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਹੀ ਕਹੇ ਤੇ ਜਿਨਕਾ ਪਰਮਾਨ ਪੀਛੇ ਦੀਆ ਜਾਵੇਗਾ ਹਵਨ ਕਰਤੇ ਕਰਤੇ ਜਬ ਮਾਤਾ ਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨੇ ਕਾ ਸਮਾ ਆ ਇਆ ਤੋ ਪੰਛਤ ਕੇਸੋਦਾਸ ਕੁਛ ਚੰਡਕਾ ਕੇ ਭੈ ਸੇ ਔਰ ਅਪਨੀ ਜਾਨ ਕਾ ਤ੍ਰਾਸ ਸਮਝ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਬੌਲਾ ਅਬ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨੇ ਕਾ ਵਕਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਓਂਕੇ ਅਨੇਕ ਭੂੰਚਾਲ ਆਰਹੇ ਹੈ ਇਸ ਲਿਏ ਮੈ ਨੀਚੇ ਜਾਤਾ ਹੂ ਆਪ ਖੁਦ ਹੀ ਆਹੁ ਤੀ ਦੇਵੇ ਔਰ ਭੇਟਾ ਤਿਯਾਰ ਰਖੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਕਰ ਕੁਛ ਹਵਾਸ ਬਾਖਤਾ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਨੀਚੇ ਚਲਾ ਆਇਆ।

ਇਸ ਕੇ ਬਾਦ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅਨੇਕ ਭੂੰਚਾਲ ਆਏ। ਅਕਾਸ਼ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਗਆ ਸਿਰ ਪਰ ਘਟਾ ਚਛਆਈ ਬਿਜਲੀ ਚਮਕਨੇ ਲਗੀ ਅਨੇਕ ਪਰਕਾਰ ਕੇ ਭਰਵਾਲੀ ਬਾਤੇ ਹੁਈ।

ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ ਮੇ ਇਸ ਤਰਹ ਲਿਖਾ ਹੈ

ਸਫਾ ੨੪੯ ਦੋਹਰਾ

ਤੇਹਪੈਹਰ ਦਿਨਕੇ ਰਹੇ ਨੋਮੀ ਆਦਿਤਵਾਰ
ਚੇਤ ਮਾਸ ਪਖ ਸ਼ੁਕਲ ਮੈ ਬਿਦਤੀ ਜਗਤ ਆਧਾਰ॥

ਸਵੈਯਾ

ਪੌਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਅਖੰਡ ਦਿਸਾਮੈ ਮੰਡਲ ਮੈ ਬਹੁ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਧੂਲ ਉਡਾਈ ਘੋਰਘਟਾਚਹੁੰ ਓਰਘਨਾਘਨ ਘੋਖਤਘੋਖ ਘਨੇ ਘੁਮਡਾਈ। ਦੀਰਘ ਦਾਰਨ ਨਾਦ ਦਸੋਦਿਸਐਕੜ ਕਓਤੜਤਾਤੜਫਾਈ। ਏਹ ਸਭ ਲਛਨ ਬੀਚ ਅਕਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ ਭਏ ਡਰਦੇ ਦੇ ਸਮਦਾਈ ॥

ਅਰਥ-ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪਵਨ ਚਲਨੇ ਲਗਾ ਬਹੁਤ ਧੂਲੀ ਉੜੀ ਚਾਰੋ ਔਰ ਕਾਲੀ ਘਟਾ ਛਾ ਗਈ । ਬਿਜਲੀ ਬਾਦ ਲੋਂ ਮੈ ਚਮਕਨੇ ਲਗੀ । ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਖੌਫਨਾਕ ਆਵਾਜ ਆਨੇ ਲਗਾ ਕੜ ਕੜਾਹਟ ਕੀ ਅਵਾਜੇ ਔਰ ਸ਼ੋਰ ਹੁਆ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਲਛਨ ਆਕਾਸ ਮੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨੇ ਲਗੇ ਜਿਸਸੇ ਸਭ ਲੋਗ ਡਰਨੇ ਲਗੇ ਐਸਾ ਹੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੇਕ ਭੂੰਚਾਲ ਆਏ ਬਹੁਤ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਨਦੀਆ ਚੜਗਈ ਦਰਖਤ ਜੜੋ ਸੇ ਟੂਟ ਗਿਰੇ ॥ ਇਤਆਦਿ

ਅਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟੀ ਜਿਸ ਕੀ ਮੂਰਤੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖੀ ਹੈ ॥

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ਸਫਾ ੨੫੦

ਪ੍ਰਗਟੀ ਜਗ ਰਾਨੀ ਸਭ ਗੁਨ ਖਾਨੀ ਜਨਬਰ ਦਾਨੀ ਭੂਰ ਪ੍ਰਭਾ । ਕਿਆ ਸੂਰਜ ਇੰਦ੍ਰੈ ਹੈਨ ਮਨਿਦ੍ਰੈ ਪਿਖ ਦ੍ਰਿਗ ਮੁੰਦੈ ਦੇਵ ਸਭਾ ॥ ਕਿਆ ਪਾਵ ਕਰਾਸੈਤੜਤਾ ਭਾਸੈ ਕਹਾਪ੍ਰਕਾਸੈ ਹੈਸੁਨ ਮਨਾ । ਕਿਹਨਦਰਚਨਾਂਕਹਨੈਝਾਂ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਤਹ ਹਰੈਂ ਔਗਨ ਬਹਰੇ ਪ੍ਰਿਤਜਮਨਾਂਜੁਗ ਚਰਨਬਿਸਾਲਾ ਨਖਨਕਰਾਲਾ ਜੈਘ ਨਿਤਾਲਾ ਤੂਰਜਥਾਂ। ਕਰਮੈ ਅਲਬਲਾ ਹਾਂਡਨ ਮਾਲਾ ਪਿਖ ਕੈ ਹਾਲਾ ਉਦਰ ਤਥਾ॥ ਇਤਆਦਿ

ਦੋਹਰਾ

ਭੀਮ ਭੇਖ ਪੇ ਭੈਹਰਾ ਗਿਰਕੇ ਸਿਰਪਰਆਏ
ਬਰਬਰੂਹਬਚ ਊਚੇ ਕਹਿਓ ਸੁਨਾਇ॥

ਇਸ ਕਾ ਤਾਪਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਜਗਤ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੂਈ ਜੋ ਕਿ ਗੁਨੋ ਕੀ ਖਾਨ ਹੈ ਬਰਕੇ ਦੇਨੇ ਵਾਲੀ ਬੜੀ ਤੇਜਵਾਨ ਮਸਤਕ ਚਮਕ ਰਹਾ ਹੈ ਬੜੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗਕੀ ਜਿਸਕੀ ਦਾਂੜੇ ਬੜੀ ਵੜੀ ਲੰਬੀ ਭਵੇਂ ਚੜੀ ਹੂਈ ਲਾਲ ਜਿਸਕੇ ਨੈਤ੍ਰ ਹੈ ਅਗਨੀ ਕੇ ਸਮਾਨ ਪਰਕਾਸਮਾਨ ਵਿਦੁਤ ਜੈਸੇ ਚਮਕਤੀ ਹੈ ਬੜੇ ਸ੍ਤੰਭ ਹਸਤੀ ਕੇ ਸਮਾਨ ਜਿਸਕੀ ਭੁਜਾ ਲੰਬੀ ਹੈ ਇਤਆਦਕ ਵਿਸੇਸਣੋ ਸੇ ਯੁਗਤ ਜਗਤ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਕਟ ਹੋਕਰ ਅਨੇਕ ਜੋ ਗੁਨੀਉਂ ਕੇ ਸਾਥ ਜੋ ਨਾਚਤੀ ਹੂਈ ਆਰਹੀ ਥੀ ਹਵਨਕੁੰਡ ਕੇ ਪਾਸ ਆਕਰ ਖੜੀ ਹੋਕਰ ਬੋਲੀ ਬਰ ਮਾਂਗੋ। ਐਸਾ ਊਂਚੇ ਸਵਰਸੇ ਕਹਾ॥

ਗੁਰੂ ਗੋਵਿੰਗਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਂਰਾਜ ਹਾਥ ਜੋੜਕਰ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਔਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਸਤਤੀ ਕਰਨੇ ਲਗੇ॥

ਜੈ ਜਗਦੰਬਾ ਕੇਹ ਗੁਰ ਖਰੇ। ਸਕਲ ਰੂਪ ਕੋ ਦੇਖਨ ਕਰੇ। ਏਕ ਬਾਰ ਨਖ ਸਿਖ ਤੇ ਹੇਰ। ਨਮੋ ਕਰਤ ਚਖਮੀਚੇ ਫੇਰ। ਹਾਥ ਜੋਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਨਮੁਖ ਹੀ ਰਹੇ। ਰਿਦੇ ਮਨੋਰਥ ਦੇਵੀਲਹੇ। ਪ੍ਰਗਟਓਚਤਰਭੁਜੀ ਪੁਨ ਰੂਪ।ਕੰਕਨਬਰਨੀ ਭਈ ਅਨੂਪ। ਚੜੀ ਸਿੰਘ ਪਰ ਆਯੁਧਧਰੇ ਚਾਰ ਚੰਦਰ ਭਾਲਾ ਛਬਭਰੇ । ਮਾਂਗ ਪੁਤ੍ਰ ਦੇਵੋ ਅਬ ਤੋਹੀ। ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਰਿਝਾਇਓ ਮੋਹਿ। ਪ੍ਰਥਮ ਪਰਤਗਯਾ ਸਿਮਰੋ ਸੋਇ। ਰਹੁ ਸੋ ਕਹੋ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਇ। ਮ੍ਰਿਦ ਬਚ ਮੋਦ ਭਰੇ ਸੁਨ ਫੇਰ। ਖੋਲ ਬਿਲੋਚਨ ਦਰਸਨਹੇਰ ਦੇਬਰ ਮਾਤਾ ਪੰਥ ਉਪਾਵਉ। ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਕੋ ਤੇਜ ਖਪਾਵਉ। ਹਿੰਦ ਧਰਮ ਨਿਤ ਹੋਇ ਬਿਨਾਸੇ। ਤਹ ਬਚਾਏ ਪੁਨ ਕਰੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸੇ॥ ਤੁਮ ਕਰਤੇ ਅਸਆਯੁਧ ਪਾਵੋ । ਜਿਹ ਪਖਾਰ ਨਿਜ ਪੰਥ ਚਲਾਵੋ।ਜਿਸਤੋ ਧਾਰੈ ਤੇਜਕਰਾਲਾ ਜੀਤੈ ਸਤ੍ਰਨ ਬਨੀ ਬਿਸਾਲਾ। ਸਦਾ ਸਹਾਇ ਪੰਥ ਕੀ ਕੀਜੈ। ਦਿਨਪ੍ਰਤਿਵਧੈ ਇਹੀ ਵਰ ਦੀਜੈ। ਤੋਹ ਚਰਿਤ ਬਸੈ ਮਨਮੇਰੇ । ਸਿਮਰੋ ਜਿਸਕੋ ਸਾਂਝ ਸਵੇਰੇ। ਤਵਨਪੰਥ ਅਰਤੁਰਕ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਨ ਖੋਇ । ਕਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਵਰ ਦੀਜੈ ਮੋਹਿ॥
ਇਮ ਸੁਨਹਸੀ ਬਾਕ ਸੁਭਦੀਨੋ। ਪੰਥਸਕੇਲ
ਪੁਤ੍ਰ ਮੈ ਦੀਨੋ। ਇਸ ਮੈ ਭੇਦ ਇਤਕਰਹਗ
ਹਿਊ। ਪ੍ਰਿਥਮ ਦਰਸ ਦ੍ਰਿਸਮੀ ਚਤ ਭਊ।
ਯਾਤੇ ਤੁਮ ਤਨਤਿਯਾਗਨਪਾਛੇ। ਚਾਲੀਬਰਸ
ਬਿਤੇ ਜਬਆਛੇ। ਵਧਹ ਪੰਥ ਜਗਵਿਖੈ ਬਿਸਾ
ਲਾ। ਤੇਜ ਤੁਰਕ ਤਬਹ ਤਹ ਬਿਸਾਲਾ।ਪੂਰਨ
ਹੋਇ ਅਭਲਾਖ ਤੁਮਾਰੀ। ਸਾਚ ਹੋਇ ਸਭ
ਯਥਾ ਉਚਾਰੀ। ਨਿਜ ਕਰਤੇ ਸਤਗੁਰ ਕੋ
ਦਈ। ਤਾਂਤੇ ਕਰਦਨਾਮ ਬਿਦਤਈ। ਏਹ
ਲੇਕਰ ਜਲ ਯੁਤ ਮਿਸਟਾਨਾ। ਫੇਰਨ ਕਰੋ
ਆਪਨੇ ਪਾਨਾ। ਸੂਰ ਹੋਇਗਾ ਸਿਦਕ ਤੁਮਾਰਾ
ਹੇਰ ਸ਼ਤਰੂ ਭਾਜਹਡਰਧਾਰਾ। ਅਬ ਦੀਜੇਕੁਛ
ਭੇਟ ਹਮਾਰੀ। ਹੇ ਸੁਤ ਤਿਸ ਤੇ ਹੋ ਸੁਖਭਾਰੀ
ਸੁਨ ਗੁਰ ਕਰਦ ਕਰੀ ਕਰ ਧਾਰਨ। ਹਤਨ
ਜਤਨ ਕੀਆ ਰਗਤ ਨਿਕਾਰਨ। ਸੋ ਲੇਕਰ
ਜਰ ਮਾਤ ਪ੍ਰਸੰਨ। ਪੁਨ ਗੁਰਦੇਵ ਭੇਟ ਕਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅੰਨ । ਸ਼ਸਤਰਨ ਸੋਹਿਤ ਹੋਹਬਿਚਬਾਦੇ।ਚਾਰੇ ਦੀਨੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ।ਲਾਖੋਸਿੰਘਾ ਧਰਹ ਉਰ ਕ੍ਰੋਧ। ਹੋਇ ਤੁਮ ਭੇਟ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚ ਜੁਧ। ਇਮ ਬਰਦੇਤ ਲੇਤ ਨਿਜ ਭੇਟ। ਤਤ ਛਿਨ ਆਪਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮੇਟ। ਅੰਤਰਧਿਆਨਭਈ ਜਬ ਮਾਈ। ਤਬ ਲੰਕੜੀਏ ਗਿਰਾਅਲਾਈ ਮਮਬਾਨਾ ਕਛਨੀ ਏਹ ਲੀਜੈ। ਅਪਨੇਸਰਬ ਪੰਥ ਮੈ ਦੀਜੈ। ਜੰਗ ਸਮੈ ਕੋ ਹੈ ਏਹ ਬਾਨਾ। ਯਾਂਤੇ ਹੁਇ ਹੈ ਤੇਜ ਮਹਾਨਾ । ਪੰਥ ਤੁਮਾਰੇ ਬਲਬਿਰਧਾਊ। ਜੁਧ ਸਹਾਇ ਹੇਤ ਮੈਆਊ॥ ਇਮ ਕਹਲੋਪਹੁਈ ਤਤਕਾਲਾ। ਕਰਦਹਾਥ ਧਰਥਿਰੇਕ੍ਰਿਪਾਲਾ। ਬਰ ਲੈਕਰ ਬਹੁਮੁਖਪਰ ਲਾਲੀ। ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਤੇਜ ਬਹੁਵਾਲੀ।ਨੇਤਰ ਖੁਮਾਰੀ ਸ਼ੋ ਚਢ ਰਹੇ ਰਿਦੇ ਪ੍ਰਮੋਦ ਅਧਕਹੀ ਲਹੇ।ਕਮਰਕਸੇ ਯੁਤਤਰਕਸਅਸੀ। ਹਾਥ ਕਮਾਨਕਠਨਅਤੀਲਸੀ। ਕਰ ਇਛਾ ਪੂਰਨ ਉਠ ਚਲੇ। ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਿਰਵਰ ਕੇ ਤਲੇ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਨੀਚੇ ਪਰਬਤ ਕੇ ਆਗਏ ਜਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਲੋਗ ਸਸਤ੍ਰੋਂ ਸਮੇਤ ਬੈਠੇ ਹੂਏ ਥੇ। ਡਰਤਾ ਹੂਆ ਕੋਈ ਆਗੇ ਨਹੀ ਆਤਾ ਥਾ ਪੰਡਤ ਕੇਸੋਦਾਸ ਆਗੇ ਆਇਆ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੫੧

ਕੇਸਵਦਾਸ ਅਗਾਰੀ ਹੋਵਾ। ਲਾਲ ਗੁਲਾਲ ਦਰਸ ਕੋ ਜੋਵਾ। ਦੇਈ ਅਸੀਸ ਸੁਖੀ ਨਿਤ ਰਹੀਐ। ਦੇਵੀ ਬਿਦਤ ਪਰਸੰਗ ਸੋ ਕਹੀਐ। ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਜੈਸੇ ਬਰ ਲੀਨੋ। ਜਗਦੰਬਾਜਿਮ ਦਰਸਨ ਦੀਨੋ। ਕੈਹਨ ਸੁਨਨ ਸਮ ਆਪਸ ਮਾਹੀ। ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਭਾਖੋ ਮੁਝਪਾਹੀ। ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਤੇ ਤਬ ਸਰਬ ਸੁਨਾਇਓ। ਪ੍ਰਿਥਮ ਰੂਪ ਦਰਸਨਨਿਤ ਪਾਇਓ। ਬਾਰੰਬਾਰ ਸ੍ਰੀਬਚਨ ਉਬਾਚੇ। ਤਬ ਹਮ ਇਛਤ ਚਿਤ ਕੋ ਜਾਚੇ। ਏਵਸਤੂ ਦੇਹਭੇਟਸੋ ਲੈਕੇ। ਅੰਤਰ ਧਿਯਾਨ ਭਈ ਵਰਦੈਕੇ। ਲਘੁਕ੍ਰਪਾਨ ਏਹਕਰਤੇ ਦੀਨ। ਅਤਿਆਨੰਦ ਤੇ ਸਿਰ ਧਰ ਲੀਨ। ਬਿਪ੍ਰ ਤਿਹਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪਾਇ। ਕਾਰਨ ਸਿਧ ਭਏ ਸਮਦਾਇ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸਵਦਾਸ ਨੇ ਸਤੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਹੋਕਰ ਧਨ ਕੌਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਾ ਔਰ ਯੇਹ ਭੀ ਕਹਾ ਕਿ ਆਪ ਧਨ ਹੈ ਜਿਨਕੋਕਲੂਕਾਲ ਮੈ ਦੇਵੀ ਵਿਦਤ ਹੂਈ ਹੈ ਅਬਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਅਰ ਦੀਨ ਅਨਾਥੋਂ ਕੋ ਦਾਨ ਦੇਵੋ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੈ ਚਲਕਰ ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ ਮਨਾਇ ਆਗੇ ਬਹੁਤ ਵਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖਾ ਹੇ ਕਿ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਯਗ ਹੂਆ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਸਾਧੂਉਂ ਕੋ ਭੋਜਨ ਦੀਆ ਗਿਆ ਔਰ ਕੇਸੋਦਾਸ ਪੰਡਤ ਕੋ ਦਖਨਾ ਭੀ ਦੀ ਗਈ ਉਸਨੇ ਵਰ ਭੀ ਦੀਆ ਕਿ ਆਪ ਪਰ ਦੇਵੀ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਵੇ ਔਰ ਮੈ ਵਰ ਦੇਤਾ ਹੂ ਆਪਕਾ ਪੰਥ ਜਗ ਮੈ ਵਿਆਖਯਾਤ ਹੋਵੇ [ਵਰਨਨਕੀਏ ਹੈ ਇਸ ਸੇ ਸਾਫ ਵਿਦਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਬ੍ਰਾਹਮਨੇ ਕੀ ਆਗਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਵੀ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੇ ਉਸਸੇ ਬਰਲੇਕਰ ਤੁਰਕ ਦਮਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਪਰਬਤ ਕੇ ਸਿਖਰ ਜੋ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਪਾਸ ਜਿਲਾ ਹੁਸਯਾਰ ਪੁਰ ਮੇ ਹੀ ਏਕ ਬਰਸ ਪਰਯੰਤ ਵਿਧੀ ਸੰਹਤ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਹਵਨ ਕੀਆ ਜਿਸ ਮੇ ਕਈ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਵੇਦ ਪਾਠੀ ਮੋਜੂਦ ਥੇ ਹਵਨ ਕੀ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਕਾ ਜਿਕਰ ਔਰ ਹੋਮ ਕਰਾਨੇ ਕਾ ਮਹੂਰਤ ਤਿਥ ਸਬ ਕੁਛ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਮੇ ਲਿਖਾ ਦੇਵੀ ਕਾ ਪਰਗਟ ਹੋਨਾ ਗੁਰੂਜੀ ਕਾ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ ਖੜੇ ਹੋਨਾ ਉਸਤਤੀ ਕਰਨਾ ਔਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਵਰ ਮਾਂਗਨਾ ਯੇਹ ਸਬ ਬਾਤੇ ਜਾਹਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਸਚੇ ਰਖਕ ਥੇ ਦੇਖੋ ਉਨਕੋ ਛੇ ਛੰਦੋ ਮੇ ਜੋ ਆਪ ਨੇ ਦੇਵੀ ਕੀ ਉਸਤਤੀ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਕਾ ਛੰਦ।

ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ਭਗਉਤੀ ਜੀਕਾ ਛੰਦ

ਛਕਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦

ਨਮੋ ਉਗ੍ਰਦੰਤੀ ਅਨੰਤੀ ਸੁਵੈਯਾ। ਨਮੋ ਜੋਗ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜੋਗੇ ਸ੍ਰੀਜੋਗ ਮਈਆ ॥ ਨਮੋ ਕੇਹਰੀ ਬਾਹਨੀ ਸ਼ਤ੍ਰੂਹੋਤੀ। ਨਮੋ ਸਾਰਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਯਾ ਪੜੰਤੀ ਤੁਹੀ ਜੋਗਨੀ ਖਪਰ ਭਰਨੀ ਅਦੇਖੋ ॥ ਰਕਤ ਬੀਜ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ ਧਕੜ ਸੋਖੰ ਕਰੋ ਹੁਕਮ ਅਪਨਾ ਸਭੈ ਦੁਸਟ ਘਾਊਂ। ਤੁਰਕਹਿੰਦ ਕਾ ਸਗਲ ਝਗੜਾ ਮਿਟਾਊਂ। ਸਗਲਜਗਤ ਮੈ ਖਾਲਸਾ ਪੰਗਾਸੈ। ਜਗੈ ਧਰਮ ਹਿੰਦਨ ਤੁਰਕ ਦੁੰਦ ਭਾਜੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਦਵਾਰ ਤੁਮਾਰੇ ਠਾਡ ਹੋ ਇਕ ਵਰ ਦੀਜੈਮੋਹ
ਪੰਥਚਲੈ ਤਬਜਗਤਮੈ ਦੁਸਟ ਖਪਾਊਤੋਹਿ ॥

ਛੰਦ ਤੀਜਾ

ਤੁਹੀਬ੍ਰਹਮਨੀਵੇਦਗਾਇਨਸਾਵਿਤ੍ਰੀ।ਤੁਹੀਧਰ ਮਕੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਪਵਿਤ੍ਰੀ।ਯੇਹੀ ਦੇ ਆਗਿ ਯਾ ਤੁਰਕਨਗੇਹ ਖਪਾਊ। ਗਊ ਘਾਤਕਾ ਦੇਖ ਜਗਮੇ ਮਿਟਾਊ। ਛਤ੍ਰ ਤਖਤ ਮੁਗਲਨ ਕਰੂੰ ਮਾਰ ਦੂਰੀ। ਘੁਰ ਤਬ ਜਗਤ ਮੈ ਫਤੇ ਧਰਮ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਤੂਰੇ । ਤੂੰਮਨ ਦਰਖੜਾਦਾ ਸਕਰ ਹੈ ਪੁਕਾਰ। ਤੁਰਕਨ ਮੇਟ ਕੀਜੈ ਜਗਤ ਮੈ ਉਜਾਰਾ । ਯੇਹੀ ਆਸ ਪੂਰਨ ਕਰੋ ਤੁਮ ਹਮਾਰੀ ।ਮਿਟੇ ਕਸਟ ਗਊਨ ਛੁਟੇ ਦੋਖ ਭਾਰੀ। ਤੁਹੀਸਾਰ ਦਾ ਬੇਦ ਗਾਇਨ ਸੁਰਸਤੀ। ਤੁਹੀਦੇਵ ਦੁਰਗੇ ਨਿਰੰਜਨ ਪ੍ਰਸਤੀ।ਯੇਹੀਬੇਨਤੀ ਖਾਸ ਹਮਰੀ ਸੁਨੀਜੈ। ਅਸੁਰ ਮਾਰਕਰ ਰਖਯਾਗਊਨ ਕੀ ਕੀਜੈ ॥ ਭਗਵਤੀ।ਦੋਹਰਾ ॥

ਮੁਖ ਪਸਾਰੈ ਕਾਲਕਾ ਦੈਤ ਚਬਾਵੈਦਾਂਤ। ਪੰਥ ਚਲਾਵੈ ਜਗਤਮੈਯੁਦ ਕਰੈ ਤਭ ਸਾਂਤ ।ਹਮਨ ਬੈਰੀਅਨ ਕੋ ਪਕੜ ਘਾਤ ਕੀਜੈ। ਤਬੈ ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਕਾ ਮਨ ਪਤੀਜੈ । ਤੂਹੀ ਆਸ ਪੂਰਨ ਜਗਤ ਗੁਰ ਭਵਾਨੀ ਛਤ੍ਰ ਛੀਨ ਮੁਗਲਨ ਕਰੋ ਮਾਰਫਾਨੀ । ਸਕਲ ਹਿੰਦ ਸਿਉਤੁਰਕ ਦੁਸ਼ਟ ਬਿਡਾਰੋ । ਧਰਮਕੀ ਧੁਜਾ ਕੋ ਜਗਤ ਮੇ ਝੁਲਾਰੋ। ਯੇਹੀ ਦੇਹ ਬਰਮੋਹ ਸਤ ਗੁਰ ਧਿਆਊਂਅਸੁਰ ਜੀਤ ਕਰ ਧਰਮ ਨੋਬਤ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਜਾਊਂ । ਮਿਟੇ ਸਬ ਜਗਤ ਸਿਉ ਤੁਰਕਨ ਦੁੰਦਸੋਰਾ ।ਬਚੇ ਸੰਤਸੇਵਕ ਖਧੈਦੁਸ਼ਟ ਚੋਰਾ ॥ ਨਾਛਾਤੋ ਕਹੀ ਦੁਸ਼ਟ ਅਸੁਰਨ ਨਿਸਾਨੀ ॥ ਰਲੇ ਸਬ ਜਗਤ ਮੇ ਫਤੇ ਕੀ ਕਹਾਨੀ । ਛਤ੍ਰਧਾਂਰੀ ਅਨਕੋ ਕਰੋ ਬੇਗ ਨਾਸਾ । ਅਪਨ ਦਾਸ ਕਾ ਦੇਖਿਓ ਤਬ ਤਮਾਸਾ । ਭਗਉਤੀ ਦੋਃਤਬ ਖੜਗ ਤਮਾਸਾ ।ਦੇਖੀਓਂਹਰ ਦੁਰਗੇ ਅਬਨਾਸ ।ਪਕੜ ਤੇਗ ਦੁਸਨ ਹਤੂੰਕਰੂੰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥ ਹਰ ਭਗਤ ਭਗਉਤੀ ਤਿਸੇ ਕੀ ਜੋਰਨ ਧੀਰ ਧਚੇ ਤਿਹ ਅੰਗ ਸੰਗ ਤੁਮ ਲਾਗ ਰਹੋ ਜੋ ਪਾਛੇ ਪਗ ਨਾ ਧਰੇ । ਚੋਪਈ ॥ ਖਟ ਛੰਦ ਭਗਵਤੀ ਮਹਾ ਪੁਨੀਤੇ । ਤਿਸ ਪ ਠਵਤ ਉਪਜਤ ਪਰਤੀਤੇ ॥ ਏਹ ਨਿਸਬਾਸ ਰ ਦੁਰਗੇ ਗੁਨ ਗਾਯੰ ॥ ਤਹ ਸੇਹਜੇ ਹੀ ਅ ਟਲਪ ਦਪਾਯੰ । ਯੇਹਖਸ਼ਟਕੁ ਛੰਦ ਸੰਪੂਰਨ ਭਯੋ । ਤਿਸ ਪਠਵਤ ਸਗਲਾ ਭਰਮ ਗਿਯੋ । ਹਰਅਲਖ ਈਸਰੀ ਭਈ ਕਿਰਪਾਲੰ ਤਿਨ ਦਾਸ ਅਪਨਾ ਕੀਓ ਨਿਹਾਲੰ । ਦੁਖ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਰੋਗ ਸੋਗ ਭੈ ਮਿਟੇ ਕਲੇਸਾ। ਬ੍ਰਹ ਸੁਖ ਉਪ ਜੈਆ ਨੰਦ ਪ੍ਰਵੇਸਾ। ਇਸ ਬਿਦ ਦੂਰਗੇ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀਤਿਨ ਦਾਸ ਆਪਨਾ ਲੀਓ ਉਭਾਰੀ।ਇਤਿਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਬਿਰਿਦਤੇ ਭਗਵਤੀ ਖਸ਼ਟਕ ਛੰਦ ਸੰਪੂਰਨੰ

ਇਨ ਵਾਕੋ ਸੇ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੀ ਉਸਤਤੀ ਕੀ ਕਿਓਂਕਿ ਆਪ ਕੇ ਹਿਤੇ ਹੈ ਭਬੇ ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦਕਾ ਮਨ ਪਤੀਜੈ ਯੈਨੇ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਕਾ ਭਭੀ ਮਨ ਪ੍ਰਸਨ ਹੋਗਾ ਜਬ ਆਪ ਗਊਓਂ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕ ਰੇਂਗੇ। ਬਾਰੰਬਾਰ ਗਊ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਹੈ ਪੰਥਖਾ ਲਸਾਹਿੰਦੂਧਰਮਕੀਰਖਯਾਕੇਲੀਏਰਚਨਾਮਨਜੂਰਥਾਉਸਕੇ ਲਿਏ ਅਖੰਡਪ੍ਰਾਰਥਨਾਆਪਕੀਮਨਜੂਰਹੂਈਪਿਆਰੇਨਵੀਨਤਤ ਖਾਲਸਾ ਜੀਜਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਚੇ ਹਿੰਦੂਧਰਮਕੇਸੇਵਕ ਗਊਓ ਕੇ ਰਖਕ ਵੇਦ ਮਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਥੇ ਤਬ ਆਪ ਮਨ ਮਾਨੀ ਬਾਤੇਂ ਜਗਤ ਮੇ ਫੈਲਾਕਰ ਕਿਓ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਪਾਪ ਕਾ ਭਗੀ ਬਨਾਤੇ ਹੋਆਪਕੋ ਉਚਤ ਹੈ ਕੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਅਨੂਕਚਨ ਕਰੋ ਤਾਕਿ ਸਚੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਿੰਘ ਬਨੋ॥

ਦੇਖੋ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਮੇ ਅਨੇਕ ਸਥਲੋਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਰੂ ਖੇਤ੍ਰ ਮੇ ਸੂਰਜ ਗਰੈਹਨ ਪਰ ਗਏ ਬ੍ਰਾ ਹਮਨੋ ਕੋ ਦਾਨ ਦੀਆ ਸਰਸਵਤੀ ਆਦਿ ਤੀਰਥ ਪਰ ਜਾਕਰ ਨਹਾਏ ਏਕ ਜਗਹ ਯੇਹ ਅਬਾਰਤ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕੇ ਵੇਦਕ ਧਰਮ ਦੀ ਬਰਿਧਿ ਹੋਵੇਗੀ ਪੰਜਮੀ ਕਲ ਆਏ ਏਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਗੋ ਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀਕੇ ਪਾਸ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਨੇ ਫਰਯਾਦ ਕੀਬਸੀਕੋ ਪਠਾਨ ਹਮਾਰੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਜਬਰਨ ਲੇਗਏ ਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਪਨੇ ਸਾ ਹਿਬ ਜਾਦੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋ ਕੁਛ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸਾਥ ਭੇਜਾ ਫੌਰਨ ਪਠਾਨੋ ਕੋ ਪਕੜ ਬ੍ਰਾਹਮਨੀਕਾ ਛੋਲਾਲੇ ਆਏ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਥਮਕੋੜ ਆਦਿ ਲੜਾਈਓ ਮੇ ਬਚੋਂ ਕੋ ਪੀਠ ਨੋਕਕਰ ਕਹਾ ਜਾਓ ਬਚਾ ਖਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਕੀ ਲਾਜ ਰਖੋ ਦੇਖੋ ਏਕ ਜਗਾਹ ਪਰ ਮਹਾ ਰਾਜ ਅਪਨੀ ਬਾਨੀ ਮੇ ਕਿਯਾ ਲਿਖਤੇ ਹੈ ।

ਦਸਮਗ੍ਰੰਥ ਸਫਾ ੫੧੩

ਛਤ੍ਰੀ ਕੋ ਪੂਤ ਹੌਂ ਬਾਮਨਕੋਨਹ ਕੈ ਤਪਆਵਤ ਹੈ ਜੋ ਕਰੋ ਅਰ ਔਰ ਜੰਜਾਰ ਜਿਤੇ ਗ੍ਰਹਕੇ ਤੁਹ ਤਿਆਗ ਕਹਾਂ ਚਿਤਤਾ ਮੈ ਧਰੋ ਅਬਰੀਝ ਕੇ ਦੇਓ ਇਹੈ ਹਮਕੋਜੋਊ ਹੋਂ ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਜੋਰ ਕਰੋ ॥ ਜਬ ਆਉ ਕੀਅ ਉਧਨਿਦਾਨਬ ਮੈ ਅਤ ਹੀ ਰਨ ਮੈਤਬ ਝੂਜ ਮਰੋ ॥

ਇਸ ਸੇ ਸਾਫ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਖਤ੍ਰੀ ਸਮਝਤੇ ਥੇ ਜੋਕੇ ਵੈਦਕ ਰੀਤਿ ਸੇ ਵਰਨ ਆਸ੍ਰਮਕਾ ਸਿਲਸਲਾ ਹੈ ਉਸਕੋ ਤਸਲੀਮ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੇਹੇ ਦੇਵੀ ਮੈ ਖਤ੍ਰੀ ਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੂ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕਾ ਨਹੀ ਹੂੰ ਮੁਜਕੋ ਤਪ ਕਰਨਾ ਨਹੀ ਆਤਾ ਯੁਧ ਕਰਨ ਹੀ ਆਤਾ ਹੈ ਅਬ ਪ੍ਰਸਨ ਹੋਕਰ ਮੁਜ ਕੇ ਯਹੀ ਵਰਦਾਨ ਕਰੋ ਕੇ ਜਬ ਮੇਰਾ ਅੰਤ ਕਾ ਸਮਾ ਆਵੇ ਤਬ ਮੈ ਲੜਾਈ ਮੇ ਯੁਧ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਸਰੀਰ ਕੋ ਤਿਆਗੂ ॥

ਯੇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਖਤ੍ਰੀ ਲੋਗੋ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨਾਤਨ ਸੇ ਖਤ੍ਰੀ ਕਰਤੇ ਆਏ ਹੈ ਅਗਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਹੋਤੇ ਤੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਅਨਕੂਲ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਖਤ੍ਰੀ ਕਿਓ ਕਹਤੇ ਔਰ ਧਰਮ ਯੁਧ ਮੇ ਕਿਓ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗਨਾ ਮਨਜੂਰ ਕਰਤੇ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਫਾ ੪੨੯ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਪਾਇਓ ਮਾਤ ਕਾਲਕਾ ਗੋਦਾ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਲਹੈ ਪ੍ਰਮੋਰਦ ॥ ਦੇਵੀ ਕੇ ਵਰਨਨ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸਰਬ ਕਾਲਹੈ ਪਿਤਾ ਹਮਾਰਾ ਦੇਵੀ ਕਾਲਕਾ ਮਾਤ ਹਮਾਰਾ ।

ਯਹਾਂ ਪਰ ਦੇਵੀ ਕੋਅਪਨੀ ਮਾਤਾ ਕਹਾ ਹੈ ਔਰ ਅਪਨੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਕੀ ਬਾਬਤ ਕੇਹਤੇਹੈ ਮਹਾਂਕਾਲਕਾਲਕਾ ਅਰਾਧੀ ਯੇਨੇ ਮੈਂਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਮੇ ਕਾਲਕਾ ਕੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰ ਰਹਾਥਾ। [ਰਿਹਿਰਾਸ। ਕ੍ਰਿਪਾਕਰੀਹਮਜਗਮਾਤਾ।ਪੁਰਣਕਰਾਗ੍ਰੰਥ ਸ਼ੁਭਰਾਤਾ।

ਹਰ ਰੋਜ ਰਹਰਾਸ਼ ਮੇ ਆਪ ਲੋਗ ਪੜ੍ਹਤੇ ਹੋ ਦੇਵੀ ਮਾਤਾ ਕੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਕਿਸ ਤਰਹ ਸੇ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀ ਹੋਂ ਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘਜੀ ਕੇਅਨੇਕ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈਜੋ ਦੇਵੀਉਪਾਸਨਾ ਕੇ ਹੈ ਗੁਰੂਜੀ ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ਹੀ ਦੇਵੀ ਕੇਨਾਮ ਸੇ ਕਰਤੇ ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗਉਤੀ ਸਿਮਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਲਈ ਧਿਆਵੇ ਅੰਤ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸਭ ਥਾਈ ਹੋਈ ਸਹਾਇ ਇਤ ਆਦ ਬਚਨੋ ਸੇ ਸਿਧ ਹੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਮਲੇਛ ਦਮਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਦੇਵੀ ਮਾਤ ਖੰਡਕਾ ਅਸਟ ਭੁਜੀ ਕੀ ਯਾਚਨਾ ਕੀ ਔਰ ਯਗ ਕੀਯਾ ਔਰ ਮਾਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਉਨਕਾ ਪੂਰਨ ਵਿਸਵਾਸ ਮਾਤਾ ਕੇ ਚਰਨੋ ਮੇ ਥਾ ਕਿਓ ਜਗਾ ਜਗਾ ਪਰ ਅਸੀ ਧੁਜ ਅਸੀਪਾਨ ਆਦਿ ਸਬਦੋ ਸੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈ ਜੋਦੇਵੀ ਵਾਚਕ ਸਬਦ ਹੈਂ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਮੇ ਦੇਵੀ ਕੇ ਉਪਾਸਕ ਥੇ ਇਸ ਲੀਏ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਵੈਦਕ ਪੋਰਾਨਕ ਮਤ ਕੇ ਰਖਕ ਔਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋਨੇ ਸੇ ਪਕੇ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਔਰ ਉਨਕੇ ਸੰਪ੍ਰਦਾਕੇ ਸਿਖ ਭੀ ਹਿੰਦੂਹੀ ਇਤਰ ਔਰ ਈਸਾਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀ ਬਲਕੇ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਹੈ।

ਓਂ ਤਤ ਸਤ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਨਮਃ

ਇਤੀ ਪ੍ਰਥਮ ਭਾਗ ਸਮਾਪਤ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਵਿਗ਼ਾਪਨ

ਯੇਹ ਪੁਸਤਕ ਨੀਚੇ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਪਰਮਿਲ ਸਕਤੀਹੈ ॥

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਆਰਯ ਸਮਾਜ ਟੋਬਾ ਭਾਈਸਾਲੋ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

ਪੰਡਿਤ ਚੰਡਕਾਦਤ ਮੈਨੇਜਰ ਧਨਵੰਤ੍ਰੀ ਔਖ਼ਧਾਲਯ ਨਵੀ ਮਾਰਕੀਟ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਲਾਹੌਰ ਕਾ ਪਤਾ

ਲੁਹਾਰੀਦਰਵਾਜਾ ਲਾਲਾ ਰਾਮਦਿਤਾਮਲ ਤਾਜਰ ਕੁਤਬ ਲਾਹੌਰ।

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਆਰਯ ਸਮਾਜ ਅਨਾਰਕਲੀ ਲਾਹੌਰ ।

ਜਗਤਸਿੰਘ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

PUNJAB BOOK DEPOT &
ਹਸਬ ਜ਼ਾਬਤਾ ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਸਰਬਹਕ ਬਿਨਾ ਕਿਸੀ ਦੇ ਛਾਪ
Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਓਂ

ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤਾਂਕਾ।
ਕੀਨਾ ਬਡਾ ਕਲੂ ਮੇ ਸਾਕਾ ॥

ਗੁਰੂਮਤਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਦੂਤਿਯਾ ਭਾਗ

ਅਰਥਾਤ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀਸੇ ਲੇਕਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਰਯੰਤ ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੇਦ ਪੁਰਾਣ ਆਦਿ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਮਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਪੱਕੇ ਹਿੰਦੂ ਥੇ

ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਉਪਦੇਸ਼ਕ
ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਦਿਯਾਨੰਦ ਐਂਗਲੋ
ਵੈਦਕ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ

ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ੧੯੬੧ ਮੇਂ

ਏਜੰਟ ਕਾਪੀ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੇਂ ਛਪਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਮਰਪਨ

ਮੈਂ ਇਸ ਛੋਟੀ ਸੀ ਪੁਸਤਕ ਕੋ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਲਾਲਾ ਮੁਲਕ ਰਾਜ ਭਲਾ ਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਚਿਰਿਤ੍ਰ ਸ਼ਹੀਦਗੰਜ ਬੀਰਗੰਜ ਆਦੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮੇਂ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਸੇ ਭੇਟ ਕਰਤਾ ਹੂੰ ॥

ਦਾਸ ਜਗਤਸਿੰਘ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਤੋਂ

ਗੁਰੂਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੂਤਿਆ ਭਾਗ

ੴ

ਸ਼ੈਹਨਾ ਵਵਤੂ ਸੈਹਨ ਊਭੁਨਗਤੂ ਸੈਹ
ਵੀਰਯੰ ਕਰਵਾ ਵਹੈ ਤੇਜਸਯ ਵਿਨਾ
ਵਧੀਤਮਸਤੂ ਮਾਵਿਦ ਵਿਸ਼ਾ ਵਹੈ ॥

ੴ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸ਼ਾਂਤਿ

ਆਜਕਲ ਬਹੁਦਾ ਸੁਨਨੇ ਮੈਂ ਆਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਪੜੇ ਹੂਏ ਸਿੰਘ ਲੋਗ ਔਰ ਉਨਕੇ ਚੇਲੇ ਵਗੈਰਾ ਯੇਹ ਕਹਤੇ ਹੂਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹਮਾਰੇ ਸਬ ਵਿਵਾਹ ਆਦਿ ਸੰਸਕਾਰ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਸੇ ਹੋਨੇ ਚਾਹੀਏ ਔਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਿੰਘ ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਸੇ ਸਬ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਥੇ ਜੈਸੇ ਕਿ ਹਮ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਇਸਕੇ ਲੀਏ ਉਨ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਕਈ ਏਕ ਕਿਤਾਬੇਂ ਭੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਨਾਮ ਨੀਚੇ ਲਿਖੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ॥

ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਸੰਸਕਾਰ ਵਿਧੀ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਮਨਾਸਿੰਘ ਅਤਾਰ
ਪੋਥੀ ਗੁਰਮਤ ਹੁਲਾਸ ਰਚਤ ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ
ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੰਸਕਾਰ ਭਾਗ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰਸਿੰਘ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਰਧਾ ਪੂਰਣ ਇਤਿਆਦਿ ਪੁਸਤਕੋਂ ਇਨਸੇ ਭਿੰਨ ਔਰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਮਨ ਮਤੀਏ ਲੋਗੋ ਨੇ ਗੁਰੂ ਧਰਮ ਕੇ ਵਿਰੁਧ ਪੁਸਤਕੇ ਰਚਕਰ ਉਸਕਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਰਖਦੀਆ ਹੈ। ਔਰ ਝੂਠ ਮੂਠ ਕਾ ਗੁਰੂਮਤ ਬਨਾਕਰ ਲੋਗੋ ਮੇ ਅਨਾਚਾਰ ਫੈਲਾਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀ ਹੈ। ਯੇਹ ਕਿਤਾਬੇ ਆਪਸ ਮੈ ਏਕ ਦੂਸਰੇ ਕੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਕੋਈ ਕੁਛ ਲਿਖਤਾ ਕੋਈ ਕੁਛ। ਭਾਈ ਅਵਰਾਤਸਿੰਘ ਜੀ ਔਰ ਸਰਧਾਪੂਰਨ ਕਾ ਲੇਖਕ ਤੋ ਅਗਨੀ ਹੋਤ੍ਰ ਕੋ ਬਿਵਾਹ ਸੰਸਕਾਰ ਮੈ ਜਾਇਜ਼ ਬਤਲਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਠਾਕਰਸਿਘ ਜੀ ਉਸਕੋ ਮਖੌਲ ਉਡਾਕੇ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਕਹਤੇ ਹੈਂ। ਔਰ ਭਾਈਮਨਾਸਿੰਘ ਭੀ ਉਕਤ ਗਿਆਨੀ ਕੇ ਚੇਲੇ ਮਾਲੂਮ ਪੜਤੇ ਹੈ। ਇਨ ਸਬ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜੋ ਵੇਦ ਗੁਰੂਮਤ ਵਿਰੁਧ ਅਪਨੀ ਕਿਤਾਬੋਂ ਮੈ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਉਸਕਾ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪੂਰਵਕ ਖੰਡਨ ਵਗੈਰਾ ਨੀਚੇ ਲਿਖਾ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਬੁਧੀਮਾਨ ਵਿਚਾਰ ਲੇਂ ਕਿ ਵੋਹ ਲੋਗ ਕਹਾਂ ਤਕ ਠੀਕ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਿੰਘ ਔਰ ਨਵੀਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਨਾਮ ਸੇ ਯਹਾਂ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਹੋਗਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨਕਾ [ਪ] ਨਵੀਨ ਕਾ [ਨ] ਲਿਖਾ ਜਾਏਗਾ

[ਨ] ਸਬ ਸਿਖੋਂ ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਕੇ ਗੁਰੂਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਵਾਹ ਆਦਿ ਸੰਸਾਕਾਰ ਕਰੈਂ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਖਾਲਸਾ ਤਭੀ ਹੋਸਕਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਕਿ ਅਨਮਤੀਓਂ ਅਰਥਾਤ ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਆਦਕੋਂ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਭੀ ਕੋਈ ਸੰਸਕਾਰ ਨਾ ਕਰੇਂ॥

[ਪ] ਯੇਹ ਬਾਤ ਤੁਮਾਰੀ ਸਰਵਦਾ ਧਰਮ ਮਰਯਾਦਾ ਕੇ ਵਿਰੁਧ ਬਾਲਕੋਂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੇਦ ਵਾਦੀ ਵੇਦੋਂ ਕੇ ਮਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਥੇ ਉਨਕੇ ਸਬ ਸੰਸਕਾਰ ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਕੇ ਦਵਾਰਾ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਨੇ ਕਰਾਏ ਉਸੀ ਕਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਹੈ ਔਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਤੋ ਸਵਾਇ ਈਸਰ ਭਗਤੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਉਪਾਸਨਾ ਆਦਿ ਕੇ ਔਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਾ ਅਰਥਾਤ ਸੰਸਕਾਰ ਆਦਿ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀ ਹੈ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

[ਨ] ਕਿਓਂ ਨਹੀਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਵਿਹਾਰਕ ਬਾਤੇਂਭੀ ਹੈਂ ਔਰ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਸੇ ਆਜਕਲ ਸਜਨ ਗਿਆ ਨੀ ਲੋਗੋਂਨੇ ਇਸਕਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਕੀਆ ਹੈ ।

[ਪ੍ਰਾ] ਕਿਓ ਭਾਈ ਜੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵਜੀ ਜਿਨੋਂਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬੀੜ ਬਾਂਧੀ ਆਪਨੇ ਅਪਨੇ ਸੁਪੁਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀਕਾ ਬਿਵਾਹ ਇਸ ਆਜਕਲ ਕੀ ਤ ਮਾਰੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਓਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਇਆ ਥਾ ਉਨੋਂਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੇ ਦਵਾਰਾ ਵੇਦੋਕਤ ਕਿਓਂ ਕੀਆ ।

[ਨ] ਉਸਵਕਤ ਸਮਾ ਕੁਛ ਐਸਾ ਹੀਥਾ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਨੀਤੀ ਜਾਨ ਕਰ ਐਸਾ ਨਹੀ ਕੀਆ ਹੋਗਾ ।

[ਪ੍ਰਾ] ਅਛਾ ਤੋ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਦੋਨੋ ਬਿਵਾਹ ਕਿਓਂ ਤੁਮਾਰੀ ਮਨ ਘੜਤ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੂਏ ।

[ਨ] ਯੇਹਭੀਐਸੀ ਹੀ ਨੀਤੀ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤੀ ਹੈ ਨਹੀ ਤੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਨੇ ਤੋ ਤੀਸਰਾ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਰਚਾ ਹੀ ਹੈ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨੋਂ ਸੇ ਨਿਆਰਾ ਹੈ ।

[ਪ੍ਰਾ] ਭਲਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਤਾਓ ਤੋ ਜੋ ਮਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਨੇ ਬਨਾਏ ਹੂਏ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕੇ ਸਫੇ ੩੨ ਬਤੀਸ ਪਰਯੇਹ ਲਿਖਾ ਹੈ ਵਰ ਸਜੇ ਤੇ ਪਤਨੀ ਖਬੇ ਬੈਠੇ ਯੇਹ ਬਾਤ ਤੋ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੀ ਹੈ ਆਪ ਤੋ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀ ਹੋ ਯੇਹ ਖਬੇ ਸਜੇ ਕਾ ਵਿਚਾਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੋ ਕਹਾਂ ਸੇ ਆਗਿਯਾ ਯੇਹ ਤੋ ਹਿੰਦੂ ਪਨ ਹੈ ।

[ਨ] ਹਮ ਕੋਈ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੀ ਔਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਅਪਨੇ ਮਨ ਸੇ ਲਗਾ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ॥ ਖਾਲਸਾ ਕੋ ਅਖਤਯਾਰ ਹੈ ॥

[ਪ੍ਰਾ] ਆਪ ਕਿਸ ਕਿਸ ਸਬਦ ਸੇ ਬਿਵਾਹ ਕਰਾਤੇ ਹੋ ਉਸਕੀ ਵਿਧੀ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਦਿਖਾਓ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

[ਨ] ਦੇਖੋ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਸੂਹੀ ਰਾਗ ਮਹਲਾ ੪ ਮੇ ਸਪਸ਼ਟ ਲਾਵਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ॥

ਹਰਪੈਹਲੜੀ ਲਾਵ ਪਰ ਵਿਰਤੀ ਧਰਮ ਦ੍ਰੜਾਇਆ ਬਲ ਰਾਮਜੀ ॥ ਇਤਆਦਿ ॥

[ਪ੍ਰ] ਯੇਹ ਤੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਭਜਨ ਹੈਂ ਚਾਰੋਂ ਤੁਕੋਂ ਮੇਂ ਸੀੜੀ ਬਸੀੜੀ ਈਸ਼ਰ ਕੋ ਮਿਲਨਾ ਕਿਸ ਤਰਾ ਚਾਹੀਏ ਯੇਹ ਲਿਖਾ ਹੈ ਔਰ ਇਨ ਕੇ ਪੈਹਲੇ ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਐਸੇ ਔਰ ਭੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਫਿਰ ਉਨਕਾ ਕਿਆ ਅਰਥ ਕਰੋਗੇ ।

[ਨ] ਵੋਹ ਕੋਨ ਸੇ ਔਰ ਸਬਦ ਸੁਹੀ ਰਾਗ ਮੇ ਹੈ ।

[ਪ੍ਰ] ਦੇਖੋ ਜਿਸ ਜਗਾ ਵੋਹ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਮੇਂ ਲਾਂਵਾ ਤੁਮਾਰੇ ਕੇਹਨੇ ਸੇ ਲਿਖੀ ਹੈਂ ਉਸਕੇ ਠੀਕ ਪੇਹਲੇ ਸ਼ਬਦ ਯੇਹ ਲਿਖਾ ਹੈ॥ ਯਥਾ

ਪੰਡਤ ਪਾਂਧੇ ਆਨ ਪਤੀ ਬਹ ਵਾਰੀਆ ਬਲ ਰਾਮਜੀਓ । ਪਤੀ ਵਾਚਾਈ ਮਨ ਵਜੀ ਵਾਧਾਈ ਜਬ ਸਾਜਨ ਸੁਣੇ ਘਰ ਆਏ॥ ਗੁਨੀ ਗਿਆਨੀ ਬਹ ਮਤਾ ਪਕਾਇਆ । ਫੇਰੇ ਤਤ ਦਵਾਏ ਵਰਪਾਇਆ ਪੁਰਖ ਅਗਮ ਅਗੋਤਰ ਸਦ ਨਵਤਨ ਬਾਲ ਸਖਾਈ । ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਲੇ ਵਿਛੜ ਕਦੇ ਨਾ ਜਾਈ ।

ਦੇਖੋ ਆਪਕੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋ ਇਸਕਾ ਯੇਹ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕੇ ਪੰਡਤ ਪਾਂਧੇ ਨੇ ਪਤ੍ਰੀ ਬੈਠ ਕਰ ਪੜੀ ਤਬ ਬਹੁਤ ਬਧਾਈ ਮੰਗਲਾ ਚਾਰ ਹੁਆ ਇਤ੍ਰ ਆਦਿ ਔਰ ਆਪ ਸੰਸ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਾਰ ਭਾਗ ਆਦਿ ਪੁਸਤਕੋ ਮੇ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਕੇ ਪੰਡਤ ਕੋ ਬਿਲ ਕੁਲ ਨਾ ਬੁਲਾਨਾਂ ਚਾਹਿਯੇ ਔਰ ਤੁਮਾਰੇ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਵੋਹ ਪੰਡਤ ਆਇਆ ਔਰ ਉਸਨੇ ਅਪਨੇ ਜੋਤਸ਼ ਕੀ ਪਤ੍ਰਕਾ ਪੜੀ ਮਗਰ ਐਸਾਨਹੀ ਹੈ। ਇਸਕੇ ਸਚੇ ਅਰਥ ਯੇਹਹੈਂ ਕੇ ਜਬ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਰਿਸ਼ੀ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਵੇਦ ਕੇ ਦਵਾਰਾਉਤਮ ਉਤਮ ਪੁਸਤਕੋ ਪੜ ਅਥਵਾ ਉਨੋਨੇ ਜਬ ਉਪਨਿਸ਼ਦੋਂ ਕੀ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਯਾ ਰੂਪੀ ਪਤ੍ਰੀ ਪੜੀ ਤਬ ਬੜਾ ਉਤਸਾਹ ਔਰ ਆਨੰਦ ਹੂਆ ਮਾਲੂਮ ਹੂਆ ਕੇ ਸਜਨ ਹਮਾਰੇ ਘਰ ਆਏਹੈਂ ਯੈਨੇਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਹਮਾਰੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈਂ ਤਬ ਗੁਨੀ ਔਰ ਗਿਆਨੀ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਤਤਰੂਪੀ ਫੇਰੇ ਦੀਏ ਯੈਨੇ ਈਸ਼ਰ ਸਬ ਜਗਾ ਹੈ ਤਤ ਜਨਾਇਆ ਉਸਕੇ ਬਾਦ ਪੁਰਖ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਯੇਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਰੂਪੀ ਵਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਕਿਆ ਮਤਲਬ ਤਬ ਉਸ ਈਸ਼ਰ ਕੀ ਪਰਾਪਤੀ ਹੂਈ ਜੋ ਸਦਾ ਜਵਾਨ ਯੈਨੇ ਏਕ ਰਸ ਰਹਤਾ ਹੈ। ਅਬ ਆਗੇ ਗੁਰੂਰਾਮਦਾਸਜੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੇ ਵੋਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਦਾਵਹੀ ਮਿਲੇ ਰਹੇ ਕਭੀ ਨਾ ਜੁਦਾ ਹੋਵੇਂ॥

ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਯਹਾਂ ਪਰ ਮਾਰਫਤ ਕਾ ਸ਼ਬਦ ਪਰਮੇਸਰ ਕੇ ਗਿਆਨ ਉਤਪਨ ਹੋਨੇ ਸਤਸੰਗ ਸੇ ਉਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਬਯਾਨ ਹੈ ਔਰ ਕੋਈ ਨਵੀਨ ਸਿੰਘ ਇਸਕੋ ਪੜੇ ਤੋ ਅਪਨੀ ਵਿਲਖਸ਼ਨ ਬੁਧੀ ਸੇ ਬਿਵਾਹ ਸ਼ਾਦੀ ਹੀ ਕਾ ਉਸਕੋ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਇਸਮੇ ਕਿਯਾ ਲਿਖਾ ਹੈ॥

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੩

ਜੋ ਲੋੜੇ ਵਰ ਬਾਲੜੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਚਿਤ ਲਾਇ। ਸਦਾ ਹੋਵੈ ਸੋਹਾਗਣੀ ਹਰਜੂ ਮਰੈ ਨ ਜਾਇ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮਗਰ ਇਸਕਾ ਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ। ਕਿ ਹੇ ਜੀਵ ਯਦੀ ਤੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੋ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਤੋ ਸਚੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਡਾਲ ਤਬ ਤੂ ਸਦਾ ਸੋਹਾਗਵੰਤੀ ਯਾਨੇ ਮੁਕਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਜੋ ਸਚਾ ਖਾਵਿੰਦ ਹੈ ਵੋਹ ਜਨਮਤਾ ਮਰਤਾ ਨਹੀ ਹੈ। ਦੇਖੀਏ ਯਹਾਂ ਪਰ ਭੀ ਮਾਰਫਤ ਕੀ ਬਾਤੋਂ ਹੈਂ ਬਿਵਾਹ ਆਦਕ ਕੋਈ ਨਹੀ ॥

ਦੇਖੋ ਭਾਈ ਮਨਾਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਤਨਾ ਅਨਰਥ ਕੀਆ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੇ ਲੀਏ ਸ਼ਬਦ ਥਾ ਵੋਹ ਨਿਮ੍ਰਤ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਮੈ ਲਗਾਇਆ ॥

ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੧

ਆਪ ਗਵਾਈਐ ਤਾਂ ਸੋਹ ਪਾਈਐ ਅਵਰ ਕੈਸੀ ਚਤੁਰਾਈ ॥

ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਸੀਲ ਮਿਠਾ ਬੋਲਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਹਨ।

ਇਸਕਾ ਅਰਥ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਖਸ਼ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਗਵਾ ਦੇਤਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਅਪਨੀ ਹਸਤੀ ਕੋ ਮਿਟਾ ਦੇਤਾ ਹੈ ਵੋਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਇਸਮੈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਕਾ ਕਹੀਂ ਭੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀ ਹੈ ॥

ਹਮਾਰਾ ਜੋ ਪਾਨੀ ਗ੍ਰਹਨ ਕਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਵੋਹਭੀ ਜੈਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ।

ਬਾਂਹ ਪਕੜ ਠਾਕਰ ਹੋ ਘਿਦੀ ਗੁਨ ਔਗੁਨ ਨਾ ਪਛਾਣੇ ॥

ਬਸ ਇਸਸੇ ਹਾਥ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਪੁਰਖ ਕੋ ਪਕੜਾ ਦੇਨਾ ਚਾਹੀਏ ॥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਾਈ ਮਨਾ ਸਿੰਘ ਵ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਤ ਹੈ ਦੇਖੋ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਭਾਟਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਯੇਹ ਸ਼ਬਦ ਭੀ ਲਿਖਯਾ ਹੈ ।

ਬਾਂਹ ਜਿਨਾਦੀ ਪਕੜੀਏ ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਬਾਂਹ ਨਾ ਛੋੜੀਏ ॥ ਇਤਆਦਿ

[ਪ੍ਰਾ] ਵਾਹ ਭਾਈ ਜੀ ਆਪ ਕੀ ਬੁਧੀ ਬਹੁਤ ਉਤਮਹੈ ਆਪਨੇ ਔਰ ਆਪਕੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘੋਂ ਨੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਖੂਬ ਸਮਝਾ ਹੈ ਗੁਰੂਓਂ ਕੇ ਕਿਆ ਮਾਲੂਮ ਥਾ ਕੇ ਯੇਹ ਮੇਰੇ ਕਲਯੁਗੀ ਮਨਮਤੀ ਚੇਲੇ ਮੇਰੀ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਸ਼ਬਦੋਂ ਕੋ ਇਸਤਰਹ ਜਗਤ ਮੇ ਉਲਟੇ ਪੁਲਟੇ ਅਰਥੋਂ ਮੇ ਲਗਾਕਰ ਲੋਗੋ ਕੋ ਅੰਧ ਕੂਪ ਮੇ ਡਾਲੇਗੇ । ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇਖੋ ਜ਼ਰਾ ਪਰਮੇਸਰ ਸੇ ਡਰੋ ਅੰਤ ਕੋ ਸਤਹੀ ਵਿਜੇ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਾ ਕਿਓ ਝੂਠ ਕਾ ਤੂਫਾਨ ਖੜਾ ਕਰ ਤੇ ਹੋ ।

ਬਾਂਹ ਪਕੜ ਠਾਕਰ ਹੌ ਘਿ ਦੀ ਗੁਨਔਗੁਨ ਨਾ ਪਛਾਣੇ

ਸਤਯਅਰਥ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਅਪਨੀ ਦਿਯਾ ਸੇ ਮੇਰੀ ਭੁਜਾ ਸੇ ਮੁਝਕੇ ਪਕੜ ਕਰ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਸੇ ਬਚਾ ਲਿਆ ਮੇਰੇ ਗੁਨ ਅਵਗੁਨ ਕੀ ਤਰਫ ਨਹੀ ਦੇਖਾ ਯੈਨੇ ਦਿਯਾ ਕਰਕੇ ਮੁਜਕੋ ਅੰਧ ਕੂਪ ਸੰਸਾਰ ਸੇ ਭੁਜਾ ਪਕੜ ਨਿਕਾਲ ਲੀਆ ।

ਤਥਾ ਭਾਈ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ਆਪਨੇ ਬਨਾਏ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰੂਮਤ ਹੁਲਾਸ ਮੇ ਜੋ ਵਿਧੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਵੋਹ ਸਭ ਮਨ ਘੜਤ ਹੈ ਕਿਓਂਕੇ ਉਸ ਮੇ ਕੋਈ ਪਰਮਾਨ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਇਤਹਾਸ ਕਾ ਨਹੀ ਦੀਆ ਔਰ ਗੁਰੂ ਬਾਨੀ ਕੋ ਉਲਟੇ ਅਰਥੋਂ ਮੇ ਲਗਾਇਆ ਹੈ । ਉਕਤ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਸਫੇ ੬੧ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਬੇਦ ਹੋਮ ਆਦਕ ਮਨ ਮਤਾ ਦੀਨਕਲਨਹੀ ਕਰਨੀ ਕਿਓ ਭਾਈ ਜੀ ਯੇਹ ਬੇਦ ਹੋਮ ਮਨਮਤੀ ਲੋਗੋਕਾ ਹੈ ਔਰ ਬਿਵਾਹ ਮੇ ਲਾਵਾਂ ਗਰੰਥ ਦਵਾਰਾ ਕਰਨਾ ਸਦਮਤੀ ਹੈ ਕਿਓਂ ਨਾ ਹੋ ਐਸੀ ਬੁਧੀ ਪਰ ਬਲਹਾਰ ਵਾਹ ਜੀ ਵਾਹ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਜਰਾ ਗੁਰੂਮਤ ਕੇ ਪੁਸਤਕੋਂ ਕੋ ਪੜਾਹੋਤਾ ਦਿਯਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜੀਕੇ ਉਸ ਇਤਹਾਸ ਕਾ ਪਾਠ ਕਰੋ ਜੋ ਨੈਨਾ ਦੇਵੀ ਕੋ ਪਰ ਬਤ ਪਰ ਆਪਨੇ ਏਕ ਸਾਲ ਪੂਤਾ ਹਵਨ ਕੀਆ ਜਿਸ ਮੇ ਕਰ ਤਾ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਲਿਖਤਾ ਹੈ ਕੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੂਈ ਆਪਨੇ ਤੋ ਅਪਨੇ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰੂ ਮਤ ਹੁਲਾਸ ਕੇ ਸਫੇ ਪਚੀਸ ਪਰ ਬ੍ਰਾ-ਹਮਨੋ ਕੀ ਨਿੰਦਯਾ ਕੀ ਹੈ ਔਰ ਸੁਫੈਦ ਝੂਠ ਲਿਖ ਕਰ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਪਾਪ ਕਾ ਭਾਗੀ ਬਨਾਇਆ ਹੈ ਕੇ ਸਭ ਪੰਡਤ ਭਾਗ ਗਏ ਕਿਓਂਕੇ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੂਈ।

ਦੇਖੋ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਸਫਾ ੨੪੯ ਦੋਹਰਾ

ਡੇਢ ਪੈਹਰ ਦਿਨ ਕੇ ਰਹੈ ਨੋਮੀਆਦਿਤਵਾਰ।
ਚੇਤਮਾਸਪਖਸੁਕਲ ਮੈ ਬਿਦਤੀਜਗਤਅਧਾਰ

ਸਫਾ੨੪੮ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ

ਪਾਂਚ ਪੈਹਰ ਲੋਹਵਨ ਕਰੰਤੇ।
ਤੀਨ ਪੈਹਰ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰੰਤੇ॥

ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਸਾਹਿਬਾਨ ਗੁਰੂ ਮਹਾਂਰਾਜ ਤੋ ਹੋਮ ਯਗਯ ਪਾਂਚ੨ ਪੈਹਰ ਕਰਤੇ ਰਹੇ ਉਨਕੇ ਬਿਵਾਹੋਂ ਮੈ ਹੋਮ ਬਰਾਬਰ ਹੋਤਾ ਰਹਾ। ਔਰ ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਸੇ ਖਾਸ ਕਿਸੀ ਕਿਸਮ ਕੀ ਲਗਾਵਟ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਹੋਮ ਕੇ ਬਰਖਲਾਫ ਲਿਖਤੇ ਹੈ ਕਿਉਂ ਯਦੀ ਹੋਮ ਹੋਗਾ ਤੋ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਅਵਸ਼ਯ ਹੀ ਆਵੇਗਾ ਇਸਲੀਏ ਹੋਮ ਕੋਹੀ ਬੰਦ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਉਦਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵਾਹ ਖੂਬ॥ ਸਫਾ ੭੨ ਗੁਰਮਤ ਹੁਲਾਸ "ਭਾਂਵੇ ਅਨਮਤੀ ਲੋਗ ਇਸ ਸਮੈ ਗੰਡ ਚਤਰਾਵਾ ਯਾ ਅੰਜਣੀ ਅਥਵਾ ਚੁਕ ਬਨਕੇ ਅਗਨੀ ਦੇ ਗਿਰਦੇ ਵਰ ਅਤੇ ਕਨਯਾਂ ਨੂ ਭੁਆਟੜੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਮਨ ਮਤੀ ਨਹੀ ਕਰਨੀ ਕੇਵਲ ਇਸ ਸਬਦ ਅਨਸਾਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

[ਹਮ ਪੀਛੇ ਲਾਗ ਚਲੀ) ਆਗੇ ਆਗੇ ਬਰ ਤੇ ਪੀਛੇ ਕੰਨਯਾ ਚਾਹੀਏ ਲਾਂਵਾਂ ਪੜ ਕਰ ਪਰਕਰਮਾਂ ਕਰਾਦੇਲੀ

ਕਿਉਂ ਭਾਈ ਜੀ ਯੇਹ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਤੋ ਔਰ ਕਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਗਨੀ ਕੇ ਗਿਰਦ ਘੂਮੇ ਤੋ ਉਸਕਾ ਨਾਮ ਭੁਆਟੜੀਆਂ ਔਰ ਜੋ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਗਿਰਦੇ ਫਿਰੇ ਉਸਕਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਿਆ ਖੂਬ ਇਨਸਾਫ ਹੈ ਕਿਸੀਨੇਖੂਬ ਲਿਖਾ ਹੈ [ਗਰ ਹਮੀ ਮਕਤਬ ਅਸਤ ਈਂ ਮੁਲਾਂ ਕਾਰ ਤਿਫਲਾ ਤਮਾਮ ਖਾਹਦ ਸ਼ੁਦ] ਜਿਸਕਾ ਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਯੇਹੀ ਮਕਤਬ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾ ਮੁਲਾਂ ਯਾਨੇ ਮੌਲਵੀ ਭੀ ਯੇਹੀ ਹੈ ਤੋ ਲੜਕੋ ਕਾ ਕਾਮ ਤਮਾਮ ਹੈ ਯਾਨੇ ਅਗਰ ਆਪ ਜੈਸੇ ਗਿਆਨੀ ਹੀ ਸਿਖੋਂ ਕੇ ਸਿਰੋਮਣੀ ਹੈਤੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਬਸ ਖਤਮ ਹੋਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਭਾਈਜੀ ਆਪਕੇ ਦਸ ਗੁਰੂਉਂਨੇ ਜਿਨਕੀਆਪ ਤਾਰੀਫਕਰਤੇ ਕਰਤੇਤਮਾਮ ਆਚਾਰਯੋ ਸੇ ਉਨਕੋ ਬੜਕਰ ਦਰਜਾ ਦੇਤੇ ਹੋ ਉਨੋ ਨੇ ਭੀ ਤੋ ਅਗਨੀ ਕੇ ਗਿਰਦੇ ਹੀ ਭੁਆਟੜੀਆ ਲੀ ਥੀ ਕਿਉਂ ਸਾਹਿਬ ਉਨਕੀ ਬੁਧੀ ਆਪਸੇ ਕਮਥੀ ਯਾ ਆਪਕੀ ਨਿਸਬਤ ਕਮ ਵਿਦਵਾਨ ਥੇ ਯਾਕੇ ਕੋਈ ਔਰ ਬਾਤ ਹੈ ਨਹੀ ਨਹੀ ਵੋਹ ਲੋਗ ਸਰੇ ਹਿੰਦੂ ਆਰਯ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਮਰਯਾਦਾ ਕੇ ਰਖਕ ਥੇ ਮਗਰ ਆਪ ਕਾ ਸਭ ਕੁਛ ਹੀ ਕਥਨ ਗੁਰਮਤ ਵਰੁਧ ਮਨ ਮਤੀਉਂ ਕੀ ਤਰਾਂ ਹੈ । ਯੇ ਸਬ ਰਚਨਾ ਆਪਕੀ ਪੇਟ ਪੂਜਾ ਕੇ ਲੀਏ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤੋ ਨਹੱਕ ਸਚਾਈ ਕਾ ਖੂਨ ਕਿਉਂ ਕਰਤੇ ॥

[ਨ] ਹਮ ਸਿੰਘ ਲੋਗੋ ਕੋ ਕੋਈ ਕਰਮ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਮ ਸੇ ਲੇਕਰ ਮਰਨ ਪਰਯੰਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਦੇਖੋਕਰਤਾ ਗੁਰੂਮਤ ਹੁਲਾਸ ਗਿਆਨੀ ਜੀਨੇ ਅਪਨੇ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਸਫਾ ੩ ਸਤਰ ੩ ਪਰ ਕਿਆ ਠੀਕ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾ ਪਰਮਾਨ ਦੀਯਾ ਹੈ ॥

ਬਹੁਰ ਕਰਮ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾਦੇਵ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਨਾਹ ਮਾਨੈ ਸਿਖਸੀਖਾਲੈ ਰਖਭਰੋਸਾਗੁਰ ਦੇਵ

ਅਰਥ-ਸਿਖੋਂ ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਪਰ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਰਖੈ ਅਪਨੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਔਰ ਦੇਵਤੋ ਕੇ ਲੀਏ ਕੋਈ ਕਰਮ ਨਾ ਕਰੇ ॥

[੫] ਯੇਹ ਤੁਮਾਰਾ ਕਥਨ ਸਰਵਥਾ ਵਿਅਰਥ ਔਰ ਅਸਤ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮੇ ਤਮਾਮ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਮੈ ਉਨ ਸਭ ਕੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਤ੍ਰ ਆਦਿ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਲਿਖੇ ਹੈ ਕੋਈ ਭੀ ਪੜਾ ਲਿਖਾ ਸਿੰਘ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤਾ ॥ ਦੇਖੋ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ ਸਫਾ ੪੫੨

ਪਰ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਕਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੰਸਕਾਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਕਤ ਹਿੰਦੂ ਮਰਯਾਦਾ ਸੇ ਹੁਆ ਹੈ ॥

ਤਥਾ ਤਿਥ ਇਕਾਦਸੀ ਮੇ ਤਜ ਪ੍ਰਾਨ । ਪੁਹ ਚੀ ਪਤੀ ਢਿਗ ਮੁਕਤ ਸਥਾਨ । ਸ੍ਰੀ ਹਰਕਰਿ ਸ਼ਨ ਦੇਹੁਰਾ ਜਹਾਂ । ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਦਾਹ ਭੀ ਤਹਾਂ । ਦਿਲੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਮਿਲ ਸਾਰੀ । ਰਚਯੋ ਬਿਮਾਨ ਲਾਏ ਧਨ ਭਾਰੀ । ਕੰਚਨ ਕੁ ਸਮਘਰਾਵਨਕਰੇ । ਬਹੁ ਮੂਲੇਪਟਊਪਰਪਰੇ । ਚੰਦਨ ਕੀ ਚਿਖਾ ਰਚੀ ਬਿਸਾਲਾ । ਬੁਹੁਘ੍ਰਿਤ ਲੇਕਰ ਤਿਸ ਮੇ ਡਾਲਾ ॥ ਊਪਰ ਧਰ ਸਰੀਰ ਕੋ ਤਬੈ ॥ ਬਿਧਸੋਭਸਮ ਦੀਯੋਕਰ ਸਭੈ । ਕਿਰਯਾ ਕਰਮ ਸਿਖਨ ਕਰਵਾਏ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜਗਹ ਬਿਸਾਲ ਕਰਯੋਧਨ ਲਾਇ। ਬਿਪ੍ਰ ਨ ਸਾਧਨ ਦੀਨ ਅਹਾਰ ॥ ਘਰਕੋਧਨ ਦਿਯੋ ਦਾਨ ਉਦਾਰ ॥

ਅਰਥ-ਇਕਾਦਸ਼ੀ ਤਿਥੀ ਕੇ ਰੋਜ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਾਨ ਦੀਏ! ਅਪਨੇ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਸਵਰਗਮੇ ਪੁਹਚ ਗਈ। ਦਿਲੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਉਨਕਾ ਉਸ ਜਗਾ ਦਾਹ ਕਰਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਆ ਜਿਸ ਜਗੈ ਗੁਰੂਹਰਕਿਸ਼ਨ ਜੀਕਾ ਦੇਹਰਾ ਹੈ। ਜਹਾਂ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਦਾਹਹੂਈ। ਬੜੇ ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ ਸੇ ਬਿਮਾਨ ਬਨਾ ਕਰ ਦਿਲੀ ਕੇ ਬਾਜਾਰ ਕੂਚੇ ਸੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਚੰਦਨ ਕੀ ਲਕੜੀ ਕੀ ਚਿਖਾ ਬਨਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ ਸੇ ਯੈਨੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਵਿਧੀ ਸੇ ਦਾਹ ਕੀਆ ਪੀਛੇ ਦਾਹ ਕੇ ਸਿਖੋਂ ਨੇ ਉਨਕੀ ਕਿਰਯਾ ਕਰਮ ਕੀਆ ਔਰ ਏਕ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਯਗਯ ਕੀਆ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਸਾਧੂਓਂ ਕੋ ਭੋਜਨ ਦਾਨ ਆਦਿ ਸਭ ਕੀਆ ਗਿਯਾ।

ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੈਂ ਸੰਸਕਾਰ ਹੋਤੇ ਰਹੇ ਹੈ ਜੈਸਾ ਕਿ ਉਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਆਪਕਾ ਜੋ ਪਰਮਾਨ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾ ਹੈ ਉਸਕਾ ਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਕੋਈ ਦੁਨੀਯਾ ਕੇ ਚਲਾਏ ਹੂਏ ਐਸੇ ਕਰਮ ਜੋ ਸਿਖ ਕੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋਂ ਉਨ ਕੋ ਸਿਖ ਨਾ ਮਾਨੇ ਇਤਬਾਰ ਨਾ ਕਰੇ। ਇਸਲੀਏ ਆਪ ਕਾ ਯੇਹ ਲੇਖ ਸਰਵਦਾ ਮਿਥਿਯਾ ਔਰ ਕਪੋਲ ਕਲਪਤ ਅਪਨੇ ਮਨ ਸੇ ਘੜਾ ਹੂਆ ਹੈ ਇਸਲੀਏ ਆਪਕੀ ਤਮਾਮ ਪੁਸਤਕਅਸਤ ਸੇ ਪੂਰਤ ਹੈ ਗੋਯਾ ਝੂਠ ਕਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ ॥

ਔਰ ਇਸ ਸੇ ਪੈਹਲੇ ਯੇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜ਼ਰਾ ਬੁਧੀ ਸੇ ਵਿਚਾਰੋ ਕੇ ਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਯਾ ਕਹਾ ਹੈ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜੈਤਰੀ ਮਹੱਲਾ ੫ ਛੰਦ ਘਰ ੧

ੴ ਸਤਗੁਰ ਪਰਸਾਦ ਸਲੋਕ ॥
ਦਰਸਨ ਪਿਆਸੀਦਿਨ ਸੋ ਰਾਤਿ ਚਿਤਵਉ
ਆਨ ਦਿਨ ਨੀਤ । ਖੋਲ ਕਪਾਟ ਗੁਰ
ਮੇਲਿਆ ਨਾਨਕਹਰ ਸੰਗਮੀਤ ॥ ਸੁਨ ਯਾਰ
ਹਮਾਰੇ ਸਜਨ ਇਕ ਕਰੋ ਬੇਨੰਤੀਆ । ਤਿਸ
ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਪਿਆਰੇ ਹੋਂਫਿਰੋਂ ਖੋਜੰਤੀਆ।
ਤਿਸ ਦਸਿ ਪਿਆਰੇ ਸਿਰ ਧਰੀ ਉਤਾਰੇ ।
ਇਕ ਭੋਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਜੈ।ਨੈਨਹਮਾਰੇ ਪ੍ਰਿਅ
ਰੰਗ ਰੰਗਾਰੇ ਇਕ ਤਿਲ ਭੀ ਨਾ ਧੀਰੀਜੈ॥
ਪ੍ਰਭ ਸਿਓਮਨ ਲੀਨਾ ਜਿਓ ਜਲ ਮੀਨਾ
ਚਾਤ੍ਰਕ ਜਿਵੇ ਤਿਸੰਤੀਆ। ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰ
ਪੂਰਾਪਾਇਆਸਗਲੀਤਿਖਾਬੁਝੰਤੀਆ॥ਯਾਰ
ਵੇ ਪਿਰ ਆਪਨ ਭਾਨਾ ਕਿਛਨੀਸੀ ਛੰਦਾ।
ਯਾਰ ਵੇ ਤੈ ਰਾਵਆ ਲਾਲਨ ਮੂਦਸ ਦਸਦਿਸੰ
ਦਾ ॥ ਲਾਲਨ ਤੈ ਪਾਇਆਆਪ ਗਵਾਇਆ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜੈਧਨਭਾਗਮਥਾਨੇ। ਬਾਂਹਪਕੜ ਠਾਕਰ ਹੋ ਘਿਦੀ ਗੁਨ ਅਵਗੁਨ ਨਾ ਪਛਾਨੇਂ॥ ਗੁਣ ਹਾਰਤੈ ਪਾਇਆ ਰੰਗ ਲਾਲ ਬਨਾਇਆ ਤਿਸ ਹਭੋ ਕਿਛ ਸੁਹੰਦਾ। ਜਨ ਨਾਨਕ ਧੰਨ ਸੁਹਾਗਣ ਸਾਈ ਜਿਸ ਸੰਗ ਭਤਾਰ ਵਸੰਦਾ।

ਆਪ ਤੋ ਏਕ ਤੁਕ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਲੀ ਔਰ ਅਪਨਾ ਮਤਲਬ ਗੁਰੂ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਚਲਾਇਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਬ ਦੇਖੋ ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਔਰ ਉਸਕੇ ਸਤਯ ਅਰਥ ਕਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਲੰਕਾਰ ਰੂਪ ਸੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਵਤ ਔਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਪਤੀ ਬਨਾਕਰ ਇਸ ਤਰਹ ਕਹਤੇ ਹੈਂ। ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਪਿਆਸੀ ਹੂੰ ਉਸ ਕੇ ਲੀਏ ਦਿਨਰਾਤ ਚਿਤਵਤੀ ਰਹਤੀ ਹੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਗਿਯਾਨ ਕੇ ਕਿਵਾੜ ਖੋਲਕਰ ਮਿਤ੍ਰ ਯੈਨੇ ਪਰਮੇਸਰ ਸੇ ਮਿਲਾਇਆ। ਹੇ ਹਮਾਰੇ ਯਾਰ ਸਜਨ ਮੈ ਏਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਤੀ ਹੂ ਉਸ ਮੋਹਨ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਕੋ ਮੈਂ ਢੂਢਤੀ ਫਿਰਤੀ ਹੂ ਉਸਕੀ ਆਗਿਯਾ ਕੋ ਸਿਰ ਪਰ ਰਖਾ ਹੂਆ ਹੈ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਏਕ ਦਫਾ ਤੋ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਜੀਏ। ਹਮਾਰੇ ਨੈਨ ਪਿਆਰੇ ਕੇ ਰੰਗ ਮੇਂ ਰੰਗੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਉਨਕੇ ਦਰਸ਼ਣ ਕੇ ਬਿਨਾ ਜ਼ਰਾ ਭੀ ਧੀਰਜ ਨਹੀ ਅਪਨੇ ਮਨ ਸੇ ਤੋ ਪ੍ਰਭੂ ਮੈ ਐਸੀ ਲੀਨ ਹੂ ਜੈਸੇ ਜਲ ਮੇਂ ਮਛਲੀ ਲੇਕਨ ਚਾਤ੍ਰਕ ਕੇ ਸਮਾਨ ਪਿਆਸੀ ਹੂੰ ਮਹਾ-ਰਾਜ ਕੇਹਤੇ ਹੈਂ ਅਬ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਗਯਾ ਹੈ ਸਬ ਪਿਆਸ ਦੂਰ ਹੋਗਈ ਹੈ।

ਅਰਥ ਸ਼ਬਦ ਨੰਬਰ ੨

ਹੇ ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰਾ ਆਪਨਾ ਭਾਨਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵੋਹ ਕਿਸੀ ਕੀ ਬਾਤ ਨਹੀ ਮਾਨਤਾ ਖਦ ਮਖਤਾਰ ਹੈ। ਹੇ ਮਿਤ੍ਰ ਅਗਰ ਤੁਮ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕੋ ਵੋ ਲਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾ ਹੈ ਤੋ ਤੁਮ ਮੁਜਕੋ ਭੀ ਬਤਾਓ ਤੁਜਕੋ ਵੋਹ ਲਾਲਨ ਮਿਲ ਗਯਾ ਹੈ ਕਿਓਂਕੇ ਤੂਨੇ ਅਪਨਾ ਆਪ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੀਆ ਗੀਵਾ ਦੀਆ ਹੈ ਯਾ ਜਿਸਕੇ ਮਸਤਕ ਮੇ ਭਾਗ ਹੈਂ ਉਸਕੋ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਮੁਜਕੋ ਠਾਕਰ ਯੈਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾਨੇ ਬੁਜ਼ਾ ਸੇ ਪਕੜ ਕਰ ਅਪਨੀ ਤਰਫ ਖੈਚ ਲੀਆ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਅਸਾਰ ਸੇ ਨਿਕਾਲ ਲੀਆ ਮੇਰੇ ਗੁਨੋ ਵਾ ਅਵਗੁਨੋ ਕੋਨਹੀ ਦੇਖਾ ਗੁਨੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਮੇਲ ਸੇ ਤੇਰਾ ਰੰਗ ਭੀ ਲਾਲ ਹੋਗਿਆ ਤੁਜਕੋ ਅਬ ਸਬ ਕੁਛ ਸੁਹਾਵਨਾ ਲਗਤਾ ਹੈ ॥ ਮਹਾਰਾਜਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵਜੀ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਵੋਹ ਸੁਹਾਗਨ ਇਸਤ੍ਰੀ ਧੰਨ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਸਾਥ ਪਤੀ ਵਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਯੈਨੇ ਵੋਹ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤ ਧਨ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਸਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਮਝਕਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਕੇ ਧਿਆਨ ਮੇਂ ਮਗਨ ਰੇਹਤਾ ਹੈ ॥

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਇਨ ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੈਂ ਤੋ ਸਵਾਇ ਏਕ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰੇਮ ਯਾਂ ਈਸਰ ਭਗਤੀ ਕੇ ਔਰ ਦੂਸਰੀ ਬਾਤ ਨਹੀ ਹੈ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਇਨ ਸ਼ਬਦੋ ਸੇ ਯੈਨੇ[ਬਾਂਹ ਪਕੜ ਠਾਕਰ ਹੋ ਘਿਦੀ ਗੁਨ ਅਵਗੁਨ ਨਾ ਪਛਾਨੇ]ਅਪਨੇ ਕੰਨਯਾ ਕਾ ਹਾਥ ਵਰ ਕੋ ਪਕੜਾ ਦੇਨਾ ਵੇਦ ਔਰ ਗਰੰਥ ਵਿਰੁਧ ਕਹਾਂ ਸੇ ਨਿਕਾਲਾ ਹੈਂ ਯੇਹ ਸ਼ਬਦ ਤੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਮੇ ਵਿਸ਼ੇਸ ਪ੍ਰੇਮ ਉਸ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਪਿਆਸ ਈਸ਼ਰ ਕੋ ਜਲ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਮਛਲੀ ਸਚੇ ਪ੍ਰੇਮੀਓ ਕੀ ਤਰਹ ਆਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਚਾਤ੍ਰਕ ਬਨਾ ਕਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਭਗਤੀ ਰੂਪ ਅੰਮ੍ਰਤ ਕੀ ਇਛਾ ਪਰਗਟ ਕੀ ਹੈ ਨਾਕੇ ਦੁਨਯਾਵੀ ਖਾਹਸ਼ੋ ਕੇਲੀਏ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਨੀਚੇ ਗਿਰਾਇਆ ਹੈ ਯੇਹੀ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਈਸਰ ਭਗਤੀ ਮੇ ਯਹਾਂ ਤਕਮਸਤਅਲਮਸਤ ਥੇਕਿ ਜਬ ਕਭੀ ਸਮਾਧੀ ਕਿ ਪਸ਼ਚਾਤ ਵੋਹ ਬੈਠਤੇ ਤੋ ਆਨੰਦ ਕੋ ਅਨਭੁਵ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਇਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸ਼ਬਦੋ ਕਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਥੇ ਦੇਖੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸੁਹੀ ਰਾਗ ਮੇ ਕਿਆ ਕੇਹਤੇ ਹੈਂ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮਃ ੧ ਸਃ ੭੦੪

ਆਵਹੁ ਸਜਣਾ ਹੌ ਦੇਖਾਂ ਦਰਸਨ ਤੇਰਾ ਰਾਮ। ਘਰ ਆਪਨੜੇ ਖੜੀ ਤਕਾ ਮੈ ਮਨ ਚਾਓ ਘਨੇਰਾ ਰਾਮ। ਮਨ ਚਾਉ ਘਨੇਰਾ ਸੁਣ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰਾ ਮੈ ਤੇਰਾ ਭਰਵਾਸਾ ਦਰਸਨ ਦੇਖ ਭਈ ਨਿਹ ਕੇਵਲ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੁਖਨਾਸਾ। ਸਗਲੀ ਜੋਤ ਜਾਤਾ ਤੂੰ ਸੋਈ ਮਿਲਆ ਭਾਇ ਸੁਭਾਇ। ਨਾਨਕ ਸਾਜਨ ਕੇ ਬਲ ਜਾਈਐ ਸਾਰ ਮਿਲੇ ਘਰ ਆਏ॥

ਅਰਥ—ਹੇ ਸਾਜਨ ਆਓ ਮੈ ਤੇਰਾ ਦਰਸਨ ਕਰੂੰ ਮੈ ਅਪਨੇ ਘਰ ਮੇ ਖੜੀ ਹੋਕਰ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੂੰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੇਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸਾਹ ਔਰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੇ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਬਹੁਤ ਉਤਸਾਹ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਮੁਜਕੋ ਤੇਰਾ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਆਪਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਆਨੰਦ ਹੋਗਈ ਹੂੰ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਮਰਨਕੇ ਦੁਖ ਸਭ ਦੂਰ ਹੋਗਏ ਹੈਂ ਮੈ ਸਭ ਜੋਤੀਓ ਮੇ ਤੁਮਾਰੀ ਜੋਤੀ ਕੋ ਦੇਖਤੀ ਹੂੰ ਆਪ ਮੁਜ ਕੋ ਸੇਹਜ ਔਰ ਉਤਮ ਸੁਭਾਵ ਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ ਹੋ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਪਨੇ ਸਾਜਨ ਪਰ ਕੁਰਬਾਨ ਹੂੰ ਜਿਸ ਸਚੇ ਮਿਤ੍ਰ ਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਮੇ ਆਨ ਕਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆ ਦੇਖੋ ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਗਰ ਆਪ ਕੀ ਮਤਿ ਅਨਸਾਰ ਅਰਥ ਕਰੇਂ ਤੋ ਇਸਕੇ ਅਰਥੋਂ ਸੇ ਯੇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਏਕ ਔਰਤ ਅਪਨੇ ਪਤੀ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਮਿਤ੍ਰ ਯਾਰ ਕੋ ਕਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਅਪਨੇ ਘਰ ਪਰ ਖੜੀ ਹੋਕਰ ਆਪ ਕੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਇੰਤਜਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੂੰ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਬੜੀ ਆਪ ਕੀ ਲਗਨ ਹੈ ਔਰ ਅੰਤ ਮੇ ਕਹ ਦੇਨਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਯਾਂ ਪਤੀ ਮੁਜਕੋ ਘਰ ਪਰ ਆਕਰ ਮਿਲਾ ਮੈ ਉਸ ਪਰ ਕੁਰਬਾਨ ਹੂੰ।

ਮਗਰ ਇਸ ਕੇ ਯੇਹ ਅਰਥ ਨਹੀ ਹੈਂ ਨਾ ਤੋ ਕੋਈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ਔਰ ਨਾ ਕੋਈ ਉਸਕਾ ਪਤੀ ਯਾਂ ਦੋਸਤ ਹੈ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਐਸੀ ਬਾਤੋਂ ਸੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰੀ ਹੈ ਇਸ ਮੇ ਤੋ ਕੇਵਲ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤੀ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਇਸਕਾ ਸਚਾ ਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਲੰਕਾਰ ਰੂਪ ਸੇ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਵਤ ਔਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਪਤੀ ਸਮਾਨ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ ਅਪਨੀ ਭਗਤੀ ਰੂਪ ਮਸਤੀ ਮੇ ਈਸ਼ਰ ਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਇਸ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮੈ ਅਪਨੇ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪ ਘਰ ਮੇ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਕਰਤਾ ਹੂੰ ਮੁਜਕੋ ਤੇਰਾ ਸਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਉਤਸਾਹ ਹੈ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇਰਾ ਹੀ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਤੇਰੇ ਊਪਰ ਕੁਰਬਾਨ ਹੂੰ ਤੂੰ ਤੋ ਮੇਰੇ ਘਰਮੇ ਹੀ ਆਗਿ ਯਾ ਯੈਨੇ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇ ਹੀ ਤੂੰਨੇ ਮੁਜਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦੀਆ ਅਬ ਤੋ ਆਪ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸੇ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਸਭ ਦੁਖ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਮੈ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਯਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਅਬਤੋਸਬ ਜੰਤੀਓ ਮੇਂ ਤੇਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਤਾ ਹੈ ਸਰਵਤ੍ਰ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਤੇ ਹੈ ਯੈਨੇ ਅਬ ਆਪ ਸਮਾਧੀ ਸੇ ਮੁਜਕੋ ਪਰਤਖਯ ਹੋਗਏ ਹੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਯਹਾਂ ਵਿਸ਼ਓ ਸੇ ਉਪਰਾਮ ਹੋਨੇ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਭੋਗ ਕੀ ਬਾਤ ਨਹੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਕਾ ਕਲਆਨ ਹੋ ਔਰ ਦੇਸ਼ ਮੇ ਭੀ ਅਵਿਦਯਾ ਨਾਂ ਫੈਲੇ ॥

ਤਿਲੰਗ ਮਃ ੧ ਘਰ ੩ ਸਃ ੬੬੩

ਏਹ ਤਨ ਮਾਂਇਆ ਪਾਇਆ ਪਿਆਰੇਲੀਤੜਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਲਬ ਰੰਗਾਇ । ਮੇਰੇ ਕੰਤ ਨ ਭਾਵੈ ਚੋਲੜਾ ਪਿਆਰੇ ਕਿਉਂ ਧਨ ਸੇਜੈ ਜਾਇ ॥ ਹਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉਂ ਮੇਹਰਵਾਨਾ ਹਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ । ਹਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ਤਿਨਾਂ ਕੇ ਲੈਨ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ॥ ਲੈਨ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ਤਿਨਾ ਕੇ ਹਉ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨੇ ਜਾਉ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਕਾਇਆ ਰੰਙਣ ਜੇ ਥੀਐ ਪਿਆਰੇ ਪਾਈਐ ਨਾਉ ਮਜੀਠ । ਰੰਙਣ ਵਾਲਾ ਜੇ ਰੰਗੇ ਸਾਹਿਬਾ ਐਸਾ ਰੰਗ ਨਾ ਡੀਠ ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਚੋਲੇ ਰਤੜੇ ਪਿਆਰੇ ਕੰਤ ਤਿਨਾਂ ਕੇ ਪਾਸ। ਧੂੜ ਤਿਨਾ ਕੀ ਜੇ ਮਿਲੇ ਜੀ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸ ॥ ਆਪੇ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਰੰਗੇ ਆਪੇ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ । ਨਾਨਕ ਕਾਮਿਨ ਕੰਤੈ ਭਾਵੈ ਆਪੇ ਹੀ ਰਾਵੇਇ ॥

ਦੇਖੋ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਮੇ ਅਲੰਕਾਰ ਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਔਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਪਤੀ ਮਾਨ ਕਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਯਹ ਸਰੀਰ ਪਰਕਿਰਤੀ ਕਾ ਮਿਲਾ ਹੁਆ ਹੈ ਉਸ ਸਰੀਰ ਰੂਪੀ ਕਪੜੇ ਕੋ ਰੰਗਾਇਆ ਭੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੰਤ ਯੇਨੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਤੀ ਕੋ ਅਛਾ ਨਾ ਲਗੇ ਤੋ ਵੋਹ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਕਿਸ ਤਰਹ ਪਰੇਮ ਕਰੇ। ਹੇ ਮੇਹਰਬਾਨ ਮੈਂ ਤੁਜ ਪਰ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਊਂ ਮੈ ਉਨਪਰ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਊ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਲੇਤੇ ਹੈਂਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਲੇਤੇ ਹੈ ਉਨ ਪਰ ਮੈ ਦਫਾ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਊਂ ਯੇਹ ਸ਼ਰੀਰ ਰੂਪੀ ਕਪੜਾ ਤਬ ਰੰਗਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜਬ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਮਜੀਠ ਸੇ ਉਸ ਕੋ ਰੰਗੇ ਔਰ ਅਗਰ ਰੰਗਨੇ ਵਾਲਾ ਮਾਲਕ ਰੰਗੇ ਤੋ ਐਸਾ ਰੰਗ ਚੜਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਭੀ ਦੇਖਨੇ ਮੇ ਭੀ ਨਹੀ ਆਤਾ ਯੈਨੇ ਅਤੀ ਉਤਮ ਸੁੰਦਰ ਰੰਗ ਫਿਰ ਚੜਤਾ ਹੈ ਜਿਨ ਕੇ ਚੋਲੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਕੇ ਹੈਂ ਕੰਤ ਉਨ ਕੇ ਪਾਸ ਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕੇ ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਬੇਨਤੀ ਯੇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨਕੀਧੂਲੀ ਮੁਜ ਕੋ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤੋ ਕਿਰਪਾ ਹੈ। ਵੋਹ ਆਪ ਹੀ ਰੰਗਤਾ ਹੈ ਆਪ ਹੀ ਬਨਾਤਾ ਹੈ ਆਪ ਹੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਕਾਮਨਿ ਯੈਨੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਖਾਵੰਦ ਕੋ ਅਛੀ ਲਗਤੀ ਹੈ ਤ ਆਪ ਹੀ ਰਾਵਤਾ ਹੈ ॥

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਗਰ ਆਪ ਕੀ ਨਵੀਨ ਫਿਲਾਸਫੀ ਕੀ ਤਰਫ ਜਾਵੇਂ ਤਬ ਤੋ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਅਰਥ ਐਸੇ ਭਦੇ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਜਿਨਕੇ ਲਾਲ ਕਪੜੇ ਹੈ ਖਾਵੰਦ ਉਨ ਕੇ ਪਾਸ ਹੈਂ ਔਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਉਨਕੇ ਚਰਨੋਂ ਕੀ ਧੂੜ ਮਾਂਗਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਖਾਵੰਦ ਕੋ ਔਰਤ ਅਛੀ ਲਗਤੀ ਹੈ ਤੋ ਆਪ ਹੀ ਉਸ ਸੇ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਮਗਰ ਇਸ ਸੇ ਕਭੀ ਭੀ ਐਸ ਅਰਥ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੋ ਦੁਨੀਆ ਛੋੜ ਛਾੜ ਕਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੇ ਪਰੇਮ ਮੇ ਮਗਨ ਥੇ ਉਨ ਕੋ ਐਸੀ ਬਾਤੋ ਕੀ ਜਰੂਰਤ ਕਿਆ ਅਸਲੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦਕਾਤਾਤ ਪਰਯ ਬਹੁਤ ਅਛਾ ਹੈ ਯੈਨੇ ਜਿਨਕਾ ਸ਼ਰੀਰ ਰੂਪੀ ਚੋਲਾ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੇਨਾਮ ਸੇਰੰਗਾ ਹੂਆ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤ ਹੈ ਮੈ ਉਨ ਕੇ ਕਦਮੋਂ ਕੀ ਧੂੜ ਮਾਂਗਤਾ ਹੂੰ ਜਿਸ ਪਰ ਈਸ਼ਰ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਹੋਤੀ ਹੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਉਸਕੋ ਆਪ ਹੀ ਰਚਤਾ ਹੈ ਆਪ ਹੀ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਾਤਾ ਹੈ ਭਗਤੀ ਦਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਆਪ ਹੀ ਕਿਰਪਾ ਦਿਰਿਸ਼ਟੀ ਸੇ ਅਪਨਾ ਸੇਵਕ ਬਨਾਤਾ ਹੈ ਮੈ ਉਸ ਪਰ ਹਜ਼ਾਰ ਦਫਾ ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਉਂ ।

ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੧ ਸਫਾ ੬੬੪

ਇਆਨੜੀਏ ਮਾਨੜਾ ਕਾਹੇ ਕਰੇਹਿ। ਆਪਨੜੈ ਘਰ ਹਰ ਰੰਗੋ ਕੀਨਾਂ ਮਾਂਨੇਹਿ ॥ ਸਹੁ ਨੇੜੈ ਧਨ ਕੰਮਲੀਏ ਬਾਹਰ ਕਿਆ ਢੂਢੇਹਿ। ਭੈ ਕੀਆ ਦੇ ਸਲਾਈਆਂ ਨੈਣੀ ਭਾਵ ਕਾ ਕਰ ਸੀਂ ਗਾਰੋ। ਤਾਂ ਸੁਹਾਗਨ ਜਾਣੀਐ ਲਾਗੀ ਜਾਂ ਸਹੁ ਧਰੇ ਪਿਆਰੋ। ਇਆਨੀ ਬਾਲੀ ਕਿਆ ਕਰੇ ਜਾ ਧਨ ਕੰਤ ਨਾ ਭਾਵੈ ॥ ਕਰਨ ਪਲਾਹ ਕਰੇ ਬਹੁਤੇਰੇ ਸਾਧਨ ਮਹਲ ਨਾ ਪਾਵੇ ਲਭ ਲੋਭ ਅਹੰਕਾਰ ਕੀ ਮਾਤੀ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਸਮਾਣੀ। ਇਨੀ ਬਾਤੀ ਸਹੁ ਪਾਈਐ ਨਾਹੀ ਭਈ ਕਾਮ-ਣਿ ਇਆਣੀ। ਜਾਇ ਪੁਛੋ ਸੋਹਾਗਣੀ ਵਾਹੈ ਕਿਨਾ ਬਾਤੀ ਸਹੁ ਪਾਇਆ ॥ ਜੋ ਕੁਛ ਕਰੇ ਸੋ ਭਲਾ ਕਰ ਮਨੀਐ ਹਿਕਮਤ ਹੁਕਮ ਚੁਕਾਇਆ। ਜਾਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦਾਰਥ ਪਾਈਐ ਤਉ ਚਰਣੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਚਿਤ ਲਾਈਐ । ਏਵ ਕਹੈ ਸੋਹਾਗਣੀ ਭੈਣੇ ਇਨੀ ਬਾਤੀ ਸੁਹ ਪਾਈਐ ॥ ਆਪ ਗਵਾਈਐ ਤਾ ਸਹੁ ਪਾਈਐ ਔਰ ਕੈਸੀ ਚਤਰਾਈ ॥ ਸਹੁ ਨਦਰ ਕਰ ਦੇਖੈ ਸੋ ਦਿਨ ਲੇਖੈ ਕਾਮਨ ਨਉ ਨਿਧਪਾਈ ॥ ਅਪਨੇ ਕੰਤ ਪਿਆਰੀ ਸਾ ਸੋਹਾਗਨ ਨਾਨਕ ਸਾ ਸਭ ਰਾਈ । ਐਸੇਰੰਗ ਰਾਤੀ ਸੈਹਜ ਕੀ ਮਾਤੀ ਐਹ ਨਿਸ ਭਾਏ ਸਮਾਨੀ। ਸੁੰਦਰ ਸਾਹਿ ਸਰੂਪ ਬਿਚਖਨ ਕਹੀਐ ਸਾ ਸਿਆਨੀ ॥

ਅਰਥ-ਹੇ ਅਨਜਾਨ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤੂੰ ਮਾਨ ਕਿਓਂ ਕਰਤੀ ਹੈ ਅਪਨੇ ਘਰ ਮੈ ਆਨੰਦ ਕਿਓਂ ਨਹੀ ਮਨਾਤੀ । ਹੇ ਦਿਵਾਨੀ ਖਾਵਿੰਦ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ ਤੂ ਬਾਹਰ ਕਿਓਂ ਢੂੰਢਤੀ ਹੈਂ ਤੂ ਡਰ ਕੀ ਸਲਾਈ ਬਨਾਕਰ ਆਖੋਂ ਮੇਂ ਡਾਲ ਪਿਆਰ ਕਾ ਸੀਂਗਾਰ ਕਰ ਸੁਹਾਗਣ ਤਭੀ ਮਾਲੂਮ ਹੋਗੀ ਜਬ ਖਾਵਿੰਦ ਉਸਸੇ ਪਿਆਰ ਕਰੇਗਾ ਅਨਜਾਨ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਾਲੀ ਇਸਤੀ ਕਿਆ ਕਰੇ ਜੋ ਅਗਰ ਕੰਤ ਕੋ ਅਛੀ ਨਾਲਗੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਕੀ ਬਾਤੇਂ ਬਹੁਤੇਰੀ ਬਨਾਤੀ ਸਾਧਨੋ ਸੇ ਵੋਹ ਦਰਜਾ ਨਹੀ ਪਾਤੀ ਲੋਭ ਅਹੰਕਾਰ ਮੈ ਮਸਤ ਹੈ ਮਾਇਆ ਕੇ ਮੋਹ ਮੈ ਗਰਸਤ ਹੋਰਹੀ ਹੈ । ਇਨ ਬਾਤੋਂ ਸੇ ਸ਼ੋਹਰ ਯਾਨੇ ਪਤੀ ਨਹੀ ਮਿਲਤਾ ਕਾਮਨ ਅਨਜਾਨ ਸੀ ਹੈ ਕਿਸੀ ਸੋਹਾਗਵੰਤੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋ ਜਾਕਰ ਪੂਛੋ ਕਿ ਕਿਨ ਬਾਤੋਂ ਸੇ ਵੋਹ ਪਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁਈ ਹੈ । ਜਵਾਬ ਸੋਹਾਗਣ ਨੇ ਦੀਆ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਿ ਜੋ ਕੁਛ ਪਤੀ ਕਰੇ ਉਸੀ ਕੋ ਭਲਾ ਕਰਕੇ ਮਾਨਨਾ ਚਾਹੀਏ ਅਪਨੀ ਹਿਕਮਤ ਵਗੈਰਾ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਪਦਾਰਥ ਸਭ ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ਉਸਕੇ ਚਰਣੋਂ ਮੈਂ ਚਿਤ ਲਗਾਨਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਸੋਹਾਗਵੰਤੀ ਕਹਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ ਬਾਤੋਂ ਸੇ ਸੋਹਰ ਪਤੀ ਮਿਲਤਾ ਹੈ। ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਗਵਾਕਰ ਸਹੁ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਔਰ ਕੋਈ ਚਤਰਾਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀ ਜਾਤੀ। ਜਬ ਸ਼ਹੁ ਨਜਰ ਕਰਕੇ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਵਹੀ ਦਿਨ ਹਿਸਾਬ ਮੈਂ ਆਤਾ ਹ ਔਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਯਾਨੇ ਕਾਮਣੀ ਨੌ ਨਿਧੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈਜੋ ਅਪਨੇ ਕੰਤ ਕੋ ਪਿਆਰੀ ਹੈ ਵੁਹੀ ਸੋਹਾਗਣ ਹੈ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੇਂ ਵੁਹੀ ਬੁਧੀ ਮਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਰੰਗ ਮੈ ਰੰਗੀ ਗਈ ਸੈਹਜ ਸੁਭਾਵ ਸੇ ਮਸਤ ਹੈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈ ਮਗਨ ਹੈ ਵੁਹੀ ਸੁੰਦਰੀ ਹੈ ਵੁਹੀ ਸੁਭਾਏਮਾਨ ਵੁਹੀ ਸਿਆਣੀ ਅਰਥਾਤ ਬੁਧੀ ਮਤੀ ਹੈ ॥

ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਬ ਵਿਚਾਰ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ਔਰ ਆਪ ਪਰ ਇਨਸਾਫ ਹੈ ਆਪ ਸਚੇ ਹਿਰਦੇ ਸੇ ਕਹੀਏ ਕਿਆ ਯੇਹ ਸ਼ਬਦ ਗ੍ਰਹਸਤ ਆਸ਼ਰਮ ਕਾ ਹੈ ਯਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ੋਂ ਕੀ ਬਾਤੇਂ ਇਸਮੈ ਹੇਂ ਯਾ ਕਿ ਮਾਰਫਤ ਈਸ਼ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰਾ ਹੂਆ ਹੈ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਸਾਧਨ ਇਸ ਮੈਂ ਦਰਜ ਹੈਂ ਯਦੀ ਆਪਕੀ ਬਾਤੋਂ ਕੀ ਤਰਫ ਦੇਖਾ ਜਾਵੇ ਜਹਾਂ ਆਪ ਏਕ ਤੁਕ ਗਰੀਬ ਸਾਹਿਬ ਸੇ ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਅਪਨਾ ਮਤਲਬ ਸਿਧ ਕਰਤੇ ਹੈ [ਆਪ ਗਵਾਈਐ ਤਾਂ ਸਹੁ ਪਾਈਐ ਔਰ ਕੈਸੀ ਚਤਰਾਈ] ਇਤਆਦਿ ਭਲਾ ਇਸਸੇ ਇਸ਼ਤ੍ਰੀ ਕੋ ਕਿਆ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਹੋਂਗੇ ਕਿ ਤੂ ਭੈ ਕਾ ਸੁਰਮਾ ਬਨਾਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਸ਼ੀਂਗਾਰ ਕਰ ਕਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਨੀ ਬਾਤੋਂ ਮੈ ਰਹਤੇ ਥੇ ਜੈਸਾ ਆਪਕਾ ਖਿਆਲ ਹੈ। ਨਹੀ ਸਾਹਿਬ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀ ਵੋਹ ਬ੍ਰਹਮਵਾਦੀ ਈਸ਼ਰ ਪਰਾਇਣ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਦਿਵਸ ਰਾਤੀ ਚਿੰਤਨ ਮੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਰਹਤੇ ਥੇ ਅਲੰਕਾਰ ਰੂਪ ਸੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ॥

ਹੇ ਜੀਵ ਤੂ ਮਾਨ ਮਤ ਕਰ ਤੇਰੇ ਘਰ ਯਾਨੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ ਉਸ ਸੇ ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਆਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਹੇਜੀਵ ਤੂੰ ਬਾਹਰ ਕੇ ਅਡੰਬਰੋਂਮੇ ਮਤ ਫੰਸ ਅਗਰ ਤੂੰ ਹਰੀ ਕੋਮਿਲਨਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਤੋ ਉਸਕਾ ਭੈ ਦਿਲ ਮੈ ਰਖ ਔਰ ਉਸਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਹੇ ਅਵਿਦਯਾ ਮੈ ਗਰਸਤ ਜੀਵ ਜਬ ਤਕ ਤੂ ਲਭ ਮੋਹ ਅਹੰਕਾਰ ਆਦਿ ਮੈ ਲਿਪਤ ਹੈਂ ਤਬ ਤਕ ਤੁਝਕੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨਹੀ ਮਿਲੇਂਗੇ ਤੂ ਜਾਕਰ ਕਿਸੀ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤ ਸੇ ਪੂਛ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਵੋਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁਆ ਹੈ ਜਬ ਕੋਈ ਐਸੇ ਭਗਤ ਕੇ ਪਾਸ ਜਾਕਰ ਪੂਛਤਾ ਹੈ ਵੋਹ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਆਗਿਯਾ ਮੈ ਚਲੋ ਔਰ ਅਪਨੀ ਹਿਕਮਤ ਅਮਲੀ ਛੋਡ ਦੋ ਦਿਨ ਰਾਤ ਉਸਸੇ ਪਿਆਰ ਕਰੋ ਉਸਕੀ ਲਗਨ ਮੈ ਮਗਨ ਹੋ ਜਾਉ ਤਬ ਵੋਹ ਪ੍ਰਭੂ ਤੁਮਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਂਗੇ ਤੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਸਚੇ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤੋਂ ਆਪਤ ਪੁਰਸ਼ੋਂ ਕੀ ਬਾਤ ਪਰ ਅਮਲ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵੁਹੀ ਨੇਕ ਹੈ ਵੁਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਉਸੀ ਕੋ ਪਰਮਾਤਮਾਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈ। ਇਤਆਦਿ

ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਕਹਾਂ ਮਾਰਫਤ ਕੀ ਬਾਤੇਂ ਕਹਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਇਸ ਲੀਏ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਜਰਾ ਸੰਭਾਲ ਕਰ ਕਦਮ ਰਖ ਕਦਮ ਕਦਮ ਪਰ ਠੋਕਰ ਮਤ ਖਾਉ ਯੇਹ ਧਰਮਕਾ ਮਾਰਗ ਬਹੁਤ ਸੂਖਸ਼ਮ ਹੈ ਮਹਾਂਰਿਸ਼ੀਓਂ ਕੇ ਬਚਨੋਂ ਔਰ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਛੋਡਕਰ ਅਪਨੀ ਕਪਟ ਲੀਲਾ ਨਾ ਚਲਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਕੇ ਖਿਆਲਾਤ ਗੁਰੂ ਮਹਾਂਰਾਜ ਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਇਨਕਾ ਪਰੀਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਹੀ ਉਚਤ ਹੈ ॥

ਜਿਸ ਮਹਾਂਰਾਜ ਨੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬੀੜ ਬਾਂਧੀ ਔਰ ਜੋ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਲੀਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁਆ ਮੇਰੀ ਮੁਰਾਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸੇ ਹੈ। ਆਪ ਅਪਨੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਬਾਨੀ ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮੇਂ ਕ੍ਰਿਆ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮਃ ੫ ਸਃ ੬੭੭

ਧਨ ਸੋਹਾਗਨ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਪਛਾਨੇ। ਮਾਨੇ ਹੁਕਮ ਤਜੈ ਅਭਮਾਨੇ। ਪ੍ਰਿਆ ਸਿਓਂ ਰਾਤੀ ਰਲੀ ਆ ਮਾਨੇ। ਸੁਨ ਸਖੀਏ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਨ ਨਿਸ਼ਾ-ਨੀ। ਮਨ ਤਨ ਅਰਪ ਤਜ ਲਾਜ ਲੋਕਾਨੀ। ਰਹਾਉ॥ ਸਖੀ ਸਹੇਲੀ ਕੋ ਸਮਝਾਵੈ। ਸੋਈ ਕਮਾਵੇ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਸਾ ਸੋਹਾਗਨ ਅੰਕ ਸਮਾਵੈ। ਗਰਬ ਗਹੇਲੀ ਮਹਲ ਨਾ ਪਾਵੈ ਫਿਰ ਪਛਤਾਵੈ ਜਬ ਰੈਨ ਵਿਹਾਵੈ॥ ਕਰਮ ਹੀਨ ਮਨ ਮੁਖ ਦੁਖ ਪਾਵੈ। ਬਿਨਉ ਕਰੀ ਜੇ ਜਾਨਾ ਦੂਰ। ਪ੍ਰਭ ਅਬਨਾਸੀ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗਾਵੈ ਦੇਖ ਹਦੂਰ॥

ਸਾਧਾਰਣ ਅਰਥ

ਵੋਹ ਸੋਹਾਗਵੰਤੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਧਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਪੈਹਚਾਨ ਲੀਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕੋ ਮਾਨਤੀ ਹੈ ਔਰ ਅਭਿਮਾਨ ਜਿਸਨੇ ਤਿਆਗ ਦੀਆ ਹੈ। ਪਿਆਰੇ ਸੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈ ਮਗਨ ਹੈ ਹੇ ਸਖੀ ਸੁਨੋ ਯੇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਮਿਲਨੇ ਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਲਾਜ ਕੋ ਤਿਆਗ ਕਰ ਮਨ ਤਨ ਅਰਪਨ ਕਰੋ। ਸਖੀ ਅਪਨੀ ਸਹੇਲੀ ਕੋ ਸਮਝਾ ਰਹੀ ਹੈ ਵੋਹ ਕਾਮ ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਅਛਾਲਗਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਸੋਹਾਗਨ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਸੇ ਕਰਤੀ ਹੈ ਵਹੀ ਅੰਕ ਮੈ ਯਾਨੇ ਪੈਹਲੂ ਮੈ ਸੋਭਾ ਪਾਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਗਰੂਰ ਮੈ ਰਹਤੀ ਹੈ ਵੁਹ ਕਿਸੀ ਦਰਜੇ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀ ਹੋਤੀ। ਜਬ ਰਾਤ ਬੀਤ ਜਾਤੀ ਹੈ ਤਬ ਪੀਛੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਤੀ ਹੈ। ਕਰਮ ਹੀਨ ਹੋਨੇ ਸੇ ਦੁਖ ਕੋ ਪਾਤੀ ਹੈ ਜਬ ਮੈ ਦੂਰ ਜਾਨੂ ਤਬ ਬਿਨੈ ਕਰੂੰ। ਪ੍ਰਭੂ ਅਬਨਾਸ਼ੀ ਸਭ ਜਗਾ ਪਰ ਪਰੀਪੂਰਣ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਮੈ ਹਾਜਰ ਹਜੂਰ ਸਬ ਜਗਾ ਪਰ ਜਾਨਕਰ ਉਸਕਾ ਗਾਨ ਕਰਤਾ ਹੂੰ॥

ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਪ ਕੀਸੰਸਕਾਰਵਿਧੀਓਂ ਕੇ ਅਨਸਾਰ ਜਿਸ ਖਿਆਲ ਸੇ ਆਪ ਚਲਤੇ ਹੋ ਤਬ ਤੋ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਯੇਹ ਅਰਥ ਹੋਨੇ ਚਾਹੀਏ॥ ਕੇ ਵੋਹ ਸੋਹਾਗਨ ਔਰਤ ਧਨ ਹੈ॥ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਪਛਾਨਤੀ ਹੈ ਮੁਰਾਦ ਖਾਂਵੰਦ ਸੇ ਹੈ ਅਪਨੇ ਖਾਵੰਦਕਾ ਹੁਕਮ ਮਾਨਤੀ ਹੈ ਗਰੂਰ ਨਹੀ ਕਰਤੀ ਕਿਸੀ ਇਸਤ੍ਰੀਨੇ ਕਿਸੀ ਅਪਨੀ ਸਖੀ ਸਹੇਲੀ ਕੋ ਪੂਛਾ ਕਿ ਭੂਨੇ ਆਪਨਾ ਘਰਵਾਲਾ ਖਾਂਵੰਦ ਕਿਸਤਰਹ ਬਸ ਮੇ ਕਿਯਾ ਹੋ ਤੋ ਉਸਨੇ ਆਪਨੀ ਸਹੇਲੀ ਕੋ ਉਤਰ ਦੀਆ ਕਿ ਤੂ ਲੋਕ ਲਾਜ ਕੋ ਛੋੜ ਕਰ ਤਨ ਮਨ ਪਤੀ ਕੇ ਅਰਪਨ ਕਰਦੇ ਤਬ ਪਤੀ ਪਰਸਨ ਹੋਕਰ ਤੇਰੇ ਬਸ ਮੇ ਆਜਾਵੇਗੇ ਤੂ ਉਨ ਕੇ ਕਹਨੇ ਪਰ ਚਲਾਕਰ ਲੇਕਨ ਗਰੂਰ ਵਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਗਰੂਰ ਕਰਤੀ ਹੈ ਕਭੀ ਪਤੀਨਹੀ ਮਿਲਤਾ ਰਾਤ ਗੁਜਰ ਜਾਤੀ ਹੈ ਤੋ ਦਿਨ ਕੋ ਪਛਤਾਤੀ ਹੈਂ ਇਤਆਦਿ। ਇਨ ਬਾਤੋ ਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੇਹਦਾ ਰਹਤੇ ਥੇ ਵੋਹ ਪੂਰਨ ਵੈਰਾਗਵਾਨ ਥੇ ਤੁਮਹਾਰੇ ਖਿਆਲ ਕੇ ਬਮੂਜਬ ਤੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਰਾ ਐਸੀ ਮਾਮੂਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸੋ ਕੇ ਝੇੜੇ ਸੇ ਭਰਾ ਹੁਆ ਪਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਮਗਰ ਦਰ ਹਕੀਕਤ ਐਸਾ ਨਹੀ ਹੈ ਯੇਹਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵਜੀ ਕਾ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀਕੀਤਰਾਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਔਰ ਅਲੰਕਾਰ ਸੇ ਭਰਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਕੈਸੀ ਪਵਿਤਰ ਸਿਖਯਾ ਇਸ ਮੈ ਦਰਜ ਹੈ। ਧਨ ਹੇ ਵੋਹ ਜੀਵ ਯਾ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤ ਜੋ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਪਛਾਨਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤ ਅਭਿਮਾਨ ਕੋ ਤਿਆਗ ਕਰ ਉਸ ਕਾ ਹੁਕਮ ਮਾਨਤਾ ਹੇ ਜੋ ਦਿਨ ਰਾਤ ਈਸ਼ਰ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈ ਮਗਨ ਹੈ ਏਕ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਧਰਮਾਤਮਾ ਭਗਤ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਭਾਈ ਈਸ਼ਰ ਕੇ ਮਿਲਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਜੋ ਸਾਧਨ ਹੈ ਵੋਹ ਸਰਵਨ ਕਰ। ਵੋਹ ਸਾਧਨ ਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਲਾਜ ਕੋ ਪਰਿਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪਰ ਤਨ ਮਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਦੋ ਸਬ ਕੁਛ ਉਸਕੇ ਅਰਪਣ ਕਰੋ। ਏਕ ਭਗਤ ਦੂਸਰੇ ਅਪਨੇ ਸਾਥੀ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵੂਹੀ ਕਾਮ ਕਰੋ ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਅਛਾ ਲਗਤਾ ਹੈ॥

ਜੋ ਐਸਾ ਕਰੇਗਾ ਵੂਹੀ ਉਸਕੇ ਪਾਸ ਵਾਸ ਕਰੇਗਾ। ਔਰ ਜੋ ਅਹੰਕਾਰ ਕਰੇਗਾ ਵੋਹ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਾ। ਜਬ ਰਾਤ ਬੀਤ ਜਾਵੇਗੀ ਯਾਨੇ ਜਬ ਉਮਰ ਬੀਤ ਜਾਏਗੀ ਪੀਛੇ ਪਛਤਾਨਾ ਪੜੇਗਾ ਫਿਰ ਦੁਖ ਹੀ ਦੁਖ ਭੋਗਨਾ ਹੋਗਾ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਕਰਮ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਵੋਹ ਦੁਖ ਹੀ ਦੁਖ ਪਾਤਾ ਹੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਮੈ ਕਿਆ ਬੇਨਤੀ ਕਰੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੂਰ ਨਹੀ ਹੈ ਵੋਹ ਤੋ ਘਟ ਘਟ ਮੈ ਅਬਨਾਸ਼ੀ ਰੂਪ ਸੇ ਸਮਾ ਰਹਾ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਹਾਜ਼ਰ ਹਜੂਰ ਸਮਝ ਕਰ ਉਸਕੇ ਗੁਨ ਗਾਨ ਕਰਤਾ ਹੂ॥

ਸ਼ਬਦ ੨ ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫ ਸਫਾ ੬੭੭

ਗ੍ਰਹਵਸੀ ਗੁਰ ਕੀਨਾ ਹਉ ਘਰ ਕੀ ਨਾਰ। ਦਸ ਦਾਸੀ ਕਰ ਦੀਨੀ ਭਤਾਰ। ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਮੈ ਘਰ ਕੀ ਜੋੜੀ। ਆਸਾ ਪਿਆਰੀ ਪਿਰ ਕੋ ਲੋੜੀ। ਕਵਨ ਕਹਾਂ ਗੁਨ ਕੰਤ ਪਿਆਰੇ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸੁਘੜ ਸਰੂਪ ਦਿਆਲ ਮੁਰਾਰੇ ॥
ਰਹਾਉ ॥ ਸਤ ਸੀਂਗਾਰ ਭਉ ਅੰਜਨ ਪਾਇਆ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਤੰਬੋਲ ਮੁਖ ਖਾਇਆ। ਕੰਗਨ
ਬਸਤ੍ਰ ਗੈਹਨੇ ਸੁਹਾਵੇ। ਧਨ ਸੁਭ ਸੁਖ ਪਾਵੈ
ਜਾ ਪਿਰ ਘਰ ਆਵੈ। ਗੁਣ ਕਾਮਣਿ ਕਰ
ਕੰਤ ਰਿਝਾਇਆ ਵਸ ਕਰ ਲੀਨ ਗੁਰ
ਭਰਮ ਚੁਕਾਇਆ ਸਭ ਤੇ ਊਚਾ ਮੰਦਰ ਮੇਰਾ।
ਸਭ ਕਾਮਣਿ ਤਿਆਗੀ ਪ੍ਰਿਆ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੇਰਾ।
ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਸੂਰ ਜੋਤੀ ਉਜਿਆਰਾ। ਸੇਜ ਬਿਛਾਈ
ਸਰਧਾ ਪਾਰਾ। ਨਵ ਰੰਗ ਲਾਲ ਸੈਜ ਰਾਵਨ ਆਇ
ਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਿਰ ਧਨ ਮਿਲ ਸੁਖ ਪਾਇਆ। ।

ਅਰਥ ਸਾਧਾਰਣ

ਮੈ ਘਰ ਮੇ ਵਸ ਗਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਘਰ ਕੀ ਨਾਰ ਮੁਝ ਕੋ ਕੀਆ ਮੇਰੇ ਲੀਏ ਦਸ ਬਾਂਦੀਆਂ ਨੋਕਰ ਰਖਦੀ ॥ ਮੈ ਨੇ ਘਿਰਕੀ ਸਭ ਸਮਿਗ੍ਰੀ ਜਮਾ ਕੀ ਲੇਕਨ ਪਤੀ ਕੀ ਆਸ ਮੇਂ ਪਆਸੀ ਹੋਕਰ ਉਸਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤੀ ਰਹੀ ॥ ਮੈ ਕੰਤ ਕੇ ਕੋਨ ਸੇ ਗੁਨ ਕਹੂ ਵੋਹ ਬੜਾ ਬੁਧਿਮਾਨ ਔਰ ਦਿਆਲੂ ਹੈ ਸਤ ਕਾ ਮੈਨੇ ਸ਼ੰਗਾਰ ਕੀਆ ਉਸਕੇ ਭੈ ਕਾ ਅੰਜਨ ਡਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਜੋ ਉਸਕਾ ਨਾਮ ਉਸਕਾ ਪਾਨ ਮੁਖ ਮੇ ਡਾਲਾ ਕੰਗਨ ਬਸਤ੍ਰ ਔਰ ਜ਼ੇਵਰ ਭੀ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਪੈਹਨੇ। ਮਗਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਭੀ ਸੁਖ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਾਤੀ ਹੈ ਜਬ ਪਤੀ ਘਰ ਆਤਾ ਹੈ ਕਾਮਨੀਨ ਅਪਨੇਅਛੇ ਅਛੇ ਗੁਨੋਂ ਸੇ ਕੰਤ ਕੋ ਪਰਸੰਨ ਕੀਆ ਉਸ ਕੋ ਬਸ ਕਰ ਲੀਆ ਕਿਓਂ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕਰ ਦੀਆ ਸਭ ਸੇ ਊਚਾ ਮੇਰਾ ਮੰਦਰ ਬਨਾ ਸਭ ਕਾਮਣੀਓਂ ਕੋ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਤਿਆਗਾ ਹੈ ਜੋਤੀ ਕਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਗਦ ਹੂਆ ਅਪਾਰ ਸ਼ਰਧਾ ਸੇ ਸੇਜਾ ਬਿਛਾਈ ਗਈ ਨਵਰੰਗਲਾਲ ਸੇ ਜਾਗਾਵਨ ਆਇਆ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਪਿਰਅਰਧਨ ਯੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਔਰ ਭਰਤਾ ਨੇ ਮਿਲ ਕਰ ਸੁਖ ਪਾਇਆ।

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਗਰ ਆਪ ਕੀ ਤਰਹ ਅਰਥ ਕਰੇ ਤੋ ਯੇਹੀ ਅਰਥੋਂ ਕਾ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੁਝ ਕੋ ਘਰ ਮੇ ਬਸਾਇਆ ਹੈ ਮੈ ਘਰ ਕੀ ਨਾਰ ਹੂੰ ਮੇਰੇ ਲੀਏ ਦਸ ਲੋਂਡੀਏ ਨੋਕਰ ਰਖਦੀ ਹੈ ਮੈਨੇ ਘਰ ਕੀ ਸਭ ਸਾਮਿਗ੍ਰੀ ਅਕਠੀ ਕੀ ਹੈ ਮਗਰ ਪੀਆ ਕੇ ਬਗੈਰ ਪਿਆਸੀ ਹੂੰ ਉਸ ਕੰਤ ਕੇ ਗੁਨ ਕਿਆ ਕਰੂੰ ਵੋਹ ਬੜਾ ਚਤਰ ਹੈ ਇਤਆਦਿ ਬਾਤੇ ਕਹਤੇ ਹੂਏ ਕਹਾ ਕਿ ਅਬਤੋ ਮੈਨੇ ਉਸਕੋ ਬਸਮੈ ਕਰਲੀਆ ਹੈ ਸੇਜ ਬਛਾਈ ਗਈ ਪੀਆ ਮੇਰੇ ਸੇਜ ਪਰ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ ਕਰਨੇ ਕੋ ਆਇਆ ਮੇਰਾ ਮਕਾਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਊਚਾ ਹੈ ਹਮਨੇ ਪਤੀ ਸੇ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਪਾਇਆ॥

ਮਗਰ ਯਹਾਂ ਭੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੀ ਕੋਈਭੀ ਬਾਤ ਨਹੀ ਹੈ ਯੇਹ ਸ਼ਬਦ ਪਹਲੇ ਸ਼ਬਦੋਂ ਕੀ ਤਰਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਇਸਕਾ ਸਚਾ ਭਾਵਅਰਥ॥

ਜਿਸ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਪਨੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਸੇ ਉਸ ਮਾਰਫਤ ਕੇ ਦਰਜੇ ਤਕ ਪਹੁਚ ਗਏ ਯਾਨੇ ਜਬ ਆਪਨੇ ੨ ਭਜਨ ਤਪ ਔਰ ਯਮ ਨਿਯਮ ਆਦਿਕ ਸਾਧਨੋ ਸੇ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਸੰਪਨ ਪਾਇਆ ਉਸ ਵਕਤ ਅਪਨੇ ਮੁਖ ਸੇ ਇਸ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਉਚਾਰਨ ਕੀਆ। ਕਿ ਮੈ ਅਬ ਅਪਨੇ ਸ਼ਰੀਰ ਰੂਪੀ ਘਰ ਕਾ ਮਾਲਕ ਹੂੰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਸੇ ਦਸੋ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਇੰਦ੍ਰੀ ਮੇਰੇ ਵਸ ਮੈ ਹੈਂ ਹਰਵਕਤ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਸੇ ਮੇਰੀ ਆਗਿਯਾ ਮੈ ਰਹਤੀ ਹੈ ਔਰ ਸੇਵਕੋ ਕੀ ਤਰਾਂ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਤੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਵਸਤੂ ਸਭ ਹੈਂ ਮਗਰ ਇਸਕੇ ਹੋਨੇ ਪਰ ਭੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਪਿਆਸ ਹੈ। ਮੈ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਗੁਣ ਵਰਨਨ ਕਰੂੰ ਵੋਹ ਮਹਾਂਰਾਜ ਗਿਆਨੀ ਔਰ ਦਿਆਲੂ ਹੈ।ਮੈਨੇ ਸਤ ਕੋ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕੀਆ ਹੈ ਔਰ ਉਸਕਾ ਡਰ ਸਦਾ ਅਪਨੇਹਿਰਦੇ ਮੈ ਰਖਤਾ ਹੂੰ ਔਰ ਉਸਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈ ਮਗਨ ਰਹਤਾ ਹੂੰ। ਮੈ ਉਸਕਾ ਨਾਮ ਜਪਤਾ ਹੂ ਮੁਜਕੋ ਇਸੀ ਬਾਤ ਕਾ ਸੁਖ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੈ ਉਤਮ ਕਰਮ ਕਰਨੇ ਸੇ ਔਰ ਵਿਸ਼ੇਸ ਭਗਤੀ ਸੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਪਰਸੰਨ ਕੀਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਮੈ ਮਗਨ ਹੋਕਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਬ ਵੋਹ ਮਿਤ੍ਰ ਮੇਰੇ ਬਸ ਮੈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਭਰਮ ਦੂਰ ਕਰ ਦੀਆ ਹੈ। ਮੈ ਅਬ ਉਚ ਅਵਸਥਾ ਪਰ ਪਹੁਚ ਗਿਆ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾ ਅਬ ਮੇਰੇ ਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਅਬ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇਸ ਮੈ ਜਿਯੋਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਗਈ ਹੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਗਿਆ ਮੈ ਅਬ ਸ਼ਰਧਾ ਸੇ ਸਮਾਂਧੀ ਲਗਾਤਾ ਹੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਮੁਜ ਕੋ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਬ ਮੈ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਕੀ ਅਵਸਥਾ ਮੈ ਹੂੰ।

ਮਹਲਾ ੩ ਸਫਾ ੭੨੪

ਲੋਕਾ ਵੇ ਹਉ ਸੂਹਵੀ ਸੂਹਾ ਵੇਸ ਕਰੀ ॥
ਵੇਸੀ ਸਹੁ ਨਾ ਪਾਇਐ ਕਰ ਕਰ ਵੇਸ ਰਹੀ।
ਨਾਨਕ ਤਿਨੀ ਸਹੁ ਪਾਈਆ ਜਿਨੀ ਗੁਰਕੀ ਸਿਖ ਸੁਨੀ। ਜੋ ਤਿਸ ਭਾਵੈ ਸੋ ਥੀਐ ਇਨ ਬਿਧ ਕੰਤ ਮਿਲੀ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮਹਲਾ ੩

ਸੂਹਾ ਰੰਵਗ ਕਾਰ ਹੈ ਕੰਤ ਨਾ ਪਾਇਆਜਾਇ। ਇਸ ਲੈਹਦੈ ਬਿਲਮ ਨਾ ਹੋਵਈ ਰੰਡ ਬੈਠੀ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ॥ ਮੁਦ ਇਆਣੀ ਦੁੰਮਣੀ ਸੂਹੈ ਵੇਸ ਲੋਭਾਇ ॥ ਸਬਦ ਸਹੈ ਰੰਗ ਲਾਲਕਰ ਭੈ ਭਾਇਸੀਗਾਰ ਬਣਾਇ ॥ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਸੋਹਾਗਣੀ ਜੇ ਚਲਣ ਸਤ ਗੁਰ ਭਾਇ ॥

ਮਹਲਾ ੩

ਸੂਹੇ ਵੇਸ ਕਾਮਣ ਕੁਲਖਣੀ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਛੋੜ ਪਰ ਪੁਰਖ ਧਰੇ ਪਿਆਰ । ਉਸ ਸੀਲ ਨਾ ਸੰਜਮ ਸਦਾ ਝੂਠ ਬੋਲੈ ਮਨ ਮੁਖ ਕਰਮ ਖੁਆਰ ॥ ਜਿਸ ਪੁਰਬ ਹੋਵੈ ਲਿਖਾਯਾ ਤਿਸ ਸਤ ਗੁਰ ਮਿਲੈ ਭਤਾਰ ॥ ਸੂਹੇ ਵੇਸ ਸਭ ਉਤਾਰ ਪਰੇ ਗਲ ਪਹਰੇ ਖਿਮਾ ਸੀਗਾਰ ॥ ਪੈਈਐ ਸੋਹਰੇ ਬਹੁ ਸੋਭਾ ਪਾਏ ਤਿਸ ਪੂਜਾ ਕਰੇ ਸਭ ਸੈਂਸਾਰ ॥ ਓਹ ਰਲਾਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾ ਰਲੈ ਜਿਸ ਰਾਵੇ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਮੁਖ ਸਦਾ ਸੁਹਾਗਣੀ ਜਿਸ ਅਬਨਾਸ਼ੀ ਪੁਰਖ ਭਤਾਰ ॥

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩

ਕਾਜਲ ਫੂਲ ਤੰਬੋਲ ਰਸ ਲੇ ਧਨਕੀਆ ਸੀਂ ਗਾਰ। ਸੈਜੇ ਕੰਤ ਨਾ ਆਇਓ ਐਵੈ ਭਇਆ ਵਿਕਾਰ ॥

ਇਸਕੇ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦੋ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ [ਜੈ ਦੇਖਾ ਤੈਹ ਪਿਰ ਹੈ ਭਾਈ ਖੋਲੋ ਕਪਾਟ ਤਾ ਮਨ ਠੈਹਰਾਈ] ਅਬ ਮੈ ਜਹਾਂ ਦੇਖਤਾ ਹੂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੀ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਗੋਚਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਬ ਕਪਾਟ ਖੁਲ ਗਏ ਤਬ ਮਨ ਠੈਹਰ ਗਿਆ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿਚਾਰਨੇ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ਯੇਹ ਕੈਸਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਯਦਿ ਇਸਕੋ ਆਜ ਕਲ ਕੇ ਗਿਆਨੀਓਂ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਰਖ ਦੀਆ ਜਾਏ ਤੋ ਵੋਹ ਤੋ ਇਸ ਜਗਤ ਕੇ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇ ਭੋਗ ਨਿਕਾਲੇਂਗੇ ਮਗਰ ਉਨਕਾ ਕਥਨ ਸਬ ਮਿਥਯਾ ਹੈ ਕਿਓਂਕਿ ਗਰੰਥਸਾਹਿਬ ਉਨ ਬਾਤੋਂ ਸੇ ਪਾਕ ਸਾਫ ਹੈ ਇਸ ਮੇ ਕੇਵਲ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤੀ ਔਰ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਹੈ ॥

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਃ ੩ ਸਫਾ੭੨੩

ਸੂਹੇ ਵੇਸ ਦੋਹਾਗਣੀ ਪਰ ਪਿਰ ਰਾਵਨਜਾਇ। ਪਿਰ ਛੋਡਯਾ ਘਰ ਆਪਣੇ ਮੋਹੀ ਦੂਜੇਭਾਇ। ਮਿਠਾ ਕਰਕੇ ਖਾਇਆ ਬਹੁ ਸ਼ਾਧਹੁ ਵਧਯਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਰੋਗ। ਸੁਧ ਭਤਾਰ ਹਰ ਛੋਡਯਾ ਫਿਰ ਲਾਗਾ ਜਾਇ ਵਿਜੋਗ ॥

ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਵੈ ਸੋ ਪਲਟਆ ਹਰ ਰਾਤੀ ਸਾਜ ਸੀਂਗਾਰ। ਸਹਜ ਸਚ ਪਿਰ ਰਾਵਯਾ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਉਰ ਧਾਰ। ਨਾਨਕ ਪਿਰ ਪਾਇਆ ਹਰ ਸਾਰਾ ਸਦਾ ਸੋਹਾਗਨ ਨਾਰ ॥

ਸ਼ਲੋਕ ਮਹਲਾ ੩

ਸੂਹੀਵੀਏ ਨਿਮਾਣੀਏ ਸੋ ਸਹੁ ਸਦਾਸਮਾਲਿ। ਨਾਨਕ ਜਨਮ ਸਵਾਰੈ ਆਪਣਾ ਕੁਲ ਭੀਛੁਟੀ ਨਾਲ ॥

ਖਾਲਸਾ ਸਾਹਿਬ ਇਨ ਸ਼ਬਦੋਂ ਕੋ ਬਿਚਾਰੋ ਸਬ ਹੀ ਪਰਮਾਰਥ ਕੇ ਹੈ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੋ ਪਤੀ ਮਾਨਕਰ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਵਤ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਲੰਕਾਰ ਸੇ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ। ਪਾਖੰਡ ਸੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਨਹੀ ਮਿਲਤਾ ਸੂਹੇ ਵੇਸ ਯਾਨੇ ਕੇਵਲ ਭਗਵੇ ਬਸਤ੍ਰ ਕਰਲੇਨਾ ਔਰ ਤਪ ਠਾ ਕਰਨਾ ਗੁਰੂ ਕੀ ਆਗਿਯਾ ਮੈ ਨਾ ਰਹਨਾ ਇਸਸੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਹੀ ਮਿਲਤਾ। ਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸੇ ਜੋ ਪਿਆਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਉਸਕੋ ਸੁਸਰਾਲ ਮੇ ਅਥਵਾ ਪੇਕੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੇ ਘਰ ਮੈ ਯਾਨੇ ਇਸ ਲੋਕ ਔਰ ਪਰਲੋਕ ਸਭ ਜਗਾ ਸੰਸਾਰ ਉਸਕੀ ਅਸਤੁਤੀ ਕਰਤੇ ਹੈ। ਇਤਆਦਿ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸ਼ਲੋਕ ਮਹਲਾ ੧ ਸਫਾ ੭੨੮

ਇਕੋ ਕੰਤ ਸਬਾਈਆ ਜਿਤੀ ਦਰ ਖੜੀਆ।
ਨਾਨਕ ਕੰਤੈ ਰਤੜੀਆ ਪੁਛੈ ਬਾਤੜੀਆਂ ॥

ਮਹਲਾ ੧

ਸਭੈ ਕੰਤ ਰਤੀਆ ਮੈ ਦੋਹਾਗਣ ਕਿਤ ॥
ਮੈ ਤਨ ਅਵਗਨਏਤੜੇਖਸਮ ਨਾ ਫੇਰੇਚਿਤ।

ਮਹਲਾ ੧

ਹਉ ਬਲਹਾਰੀ ਤਿਨਾ ਕਉ ਸਿਫਤ ਜਿਨਾਕੋ ਵਾਤ ਸਭ ਰਾਤਿ ਸੋਹਾਗਨੀ ਇਕ ਮੈ ਦੋਹਾ ਗਨ ਰਾਤ ॥

ਮਹਲਾ ੧

ਜਿਨਾ ਨਾ ਪਾਇਓਪ੍ਰੇਮਰਸ ਕੰਤ ਨਾਪਾਇਓ ਸਾਉ। ਸੁੰਞੇ ਘਰ ਕਾ ਪਾਹੁਣਾ ਜਿਉਆਇਆ ਤਿਉਂ ਜਾਉ ॥

ਦੇਖੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੇ ਯੇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤੇ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਭਰਾ ਪੜਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈ ਸਭਕਾ ਪਤੀ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਜਿਤਨੀ ਸਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ ਔਰ ਕਹਤੇਹੈ ਪਤੀ ਸੇਜੋ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਬਾਤੇ ਕਰਤੀਹੈਅਰਥਾਤਪਰਮਾਤਮਾਸੇਜਿਨਮੇਕਲਹੈਜੋਪ੍ਰਾਰਥਨਾਅਦਕ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਾਧਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਭ ਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹੈ ਮੈਂ ਪਾਪੀ ਕਿਧਰ ਜਾਊਂ ਮੇਰੇ ਮੇ ਇਤਨੇ ਪਾਪ ਭਰੇ ਹੈ ਕਿਖਸਮ ਯਾਨੇ ਵੋਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਚਾ ਪਤੀ ਮੇਰੀ ਤਰਫ ਨਹੀ ਦੇਖਤਾ ਅਥਵਾ ਮੁਝ ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ॥
ਮੈ ਉਨਪਰ ਕੁਰਬਾਨ ਹੂੰ ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਸਿਫਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵੋਹ ਪਵਿਤ੍ਰ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤ ਹੈ ਮੈਤੋ ਪਾਪੀ ਹੂੰ ।

ਜਿਨ ਲੋਗੋ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਮੈ ਆਕਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਨਹੀ ਪਾਇਆ ਔਰ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀ ਕੀਆ ਵੋਹ ਐਸੇ ਜਗਤ ਮੇ ਆਏ ਜੈਸੇ ਕਿਸੀ ਵੇਰਾਨ ਘਰ ਮੇ ਮਹਮਾਨ ਆਤਾ ਹੈ ਜੈਸਾ ਆਤਾ ਹੈ ਵੈਸਾ ਹੀ ਚਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ।

ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸੇ ਡਰੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਭੀ ਭੈ ਕਰੋ ਔਰ ਇਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸ਼ਬਦੋਂ ਸੇ ਦੁਨੀਯਾ ਕੇ ਕਾਮੋ ਸੈ ਲਗਾ ਕਰ ਗੁਰੂ ਬਾਨੀ ਕੋ ਕਲੰਕਤ ਮਤ ਕਰੋ ਕਿਓਂਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕੇਵਲ ਭਗਤੀ ਕਾ ਹੀ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਇਸ ਮੈ ਕੋਈ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀ ਬਾਤ ਨਹੀ ਹੇ ॥

ਮਃ ੨ ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਃ ੭੨੯

ਕਿਸਹੀ ਕੋਈ ਕੋਇ ਮੰਝ ਨਿਮਾਣੀ ਇਕਤੂੰ।
ਕਿਓਂ ਨਾਮਰੀਝੈ ਰੋਇ ਜਾ ਲਗ ਚਿਤ ਨਾ ਆਵਹੀ ॥

ਮਹਲਾ ੨

ਜਾਂ ਸੁਖ ਤਾਂ ਸਹੁ ਰਾਵਓ ਦੁਖ ਭੀ ਸੰਭਾਲਿ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਓਇ । ਨਾਨਕ ਕਹੇ ਸਿਆਣੀਏ ਇਉ ਕੰਤ ਮਿਲਾਵਾ ਹੋਇ ॥

ਅਰਥ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕਾ ਕੋਈ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕਾ ਕੋਈ ਹੈ ਮੁਜ ਨਿਮਾਣੀ ਕਾ ਤੂੰ ਏਕ ਹੀ ਹੈ । ਕਿਉਂ ਨਾ ਰੋਕਰ ਮਰ ਜਾਊਂ ਅਗਰ ਤੂੰ ਮੁਜਕੋ ਯਾਦ ਨਾ ਆਵੇਂ ।

ਜਬ ਸੁਖ ਹੈ ਤਬ ਸਹੁ ਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਦੁਖ ਮੈ ਉਸਕੀ ਸੰਭਾਲ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਅਨਜਾਨ ਇਸਤ੍ਰੀ ਇਸ ਤਰਹ ਕੰਤ ਮਿਲਾਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਪਕੇ ਖਿਆਲ ਕੇ ਮੁਵਾਫਕ ਤੋ ਇਸ ਕੇ ਯੇਹ ਅਰਥ ਹੋਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਖਾਵੰਦ ਕੋ ਕਹਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੀ ਕਾ ਕੋਈ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕਾ ਕੋਈ ਹੈ ਮੁਜ ਨਿਮਾਣੀ ਕਾ ਸਿਰਫ ਤੁਹੀਂ ਹੈ ਸੁਖ ਔਰ ਦੁਖ ਮੈ ਤੇਰਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਹੈ ਕਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਰਵਕਤ ਇਸੀ ਕਿਸਮ ਕੀ ਬਾਤੇਂ ਕਰਤੇ ਰਹਤੇ ਥੇ ਜ੸ਾ ਕਿ ਆਪਕਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਨਹੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਐਸਾ ਨਹੀ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦਜੀ ਤੋ ਯੇਹ ਸਿਦਕ ਸਚਾਈ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤੇ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਕਿਸੀ ਕੋ ਕਿਸੀ ਕਾ ਮਾਨ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕੋ ਕਿਸੀ ਕਾ ਸਹਾਰਾ ਹੈ ॥

ਪਰ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮੁਜ ਗਰੀਬ ਕਾ ਤੋ ਸਿਰਫ ਤੂਹੀ ਹੈ ਦੁਖ ਮੇ ਭੀ ਤੇਰਾ ਧਿਆਨ ਹੈ ਸੁਖ ਮੇ ਭੀ ਤੇਰਾ ਹੀ ਚਿੰਤਨ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਬੁਧੀ ਮਾਨ ਪੁਰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਮਿਲਤੇ ਹੈ ਤਾਤ ਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੀ ਰਜ਼ਾ ਮੇ ਰੇਹਨਾ ਚਾਹਿਏ ਉਸਪਰ ਭਰੋਸਾ ਰਖਨਾ ਉਚਤ ਹੈ ਇਸ ਮੇ ਕੋਈ ਭੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਕੀ ਬਾਤ ਨਹੀ ਹੈ ॥

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਅਸ਼ਟਪਦੀਆਂ ਮਃ ੧ ਸਫਾ੍ਹੇ ੯੦

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਭ ਅਵਗੁਣ ਮੈ ਗੁਣ ਨਹੀ ਕੋਈ । ਕਿਉਂ ਕਰ ਕੰਤ ਮਿਲਾਵਾ ਹੋਈ। ਨਾ ਮੈਂ ਰੂਪ ਨਾਂ ਬੰਕੇ ਨੈਨਾ। ਨਾ ਕੁਲ ਢੰਗਨਾ ਮੀਠੇ ਬੈਨਾ ॥ ਰਹਾਉ। ਸਹਜ ਸੀਂਗਾਰ ਕਾਮਨ ਕਰਆਵੈ। ਤਾ ਸੋਹਾਗਨ ਜਾਂ ਕੰਤੈ ਭਾਵੈ। ਨਾਂ ਤਿਸਰੂਪ ਨਾ ਰੇਖਅਕਾਈ। ਅੰਤ ਨ ਸਾਹਿਬ ਸਿਮਰਿਆ ਜਾਈ। ਸੁਰਤਮਤਿ ਨਾਹੀ ਚਤਰਾਈ। ਕਰ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਲਾਵੋ ਪਾਈ। ਖਰੀ ਸਿਆਣੀ ਕੰਤ ਨਾ ਭਾਣੀ । ਮਾਇਆ ਲਾਗੀ ਭਰਮ ਭੁਲਾਣੀ। ਹਉ ਮੈ ਜਾਈ ਤਾਂ ਕੰਤ ਸਮਾਈ । ਤਉ ਕਾਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨਉ ਨਿਧ ਪਾਈ।ਅਨਕ ਜਨਮ ਬਿਛਰਤ ਦੁਖ ਪਾਇਆ। ਕਰ ਗਹਿ ਲੇਉ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭ ਰਾਇਆ। ਭਣਤ ਨਾਨਕ ਸਹੁ ਹੈ ਭੀ ਹੋਸੀ । ਜੇ ਭਾਵੇ ਪਿਆਰਾ ਤੈ ਰਾਵੇਸੀ ॥

ਯੇਹ ਪਹਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਕਾ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਮਸਲੇ ਕੋ ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਸੇ ਹਲ ਕਰਤਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਜ਼ਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਤੋ ਸਾਫ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਾਫ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੈਸੇ ਅਲੰਕਾਰ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ॥

ਅਰਥ-ਮੇਰੇ ਸਭ ਅਵਗੁਣ ਹੀ ਹੈਂ ਗੁਣ ਕੋਈ ਨਹੀ। ਮੁਜਕੋ ਕੰਤ ਯਾਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੈਸੇ ਮਿਲੇਗਾ। ਨਾ ਮੈ ਰੂਪਵੰਤ ਹੂੰ ਨਾ ਮੇਰੀ ਆਂਖੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਨਾ ਮੇਰੇ ਮੈ ਅਕਲ ਹੈ ਨਾ ਮੇਰੀ ਬਾਨੀ ਮੀਠੀ ਹੈ ਯਾਨੇ ਨਾ ਮੇਰਾ ਆਚਾਰ ਅਛਾ ਹੈ ਨਾ ਮੇਰੀ ਰਿਦੇ ਕੀ ਆਖ ਖੁਲੀ ਹੈ ਯਾਨੇ ਮੈ ਸ਼ੁਧ ਨਹੀ । ਮੈ ਬੁਧੀਮਾਨ ਨਹੀ ਹੂੰ। ਨਾ ਕੋਈ ਢੰਗਹੀ ਮੁਜਕੋ ਆਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮੇਰੇ ਮੈ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਕੋਈ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨੇ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀ ਨਿਊਨਤਾ ਹੀ ਨਿਊਨਤਾ ਹੈ। ਅਥਵਾ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਸੇ ਹੀਨ ਹੂੰ [ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀ ਹੈ] ਸੈਹਜ ਸੁਭਾਵ ਸੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੀਂਗਾਰ ਕਰੇ ਅਰਥਾਤ ਜੀਵ ਕੋ ਚਾਹੀਏ ਅਪਨੀ ਕੁਟਲਤਾ ਦੂਰ ਕਰੇ । ਤਬੀ ਸੋਹਾਗਨ ਹੈ ਜਬ ਕੰਤ ਮਿਲੇ ਅਰਥਾਤ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤ ਵੁਹੀ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਵੇ। ਨਾ ਉਸਕਾ ਰੂਪ ਹੈ ਨਾ ਰੇਖ ਹੈ ਵੋਹ ਬੇਅੰਤ ਹੈ ਸਿਮਰਨ ਮੈ ਭੀ ਨਹੀ ਆ ਸਕਤਾ। ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰੇ ਮੈ ਬੁਧੀ ਚਤੁਰਾਈ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਅਪਨੀ ਸ਼ਰਨ ਮੈ ਲੇਲੋ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਬੁਧੀ ਮਾਨ ਭੀ ਹੈ ਔਰ ਕੰਤ ਯਾਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਸਕੋ ਪਿਆਰ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵੋਹ ਮਾਇਆ ਮੈ ਗ੍ਰਹਸਤ ਹੈ । ਜਬ ਕੋਈ ਅਪਨੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਕੋ ਦੂਰ ਕਰਦੇਤਾਹੈਤਬ ਕੰਤ ਕੋ ਮਿਲਤਾਹੈ।

ਜਬ ਕੰਤ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਤਬ ਕਾਮਨ ਯਾਨੇ ਜੀਵ ਨਉਨਿਧੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਹੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਸੇਅਲਗ ਹੋਕਰ ਅਨੇਕ ਜਨਮੋਂ ਮੈ ਦੁਖ ਪਾਇਆ ਹੇ ਪਿਆਰੇ ਅਬਤੋ ਹਾਥ ਸੇ ਪਕੜ ਬਚਾਲੋ। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕਜੀਕਹਤੇ ਹੈਕਿ ਸਹੁ ਯਾਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਭੀ ਔਰ ਵੁਹੀ ਹੋਗਾ। ਔਰ ਅਗਰ ਵੋਹ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਚਾਹੇ ਤੋ ਮੁਕਤੀ ਕਾ ਆਨੰਦ ਦਾਨ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ।

ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸੂਹੀ ਰਾਗ ਮਾਰਫਤ ਸੇ ਭਰਾ ਹੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਇਸ ਮੇ ਕੋਈ ਭੀ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਕ ਨਹੀ ਹੈ ॥

ਸ਼ੇਖ਼ਫਰੀਦ ਕੇ ਸ਼ਲੋਕ ਮੈਂ ਯੇਹ ਦਰਜ ਹੈ

ਸਫਾ ੧੨੭੪

ਅਜਨਾਸੁਤੀਕੰਤ ਸਿਉਅੰਗ ਮੁੜੇ ਮੁੜ ਜਾਇ। ਜਾਇ ਪੁਛੋ ਦੋਹਾਗਣੀਤੁਮ ਕਿਉ ਰੈਨਵਿਹਾਇ। ਸਾਹੁਰੇ ਢੋਈ ਨਾ ਲਹੈ ਪੈਈਐਨਾਹੀ ਥਾਉ। ਪਿਰ ਵਾਤੜੀ ਨਾ ਪੁਛਈ ਧਨ ਸੋਹਾਗਨ ਨਾਉ। ਸਹੁਰੇ ਪੈਈਐ ਕੰਤ ਕੀ ਕੰਤ ਅਗੰਮ ਅਥਾਹ। ਨਾਨਕ ਸੋ ਸੋਹਾਗਣੀ ਜੋ ਭਾਵੈ ਬੇਪਰਵਾਹ ॥

ਸਾਧਾਰਨ ਅਰਥ

ਆਜ ਮੈ ਅਪਨੇ ਖਾਵੰਦ ਸੇ ਨਹੀ ਸੋਈ ਮੇਰੇ ਅੰਗੋ ਮੇ ਬੇਕਰਾਰੀ ਹੈ। ਕਿਸੀ ਦੋਹਾਗਨ ਸੇ ਜਾ ਕਰ ਪੂਛੋ ਤੁਜਕੋ ਰਾਤ ਕਿਸ ਤਰਹ ਗੁਜਰੀ ਹੈ [ਕਿਓਕੇ ਦੋਹਾਗਨ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪਤੀ ਸੇ ਸਰਵਦਾ ਪ੍ਰਥਕ ਰਹਤੀ ਹੈ] ਨਾ ਤੋ ਮੁਜਕੋ ਸੁਸਰਾਲ ਮੇ ਢੋਈ ਮਿਲਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੁਸਰਾਲ ਮੇਂਕੋਈ ਰਹਨੇ ਨਹੀ ਦੇਤਾਔਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੇ ਘਰ ਮੇਂ ਅਰਥਾਤ ਪੈਕੇ ਭੀ ਮੇਰੇ ਲੀਏ ਜਗਹ ਨਹੀ ਹੈ ਖਾਵੰਦ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਬਾਤ ਭੀ ਨਹੀਕਰਤਾ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਸੋਹਾਗਨ ਕਿਆ ਹੈ ਖੈਰ ਮੇਂ ਤੋ ਸੁਸਰਾਲ ਮੇ ਕਿਆ ਔਰ ਮੇਰੇ ਮੈਕਿਆ ਕੰਤ ਕੀ ਹੀ ਹੂੰ ਮੇਰਾ ਕੰਤ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਮ ਹੈ ਅਥਾਹ ਹੈ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਸੋਹਾਗਨ ਵੁਹ ਹੈ ਜੋ ਬੇਪਰਵਾਹ ਕੋ ਅਛੀ ਲਗਤੀ ਹੈ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਅਗਰ ਆਪ ਕੋ ਖਿਆਲਾਤ ਔਰ ਬੇਹੂਦਾ ਯੁਕਤੀਓਂ ਕੀ ਤਰਫ ਜਾਵੇਂ ਤੋ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਕੈਸੇ ਭਦੇ ਅਰਥ ਪਰਤੀਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਬਾਨੀ ਸਾਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੀ ਬਾਤੇ ਹੀ ਪਰਤੀਤ ਪੜਤੀ ਹੈਂ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਕਾ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ ਔਰ ਏਕ ਰਾਤ ਅਕਠਾ ਨਾ ਸੋਨਾ ਬੇਕਰਾਰੀ ਬੇਚੈਨੀ ਸੁਸਰਾਲ ਔਰ ਮੇਕੇ ਦੋਨੋ ਸੇ ਏਕ ਇਸਤ੍ਰੀਕਾ ਬੇਕਰਾਰ ਹੋਨਾ ਪਾਇਆਜਾਤਾ ਹੈ ਮਗਰ ਦਰਹਕੀਕਤ ਐਸਾ ਨਹੀ ਹੈ ਦੇਖੋ ਇਸਕੇ ਸਤ ਅਰਥ ਕੈਸੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਔਰ ਆਤਮਾ ਕੋ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇਨੇ ਵਾਲੇ ਔਰ ਈਸ਼ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਭਰਪੂਰ ਹੈਂ ਜ਼ਰਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰੀਏ ਔਰ ਯਕ ਤਰਫਾ ਡਿਗਰੀ ਕੋ ਬਾਲਾਏ ਤਾਕ ਰਖੀਏ ਈਸ਼ਰ ਔਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਭੈ ਕੋ ਰਿਦੇ ਮੇ ਧਾਰਨ ਕੀਜੀਏ ਤਬ ਆਪ ਕੋ ਸਤਅਰਥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਾਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਾ ਆਭਿਪ੍ਰਾ ਮਾਲੂਮ ਹੋਗਾ।

ਸਤਅਰਥ

ਆਜ ਮੈਨੇ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤੀ ਨਹੀ ਕੀ ਅਰਥਾਤ ਆਜ ਮੈਨੇ ਪ੍ਰਾਨਾਯਾਮ ਯੋਗ ਕੇ ਦਵਾਰਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨਕਰਕੇ ਉਸ ਸੇ ਮਿਲਾਪ ਨਹੀ ਕੀਆ ਤੋ ਆਜ ਹੀ ਚਿਤ ਉਦਾਸ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਭੀ ਅਛੀ ਨਹੀ ਲਗਤੀ ਉਸ ਆਦਮੀ ਕਾ ਕਿਆ ਹਾਲ ਹੈ ਜੋ ਕਭੀ ਭੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਨਾਮ ਨਹੀ ਲੇਤਾ ਜੋ ਉਸ ਸੇ ਬੇਮੁਖ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਦਾਹੀਭੋਗ ਬਿਲਾਸ ਮੇ ਰਹਤਾ ਹੈ ਉਸਕੀ ਰਾਤ ਕਿਸਤਰਹ ਗੁਜ਼ਰਤੀ ਹੈ ਉਸਕੀ ਆਯੂ ਕੈਸੇ ਵਤੀਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਬਿਰਥਾ ਹੈ ਕਹਤੇ ਹੈ ਹਮਾਰੀ ਤੋ ਯੇਹ ਗਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲੋਕ ਮੇ ਤੋ ਹਮ ਕੋ ਢੋਈ ਨਹੀ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਲੋਕ ਮੇ ਸ਼ੁਭਆਚਾਰੀ ਨਾ ਹੋਨੇ ਸੇ ਹਮਾਰੀ ਪਰਸ਼ੰਸਾ ਨਹੀ ਹੈ ਔਰ ਪਰਲੋਕ ਮੇ ਭੀ ਹਮਾਰੀ ਲੀਏ ਉਤਮ ਅਸਥਾਨ ਨਹੀ ਕਿਓਂਕਿ ਹਮਾਰੀ ਸਦ ਗਤੀ ਨਹੀ ਹੈ [ਮਹਾਰਾਜ ਭਗਤੀ ਭਾਵ ਸੇ ਯਹਾਂ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਸਿਖਲਾ ਰਹੇ ਹੈਂ] ਫਿਰ ਯਾਨੇ ਪਤੀ ਹਮਾਰੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਾਥ ਬਾਤ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਅਰਥਾਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਹਮ ਪਰ ਦਿਯਾ ਦਰਿਸ਼ਟੀ ਨਹੀ ਕੁਦਿਰਸ਼ਟੀ ਹੈ ਵੋਹ ਹਮਪਰ ਦਿਯਾ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਖਾਹ ਕੁਛ ਹੋ ਹੋ ਮੈਤੋ ਸਾਵਰੇ ਔਰ ਪੇਕੇ ਕੰਤਕੀ ਕੀ ਹੂੰ ਯੈਨੇ ਮੈਤੋ ਇਸ ਲੋਕ ਮੇ ਕਿਆ ਪਰਲੋਕ ਮੇਂ ਕਿਆ ਉਸ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਹੀ ਹੂੰ ਮੇਰਾ ਖਾਵੰਦ ਅਗਮ ਔਰ ਅਥਾ ਹੈ ਬੇ ਅੰਤ ਹੈ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਫਰਮਾਤੇ ਹੈ ਸੋਹੀ ਸੋਹਾਗਨ ਹੈ ਜੋ ਬੇਪਰਵਾਹ ਕੋ ਪਿਆਰੀ ਲਗਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਭਗਤ ਵੁਹੀ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸ ਪਰ ਈਸ਼ਰ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ॥

ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਪਨੀ ਮਨਮਾਨੀ ਬਾਤੇਂ ਖੂਬ ਬਨਾਈ ਹੈ ਔਰ ਗੁਰੂ ਬਾਨੀ ਕੋ ਖੰਡਖੰਡ ਕਰਕੇ ਔਰ ਕਾ ਔਰ ਹੀ ਮਨ ਘੜਤ ਮੰਤ੍ਰ ਬਨਾਏ ਹੈਂ ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਗਿਯਾਨੀਓਂ ਸੇ ਵਿਲਖਣ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਸਾਬਤ ਕੀਆ ਹੈ ।

ਸੰਸਕਾਰ ਭਾਗ ਸਫਾ ੯੧ ਸੇ ੯੪ ਨੰਬਰ ੧੪

ਕੰਨਯਾ ਵਾਲੇ ਘਰ ਜਗ ਵੇਦੀ ਦਾ ਮੰਡਪ ਚੰਗਾ ਸੁੰਦਰ ਰਚਨਾ ਹੋਸਕੇ ਤਾਂ ਚਵੀਂ ਪਾਸੀ ਚਾਰ ਬਰਛੇ ਗਡਣੇ । ਕਦਲੀ ਬ੍ਰਿਛ ਅਤੇ ਪਤਿਯਾਂ ਫੁਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਉਂਨਾ । ਉਪਰ ਸੁੰਦਰ ਚੰਦੋਆ ਛਾਣਾਂ ॥

ਇਕ ਹਵਨ ਕੁੰਡ ਬਨਾਇਆ ਜਾਇ [ਸੰਖਨ ਕੀ ਧੁਨ ਘੰਟਨ ਕੀ ਕਰ ਕਰ ਫੂਲਣ ਕੀ ਬਰਖਾ ਬਰਖਾਵੈ]ਯੇਹ ਪੜਨਾ ਅਗਨੀ ਜਲਾਕੇ ਆਦ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਨਾਲ ਹਵਨ ਕਰਨਾਂ । ਘਿਤ ਵਿਚ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਪਾਕੇ ਵਰ ਅਤੇ ਕੰਨਯਾ ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਵੇਂ ਅਗਨੀ ਵਿਖੇ ਆਹੁਤੀਆਂ ਪਾਨ ਸੋ ਆਹੁਤੀਆਂ ਪਾਵਨ ਦੇ ਏਹ ਮੰਤ੍ਰ ਹਨ ॥

ਏਕੰਕਾਰਾਏਨਮਃ । ਓਅੰਕਾਰਾਏਨਮਃ ।

ਪੁਰਖਾਏਨਮਃ ਨਰਭੋਏਨਮਃ ਸਤਨਾਮਾਏਨਮਃ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਨਿਰਵੈਰਾਇਨਮਃ ਅਕਾਲਮੂਰਤਾਇਨਮਃ ਅਜੂਨੀਇਨਮਃ ਸੈਭੰਇਨਮਃ ਜਪਇਨਮਃ ਗੁਰਪਰਸਾਦਾਇਨਮਃ ਆਦਸਚਇਨਮਃ ਜੁਗਾਦਸਚਇਨਮਃ ਹੈਭੀਸਚਇਨਮਃ ਨਾਨਕਹੋਸੀਭੀਸਚਇਨਮਃ ਦੇਖੀਏ ਭਾਈਅਵਤਾਰਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਔਰ ਗਿਆਨੀਠਾਕਰਸਿੰਘ ਆਦਕੋਸੇ ਯੇਹ ਤੋ ਵਿਲਖਨ ਕੀਆ ਕਿ ਬੇਦੀ ਮੰਡਪ ਕਾ ਹੋਨਾ ਅਥਵਾ ਹੋਮ ਕਾ ਕਰਨਾ ਲਿਖਾ ਪਰੰਤੂ ਅਗਰ ਕੋਈ ਭਾਈ ਜੀ ਸੇ ਯੇਹ ਪਰਸ਼ਨ ਕਰੇ ਕਿ ਭਾਈ ਜੀ ਬੇਦੀਮੰਡਪ ਤੋ ਵੋਹ ਅਸਥਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਿਸਮੈਬ੍ਰਾਹਮਨ ਲੋਗ ਬਿਵਾਹ ਕੇ ਵਕਤ ਵੇਦਕੀ ਸ੍ਰੁਤੀਏਂ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਹੋਮ ਤੋ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਆਪ੨ੇ ਜੋ ਸੰਖਨ ਕੀ ਧੁਨ ਘੰਟਨ ਕੀ ਐਸਾ ਸਵੈਯਾ ਪੜਨਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਇਸ ਮੈ ਤੋ ਦੇਵਤੋਂ ਕਾ ਜਿਕਰ ਆਤਾ ਹੈ ਯੇਹ ਤੋ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਾ ਸਵੈਯਾ ਹੈ ਜਬ ਚੰਡੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਦੈਤੋਂ ਕਾ ਨਾਸ ਕੀਆ ਔਰ ਜਬ ਦੇਵਤੋਂ ਕੀ ਵਿਜੇ ਹੂਈ ਤਬ ਉਨੋਂ ਨੇ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਕੀਆ ਦੇਖੋ ਸਾਰਾ ਸਵੈਯਾ ਯੇਹ ਹੈ ॥

ਸੰਖਨ ਕੀ ਧੁੰਨ ਘੰਟਨ ਕੀ ਕਰ ਫੂਲਨਕੀ ਬਰਖਾਬਰਖਾਵੈ । ਆਰਤੀ ਕੋਟ ਕਰੈਸੁਰ ਸੁੰਦਰ ਪੇਖ ਪੁਰੰਦਰ ਕੇ ਬਲਜਾਵੈ । ਦਾਨਤ ਦਛਨਦੈਕੇਪ੍ਰਦਛਨਭਾਲਮੈਕੁੰਕਮਅਛਤਲਾਵੈ । ਹੋਤ ਕੁਲਾਹਲਦੇਵਪੁਰੀਮਿਲ ਦੇਵਨਕੇਕੁਲ ਮੰਗਲਗਾਵੈ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜਿਸ ਕਾ ਅਰਥਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਦੇਵਤਾ ਲੋਗ ਸੰਖ ਬਜਾਨੇ ਲਗੇ ਘੰਟੇ ਘੜਯਾਲ ਬਜਾਨੇ ਲਗੇ ਹਾਥੋਂ ਸੇ ਫੂਲੋਂ ਕੀ ਬਰਖਾ ਕੀ ਇਤਆਦਿ ॥

ਇਸ ਕੇ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਐਸੇ ਚੰਡ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਦੋਵਨ ਬਢਓ ਪ੍ਰਤਾਪ। ਇਤਯਾਦੀ ਭਾਈ ਜੀ ਯੇਹ ਤੋ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਹੈ ਆਪ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਇਸਕੋ ਬਿਵਾਹ ਮੇ ਸਾਮਲ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਕਿ ਲੋਗ ਅਪਨੀ ਪੁਸਤਕੋਂ ਕੋ ਨਹੀ ਵਿਚਾਰਤੇ ਹੈ। ਯੇਹ ਪ੍ਰਮਾਨ ਦੇਖ ਕਰ ਭਾਈ ਜੀ ਮੌਨ ਧਾਰਨ ਕਰੇਂਗੇ ਆਪਾ ਪੰਥੀਓ ਮੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਏਂਗੇ ਕਿਓਂਕਿ ਯੇਹ ਕੋਈ ਭੀ ਗੁਰਮਰਯਾਦਾ ਨਹੀ ਹੈ ਦੂਸਰਾ ਜੋ ਆਪਨੇ ਗੁਰੂ ਬਾਨੀ ਕੋ ਤੋੜ ਫੋੜ ਕਰ ਉਸਕੇ ਸਾਥ ਏ ਨਮਃ ਸ਼ਬਦ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਉਸਕੀ ਬਾਬਤ ਆਪਕੇ ਭੀ ਭਾਈ ਮਨੀਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਤਰਾਂ ਸੇ ਖਾਲਸੇ ਕਾ ਸ਼ਾਪ ਲਗੇਗਾ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮਨੀਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬੀੜ ਮੇ ਗੁਰੂਓਂ ਕੀ ਬਾਨੀ ਏਕ ਤਰਫ ਔਰ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਏਕ ਤਰਫ ਕਰਨੇ ਕਾ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀ ਥੀ ਉਸਕੇ ਬਦਲੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਉਸਕੋ ਸ਼ਾਪ ਦੀਆ ਕੇ ਤੁਮਨੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਦੇਹੀ ਜੋ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਉਸਕੋ ਤੋੜਾ ਹੈ ਇਸਲੀਏ ਤੁਮਾਰਾ ਭੀ ਬੰਦ ਬੰਦ ਤੋੜਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ ਐਸਾ ਹੀ ਹੁਆ ਮੁਸਲਮਾਨੋਂ ਕੇ ਹਾਥ ਸੇ ਲਾਹੌਰ ਮੇ ਉਸਕਾ ਬੰਦ ਬੰਦ ਨਵਾਬ ਕੇ ਹੁਕਮ ਸੇ ਤੋੜਾ ਗਿਯਾ॥

ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤੋ ਐਸਾ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਹੀ ਕੀ ਥੀ ਉਸਕਾ ਯੇਹ ਹਾਲ ਹੁਆ ਇਸ ਸਮੇ ਜੋ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਬਾਨੀ ਕੋ ਬੜਹਾਕਰ ਏਨਮਃ ਉਸਕੇ ਸਾਥ ਲਗਾਕਰ ਛਪਵਾਕਰ ਦੁਨੀਯਾ ਮੇ ਪਰਸਿਧ ਭੀ ਕਰ ਦੀਆ ਹੈ ਤੋ ਅਭੀ ਤਕ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਉਸਕੋ ਕੋਈ ਸ਼ਾਪ ਨਹੀ ਦੀਆ ਔਰ ਸਰਧਾਪੂਰਨ ਕੇ ਕਰਤਾ ਕੋ ਭੀ ਸ਼ਾਪ ਨਹੀ ਦੀਆ ਹੈ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜਿਸਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕੀ ਬਾਨੀ ਕੋ ਬਿਗਾੜ ਕਰ ਮੰਤ੍ਰ ਬਨਾਏ ਹੈਂ ॥

ਦੇਖੋ ਯੇਹ ਸਰਧਾ ਪੂਰਨ ਗਰੰਥ ਕੇ ਮਨ ਘੜਤ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਜੋ ਨੀਚੇ ਲਿਖੇ ਜਾਤੇ ਹੈ ਸਰਧਾਪੂਰਨ ਸਫਾ ੧੧ ੧੨ ਤਬ ਹੋਮ ਕਰੈ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਸਤ ਨਾਮ ਹੈ ਇਸਤੇ ਸੌ ਨਾਮ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਹੈ ॥

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫

ਯੇ ਹੋਮ ਲੜਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਨੇ ਕੇ ਤੇਰਵੇ ਦਿਨ ਕੇ ਬਾਦ ਕਰੇ ॥

ਓਅੰ ਅਚੁਤਾਏ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ ਓਅੰ ਪਰਬ੍ਰਹਮ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ ਓਅੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸ੍ਵਾਹ ॥ ਓਅੰ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹ ਓਅੰ ਮਧੁਸੂਦਨ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ ॥ ਓਅੰ ਦਾਮੋਦਰ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ ਓਅੰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ ॥ ਓਅੰ ਰਿਖੀ ਕੇਸ਼ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ ਓਅੰ ਗੋਵਰ ਧਨ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹ ॥ ਓਅੰ ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਰ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹ ਹਰੀ ਰੰਗਾ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ ॥ ਇਤ ਆਦੀ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ੴ ਲਖਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ ੴ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਲਜਾ ਨਿਵਾਰਣ ਨਮਃ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ॥

ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਕਿਸਰਧਾ ਪੂਰਣ ਕੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਤਨੀ ਹਮਾਕਤ ਕੀ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਕੀ ਬਾਨੀ ਕੋ ਕਿਸਤਰਹ ਉਲਟਾ ਅਪਨੀ ਮਨ ਮਾਨਾ ਬਾਤੋ ਕੇ ਲੀਏ ਲਗਾਇਆ ਹੈ॥

ਦੇਖੀਏ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫

ਯੇਹ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਸੇ ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਤੋੜ ਕਰ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਕੇ ਵਿਰੁਧ ਮੰਤ੍ਰ ਬਨਾਏ ਹੈਂ

ਅਚੁਤ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਪਰਮੇਸ਼ਰ ਅੰਤ੍ਰਯਾਮੀ।
ਮਧੂ ਸੂਦਨ ਦਾਮੋਦਰ ਸਵਾਮੀ ॥
ਰਿਸ਼ੀ ਕੇਸ਼ ਗੋਵਰਧਨ ਧਾਰੀ।
ਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਹਰ ਰੰਗਾ ॥

ਇਤਆਦਿ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਪਹਲੇ ਹਿਸੇ ਲਿਖਾ ਜਾ ਚੁਕਾਹੈ ਵਹਾਂ ਪਰ ਦੇਖ ਲੇਂ। ਸਿਰਫ ਅਚੁਤ ਅਬਨਾਸੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਮਧੁਸੂਦਨ ਦਾਮੋਰਰ ਸੁਆਮੀ ਰਿਸੀਕੇਸ ਗੋਵਰਧਨ ਧਾਰੀਮੁਰਲੀ ਮਨੋਹਰ ਹਰ ਰੰਗਾ। ਇਨ ਨਾਮੋ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਸੇ ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਉਨਕੇ ਆਦਮੈ ੴ ਔਰ ਅੰਤ ਮੈ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਸ੍ਵਾਹਾ ਲਿਖ ਕਰ ਮੰਤ੍ਰ ਬਨਾਲੀਆ ਹੈ ਕਿਉਂ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਆਪਕੋ ਕਿਆ ਅਧਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂਮਤ ਵਿਰੁਧ ਆਪ ਏਕ ਨਿਯਾ ਮਤ ਖੜਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਗੁਰੂ ਬਾਨੀ ਕੋ ਉਲਟਾ ਪੁਲਟਾ ਲਗਾ ਕਹ ਸਿਖ ਜਾਤੀ ਮੈ ਅਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਫੈਲਾ ਕਰ ਉਨਕੋ ਖੰਡ ਖੰਡ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਤਹੈ॥

ਧਰਮ ਨੇਮ ਦੇਊ ਛਪ ਖਲੋਤੇ ॥ ਕੂੜ ਫਿਰੇ ਪਰਧਾਨ ਵੇ ਲਾਲੋ ॥

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਸਰਧਾਪੂਰਨ ਕੇ ਸਫਾ ੩੯ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਚੌਉਥੇ ਕੇ ਦਿਨ ਅਸਥਿ ਚੁਨਕੇਰਾਮਕਲੀਸ਼ਬਦਕਾ ਪਾਠ ਕਰਾਵੇ ਫੂਲ ਅਸਤੀ ਗੰਗਾ ਜੀ ਮੈ ਪਾਵੈ ਤੇ ਅਧੇ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈ ਸੇਸ ਜੋ ਰਹਨ ਮਹੀਨ ਪੀਸਕਰ ਕੇ ਚੌਕੀ ਕੇ ਸਮੇ ਅਗੇ ਧੂੜਦਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਿਖਾਂ ਕੇ ਚਰਨਾ ਤਲੇ ਜੋ ਆਵਨਗੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਨੀ ਦਾ ਕਲਯਾਨ ਹੋਵੇਗਾ॥

ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਸਾਹਿਬ ਕੈਸਾ ਇਨਸਾਫ ਹੈ ਸਰਧਾ ਪੂਰਨ ਕਾ ਕਰਤਾ ਤੋ ਕਹਤਾ ਹੈ ਜੋ ਆਧੇ ਫੂਲ ਗੰਗਾਜੀ ਮੈ ਔਰ ਆਧੇ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈ ਬਾਕੀ ਪੀਸਕਰ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਮੈ ਚੌਕੀ ਵੇ ਵਕਤ ਧੂੜਨੇ। ਵਾਹ ਭਾਈ ਜੀ ਮੁਰਦੇ ਕੀ ਹਡੀਓ ਕੋ ਪਵਿਤ੍ਰ ਨਦੀ ਮੈ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ ਮੈ ਡਾਲਤੇ ਹੈਂ ਫਿਰ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੀ ਕਿਆ ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਫੂਲ ਹਰਦੁਆਰ ਪਾਵਨੇ ਆਪਕੇ ਗੁਰੂਨੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ। ਅਛਾ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤਾਲਾਬ ਮੈ ਡਾਲਤੇ ਜਾਉਗੇ ਤੋ ਤਾਲਾਬ ਹਡੀਓਂ ਸੇ ਹੀ ਭਰਜਾਵੇਗਾ। ਅਸਨਾਨ ਕਹਾਂ ਮੇ ਕਰੋਗੇ ਕਿਸੀ ਕੀ ਹਡੀਓਂ ਕੀਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨਾ ਯੇਹ ਕਿਆ ਅਛਾ ਕਾਮ ਹੈ॥

ਯੇਹ ਸਬ ਬਾਤੇਂ ਆਪਕੀ ਕਪੋਲਕਲਪਤ ਔਰ ਮਨਘੜਤ ਹੈ ਕਿਸੀ ਗੁਰੂ ਕਾ ਹੁਕਮ ਇਸ ਕੇ ਲੀਏ ਨਹੀ ਹੈ ਦੇਖੋ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਤੀਸਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਹਮ ਸਭਕੇ ਸੁਧਾਰ ਕੇ ਲੀਏ ਅਪਨੇ ਅੰਤ ਸਮੈ ਮੈ ਕੈਸੀ ਵਸੀਅਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸਦਕੇ ਨਾਮ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਮਝ ਕਰ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇ ਦਰਜ ਕੀ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਉਸਕੋ ਤੋ ਪੜਲੇਤੇ ॥

ਸਃ ੮੫੩ ੮੫੪ ਰਾਮ ਕਲੀ

ਸਤਗੁਰ ਭਾਨੇ ਬਹਪਰਵਾਰ ਸਦਾਇਆ ॥ ਮਤ ਮੈ ਪਿਛੇ ਕੋਈ ਰੋਵਸੀ ਸੋ ਮੈ ਮੂਲ ਨਾ ਭਾਇਆ।ਮਿਤ ਪੈਜੈ ਮਿਤ ਬਿਗਸੇਜਿਸਮਿਤ ਕੀਪੈਜਭਾਵਏ।ਤੁਸੀ ਵੀਚਾਰ ਦੇਖੋ ਪੁਤ ਭਾਈ ਹਰਸਤਗੁਰ ਪਹਨਾਵਏ ਸਤ ਗੁਰੂ ਪਰਤਖਹੋ ਦੈ ਬਹਰਾਜ ਆਪ ਟਿਕਾਇਆ ॥ ਸਭ ਸਿਖ ਬੰਧਪ ਪੁਤ ਭਾਈ ਰਾਮ ਦਾਸ ਪੈਰੀ ਪਾਇਆ

ਅਰਥ—ਸਤ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੌ ਅਪਨੇ ਅੰਤਕਾਲ ਕੇ ਸਮੇ ਸਭ ਪਰੀਵਾਰ ਕੋ ਬੁਲਾਇਆ ਔਰ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ਵਸੀਅਤ ਕੇ ਤੌਰ ਕਹਾ ਕਿ ਖਬਰਦਾਰ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪੀਛੇ ਕੋਈ ਮਤ ਰੋਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਜਕੋ ਯੇਹ ਬਾਤ ਅਛੀ ਨਹੀ ਲਗਤੀ ਰੋਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀ ਹੈ ਮੀਤ ਵੁਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮਿਤ੍ਰ ਕੋ ਬੁਧੀ ਦੇਵੇ ਜੋ ਬੁਧੀ ਬਿਗਾੜ ਕਰੇ ਜੋ ਅਪਨੇ ਮਿਤ੍ਰ ਕੀ ਪੈਜ ਰਖੇ। ਹਮਕੋਭਗਤੀ ਰੂਪ ਪੌਸ਼ਾਕ ਪਹਨਾਈ ਗਈ ਹੈ ਗੁਰੂ ਪਰਤਖ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਰਾਜ ਟਿਕਾਇਆ ਜਬ ਸਿਖ ਬੰਧਪ ਪੁਤ੍ਰ ਔਰ ਭਾਈ ਅਕਠੇ ਹੂਏ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਚਰਣੌ ਡਾਲਾ ਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਗਦੀ ਮਿਲੀ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅੰਤੇ ਸਤਗੁਰ ਬੋਲਿਆ ਮੈ ਪਿਛੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਿਅਹ ਨਿਰਬਾਨ ਜੀਉ । ਕੇਸੋਗੋਪਾਲ ਪੰਡਤ ਸਦੀਅਹੁ ਹਰਹਰ ਕਥਾਪੜਹਿਪੁਰਾਨ ਜੀਉ । ਹਰ ਕਥਾ ਪੜੀਐ ਹਰਨਾਮ ਸੁਨੀਐ ਬੇਬਾਣ ਹਰਿ ਰੰਗ ਭਾਵਏ । ਪਿੰਡ ਪਤਲ ਕਿਰਆ ਦੀਵਾ ਫੁਲਹਰ ਸਰ ਪਾਵਏ । ਹਰ ਭਾਇਆਸਤਗੁਰਬੋਲਿਆਹਰਿ ਮਿਲਆ ਪੁਰਖ ਸੁਜਾਨ ਜੀਉ । ਰਾਮਦਾਸ ਸੋਢੀ ਤਿਲਕ ਦੀਆ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਸਚ ਨੀਸ਼ਾਣ ਜੀਉ ॥

ਅਰਥ-ਅੰਤ ਸਮੇ ਮੈ ਸਤਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਆਗਿਯਾ ਕੀ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਛੋੜਨੇ ਕੇ ਪੀਛੇ ਹਰੀਕਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾਨਾ ਔਰ ਹਮਾਰੇ ਪਰੋਹਤ ਕੇਸ਼ੋਗੋਪਾਲ ਪੰਡਤ ਕੇ ਬੁਲਾ ਕਰ ਗਰੜ ਪੁਰਾਨ ਮੇ ਜੋਹਰੀ ਕੀ ਕਥਾ ਹੈ ਕਰਵਾਨੀ ਹਰੀ ਕੀ ਕਥਾ ਜੋ ਪੁਰਾਨ ਮੇ ਹੈ ਉਸਕੋ ਕਰਵਾਨਾ ਸੁਨਨਾ ਔਰ ਹਮਾਰਾ ਹਰੇ ਰੰਗ ਕਾ ਬਬਾਨ ਬਨਵਾਨਾ । ਵੋਹ ਹਮਕੋ ਅਛਾਲਗਤਾ ਹੈ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਹੁਈ ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਯਹ ਕਥਨ ਕੀਆ ਜਿਨਕੋ ਹਰੀ ਪੁਰਖ ਸੁਜਾਨ ਮਿਲਾ ਹੁਆ ਥਾ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਐਸਾ ਕਹਕਰ ਯੇਹ ਵਸੀਅਤ ਕਰਕੇ ਰਾਮਦਾਸ ਸੋਢੀ ਕੋ ਤਿਲਕ ਦੀਆ ਅਰਥਾਤ ਗਦੀ ਪਰ ਉਸਕੋ ਬੈਠਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਹੁਕਮ ਦਯਾ ਔਰ ਅਪਨੀ ਜਗਹ ਪਰ ਉਸਕੋ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦੀਆ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ [ਸਤਗੁਰ ਪੁਰਖ ਜੋ ਬੋਲਿਆ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਮਨਲੀਏ ਰਜਾਏ ਜੀ ਔਰ ਅੰਤ ਮੇ ਯੇਹ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਹ ਸੁੰਦਰ ਸੁਨੋ ਸੰਤਹੁ ਸਬ ਜਗਤ ਪੈਰੀ ਪਾਇਜੀਓ] ਕਿਤਾਬ ਬੜਨੇ ਕਿ ਡਰ ਸੇ ਸਾਰਾ ਨਹੀ ਲਿਖਾ ਜੋਕੁਛ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਸਭ ਸਿਖੋ ਨੇ ਮਨਜੂਰ ਕਰ ਲੀਆ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈ ਇਸ ਤਰਾ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਕੀਚਰਨੀ ਪੜਾ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਆਦਿ ਕਰਵਾਨ ਪਤਲ ਮੇਰੀ ਵਗੈਰਾ ਦੇਨੀ ਕਿਰਯਾ ਕਰਮ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ ਅਨਸਾਰ ਕਰਨਾ ਨੇਚੀ ਅਸਤੀ ਫੂਲ ਗੰਗਾ ਜੀ ਡਾਲ ਦੇਨਾ ।

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਪਕੇ ਚਰਣੋ ਮੈ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਸੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸੁਨੀਏ ਔਰ ਵਿਚਾਰੀਏ । ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਤਮਾਮ ਪਰੀਵਾਰ ਕੋ ਬੁਲਾਕਰ ਜਿਸਮੈ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਸੋਡੀ ਉਨਕੇ ਦਾਮਾਦ ਭੀ ਸਾਮਲਥੇ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ਵਸੀਅਤ ਕੇ ਤੌਰ ਪਰ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪੀਛੇ ਮੁਜਕੋ ਕੋਈ ਮਤਰੋਵੇ ਗੋਇਆ ਰੋਨਾ ਪੀਟਨਾ ਆਪਨੇ ਬੰਦ ਕੀਆ । ਫਿਰ ਕਹਾ ਦੇਖੋ ਮੇਰਾ ਸਬਜ਼ ਰੰਗ ਕਾ ਬੇਬਾਨ ਨਿਕਾਲਨਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕੇ ਬਾਦ ਕੇਸੋ ਗੋਪਾਲ ਪੰਡਤ ਕੋ ਬੁਲਾਕਰ ਪੁਰਾਨ ਕੀ ਕਥਾ ਕਰਾਨੀ ਮੇਰੇ ਫੂਲੋ ਕੋ ਗੰਗਾ ਜੀ ਮੇ ਡਾਲ ਦੇਨਾ ਇਤਆਦਿ ਲਿਖਾ ਹੈ ਔਰ ਸਭ ਨੇ ਉਨਕੀ ਇਸ ਵਸੀਅਤ ਕੋ ਮਾਨ ਲੀਆ ਔਰ ਐਸਾ ਹੀ ਕੀਆ ਗਿਆ ਫਿਰ ਨਾ ਮਾਲੂਮ ਆਪ ਲੋਗ ਕਿਉਂ ਗੁਰੂ ਮਤ ਵਿਰੁਧ ਹਡੀਆਂ ਪੀਸ ਪੀਸ ਕਰ ਪਰਕਰਮਾ ਮੇ ਡਾਲਤੇ ਔਰ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਤਾਲਾਬ ਮੈ ਡਾਲਨੇ ਕੀ ਵਿਧੀ ਮਨ ਘੜਤ ਬਤਾਤੇ ਹੈਂ ।

ਆਪਕੋ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਪਰ ਚਲਨਾ ਚਾਹਿਏ ਤਾਕੇ ਸਚੇ ਸਿਖ ਕਹਲਾਨੇ ਕਿ ਜੋਗ ਬਨੇ ਰਹੋ ।।

[ਨ] ਏਹ ਅਰਥ ਠੀਕ ਨਹੀ ਕੇਸੋਗੋਪਾਲ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸੇ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਔਰ ਕਥਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪੁਰਾਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮੈਹਮਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਗਿਆਨੀ ਸਿਖ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ॥

[੫]ਯੇਹਖਾਤ ਆਪ ਕੀ ਮਿਥਯਾ ਹੈ ਕਿਓਂਕੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਵਕਤ ਕੇਸ਼ੋ ਗੁਪਾਲ ਪੰਡਤ ਉਨਕੀ ਸਭਾ ਮੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਆਦਕੋ ਕੀ ਕਥਾ ਕਰਤਾ ਥਾ ਜਿਸਕਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਮੇਂ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅਭੀ ਤਕ ਉਸ ਪੰਡਤਕੀ ਔਲਾਦ ਗੋਇੰਦ ਵਾਲ ਮੇ ਮੋਜੂਦ ਹੇ ਦੇਖੋ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਸਫਾ ੧੯੦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਧੀ ਰਾਤ ਕੇ ਪਿਛੋਂ ਜਾਗਦੇ ਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਮਗਨ ਰਹਦੇ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਿਖਾਂ ਨੂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਵਰਤੇ ਦੇ ਪਿਛੋ ਦਲਯਾ ਯਾ ਦੁਧ ਚਾਵਲ ਥੋੜੇ ਜਹੇ ਛਕਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੈਹਰ ਕੇਸ਼ੋ ਗੋਪਾਲ ਪੰਡਤ ਤੋ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਆਦਕ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਸੁਨਦੇ ਤੇ ਸੰ ੧੬੧੩ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਈਸਵੀ ਵਾਰੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਗਏ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਕੁਰੂਖੇਤ੍ਰ ਦਾ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਣ ਕੀਤਾ ਅਬਤੋ ਆਪ ਮਾਨਗਏ ਹੋਗੇ ਕਿ ਕੇਸੋ ਗੋਪਾਲ ਪੰਡਤ ਕਾ ਹੀ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਕਥਾ ਕੇ ਲੀਏ ਗੁਰੂਜੀ ਨ ਵਸੀਅਤ ਕੀ ਥੀ ।

ਕਰਤਾ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੭੧ ਜਿਲਦ ਪਹਿਲੀ ਮੈ ਇਸਤਰਾਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਬਾਬਤ ਲਿਖਤਾ ਹੈ

ਸਬ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪੁਨਹ ਉਚਾਰਾ । ਰਾਮਦਾਸ ਮੈ ਰੂਪ ਸੁਧਾਰਾ । ਮਮ ਸਮ ਇਨਕੋ ਪੂਜਨ ਕਰਨਾ । ਹੋ ਅਭੇਦ ਇਨਸੋ ਇਕ ਬਰਨਾ । ਭਾਦੋ ਕੀ ਸ਼ੁਭ ਪੂਰਨਮਾਸੀ । ਚਹਤ ਸਮਾਵਨ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰ ਅਬਨਾਸੀ। ਸੰਗਤ ਸਹਤ ਸੁਨੰਦਨਹੇਰਾ। ਅਸ ਆਇਸ ਦੀਨਸ ਤਿਸ ਬੇਰਾ। ਤਿਆਰੀ ਕਰਹੁ ਬਿਮਾਨ ਬਨਾਵੋ। ਸਭ ਕਾਰਜ ਇਹ ਸ਼ੀਂਘਰ ਕਰਾਵੋ। ਸੁਨਤ ਮੋਹਰੀ ਕਹਯੋ ਬਚ ਐਸੇ। ਕਿਰਆ ਕਰਮ ਕੀ ਆਇਸ ਕੈਸੇ। ਕਰਹਿ ਕਿਨਹੀ ਆਪ ਜਿਮ ਕਹੈ। ਨਿਜਕੁਲ ਕੁਲ ਕੀ ਮਰਯਾਦ ਜੋ ਅਹੈ। ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਨੇ ਕਹਯੋ ਬਿਚਾਰ। ਮਨ ਨਹ ਕਛੁ ਕਰਮਨ ਅਧਕਾਰ। ਜਗ ਮਰਯਾਦ ਰਖੀਜੈ ਚਹੀਐ। ਪ੍ਰੇਤ ਨਾਮ ਮੁਖਤੇ ਨਹ ਕਹੀਐ। ਸੁਰਸਰ ਅਸਥ ਪਿੰਡ ਕੋ ਦੀਜੈ। ਤੁਮ ਬਡ ਹੋ ਮਰਯਾਦ ਰਖੀਜੈ। ਸਭ ਭ੍ਰਾਤਾ ਬੰਦੂ ਸਿਖ ਦਾਸ। ਪਾਛੇ ਕਰੋ ਨਾ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼॥ ਮੁਦਤ ਰਹੁ ਹਰ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੋ॥ ਕਥਾ ਸੋ ਕੀਰਤਨ ਸੁਨੋ ਸੁਨਾਵੋ ਇਮ ਕਹ ਸਭ ਗੁਰ ਘਰ ਲਿਪਵਾਇਆ॥ ਚੰਦਨ ਆਦਿ ਸੁਗੰਧ ਛਿਰਕਾਇਆ॥ ਬਰਨ ਬਰਨ ਫੂਲਨ ਕੀ ਮਾਲਾ॥ ਕੁਸ਼ ਆਸਨ ਪਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪੌੜੇ ਦਿਆਲਾ। ਪਰਮ ਧਾਮ ਬੈਕੁਠ ਮਝਾਰਾ। ਪਹੁਚਤ ਭਏ ਸਤ ਗੁਰੂ ਉਦਾਰਾ ॥ ਤਨ ਅਸ਼ਨਾਨ ਗੁਰਕੇ ਕਰਵਾਇ ॥ ਸ਼ੁਭ ਬਿਵਾਨ ਪਰ ਤਬ ਪੌਢਾਇ ॥ ਚਾਰੋਂ ਨੇ ਤਬ ਕੰਧ ਉਠਾਏ ਅਪਰ ਲੋਕ ਲਾਗੇ ਸਮਦਾਏ ॥ ਬਹੁ ਸੰਖਨ ਕੀ ਧੁਨੀ ਉਠਾਈ ਲਾਜਾ ਪੁਸ਼ਪਨ ਬਹੁ ਬਰਖਾਈ। ਪੋਤ੍ਰੇ ਸਰਬਗੁਰੂ ਕੇਆਏ ॥ ਕਰਮਹਿ ਲੀਨੇ ਚੰਵਰ ਝੁਲਾਏ ॥ ਸਬਦ ਰ-ਬਾਬੀ ਗਾਵਨ ਕਰਹੀ। ਬੇਦ ਧਵਨੀ ਬਰ ਬਿਪ੍ਰ ਉਚਰਹੀ॥ ਕੰਚਨ ਆਦ ਦਰਬ ਬਰ ਖਾਵੈ। ਸਹਤ ਸੁਗੰਧ ਫੂਲਬਹੁ ਲਿਆਵੇ। ਊਪਰ ਡਾਰਤ ਜਾਤ ਬਿਮਾਨਾ॥ ਪਹੁਚੇ ਤੀਰ ਬਿਪਾਸਾ ਬਾਨਾ। ਸੁੰਦਰ ਪਾਵਨ ਥਲਕੋਹੇਰਾ। ਜਵ ਤਿਲ ਚੰਦਨ ਆਨਘਨੇਰਾ। ਰਚ ਚੰਦਨ ਕੀ ਚਿਖਾ ਬਿਸਾਲਾ।ਗੁਰਤਨ ਧਰ ਤਿਸ ਪਰ ਤਤਕਾਲਾ। ਬਹੁ ਸੁਗੰਧ ਅਰਘ੍ਰਿਤਕੋਪਾਇਵ ਸਤ ਗੁਰ ਅਮਰ ਨਾਮ ਸਿਮਰਾਇਵ।ਅਗਨੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮੋਹਰੀ ਕਰਮੈ ਧਾਰਾ। ਸਿਰ ਦਿਸ ਤੇ ਪੁਨ ਸਭ ਦਿਸ਼ ਬਾਰਾ। ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਿਰਯਾ ਤਿਸ ਕਾਲਾ। ਉਠੇ ਮੋਹਰੀ ਕੇ ਸਭ ਨਾਲਾ। ਨੀਰ ਬਿਪਾਸਾ ਕੀਨ ਅਸਨਾਨਾ॥ ਪਿਤ ਕੇ ਕਰਯੋ ਤਿਲਾਂਜਲ ਦਾਨਾ॥

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਃ ੩੭੮

ਬ੍ਰਿਧ ਨੇ ਸਭ ਕੋ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ। ਕਹਯੋ ਗੁਰੂ ਕੋ ਕਿਓਂ ਨਾ ਚਿਤਾਰਾ। ਮੇਰੇ ਸ਼ੋਕ ਨਾ ਕਰੋਕਦਾਈ।ਸਿਮਰਹਹਰਹਰਅਨੰਦਅਘਾਈ ਉਲੰਘਨਜੋਗ ਨਾ ਬਾਕਤਿਨੰਕਾ। ਯਾਤੇ ਕਰੋ ਨਾ ਕਬ ਮਿਲਸ਼ੋਕਾ। ਸੁਨ ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਉਚਤ ਸੁਭ ਬੈਨਾ। ਰੋਕਯੋ ਜਲਕੋ ਨਿਜ ਨਿਜ ਨੈਨਾ। ਬੀਨ ਬੀਨਕ ਅਸਥਿਸਕੋਲੇ। ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਖੇ ਸਭ ਮੇਲੇ।ਸੁਰਸਰ ਕੋਤਤ ਛਿਨ ਪਹੁਚਾਏ॥ ਸਾਵਨ ਮਲਤਿਨ ਸੰਗ ਸਿਧਾਏ ਜਗਤਮੁਰਜਾਦਹੇਰ ਕ੍ਰਿਤਸਾਰੀ। ਜਥਾ ਜੋਗ ਕੀਨਸਹਿਤਕਾਰੀ। ਤ੍ਰਯੋਦਸਦਿਵਸ ਬਿਤੀਤੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜਬੈ। ਭੋਜਨ ਕਰਯੋ ਅਨਕ ਬਿਧ ਤਬੈ॥

ਇਸ ਸਭ ਕਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤੂ ਕੇ ਸਮੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਸੀਗਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੋਂ ਕੋ ਬੁਲਾਕਰ ਕਹਾ ਕਿ ਅਬ ਹਮਨੇ ਅਪਨੀ ਜਗਾ ਪਰ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਗੁਰੂ ਬਨਾਦੀਆ ਹੈ ਯੇਹ ਹਮਾਰਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੈ ਅਬ ਜਲਦੀ ਬਿਵਾਨ ਕੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰੋ ਉਨਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਮੋਹਰੀ ਨੇ ਪੂਛਾ ਕਿ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੋ ਕੁਲ ਮਰਯਾਦਾ ਕਿਰਯਾ ਕਰਮਕਰੇਂ ਯਾਨਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹਮਤੋ ਗਿਆਨੀ ਹੈਂ ਹਮਕੋ ਕਿਸੀ ਕਰਮ ਕੀ ਜਰੂਰਤ ਤੋ ਨਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਗਤ ਕੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕੋ ਤੋੜਨਾ ਨਾ ਚਾਹੀਏ ਜੈਸੇ ਬੜੇ ਕਰਤੇ ਹੈ ਵੈਸੇ ਛੋਟੇ ਇਸ ਲੀਏ ਹਮਾਰਾ ਸਭ ਕਿਰਆ ਕਰਮ ਕਰਵਾਨਾ। ਉਸਕੇ ਬਾਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਘਰ ਕੇ ਅਸਥਾਨ ਕੋ ਲਿਪਵਾਇਆ ਔਰ ਬਹੁਤ ਸਾ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦਨ ਛਿੜਕਵਾਇ ਆ ਚਾਰਪਾਈ ਛੋੜਕਰ ਕੁਸ਼ਾ ਕੇ ਆਸਨ ਪਰ ਲੇਟ ਗਏ। ਹਰੀ ਕੇ ਧਿਆਨ ਮੈ ਪ੍ਰਾਨ ਤਿਆਗ ਦੀਏ। ਉਨਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਔਰ ਬਾਬੇ ਬੁਢੇ ਆਦਕੋਂ ਨੇ ਉਨਕੋ ਬਿਵਾਨ ਪਰ ਧਰਕਰ ਕੰਧੇ ਪਰ ਉਠਾ ਇਆ ਸਾਥ ਸਾਥ ਸਿੰਘ ਬਜਤੇ ਥੇ ਫੂਲੋਂ ਕੀ ਬਰਖਾ ਹੋਤੀ ਜਾਤੀ ਥੀ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਲੋਗ ਵੇਦਕਾ ਪਾਠ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜਤੇ ਜਾਤੇ ਥੇ ਬਿਆਸਾ ਨਦੀ ਕੇ ਕਨਾਰੇ ਚੰਦਨ ਕੀ ਚਿਖਾ ਬਨਾਕਰ ਉਨਕੋ ਦਾਹ ਕੀਆ ਗਿਆ ਘ੍ਰਿਤ ਜੌਂ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਡਾਲਾ ਗਿਯਾ ਉਨਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਿਰਆ ਕੀ ਗਈ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਉਨਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਵਗੈਰਾ ਨੇ ਦੀ॥ ਉਨਕੀ ਅਸਥਿ ਗੰਗਾ ਜੀ ਮੈ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸਾਵਨਮਲ ਸਾਥ ਗੰਗਾ ਜੀ ਗਿਆ। ਤੇਰਵੇ ਦਿਨ ਬੀਤਨੇ ਕੇ ਬਾਦ ਏਕ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਯਗ ਕੀਆ ਗਿਆ ਤਮਾਮ ਮਰਯਾਦਾ ਜਗਤ ਕੀ ਯਾਨੇ ਕਿਰਯਾ ਕਰਮ ਆਦਕ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਸਾਧੂਓਂ ਕੋ ਭੋਜਨ ਦੀਆ ਗਿਯਾ ਇਤਆਦਿ॥

ਅਬ ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕਰਤਾ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਯੇਹ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਲਿਖਤਾ ਹੈ ਸਭ ਹਿੰਦੂ ਮਰਯਾਦਾ ਕੀ ਗਈ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਮੈ ਭੀ ਐਸਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਔਰਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਸਦ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਜੀ ਕੀ ਕਹੀ ਹੂਈ ਹੈ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਖੁਦ ਦਰਜ ਕੀ ਹੈ ਫਿਰ ਇਨ ਸਭ ਬਾਤੋਂ ਪਰ ਪਾਨੀ ਦੇਕਰ ਸਿਰਫ ਆਪ ਕੀ ਮਨ ਘੜਤ ਬਾਤੋਂ ਕੋ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਮਾਨਾ ਜਾਵੇ ਇਸ ਲੀਏ ਆਪਕੋ ਉਚਤ ਹੈ ਆਪ ਅਪਨੀ ਕਪੋਲ ਕਲਪਤ ਲੀਲਾ ਕੋ ਪਰੀਤਿਆਗ ਕਰਕੇ ਸਤਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਗੁਰੂ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਨੀ ਸਭ ਬਿਵਾਹ ਮ੍ਰਿਤੂ ਆਦਕ ਬਿਵਹਾਰ ਕੀਆ ਕਰੋ ਨਹੀ ਤੋ ਬਿਨਾਸ ਹੋਨੇ ਮੈ ਸੰਸਾਨਹੀ ਹੈ॥

ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂਮਤ ਹੁਲਾਸ ਮੈ ਅਪਨੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਛਾਂਟਤੇ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸੋਗੋਪਾਲ ਪੰਡਤ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਆਪਨੇ ਅਪਨੇ ਪੁਸਤਕ ਕੇ ਗੁਰੂਮਤ ਹੁਲਾਸ ਸਫੇ ੭੭ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ ਫੂਲਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀ ਕਿਧਰੇ ਪਾਂਵਨੇ ਦੀ ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਕਦੇ ਪਾਉਨੇ ਭੀ ਹੋਨ ਤਾਂ ਪਤਾਲ ਪੁਰੀ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਜੀ ਵਿਖੇ ਪਾਦੇਨੇ ਅਤੇ ਮਸਤਕ ਦੀ ਠੀਕਰੀ ਪੀ ਕੇ ਰਤੀਪਰਮਾਨ ਚੰਦਨਬੂਰ ਮਿਲਾਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਸਟ ਦੇਨੀ। ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇ ਚੌਕੀ ਦੇ ਵਕਤ ਬਾਬੇ ਦੀ ਬੇਰੋ ਅਗੇ। ਅਠਸਠ ਤੀਰਥ ਪਰ ਪਹਲੀ ਜਪਜੀ ਦੀ ਪੌੜੀ ਪੜਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨੀ॥

[੫] ਵਾਹ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ! ਆਪਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੈ ਹੀ ਪਾਤਾਲਪੁਰੀ ਰਚਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਆਪਕੇ ਮਤ ਮੈ ਅਕਾਸ਼ਪੁਰੀ ਕੌਨ ਸੀ ਹੈ। ਆਪਤੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਹੀ ਡਾਲਨੇ ਕੀ ਜਰੂਰਤਨਹੀ ਫਿਰ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਮੈ ਕਿਆ ਜਰੂਰਤ ਮਾਲੂਮ ਹੂਈ॥

ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਜੁਗਰਾਫੀਆ ਪੰਜਾਬ ਪੜਕੇਨਕਸੇ ਪੰਜਾਬ ਮੈ ਸੇ ਯੇਹ ਬਤਾਈਏ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਕਾ ਨਾਮ ਹੀ ਪਾਤਾਲਪੁਰੀ ਹੈ ਯਾ ਸਾਰੇ ਜਿਲੇ ਹੁਸ਼ਯਾਰਪੁਰ ਕੋ ਪਾਤਾਲ ਦੇਸ਼ ਜਾਵੇ। ਕਿਓ ਜਬ ਹੁਸ਼ਯਾਰਪੁਰ ਕਾ ਜਿਲਾ ਪਾਤਾਲਦੇਸ ਕਹਾਏ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਥਾ ਤਬ ਆਪਕੀ ਆਨੰਦਪੁਰੀ ਪਾਤਾਲਪੁਰੀ ਕਹਲਾਸਕਤੀ ਹੈ। ਯਾ ਉਸਕੇਅੰਦਰ ਕੋਈ ਤਾਲਾਸ ਨਹੀ ਪਾਤਾਲਪੁਰੀਕਹਲਾਸਕਤੀ ਹੈ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਕੇ ਵਰੁਧ ਫੂਲੋਂ ਕੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਭੀ ਡਾਲਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਦੇਖੋ ਸਫਾ ੧੨੪ ੧੨੫ ਸੰਸਕਾਰ ਭਾਗ ਬਾਕੀ ਫੂਲ ਜੋ ਗੰਗਾ ਜੀ ਭੇਜੇ । ਅਤੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਵਿਖੇ ਪਰਵਾਹਕਰੇ,ਜਿਥੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾ ਦੀ ਧੁਨੀ ਪਹੁਚਦੀ ਰਹੇ।ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹਜੂਰ ਆਗਿਯਾ ਲੈਕੇ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰਕ ਫੂਲ ਗੰਗਾ ਜੀ ਵਿਚ ਪਰਵਾਹ ਕਰਦੇਵੇ ॥

ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ ਮੈ ਫੂਲ ਡਾਲਨੇ ਕੀ ਆਗਿਯਾ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਸਰਧਾਪੂਰਨ ਕਾ ਗੁਮਨਾਮ ਕਰਤਾ ਭੀ ਐਸਾ ਹੀ ਲਿਖਤਾ ਹੈ । ਸਿਰਫ ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਤਾਲਪੁਰੀ ਮੈ ਦੋਨੋ ਕੇ ਵਰੁਧ ਹੁਕਮ ਦੇਤੇ ਹੈ ਅਬ ਬਿਚਾਰੇ ਸਿਖ ਕਿਆ ਕਰੇਂ ਕਿਧਰ ਜਾਵੇਂ ਅਜੀ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਧਰਮਸ਼ਾਸਤਰ ਬਨਾਤੇ ਵਕਤ ਤੇ ਏਕਤਾ ਕਰਨੀ ਥੀ ਆਪਸਮੇ ਮਿਲਕਰ ਸਮਤੀ ਸੇ ਪੁਸਤਕ ਰਚਨਾ ਥਾ ਕਿ ਯਹਾਂ ਭੀ ਸਿਖਾਂਸ਼ਾਹੀ ਕਾ ਪਰਮਾਨ ਹੈ । ਬਸ ਇਸੀ ਕਾ ਨਾਮ ਮਨਮਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਮਨਮੈ ਜਿਸਕੇ ਜੈਸਾ ਆਇਆ ਲਿਖ ਦੀਆ ਮਤਲਬ ਤੋ ਵੇਦਵਰੁਧ ਚਲਨੇ ਔਰ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੇ ਬਰਖਲਾਫ ਏਕਤੂਮਾਰ ਬਾਂਧਨੇ ਕਾ ਹੈ ਔਰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਪਰਸਪਰ ਵਰੁਧ ਇਨਕੀ ਪੁਸਤਕੋ ਮੈ ਹੈ ਜਿਨਕੋ ਛੋੜਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤਾਤੇ ਪੁਸਤਕ ਅਧਕ ਨਾ ਬਨ ਜਾਵੇ ਨਹੀ ਇਨਕੀ ਪੰਗਤੀ ਪੰਗਤੀ ਖੰਡਨ ਕਰਨੇ ਯੋਗ ਹੈ ਔਰ ਤਮਾਮ ਕੇ ਤਮਾਮ ਖਿਆਲਾਤ ਹੀ ਮਨ ਘੜਤ ਹੈ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ੴ

ਅਬ ਯਹਾਂ ਸੇ ਬਿਵਾਹ ਜੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੇ ਹੂਏ ਬਹੁਤ ਸੰਖੇਪ ਮੇ ਲਿਖੇ ਜਾਤੇ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸੇ ਲੇਕਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਪਰਯੰਤ ਤੋ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੇ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਾਏ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ ਸੇ ਸਭਕਾਰਜ ਹੋਤੇ ਰਹੇ ਇਸ ਲੀਏ ਉਨਕੇ ਲਿਖਨੇ ਕੀ ਅਵਸ਼ਯਕਤਾ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਓਂਕੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬੀੜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀਨੇ ਬਾਂਧੀ ਹੈ ॥ ਕੇਵਲ ਮਾਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਵ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀਵ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿਕ ਗੁਰੂਓਂ ਕੇ ਲਿਖੇ ਜਾਵੇਗੇਔਰ ਏਕ ਬਿਵਾਹ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਸਾਹਿਬਜਾਦੀ ਕਾ ਜੌਝੁਪਾਲ ਮੇ ਬੜੇ ਕਠਨ ਸਮੇ ਮੈ ਜਬ ਯੁਧ ਤੁਰਕੋ ਸੇ ਥਾ ਲਿਖ ਦਿਯਾ ਜਾਵੇਗਾਸਜਨ ਪੁਰਸ਼ ਥੋੜੇ ਸੇ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਾਲ ਲੇਂਗੇ ਕੇ ਆਇਆ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਕੋਨ ਹੈ ਇਨ ਆਜ ਕਲ ਕੇ ਸਵਾਰਥੀ ਲੋਗੋ ਕੀ ਬਨਾਈ ਹੁਈ ਯਾਂਕੇ ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਖੁਦ ਚਲਤੇ ਰਹੇ ਜਿਸਕੋ ਉਨੋਨੇ ਖੁਦ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਆ ਵੋਹ ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾ ਹੈ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹ

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਥੇ ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬੀੜ ਬਾਂਧੀ ਆਪਨੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤਿ ਕੇਅਨੁਸਾਰਬਿਵਾਹ ਕੋ ਵੈਦਕ ਰੀਤਿ ਸੇ ਹੀ ਕੀਆ ਅਪਨ ਪੁਤ੍ਰ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਮੁਕਾਮ ਡਲਾ ਪਰਗਨਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਮੈ ਲਾਲਾਨਾਰਾ ਇਨ ਦਾਸ ਸੂਰੀ ਖਤ੍ਰੀ ਕੇ ਘਰ ਮੇ ਕੀਯਾ ਨਾਰਾਇਨਦਾਸਜੀ ਕੀ ਬੇਟੀ ਕਾ ਨਾਮ ਦਾਮੋਦ੍ਰੀ ਥਾ ਅਸਲ ਮੇ ਏਕ ਸਗਾਈ ਪਹਲੇ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਦੀਵਾਨ ਨੇ ਦਿਲੀ ਮੇ ਅਪਨੀ ਬੇਟੀ ਕੀ ਭੇਜੀ ਥੀ ਮਗਰ ਉਸਨੇ ਕੁਛ ਹੰਕਾਰ ਕੀਆ ਥਾ ਇਸਲੀਏਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਸਕੀ ਲੜਕੀ ਕੀ ਸਗਾਈ ਲੇਨੀ ਮਨਜੂਰ ਨਹੀ ਕੀ ਜਿਸ ਸੇ ਗੁਰੂ ਘਰਕੇ ਸਾਥ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੇ ਲੀਏ ਉਸਕਾ ਵੈਰ ਬਨ ਗਿਯਾ ॥

ਮਗਰ ਸ਼ੋਕ ਕੀ ਬਾਤਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਬਨਾਏ ਗੁਰੂਮਤ ਹੁਲਾਸ ਪੁਸਤਕ ਮੈ ਯੇਹ ਸਭ ਦੂਸ਼ਨ ਬਿਚਾਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਪੰਡਤ ਰਾਧਾਕਿਰਸ਼ਨ ਪਰ ਲਗਾਏ ਹੈ ਔਰ ਲਿਖ ਦੀਆ ਹੈਂ ਕਿ ਲਾਲਚ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆਕਰ ਦੀਵਾਨਚੰਦੂਲਾਲ ਕੇ ਸਾਥ ਗੁਰੂਅਰਜਨਦੇਵਜੀ ਕਾਵਿਰੋਧ ਕਰਾ ਦੀਆ ਲੇਕਨ ਯੇਹ ਬਾਤ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠ ਔਰ ਅਸਤ ਸੇ ਪੂਰਤ ਹੈ ਨਹੀ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਕਿ ਆਜਕਲ ਕੇ ਲੋਗ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ਹੈਂ ਗਿਆਨੀਓਂ ਕੇ ਲਖਨ ਤੋ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਆਦ ਗਰੰਥ ਕੇ ਅੰਤ ਮੈ ਯੇਹ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ॥

ਸ਼ਲੋਕਮਹਲਾ ੯ ਉਸਤਤਨਿੰਦਯਾਨਾਹਿਜਹਿ ਕੰਚਨ ਲੋਹੇ ਸਮਾਨ। ਕਹੁਨਾਨਕ ਸੁਨਰੇਮਨਾ ਮੁਕਤ ਤਾਹਿ ਹੈ ਜਾਨ ॥ ਇਤਆਦਿ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮਗਰ ਹਮਾਰੇ ਪਿਆਰੇ ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੀ ਖੂਬ ਦਿਲ ਖੋਲ ਕਰ ਨਿੰਦਯਾ ਕੀ ਹੈ। ਆਪਕਾ ਸਾਰਾ ਲੇਖ ਮੈ ਕਿਸੀ ਵਕਤ ਟ੍ਰੈਕਟ ਕੀ ਸ਼ਕਲ ਮੈ ਪੁਸ਼ਤਕ ਬਨਾਕੇ ਖੰਡਨ ਕਰਕੇ ਸਭ ਸਜਨੋ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੂੰਗਾ ਇਸ ਜਗਾ ਥੋੜਾ ਸਾ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਲਿਖਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤਾਕੇ ਸਜਨ ਗਣ ਉਕਤ ਗਿਆਨੀ ਕੇ ਭਾਵ ਕੋ ਸਮਝਲੇਂ ॥

ਗੁਰੂਮਤ ਹੁਲਾਸ ਸਫਾ ੪੯

ਕਿ ਜਹਾਂਗੀਰ ਪਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦੂ ਜੋ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਰਹਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀਉਸਦੇ ਘਰ ਜਦ ਕੰਨਯਾ ਵਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਚਾਹਿਯਾ ਕਿ ਹੁਣ ਕੰਨਯਾ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਕਿਧਰੇ ਕਰ ਦੇਈਏ ॥ਤਾਂ ਲਾਹੌਰੋਂ ਆਪਨੇ ਕੁਲ ਪ੍ਰੋਹਤ ਨੂ ਸਦਕੇ ਕਹਾ ਕਿ ਤੂ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਵਰ ਘਰ ਦੇਖਕੇ ਕਿਧਰੇ ਕਾਕੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਆਓ ਪੰਡਤਜੀ ਤਾਂ ਅਤਯੰਤ ਪ੍ਰਸਨ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਜਜਮਾਨਾ ਦਿਆਂ ਘਰਾ ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਚੌਕੇ ਉਡਾਲੈਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਏਹ ਸਾਮੀ ਅਛੀ ਕਰਾਰੀ ਹੈ ॥

ਅਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਆਇਆ ਜਬ ਰਿਸ਼ਤਾਢੂੰਡਤਾ ਹੂਆ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਪਹੁਚ ਕਰ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੂਆ। ਗੁਰੂਮਤ ਹੁਲਾਸ ਸਫਾ ੪੯

ਸਤਗੁਰਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ ਪਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਵਿਖੇ ਜਾ ਬਿਠਾਇਆ ਜੈਸਾ ਪਰਸ਼ਾਦ ਸਭ ਸੰਗਤ ਨੇ ਛਕਯਾ ਵੈਸਾ ਮਿਸ਼ਰ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਪਾਲਿਆ ਪਰੰਤੂ ਮਨ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸੋਚ ਕੀਤੀ ਮੇਰੀਖਾਤਰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੁਛ ਨਹੀ ਕੀਤੀ ਆਗੇ ਉਸਕੋ ਲਾਲਚੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਦਿਲੀ ਮੈ ਜਾਕਰ ਚੰਲਦੂਲ ਕੋ ਸਭ ਕਥਾ ਸਨਾਈ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰਮਤ ਹੁਲਾਸ ਸਫਾ ੫੦

ਓੜਕ ਚੰਦੂ ਨੇ ਪਰਵਾਰ ਆਦਿਕ ਸਮ੍ਬੰਧੀਆ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਸਗਨ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇਕੇ ਇਸੀ ਮਿਸਰ ਨੂ ਜਿਸਦਾ ਨਾਂਮ ਰਾਧਾਕਿਸ਼ਨ ਸੀ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਪੰਡਤ ਜੀ ਸਨੇ ੨ ਪਹੁਚ ਗਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਆ ਕੀਤ ਅਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਉਸਕੀ ਬਾਤ ਚੀਤ ਹੂਈ ॥

ਗੁਰੂਮਤ ਹੁਲਾਸ ਸਫਾ ੫੦

ਉਪਰੰਤ ਲਾਂਗਰੀਆਂ ਆਨਕੇ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਪਰਸਾਦ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਲੰਗਰ ਵਿਖੇਜਾਕਰ ਪਰਸ਼ਾਦ ਛਕਯਾ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਰ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਛਕਾ ਦਿਤਾ ਪਰੰਤੂ ਮਿਸਰ ਜੀ ਤਾਂ ਦੁਧ ਭਿਛਯਾ ਵਾਸਤੇ ਇਧਰ ਓਧਰ ਦੇਖਨ ਅਤੇ ਮਠਆਈ ਦਾ ਥਾਲ ਜੈਸੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰਸਮ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੈਸਾ ਪਰਸਾਦ ਲੰਗਰ ਮੇ ਤਿਆਰ ਥਾ ਗਰੀਬ ਅਮੀਰ ਨੂ ਇਕ ਰਸ ਵਰਤਿਆ ॥

ਅਗੇ ਉਸ ਪੰਡਤ ਕੋ ਫਿਰ ਲਾਲਚੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀ ਹੈ ਔਰ ਝੂਠਾ ਇਲਜਾਮ ਉਸਪਰ ਲਗਾਕਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੇ ਸਾਥ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਜਾਤਿ ਕਾ ਵਿਰੋਧ ਸਾਬਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਪ ਹੈ ॥

ਗੁਰੂਮਤ ਹੁਲਾਸ ਸਫਾ ੫੦-੫੧

ਓੜਕ ਸੰਧਯਾਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸਲਾ ਹੋਈਕਿ ਕੁੜਮਾਈ ਦੀ ਰਸਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਵੇ । ਅਤੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਯਾ ਜਾਵੇ ਤਾ ਪੰਡਤ ਨੂ ਬੁਲਾ ਭੇਜਿਆ ਜਦ ਪੰਡਤ ਜੀ ਆਏ ਅਤੇ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂ ਵਖਰਿਆਂ ਹੋਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਂਰਾਜ ਇਹ ਸਾਕ ਮੈ ਬੜੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਸਾ ਤਾਂ ਮੁੜਕੇ ਜਾਕੇ ਸਾਰਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਹਾਲ ਕਿਹਾ ਜਿਸਨੂ ਸੁਣਕੇ ਚੰਦੂਮਲ ਦਿਆਂ ਭਰਾਂਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਾਦਾ ਜੀ ਆਪ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀ ਇਟ ਮੋਹੀ ਨੂ ਲਾ ਆਏ ਹੋਂ ਹੁਣ ਇਹ ਬਾਤ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਵਡਾਈ ਅਤੇ ਅਸਾਨ ਜਾਨਨੇ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂ ਮਨ ਘੜਤ ਸੁਨਾਈ ਮਗਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਘਰ ਸਤ ਵਕਤਾ ਅਤੇ ਪਖੰਡ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਏਹ ਗਲ ਸੁਣਕੇ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜੂਰ ਅਰਜ ਕੀਤੀ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸਦਾ ਪਾਜ ਅਤੇ ਏਸ ਦਲਾਲੀ ਥੋ ਸਾਨੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂ ਬਚਾਵਨ ਵਾਸਤੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਡਤਜੀਜਾਓ ਚੰਦੂ ਨੂ ਕਹੋ ਕਿ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀ ਇਟ ਅਟਾਰੀ ਨੂੰ ਲਾਵੇ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਮੰਗੇ ਬਿਆਹੇ ਜਾਵਨ ਗੇ ਅਤੇ ਏਹ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ॥

ਈਂਟ ਚੁਬਾਰੇ ਕੀਹੁਤੀ ਦਿਓਅਟਾਰੀ ਲਾਏ।
ਹਰਗੋਬਿੰਦਜੀਵਤ ਰਹੇ ਕਹੀਂਤੋਮਾਂਗਿਆਜਾਏ

ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਇਆ ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਹੀ ਮਾਨਾ ਤਬ ਦਿਲੀ ਮੈ ਜਾਕਰ ਬਾਤਸ਼ਾਹ ਤਕ ਦੁਸ਼ਮਨੀ ਕਰਾਦੀ ਜਿਸਸੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੇਠ ਸੁਦੀ ਚੋਥ ਕੋ ਸ਼ਹੀਦ ਹੂਏ ॥

ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ਕਿਤਨਾ ਅਨਰਥ ਦੁਨੀਆਂ ਮੈ ਪਰਚਾਰ ਕੀਆ ਹੈ ਯੇਹ ਬਾਤ ਨਾਤੋ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਿਖ ਸਿੰਘੋਂ ਕਾ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਛੇਵੀ ਗੁਰਬਲਾਸ ਮੈ ਹੈ ਨਾ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਕੋਈ ਭੀ ਬੜੀ ਉਮਰ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ਸਵਾਰਥ ਸਿਧੀ ਕਰਦੀਆ ਤਾਕੇ ਵੋਹ ਟ

ਬਨੇ ਹੋਇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਤਿ ਕੀ ॥
ਕਾਜ ਸੁਭ ਹੋਇ ਜੋਹ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬ੍ਰਾਹਮਣੋ ਕੋ ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ਬੰਦ ਕੀਏ ਜਾਵੇਂ ਔਰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕ ਲੀਏ ਖਾਲਸੇ ਸੇ ਇਨਕੋ ਅਲਗ ਕਰਦੀਆ ਜਾਵੇ ਉਸ ਟਕੇ ਪੈਸੇ ਸੇ ਅਪਨੀ ਪਾਕਟ ਗਰਮ ਕੀਆ ਚਾਹਤੇ ਹੇ ਅਸਤੂ ॥ ਭਲਾ ਬਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਕਾ ਕਿਆ ਸਨਬੰਦ

ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਓੜਕ ਸਚ ਰਹੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਾ ਬਚਨ ਸਚਾ ਔਰ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ

ਸਤਯ ਮੇਵ ਜੈ ਤੇ ਨਾਨਰਤੰ ॥

ਸਤ ਕੀ ਜੈ ਹੈ ਝੂਠ ਕੀ ਨਹੀ ਅੰਤ ਕੋ ਸਤ ਹੀ ਰਹੇਗਾ ਝੂਠ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੋਗਾ ਅਬ ਆਪ ਦੇਖੋ ਉਕਤ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ਜੋ ਅੰਧਕਾਰ ਮਏ ਕਥਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕੇ ਬਰਖਲਾਫ ਲਿਖੀ ਹੈ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾ ਸੂਰਜ ਉਸਕੋ ਭਿਨ ਭਿਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਸਤਰੂਪੀ ਸੂਰਜ ਉਦੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਃ ੬ ਜਿਲਦ ਦੂਜੀ ।

ਇਸ ਕੇ ਪੈਹਲੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਦਿਲੀ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂ ਗੀਰ ਕੇ ਹਾਂ ਏਕ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦੂਲਾਲ ਨਾਮ ਥਾ ਉਸਕੇ ਘਰਮੇ ਕਨਯਾ ਪੈਦਾ ਹੂਈ ਜਿਸਕਾ ਨਾਮ ਉਸਨੇ ਸਦਾਕੌਰ ਰਖਾ ਜਬ ਸਾਤ ਬਰਸ ਕੀ ਹੂਈ ਤਬ ਉਸਕੀ ਸਗਾਈ ਕੇ ਲੀਏ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੋ ਘਰ ਮੇ ਬੁਲਾਇਆ ।

ਕਬਿਤ

ਸਾਤਵੇਂ ਬਰਖ ਬਿਖੇ ਸੁਤਾ ਜਬ ਹੇਰੀ ਨਿਜ
ਬੰਦ ਕਹੁੰ ਐਸੋ ਮਨ ਆਨਿਓ ॥
ਸਮਝਾਇਓ ਮਿਲ ਟੰ
ਮਸਦਨ ਮਹਾਨਿਓ

ਦੀ ਰਸਮ ਸੇ ਜਾਵੇ । ਅਤੇ ਅਰਦੀਆਓ
ਭੇਜਿਆ ਜਦ ਪੰਡਤ ਜੀ ਨ
ਬੁਢਾ ਜੀ ਨੂ ਵਖਰਿਆਂ ਹੋਕੇ
ਮੈ ਬੜੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਨ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਊਚੀ ਕੁਲ ਹੋਇ ਲੇਹੁ ਬ੍ਰਿੰਦਪੁਰ ਜੋਇ ਤੁਮ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਬਰਖੋਜੋ ਸਭ ਬਾਨਿਓ ॥ ਤੀਨੋ ਹੈ ਇਕਤ੍ਰ ਤੋ ਬਚਿਤ੍ਰ ਬਾਤ ਜਾਨੋ ਮਨ ਆਲਸ ਨਾ ਕੀਜੈ ਫਿਰ ਬੇਕੋ ਹਿਤ ਠਾਨਿਓ

ਅਰਥ—ਜਬ ਸਾਤਵੇਂ ਬਰਸ ਕੀ ਕਨਯਾ ਹੂਈ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੋ ਬੁਲਾਕਰ ਚੰਦ੍ਰਲਾਲ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਕੇ ਲੀਏ ਬਰ ਘਰ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੋ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਸਮਾਨ ਧਨੀ ਹੋ ਉਸਕੀ ਊਚੀ ਕੁਲ ਹੋਵੇ ਔਰ ਸਰੂਪ ਕਾ ਭੀ ਸੁੰਦਰ ਹੋਵੇ ਯੇਹ ਤੀਨ ਬਾਤੇਂ ਅਗਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਂ ਤੋ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਹੈ ਆਗੇ ਇਸੀ ਕਿਸਮ ਕਾ ਔਰ ਕਬਿਤ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਭਾਤ ਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕੇ ॥

ਹਮਸਮ ਧਨ ਹੋਇ ਊਚੇ ਬੰਸ ਸੁਧ ਹੋਇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਹੋਇ ਬਰ ਦੇਖ ਲੀਜੀਏ ॥ ਕਬਿਤ

ਚੰਦੂ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਨ ਬਿਪ੍ਰ ਸੁਭ ਮਾਨਿ ਮਨ ਭਨਯੋ ਤੇਰੇ ਭਾਗ ਧੰਨ ਤੈਸੀ ਤੁਧ ਜਾਂਤਿਕੀ ਫਿਰੇ ਦੇਸ ਦੇਸ ਮੈ ਬਿਲੋਕੇਗੇ ਅਸੇਸ ਹਮ ਉਤਮਤਾਖੋਜੈਗੇ ਸਮਾਨਤੁਵ ਜਾਤਿਕੀ। ਮੇਰੇ ਜਜਮਾਨ ਧਨ ਲੈਹੋਂ ਸਨ ਬੰਦ ਬਨੇ ਹੋਇ ਜਸ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੰਧ ਜਥਾ ਜਲ ਜਾਤਿ ਕੀ ॥ ਬਿਦਾ ਕੀਜੈ ਮੋਹ ਤੋਹ ਕਾਜ ਸੁਭ ਹੋਇ ਜੋਹ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਗਨ ਅਨੂਠੋ ਅਬ ਸਮੇ ਚਲ ਜਾਤਿਕੀ ॥

ਅਰਥ–ਚੰਦੂਲਾਲ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਨਕਰ ਪੰਡਤ ਜੀਨੇਕਹਾ ਕਿ ਅਬ ਹਮ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਮੇ ਘੂਮੇਗੇ ਔਰ ਤੁਮਹਾਰੇ ਸਾਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੀ ਬਰ ਘਰ ਤਲਾਸ਼ ਕਰੇਂਗੇ ਜਲਦੀ ਰਵਾਨਾ ਕਰੋ ਇਤਆਦਿ

ਕਿਬਤ

ਨਾਊ ਕੀਨਾ ਸਾਥ ਨਿਤ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਹਾਥ ਨਿਜ ਔਰ ਦਾਸ ਕਰੇ ਸੰਗ ਅਧਕ ਸਮਾਜ ਤੇ ॥ ਬਾਕੀ ਪਦ ਛੋੜ ਦੀਏ ਹੈਂ

ਉਨਕੇ ਸਾਥ ਨਾਈ ਕਰਦੀਆ ਜੋ ਅਪਨੇ ਹਾਥ ਸੇ ਸੇਵਾ ਕਰਤਾ ਥਾ ਔਰ ਨੌਕਰ ਭੀ ਸਾਥ ਥੇ [ਗਰੀਬ ਕਰਤਾ ਕਿਓਂਨਾਹੇਵੇਕਿਓਂ ਕਿ ਇਤਨੇ ਬੜੇ ਆਦਮੀ ਕਾ ਪ੍ਰੋਹਤ ਥਾ ਦੀਵਾਨ ਜੀ ਕੋ ਕਿਯਾ ਕਮੀ ਥੀ ॥ ਖੈਰ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਘੂਮਤੇ ਘੂਮਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ਾਂਤਰੋਂ ਸੇ ਫਿਰਤੇ ਹੂਏ ਲਵਪੁਰ ਮੇ ਆਏ ਉਸ ਜਗਹ ਆਕਰ ਅਪਨੇ ਮਿਸ਼ਨਯਾਨੇ ਸਗਾਈ ਕੇ ਲੀਏ ਬਰ ਕੀ ਤਲਾਸ਼ ਕੀ ਉਸਵਕਤ ਲਾਹੋਰ ਮੇ ਭੀ ਕੁਛ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਥੇ ਉਨ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਰ-ਜਨ ਦੇਵ ਕੇ ਘਰ ਪੁਤ੍ਰ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਔਰ ਭਾਗਵਾਨ ਘਰ ਪੰਡਤ ਜੀ ਕੋ ਬਤਾਇਆ ਯੇਹ ਬਾਤ ਸੁਨਕਰ ਪੰਡਤ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੂਆ ਔਰ ਮਨ ਮੇ ਵਿਚਾਰਾ ਏਕ ਤੋ ਨਯਾ ਤੀਰਥ ਹੈਅਸ਼ਨਾਨ ਕਰੂੰਗਾ ਦੂਸਰਾ ਬਰ ਦੇਖ ਲੂੰਗਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਤਸਰ ਕੀ ਤਰਫ ਚਲਦੀਆ ਵਹਾਂ ਪਹੁਚਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਏ ਯਥਾ

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਃ ੮ ਜਿਲਦਦੂਜੀ ਸਵੈਯਾ ਦੇਖ ਪ੍ਰਤਾਪਬਿਸਾਲ ਗੁਰੂ ਕੋ ਬਿਪ੍ਰ ਆਨੰਦ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਲਹਯੋ ਉਰ ਭਾਰੀ ॥ ਚੰਦੂ ਮਾਨਿੰਦ ਹੈ ਕੇ ਧੋ ਬਿਲੰਦ ਹੈ ਮਾਨਤਿਬੰਦਨ ਕੈ ਨਰਨਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰ ਗੋਬਿਦ ਏਤਨੇ ਮੇ ਤਹਿ ਆਏ ਗਏ ਦੂਤਿ ਦੀਰਘ ਧਾਰੀ ॥ ਸੰਗਤ ਦੇਖਤ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਸੇਖ ਅਸੇਖ ਖਰੇ ਹੁਇਆਦਰਕਾਰੀ ।

ਅਰਥ-ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਪਰਤਾਪ ਦੇਖਕਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਮਨ ਮੇ ਕੈਹਨੇ ਲਗਾ ਯੇਹ ਚੰਦੂ ਕੇ ਬ੍ਰਾਬਰ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਸੇ ਭੀ ਧਨ ਦੋਲਤ ਮਰਤਬੇ ਮੇ ਬੜੇ ਹੋਵੇ ਅਭੀ ਸੋਚ ਹੀ ਰਹਾ ਥਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਆਗਏ ਸੰਗਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਆਦਰ ਕੀਆ ਆਗੇ ਇਨ ਕੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਕੀ ਬਹੁਤ ਸੀ ਤਾਰੀਫ ਹੈ ਤਾਤਪਰਯ ਕਿਯਾ ਅਤੀ ਸੁਦਰ ਥੇ

ਸਵੈਯਾ ਕਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿਸਾ

ਸੰਗਤ ਕੋ ਦਿਜ ਬੂਜਨ ਕੀਨਿ ਬਤਾਵਹ ਜਾਤਿ ਸੁਗੋਤ ਜਿਤਾ ਹੂੰ ॥ ਚਾਹਤਹੈਂ ਸਨਬੰਧ ਕਰਯੋ ਹਮ ਸ਼ਾਹ ਦੀਵਾਨ ਸੁਤਾ ਹਿਤਯਾ ਹੂੰ

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਗਤ ਸਿਖਨ ਤਬ ਕਹਿਯੋ ਸੋਢ ਬੰਸ ਸਿਰ ਮੋਰ। ਬੜੇ ਭਾਗ ਜਾਗੇ ਜਿਸੇ ਤਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਸਿ ਠੌਰ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਰਥ-ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਸੰਗਤ ਸੇ ਪੂਛਾ ਕਿ ਇਨਕੀ ਜਾਤਿ ਔਰ ਗੋਤ ਕਿਯਾ ਹੈ ਸੰਗਤ ਮੇਸੇ ਕਈ ਲੋਗੋ ਨੇ ਬਤਾਇਆ ਕ ਆਪਸੋਢ ਬੰਸਕੇ ਸਿਰਤਾਜਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਇਨਕੀ ਜ਼ਾਤ ਸੋਢ ਬੰਸ ਹੈ ਉਸਕੇ ਧਨ ਭਾਗਹੈਂ ਜਿਸਕਾ ਇਸ ਜਗਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਾਇਮਹੋਵੇ

ਆਗੇ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਚੋੜਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਸਗਾਈ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਮੇ ਕਹਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇਕਹਾ ਜੈਸੀ ਤੁਮਹਾਰੀ ਇਛਾ ਜੋ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਰੇ ਸੋ ਠੀਕ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਕਹਾ ਅਬ ਮੈ ਦਿਲੀ ਜਾਤਾ ਹੂੰ ਸਗਨਲਾਤਾਹੂੰਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੁਛ ਲਾਗਦੇਨੇ ਲਗੇਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਨਨੇ ਇਨਕਾਰਕੀਆ

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਇਮ ਕਹਿ ਲਾਗ ਦੇਨ ਜਬ ਲਾਗੇ ॥ ਲਯੋ ਨਾ ਤਿਨਹੂੰ ਕਹਿਤ ਗੁਰਆਗੇ । ਜਬ ਐਹੈਂ ਹਮ ਦੂਸਰ ਬਾਰੀ॥ ਤਬ ਕਰਹੈਂ ਜਿਮ ਆਪ ਉਚਾਰੀ। ਮਸਤਕ ਟੇਕ ਬਿਸਰਜਨ ਹੋਇ ॥ ਗਮਨੇ ਤੂਰਨ ਦਿਲੀ ਦੋਇ ॥

ਦੇਖੀਏ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੀ ਨਿਰਲੋਭਤਾ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਧਨ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇਹਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜਬ ਦਿਲੀ ਸੇ ਸਗਨ ਲੇਕਰ ਆਵੇਂਗੇ ਤਬ ਜੋ ਆਪਕਹੋਂਗੇ ਸੋ ਕੀਆਜਾਏਗ।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਦਿਜ ਗਮਨਯੋ ਦਿਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਸ਼ਨੈ ਸ਼ਨੈ ਮਗ ਜਾਇ । ਪਹੁਚੇ ਚੰਦੂ ਕੇ ਸਦਨ ਆਸਿਖ ਦਈ ਵਧਾਇ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਵੈਯਾ ਛੰਦ

ਬੈਠ ਸਮੀਪ ਸੁਨਾਵਨ ਕੀਨਸ ਬਿਚਰੇ ਜਹ ਕਹ ਪੁਰ ਸਮਦਾਇ ॥ ਨਹਿ ਪਾਯੋ ਸਨਬੰਧ ਕਿਸੀ ਬਲ ਲਵਪੁਰ ਤੇ ਸੁਧਕੋ ਪੁਨ ਪਾਇ ਪਿਖਯੋ ਪਹੁਰ ਕੇ ਭਲੋ ਠਿਕਾਨੋਂ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਬਿਦਤ ਸਭ ਥਾਇ । ਸ੍ਰੀ ਰਘਬੀਰ ਕੀ ਕੁਲ ਅਕਲੰਕਜ ਜਗਤ ਪੂਜ ਅਬ ਗੁਰਸੁਖ ਦਾਇ । ਕੁਲ ਆਛੀ ਧਮ ਗਨ ਬਰ ਸੁੰਦਰ ਤੋਹਿ ਕਹਯੋ ਜਸ ਦੇਖਯੋ ਆਇ । ਤਵਜਾਕੇ ਭਾਗ ਬਡੇਲਖ ਬਨੇ ਪੂਜਯ ਜਗ ਮਾਤ ਕਹਾਇ । ਸੋ ਘਰ ਊਨਨ ਕਿਸ ਹੂੰ ਬਿਧਿ ਕਰਿ ਹਮਤੋ ਹੇਰ ਰਹੇ ਹਰਖਾਇ । ਇਤ ਤੂੰਬ ਡੋ ਦੀਵਾਨ ਸ਼ਾਹ ਕੋ ਉਤ ਜਗ ਗੁਰ ਜਿਮ ਰਹੇ ਬਨਾਇ । ਤਿਨ ਬਿਨ ਅਪਰਖੋਜ ਹਮ ਥਾਕੇ ਨਹਿ ਪਾਯੋ ਬਿਰਰੇ ਬਡਦੇਸ਼ । ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬਿੰਤ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਗੁਰਨਾਮ ਕਹੇਸ । ਮਹਾਂ ਪੁਤਾਪਪੁਜੇ ਚਹੁਦਿਸ ਦਰਬ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਿਭੂਖਨ ਚਢੈ ਵਿਸ਼ੇਸ । ਭੀਰ ਹਜਾਰਨ ਲੋਕਨ ਕੀ ਰਹਿਨ ਮੋਧਰਭਓਂ ਆਸੇਸ ਬਰ ਕੀ ਸੂਰਤ ਸੁੰਦਰ ਅਤਿ ਸੇ ਮਨਹੁ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਕੇ ਅਵਤਾਰ । ਅਪਰ ਬਿਖੇਦੁਤੀ ਐਸੀ ਹੋਇਨ ਜਿਨਹ ਹੇਰ ਮੋਹਤ ਨਰਨਾਰ ਦੇਖਤ ਰਹੇ। ਖਰੇ ਇਕ ਟਕਸੋਬੰਦਨ ਕਰਹੋਵਤ ਬਲਹਾਰ। ਬੀਰ ਸਭਾ ਉਡਗਨ ਮੈ ਦੀਪਤ ਚੰਦ ਅਮੰਦ ਬਿਲੰਦ ਉਦਾਰ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਨਵ ਸੰਮਤ ਕੀ ਬੈਸ ਹੈ ਸਜਰਬਿਭੂਖਨ ਬ੍ਰਿੰਦ। ਸੁੰਦਰਦੀਹ ਸਰੀਰ ਸ਼ਿਸ਼ਬਰਸ਼੍ਰੀਹਰ ਗੋਬਿੰਦ।

ਸਵੈਯਾ ਛੰਦ

ਸੁਨ ਦੀਵਾਨ ਜੀ ਭਾਗ ਆਪਨੇ ਜਗਮੈ ਸਭਤੇ ਧੰਨ ਨਿਹਾਰ। ਜਿਸਕੇ ਭਯੋ ਜਮਾਤਾ ਐਸੋ ਸੇ ਵਹ ਮਿਲਕੇ ਲੋਕ ਹਜਾਰ। ਸੁਧਾ ਸਰੋਵਰ ਮੈ ਹਰ ਮੰਦਰ ਧਨ ਲਗਾਇ ਗਨ ਕੀਨਸ ਤਿਆਰ। ਤਿਸ ਮੈ ਬੈਠ ਸੁਹਾਵਤ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਚਹੂੰ ਦਿਸਕੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਤਾਰ। ਚੰਦੂਸੁਨਤ ਅਨਖ ਕੋ ਕਰਕੈ ਦਰਬ ਜਾਤਿ ਕੋ ਉਰਹੰਕਾਰ। ਨੀਕ ਨਾਮਾਨੀ ਕੀਨ ਵਖਾਨੀ ਨਹ ਜਾਨੀ ਤੁਮਨੇ ਨਿਰਾਧਾਰ। ਸਦਨ ਅਢਾਈ ਉਤਮ ਖਤ੍ਰੀ ਮੈ ਤਿਨਮੈ ਊਚੀ ਕੁਲ ਚਾਰ। ਸੋਢੀ ਵੰਸ ਸਰੀਣ ਸੇ ਖਤਰੀ ਨੀਵੇ ਬਲ ਹਮਤੇ ਉਰਧਾਰ। ਹਮ ਉਤਮ ਚੌਬਾਰੇ ਸਮਹੈ ਸਭ ਘਰਤੇ ਊਚੇ ਜਿਮ ਹੋਇ। ਕਹਾਂ ਸਰੀਣ ਹਮ ਤੇ ਬਹੁ ਨੀਚੇ ਜਥਾ ਸਦਨ ਕੀ ਮੋਰੀ ਜੋਇ। ਤਨਿਯਾ ਈਂਟ ਚੁਬਾਰੇ ਕੀ ਮਮਮੋਰੀ ਸਮ ਕੁਲ ਮੈ ਦੀਸੋਇ। ਜਥਾਜੋਗ ਨਹ ਕਛੁ ਬਿਚਾਰਯੋ ਅਸ ਮੰਜਸ ਜਾਨੈ ਸਭ ਕੋਇ॥ ਈਂਟ ਚੁਬਾਰੇ ਕੀ ਸਭ ਸਿਰਪਰ ਮੋਰੀ ਲਗੀ ਜੋ ਸਭ ਤੇ ਨੀਵ। ਤੀਨ ਬਾਰ ਤਕਰਾਰ ਕਰਯੋ ਇਮ ਪੁਨ ਬੋਲਯੋ ਧਨ ਕਿਆ ਛਿਗ ਥੀਵ। ਗੁਜਰ ਫਕੀਰਨ ਜੈਸੀ ਤਿਸਕੀ ਪੂਜੀ ਲੈਹਅਹਾਰਕਰੀਵ। ਆਨਚੜਾਵੈ ਤੋ ਧਨਪਾਵੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਨਾਹਿਤਾ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਸਦੀਵ। ਦੇਸ ਪਰਗਨਾ ਨਹੀ ਆਜਾਰੈ ਨਹਿ ਦੀਵਾਨ ਕਿਸਹੂੰ ਮਹੀ ਪਾਲ। ਨਹੀ ਘਨੋਂ ਬਿਵਹਾਰ ਚਲਾਵੈ ਜਹਿ ਤੇ ਆਵੈ ਦਰਬ ਬਿਸਾਲ। ਮੈ ਦੀਵਾਨ ਬਨੋ ਪਾਦਸ਼ਾਹਕੋ ਜਿਤਕਿਤ ਮੇਰੋ ਹੁਕਮਅਟਾਲ। ਮਹਾਂ ਪਦਾਇਸ਼ ਧਨਕੀ ਮੇਰੇ ਡਰਤ ਲੋਕ ਮੁਜ ਲਖੈ ਕਰਾਲ। ਯਾਤੇ ਭੀ ਮਮ ਸਮ ਕੋ ਨਾਹਿਨ ਤੁਮਨੇਕੀਨਸ ਕਹਾਂ ਬਿਚਾਰ। ਜਾਤਿ ਨਹੀਬਿਵਹਾਰ ਪਛਾਨਿਯੋ ਨਹਿਜਾਨਿਓ ਮੁਜ ਜਥਾ ਉਦਾਰ। ਹੋਇ ਅਜਾਨ ਬਖਾਨੋ ਮਹਮਾ ਕਿਆਤਿਸਕੋਜੈਂਲੀਨਨਿਹਾਰਸਿਖਰੰਕਨ ਕੀ ਮੀਰਰਹੈ ਛਿਗਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਇਕਦੀਨਉਚਾਰਾ ਕਰਯੋ ਸੋ ਕਰਯੋ ਮਾਨ ਮੈ ਲੀਨਸ ਇਸ ਕੋ ਹੇਤੂ ਸੁਨੋ ਦੇ ਕਾਨ। ਸੁਤਾ ਸਬੰਧ ਕਰਨ ਕੋ ਕਾਰਨ ਪਠਾ ਬਿਪਰ ਕੋ ਆਪ ਨੇ ਥਾਨ॥ ਜਹਿਕਰ ਆਇ ਉਚਤ ਸੋ ਮਾਨਨ ਕਰਯੋ ਸਬੰਦ ਜੇ ਦੇਹ ਬਖਾਨ। ਨਹਿ ਮਾਨਹ ਤਹ ਦੋਸ਼

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਲਗਹ ਤਹਿਤਨੀ ਯਾ ਪਤੀ ਕੋ ਦੁਤੀਆਠਾਨ॥
ਪ੍ਰਥਮ ਕਹਯੋ ਜਹ ਪ੍ਰਿਉ ਸੋ ਹੋਯੋਹੁ ਯਾਤੇ ਤੁਮਨੇ
ਕੀਨਸਜੋਇ। ਕੁਲ ਹੋਇ ਹੀਨ ਦਰਬ ਤੇ
ਹੀਨ ਜੋ ਭਯੋ ਜਮਾਤਾ ਅਬ ਮਮ ਸੋਇ ॥
ਜਗਤ ਰੀਤ ਬਿਗਰੈ ਅਬ ਫੇਰੈ ਭਲਾ ਨਾਂ
ਮਾਨਹਗੇ ਸੁਨ ਕੋਇ। ਅਪਨਿਬਾਨ ਕਰ ਨਾ
ਤੇ ਹਿਤ ਨੇ ਪਠਯੋ ਬਿਪ੍ਰ ਤਵ ਕਰਯੋ ਸੋਹੋਇ॥
ਇਤਯਾਦਿਕ ਕੁਛ ਅਪਰ ਬਡਾਈ ਅਪਨਿ
ਕਰਿ ਧਾਰ ਹੰਕਾਰ। ਕਹਿਯੋ ਸਗਨ ਕੋ ਅਬ
ਲੇ ਗਮਨਹੁ ਜਥਾ ਜੋਗ ਜੈਸੇ ਬਿਵਹਾਰ ॥
ਚੰਦੂ ਦਾਰਾ ਨੇ ਸਭ ਦੀਨਸ ਚਲਯੋ ਪੰਥ ਦਿਜ
ਆਨੰਦ ਧਾਰ । ਸਮਧੀ ਮਿਲੇ ਮਹਾਤਮ
ਜਾਮਹਿ ਅਬ ਦੀਵਾਨ ਇਮ ਕਰਤ ਬਿਚਾਰ॥
ਜਬ ਚੰਦੂ ਗੁਰ ਨਿੰਦ ਉਚਾਰੀ ਕੇਓਕ ਸਿਖ
ਹੁਤੇ ਗੁਰ ਪਾਸ। ਭਈ ਸੰਦ ਸਭ ਸੰਗਤ
ਇਕਠੀ ਧਰਮ ਸਾਲਾ ਮੇਂ ਭਜਨ ਪਰਕਾਸ਼॥
ਇਤਆਦਿ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਰਥ-ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਏ ਸਭ ਨਹੀ ਕੀਏ ਉਪਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਸੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਰਾਧਾਕਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਜਾਕਰ ਦਿਲੀ ਮੈ ਗੁਰੂਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਨਿਹਾਯਤ ਤਾਰੀਫ ਕੀ ਔਰ ਚੰਦੂਲਾਲ ਕੇ ਪਾਸ ਉਨਕੀ ਗੁਰਆਈ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਔਰ ਹਰਮੰਦਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਧਾਸਰ ਕਾ ਵਰਨਨ ਸੰਗਤੋਂ ਕਾ ਹਾਜਰ ਹੋਨਾ ਚੜਾਵਾ ਵਗੈਰੇ ਚੜ੍ਹਾ ਨਾ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਤਆਦਿ ਸਭ ਬਾਤੋਂ ਕੋ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਮਗਰ ਚੰਦੂਲਾਲ ਨੇ ਖੁਦ ਅਹੰਕਾਰ ਕੀਆ ਖੁਦ ਉਸਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਹੇ ਵਿਪਰ ਤੁਮ ਚੁਬਾਰੇ ਕੀ ਈਂਟ ਮੋਰੀ ਕੋ ਲਗਾ ਆਇਆ ਹੋ ਜਿਸ ਪਰ ਦਿਲੀ ਕੇ ਸਿਖ ਲੋਗੋਂ ਮੈ ਸੇ ਜੋ ਏਕ ਆਧ ਉਸ ਵਕਤ ਮੌਜੂਦ ਥੇ ਬੜੀ ਕਮੇਟੀ ਏਕ ਧਰਮਸਾਲ ਮੈ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਦੂਤ ਭੇਜਾ ਔਰ ਜਤਲਾਇਆ ਕਿ ਚੰਦੂਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੜਾ ਹੰਕਾਰ ਕੀਆ ਹੈ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਚੁਬਾਰੇ ਕੀ ਈਂਟ ਔਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਮੋਰੀ ਕੀ ਈਂਟ ਕਹਤਾ ਹੈ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੧੪

ਲਿਖਤਮ ਸਭ ਦਿਲੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਅਰਦਾਸ। ਸਾਹਿ ਦੀਵਾਨ ਸੁਤਾ ਕੋ ਨਾਤਾ ਭੇਜਯੋ ਅਹੈ ਤੁਮਾਰੇ ਪਾਸ । ਆਪ ਹੰਕਾਰੀ ਬਨਯੋ ਚੋਬਾਰਾ ਤੁਮੇ ਕਹਯੋ ਮੋਰੀ ਸੰਕਾਸ। ਬਿਨ ਸਰਧਾ ਤੇ ਮੂਰਖ ਬੋਲਯੋ ਇਤਆਦਕ ਨਿੰਦਾ ਕਰਰਾਸ। ਹਮਕੋ ਨਹਿ ਸੁਖਾਇ ਤਿਸ ਕਹਿਬੋ ਬਸਨਾ ਚਲਯੋ ਸੋਲਿਖ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਯੋ ਬਰਤੰਤ । ਸੁਤਾ ਨਾ ਸਾਕਤ ਕੀ ਤੁਮ ਲੀਜਹੁ ਏਹ ਸੰਗਤ ਕੋ ਅਹੈ ਮਤੰਤ । ਪਠਯੋ ਦੂਤ ਤੂਰਨ ਰਲ ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਬਲੋ ਬਿਪ੍ਰ ਨਾ ਤਿਲਕ ਕਢੰਤ । ਤਬ ਲਗ ਸੁਧਦੇਹੁ ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰ ਕੋ ਜਥਾ ਦੁਸ਼ਟ ਜਾਨਹ ਭਗਵੰਤ ॥

ਸੰਗਤ ਨੇ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਚਿਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ ਚੰਦੂ ਨੇ ਹੰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਚੋਬਾਰਾ ਕੀ ਈਂਟ ਔਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਮੋਰੀ ਕੀ ਈਂਟ ਕਹਾ ਹੈ ਇਸ ਦੁਸ਼ਟ ਕੀ ਲੜਕੀ ਮਤ ਲੇਵੇ । ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜਬ ਪੰਡਤ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਅੰਮ੍ਰਤਸਰ ਪੁਹੁਰੇ ਤਬ ਗੁਰੂਮਹਾਰਾਜ ਜੀਨੇ ਉਨਕੋ ਅਤੀ ਉਤਮ ਅਸਥਾਨ ਪਰ ਉਤਾਰਾ ਉਨਕੀ ਸੇਵਾ ਕੇ ਲੀਏ ਨੌਕਰ ਰਖ ਦੀਏ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਆਜ ਕਲ ਦਿਜ ਆਏ ਹੈਂ ਉਤਸਵ ਰਚਹ ਬਿਸਾਲ । ਇਮਿ ਸਖੀ ਅਨ ਮੇਂ ਬੈਠਕਰ ਰੀਗਾ ਚਹੈ ਉਤਾਲ ॥ ਦਿਜ ਦਿਲੀ ਤੇ ਆਇ ਸੁਧਾਸਰ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸੁਨ ਕੇ ਕਹਦੀਨ ॥ ਗਮਨੋ ਦਾਸ ਜਥੋਚਿਤ ਸੇਵਾ ਕਰਹਿ ਭਲੈ ਜੈਸੇ ਚਿਤਚੀਨ । ਮੋਦਕ ਆਦਕ ਦੇਹ ਪਕਵਾ ਨਾ ਸੂਖਮ ਚਾਵਲ ਘ੍ਰਿਤਮਲ ਹੀਨ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਰੁਚਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਦਏ ਪੁਹੁਚਾਈ ਆਸ ਤਹਨਿਸੋ ਛਾਦਨਕੀਨ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਖਰੇਕਰੇਢਿਗਦਾਸ ਗਨ ਸੇਵਾ ਸਰਬਪ੍ਰਕਾਰ।
ਕਰਵਾਈਸ੍ਰੀਸਤ ਗੁਰੂ ਲਖ ਲੌਕਕਬਿਵਹਾਰ।

ਅਰਥ-ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਪੁਤ੍ਰ ਕੀ ਸਗਾਈ ਕੇ ਉਤਸਵ ਕੇ ਉਮੰਗ ਮੈ ਥੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇਆਨੇ ਕੀ ਖਬਰ ਪਹੁਚਾ ਦੀ ਪੰਡਤ ਜੀ ਕੇ ਲੀਏ ਉਮਦਾ ਉਮਦਾਖਾਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਏ ਗਏ ਉਮਦਾ ਉਮਦਾ ਪ੍ਰਯੰਕ ਸੋਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਉਨ ਕੇ ਪਾਸ ਪਹੁਚਾ ਦੀਏ ਗਏ । ਗੁਰੂਮਹਾਂਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕਕ ਰੀਤਿ ਪੂਰੀ ੨ ਕੀ ਬਹੁਤ ਸੇ ਨੌਕਰ ਪੰਡਤ ਜੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕੇਲੀਏ ਖੜੇ ਕਰਦੀਏ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਨੇ ਉਤਸਵ ਰਚਦੀ ਆ । ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਮਹੂਰਤ ਕੇ ਰੋਜ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ੍ਰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਏ ਪਹਲੇ ਪੰਡਤ ਲੰਗੋ ਨੇ ਗਨਪਤੀ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰਾਈ ਪਸ਼ਚਾਤ ਨੌ ਗ੍ਰੈਹ ਕਾ ਪੂਜਨ ਕੀਆ ਗਿਆ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੨

ਪਾਧੇ ਤਬ ਅਭਸੇਖ ਕਰਾਇਹੁ ਪੂਰਬ ਗਨ-
ਪਤਿ ਕੋ ਕਰਮਾਨ। ਅਪਰ ਗ੍ਰੈਹਨ ਕੋ ਕਰ
ਅਭਿਸੇਚਨ ਭਰਿਭੀਰ ਮਾਨਵ ਗਨਆਨ।

ਜਬ ਸਗਨ ਲਗਨੇ ਕਾ ਵਕਤ ਥਾ ਏਕ ਦੂਤ ਦਿਲੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਕਾ ਭੇਜਾ ਹੂਆ ਪਹੁਚਾਜਿਸਨੇਆਕਰ ਕਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਹਲੇ ਯੇਹ ਚਿਠੀ ਪੜ ਲੇਨਾ ਫਿਰ ਲੜਕੇ ਕੋ ਸਗਨ ਲਗਾਨਾ। ਉਸ ਵਕਤ ਉਸ ਜਗਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਸਮਾ ਬੰਧ ਰਹਾ ਥਾ ਅਗਰਚੇ ਪੂਰਬ ਭੀ ਥੋੜਾ ਸਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਯਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸੇ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ।

ਧਰਦਿਜ ਆਗੇ ਬੂਝਨ ਕੀਨਾ। ਪਿਖੋ ਮਹੂਰਤ ਦੋਸ ਬਿਹੀਨਾ। ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਹੋਇ ਸਗਾਈ। ਲਾਗੀ ਬੈਠੇ ਆਏ ਇਥਾਈ। ਸੁਨਤ ਗੁਰੂ ਹਰਖਾਇ ਬਿਚਾਰਾ। ਹੇ ਸਤਗੁਰ ਸਭ ਕੁਛ ਤੁਮ ਧਾਰਾ। ਦਿਵਸ ਆਜਕੋ ਉਤਮ ਲਹੈ। ਅਗਹਨ ਸੁਦੀ ਸਪਤਮੀ ਅਹੈ। ਸਪਤਘੜੀ ਜਬ ਦਿਨ ਚੜ ਆਵੈ। ਉਤਮ ਸਮੋ ਲਗਨ ਤਬ ਪਾਵੈ। ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੂ ਤਬ ਦਾਸ ਪਠਾਏ। ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤੁਰਤ ਲਿਆਏ॥

ਇਸਕਾ ਤਾਤਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾ ਰਾਜ ਜਬ ਪ੍ਰਾਤਾ ਕਾਲ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਸੇ ਫਾਰਗ ਹੂਏ ਤਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੋ ਕਹਨੇ ਸੇ ਆਦਮੀ ਭੇਜਕਰ ਪੰਡਤ ਜੋਤਸੀ ਜੋ ਜੋਤਿਸ ਮੈ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਵਿਦ੍ਵਾਨ ਥਾ ਬੁਲਵਾਇਆ ਔਰ ਉਸਕੋ ਕਹਾ ਕਿ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੀ ਸਗਾਈ ਕਾ ਮਹੂਰਤ ਨਿਕਾਲੋ। ਉਸਕੇ ਆਗੇ ਚਾਵਲੋਂ ਕਾ ਥਾਲ ਭਰਕੇ ਉਸਮੈ ਕੁਛ ਧਨ ਡਾਲਕਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇ ਆਗੇ ਰਖਾ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨੇ ਮਹੂਰਤ ਦੇਖ ਕਰ ਕਹਾ ਕਿ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਅਗਹਨ-ਕੀ ਸਪਤਮੀ ਹੈ ਬੜਾ ਅਛਾ ਮਹੂਰਤ ਹੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜਬ ਸਾਤ ਘੜੀ ਦਿਨ ਚੜੇ ਤਬ ਲਗਨ ਅਛਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਨੌਕਰੋਂ ਕੋ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ਵੋਹ ਸਬ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਝਟਪਟ ਲੇਆਏ

ਇਸਕੇ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਪੈਂਚ ਔਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੇ ਚੌਹਦਰੀ ਲੋਗ ਬੁਲਾਏ ਔਰ ਭੀ ਸਭ ਸੰਗਤ ਜੁੜ ਗਈ।

ਕਰਤਾ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੦ ਰਾਸਦੂਸਰੀ ਮੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ ਲਿਖਤਾ ਹੈ

ਅਸ ਉਤਸਵ ਹੋਵਤ ਸਮਦਾਏ। ਦਿਜਨਾਊ ਤਿਸ ਥਲ ਚਲ ਆਏ। ਦੇਖ ਸਭਾ ਹਰਖੰਤ ਧਰੰਤੇ। ਆਸਿਖ ਬਾਦ ਬਿਲੰਦ ਭਨੰਤੇ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਅਰਜਨ ਜੀ ਦੇਖ। ਬੈਠਾਏ ਸਨਮਾਨ ਵਿਸੇਖ। ਪੂਰਯੋ ਚੌਕ ਗਨਕਨੇ ਤਬੈ। ਗਨ ਪਤੀ ਗ੍ਰਹ ਥਾਪਨ ਕਰ ਸਭੈ। ਚੰਦਨਕੀ ਚੌਕੀ ਮੰਗਵਾਏ। ਸਭਾਮੈ ਗੁਰ ਢਿਗ ਦਈ ਡਸਾਏ। ਲੋਕਕਬੈਦਕ ਰੀਤਿ ਬਡੇਰੀ। ਦਿਜ ਕੇਹ ਕਰਵਾਇ ਸਤਿ ਸਬੇਰੀ॥

ਬੜਾਭਾਰੀ ਉਤਸਵ ਹੋਰਹਾ ਥਾ ਲਾਗੀ ਲੋਗ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਔਰ ਨਾਈ ਵਗੈਰਾਸਭ ਆਏ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਕੋ ਸਨਮਾਨ ਸੇ ਬਠਾਇਆ ਵੋਹ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਲੋਗ ਉਚੇ ਸੁਰ ਸੇ ਅਸ਼ੀਰਬਾਦ ਕਹਕਰ ਬੈਠਗਏ। ਤਬ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਚੌਕ ਪੂਰਤ ਕੀਆ ਔਰ ਗ੍ਰਹ ਵਗੈਰਾ ਅਸਥਾਪਤ ਕੀਏ। ਚੰਦਨਕੀ ਚੌਕੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮੰਗਾਕਰ ਸਭਾ ਮੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬਿਛਾਈ ਗਈ। ਲੋਕਕ ਔਰ ਵੈਦਕ ਜੈਸੀ ਬਛੋਂਕੀ ਰੀਤ ਬੀ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੀ ਆਗਿਆ ਸੇ ਕੀ ਗਈ॥

ਇਸ ਕੇ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੋ ਮੰਗਾਇ ਕਰ ਚੋਕੀ ਪਰ ਬਿਠਾਇ ਦੀਆ।

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੨

ਪਾਧੇ ਤਭ ਅਭਿਸ਼ੇਕਕਰਾਇ ਪੂਰਬਗਨਪਤੀ ਕੋ ਕਰਮਾਨ। ਅਪਰ ਗ੍ਰਹਨ ਕੋ ਕਰ ਅਭਿਸੇਚਨ ਭਰੀ ਮਾਨਵਗਨਆਨ॥

ਯਾਨੇ ਪਾਧੇ ਨੇ ਤਿਲਕ ਲਗਾਇਆ ਗਨਪਤੀ ਕੀ ਗ੍ਰਹੋਂ ਸਮੇਤ ਪੂਜਾ ਕੀ॥

ਇਸਸੇ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲੀ ਸੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਏਕ ਆਦਮੀ ਕੋ ਚਿਠੀ ਦੇਕਰ ਭੇਜਾ ਕਿ ਚੰਦੂਲਾਲ ਕੀ ਲੜਕੀ ਕਾ ਨਾਤਾ ਆਪ ਨਾ ਲੇਵੇ ਇਸਨੇ ਹੰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਤੁਮ ਚੁਬਾਰੇ ਕੀ ਈਂਟ ਮੋਰੀ ਕੋ ਲਗਾਇ ਆਇ ਹੋ ਜਿਸ ਸੰਗਤ ਕੀ ਚਿਠੀ ਕੋ ਪੜਕਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨ ਚੰਦੂਲਾਲ ਕੀ ਲੜਕੀ ਕਾ ਨਾਤਾ ਛੋਡ ਦੀਆ ਮਗਰ ਉਸੀ ਜਗਾ ਸੰਗਤ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹੋਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸੀ ਵਕਤ ਗੁਰੂਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੇ ਲੀਏ ਮਿਲਗਏ। ਏਕ ਤੋ ਭਲੇ ਕੇ ਖਤ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਸ ਕੀ ਲੜਕੀ ਦਾਮੋਦਰੀ ਕਾ ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਹਰੀਚੰਦ ਖਤ੍ਰੀ ਨੇ ਅਪਨੀ ਦੇਸਾਲ ਕੀ ਲੜਕੀ ਕੀ ਸੰਗਾਈ ਭੀ ਉਸੀ ਵਕਤ ਦੇਦੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਗਾਈ ਹੂਈ॥

ਯੇਹ ਕੁੜਮਾਈ ਕਾ ਹਾਲ ਜੈਸਾ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਲਿਖਾ ਹੈ। ਮੈਨੇ ਆਪ ਕੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦੀਆ ਹੈ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦੇਖੋ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੨

ਇਤਨੇ ਮੇ ਦਿਲੀ ਤੇ ਸੰਗਤ ਪਠਯੋ ਦੂਤ ਆਯੋ ਬਹੁਚਾਲ। ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਕੇ ਨਿਕਟ ਪਹੁਰਯੋ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰਨਮ੍ਰੀਭਾਲ। ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਅਰਦਾਸ ਏਕ ਹੈ ਮੇ ਲਿਆਇਓ ਅਭ ਲੇਹੁ ਸੰਭਾਲ। ਹੋਇ ਇਕੰਤ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਲਖੀ ਜੈ ਪੁਨ ਕੀਜੇ ਜੋ ਕਾਜ ਬਿਸਾਲ। ਤੂਰਨ ਹੇਰ ਹੁਦੇਰ ਨਾ ਠਾਨੋ ਸਗਨ ਬਾਤ ਕਰੀ ਐ ਪਸਚਾਤ ਸੁਨਤ ਉਠੇ ਸਤ ਗੁਰ ਤਿਸ ਛਿਨ ਮੈ ਬੈਠਯੋ ਸਿਖ ਏਕ ਸਭ ਗਿਯਾਤ।

ਦੇਖੋ ਇਸਮੈ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਜਬਕੇ ਸੰਗਾਈ ਕਾ ਕਾਮ ਹੋਰਹਾ ਥਾ ਯਾਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਚੌਕੀ ਪਰ ਬੈਠੇ ਹੂਏ ਥ ਉਸ ਵਕਤ ਦਿਲੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਕਾ ਭੇਜਾ ਹੂਆ ਏਕ ਆਦਮੀ ਪਤ੍ਰ ਲੇਕਰ ਆਇਯਾ ਔਰ ਉਸਨੇ ਕਹਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਯੋਹ ਪਤ੍ਰ ਪੜਲੋਂ ਪੀਛੇ ਸਗਾਈ ਕਾ ਕਾਮ ਕਰਨਾ। ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਤ੍ਰ ਪੜਕਰ ਚੰਦੂਲਾਲ ਕਾਹੰਕਾਰ ਜਾਨਕਰ ਸਗਾਈ ਸੇਇਨਕਾਰ ਕੀਆ। ਮਗਰ ਨਾ ਜਾਨੇ ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਜਿਨਕਾ ਕਾਮ ਹੀ ਵੇਦ ਵਰੁਧ ਰਸਮੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਸੇ ਸਤ੍ਰੂਤਾ ਕਰਣਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇ ਜਮੇ ਮੜ ਦੀਆ ਹੈ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਇਸ ਸਮੇ ਔਰ ਐਸੇ ਲੇਖਕਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਠੀਕ ਲਿਖਾ ਹੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਧਰਮ ਨੇਮ ਦੋਊ ਛਪ ਖਲੋਤੇ ਕੂੜ ਫਿਰੇ ਪਰਧਾਨ ਵੇ ਲਾਲੋ ॥

ਅਛਾ ਜੈਸਾ ਕੋਈ ਕਰਮ ਕਰੇਗਾ ਵੈਸਾ ਫਲਪਾਵੇਗਾ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੀ ਹਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਕੋਈ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤਾ ਔਰ ਜੋ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵੋਹ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮ ਬਿਗਾੜਤਾ ਹੈ ॥

ਦੇਖੋ ਆਗੇ ਸਾਫ ਲਿਖਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਕੀ ਚਿਠੀ ੧

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਲੈਬੈ ਉਚਤ ਨਹੀ ਏਹ ਨਾਤਾ ਜਾਤਿ ਦਰਬ ਹੰਕਾਰੀ ਸੋਇ ॥ ਊਚੋ ਬਨਯੋ ਚੁਬਾਰਾ ਸਬ ਤੇ ਚਹੁੰ ਦਿਸ ਤੇ ਦੁਖ ਦੇ ਸਭਕੋਇ ॥

ਕਹਾ ਕਿਯੋਹ ਨਾਤਾ ਹਮ ਨਹੀ ਲੇਗੇ ਉਸਨੇ ਹੰਕਾਰ ਕੀਆ ਹੈ ਯੇਹ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਉਂਚਾ ਬਨਕੇ ਸਭਕੋ ਦੁਖ ਦੇਤਾ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੋ ਕਹਾ ਸੀਦੂ ਕੋ ਕਹੋ ਹਮ ਗਰੀਬ ਹੈ ਕਿਸੀ ਗਰੀਬ ਸੇ ਨਾਤਾ ਕਰੇਂਗੇ ਤੁਮ ਕਿਸੀ ਅਪਨੇ ਜੈਸੇ ਸੇ ਕਰੋ ।

ਚੋਪਈ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼

ਦਿਜ ਨਾਈ ਸੁਨ ਜੁਗ ਲਬ ਸੂਰਤ । ਜਨ ਚਿੰਤਾ ਏਹ ਧਾਰੀ ਮੂਰਤ । ਕਹੀ ਬਹੁਰ ਹੈ ਨਹੀ ਗੁਰ ਮਾਨੀ । ਕਰਬੋ ਸੰਗਤ ਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਜਾਨੀ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਨੇ ਜਬ ਸਗਾਈ ਸੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀਆ ਤਬ ਸਭ ਲੋਗ ਚੁਪ ਹੋਗਏ। ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਔਰ ਨਾਈ ਚੁਪ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਮਾਨੋ ਚਿੰਤਾ ਮੇ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈਂ ਬਹੁਤ ਦਫਾ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਸਗਨ ਲਗਾਨੇ ਕੇ ਕਹਾ ਮਗਰ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਸੰਗਤ ਕੀ ਬਾਤ ਮਾਨ ਲੀ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੀ ਏਕ ਨਾ ਸੁਨੀ ॥

ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰਗੁਰਬਿਲਾਸਛੇਵੀਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਔਰ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਮੇ ਭੀ ਐਸਾ ਹੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਪੁਸਤਕ ਬੜਨੇ ਕੇ ਡਰ ਸੇ ਨਹੀ ਲਿਖਾ ਜਾਤਾ ਮਗਰ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਭਾਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਲੇਖ ਪਰ ਜਿਨੇ ਖਾਹ ਮਖਾਹ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਾ ਬੋਝ ਅਪਨੇ ਸਿਰ ਪਰ ਲੀਆ ਅਛਾ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਲੋਗ ਤੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਇਸ ਸ਼ਲੋਕ ਪਰ ਹੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਕਰਲੇਗੇ ਨਿੰਦਕ ਹਸਤੇ ਕਪੜੇ ਧੋਈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਯੇਹ ਅਸਤ ਰੂਪੀ ਪਾਪ ਜੋ ਆਪਨੇ ਫੈਲਾਇਆ ਉਸਕਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਭਾਈ ਜੀ ਕਿਆ ਜਵਾਬ ਦੇਂਗੇ ਦੇਖੋ ਕਰਤਾ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਹਤਾ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਰਾਦਾਕਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਦੀਵਾਨ ਕੇ ਪਾਸ ਜਾਕਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜਕੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਸਤਤੀ ਕੀ ਮਗਰ ਚੰਦੂਲਾਲ ਨੇ ਹੰਕਾਰ ਸੇ ਉਨਕੋ ਮੋਰੀ ਔਰ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਚੋਬਾਰੇ ਕੀ ਈਂਦ ਕਹਾ ਦਿਲੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਦੂਤ ਭੇਜਕਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਕੇ ਬਰਖਲਾਫ ਕਹਕਰ ਖਾਹਸਤਹੀ ਥਾ ਭੜਕਾਇਆ। ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੇ ਉਨਕੋ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀ ਮਗਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਹੀ ਮਾਨੀ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀ ਔਰ ਧਨ ਦੇਨਾ ਚਾਹਾ ਮਗਰ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਲੇਨੇ ਸੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀਆ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਔਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਦਰਮਿਯਾਨ ਲੜਾਈ ਕਰਾਨੇ ਵਾਲਾ ਔਰ ਸੁਦੀ ਚੋਬਕਾ ਦਿਨ ਦਿਖਲਾਨੇ ਵਾਲੀ ਦਿਲੀ ਕੀ ਸਿਖੋ ਕੀ ਸੰਗਤ ਹੈ ਨਾਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਔਰ ਕਰਤਾ ਗੁਰੂਮਤ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਹੁਲਾਸ ਭੀਂਗ ਮਾਰਤਾ ਹੈ ਕਿਥੂ ਹਮਨ ਨੇਯੇਹ ਬਾਤ ਅਪਨੇਮਨ ਸੇ ਬਨਾਈ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਤਲਾਤਾ ਹੈ ਸੰਗਤ ਨੇ ਚਿਠੀ ਲਿਖੀ ਜਿਸਕੀ ਗਵਾਹੀ ਕਰਤਾ ਗੁਰਬਲਾਸ ਛੇਵੀ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਔਰ ਕਰਤਾ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਭੀ ਦੇਤਾ ਹੈ। ਅਬ ਸਜਨ ਜਨੋ ਵਿਚਾਰੀਏਗਾ ਕਿ ਭਾਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀਨੇ ਇਸ ਅਸਤ ਲੇਖਕੋ ਲਿਖ ਕਰ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤਿ ਮੇ ਕਿਤਨਾ ਇਘਨ ਡਾਲਨੇ ਕੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕੀ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸਕੀ ਬੁਧੀ ਕੋ ਨਿਰਮਲ ਕਰੇ ਯੇਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਸੇ ਭੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਔਰ ਇਨਸਾਫ ਆਪਲੋਗੋ ਪਰ ਛੋੜਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਆਪ ਸਤ ਕੋ ਹੀ ਏਕ ਮਾਤ੍ਰ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰਕੇ ਅਸਤ ਕੋ ਪ੍ਰੀਤਿਆਗ ਕਰਦੇਂਗੇ ਔਰ ਇਸ ਬਾਤ ਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਿਆਲ ਰਖੇਂਗੇ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਲੋਗ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਭਰਤ੍ਰੀ ਹਰੀਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਏਕ ਸਤ ਪੁਰਖ ਹੈਂ ਜੋ ਅਪਨਾ ਕਾਰਯ ਛੋੜ ਕਰ ਦੂਸਰੇ ਕੇ ਲੀਏ ਕਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਾਮਾਨਯ ਵੋਹ ਪੁਰਖ ਹੈਂ ਜੋ ਅਪਨੇ ਔਰ ਪਰਾਏ ਦੋਨੋ ਕੇ ਕਾਰਯ ਕੋ ਸਾਧਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਮਨੁਸ਼ੋ ਮੈ ਰਾਖਸ ਵੁਹ ਪਰਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਪਨੇ ਹਿਤ ਕੇ ਅਰਥ ਪਰਾਏਕਾਰਜ ਕੋ ਨਸ਼ਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਜੋ ਵਿਅਰਥ ਪਰਾਏ ਕਾਰਯ ਕੀ ਹਾਨੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵੈ ਕੋਨ ਪੁਰਖ ਹੈ ਉਨੇ ਹਮ ਨਹੀਜਾਨਤੇ ਇਸ ਲੀਏ ਹਮ ਸਭ ਕੋ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਆਕਰ ਐਸੇ ਕਾਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹਿਯੇ ਜਿਸ ਸੇ ਹਮ ਲੋਗ ਸਤ ਪੁਰਖ ਬਨਨੇ ਕੋ ਯੋਗ ਬਨੇ ਔਰ ਅਗਰ ਐਸਾ ਨ ਹੋਸਕੇ ਤੋ ਸਾਮਾਨਯ ਪੁਰਖ ਕੋ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਬਨੇ ਨਹੀ ਤੋ ਦੂਸਰੋ ਕੀ ਹਾਨੀ ਕਰਨੇ ਸੇ ਰਾਖਸ਼ਸ਼ ਸੰਗਯਾ ਹਮਾਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਔਰ ਮਨੁਸ਼ ਜਨਮਕਾਫਲਜਾਤਾਰਹੇਗਾਇਸ ਲੀਏ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀਤਰਹਿ ਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀਖੋ ਔਰ ਵੈਦਕ ਲੋਕਕ ਸਭ ਰੀਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਰਯਾਦਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੋ ਯਿਹੀ ਧਰਮ ਹੈ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹ

ਸਾਹ ਸੁਧਾਵਨ

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਃ ੩੨ ਰਾਸ ੨

ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬੈਠ ਦਿਵਾਨ ਕੀਓ। ਤਬ ਆਏ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਸ ਗਯੋ। ਦਿਜਾ ਦਵੈ ਲੈਹੋ ਬੁਲਾਇ ਇਹਾਂ। ਦਿਨ ਬਿਆਹ ਬਿਚਾਰੰ ਬੈਠ ਮਹਾਂ। ਬਿਨ ਦੋਸਨ ਦਯੋਸ ਬਤਾਇਜਬੈ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਵਿਆਹ ਉਮਾਹ ਤਬੈ। ਲੇਹ ਆਪ ਪ੍ਰਭੂ ਨਹ ਦੇਰਕਰੋ। ਗਨ ਜੇ ਹੈ ਵਸਤ ਮੰਗਵਾਇ ਧਰੋ। ਉਤ ਮੇ ਸੁਨਕੇ ਘਰਜਾਇ ਅਤੇ। ਇਕਠੀ ਗਨ ਸੋਚ ਕਰਾਏ ਸਭੈ॥ ਸੁਨਪਾਸ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਸ ਹਿਤੇ। ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਮੋਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਿਤੇ। ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਿਪ੍ਰ ਬੁਲਾਏ ਲੀਏ। ਨਿਜਪਾਸ ਬਠਾਏ ਸਨ ਮਾਨ ਕੀਏ। ਭਰ ਅਛਤ ਥਾਰ ਧਰਹੋ ਧਨਕੋ ਕੇਹਸੋਧੋ ਬਿਆਹ ਨਿਕੋ ਦਿਨਕੋ। ਇਮਰਾਹ ਨਰਾਇਨਦਾਸ ਧਰੈ। ਸੁਧ ਦਯੋਸਬਤਾਵੋਜਾਨ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਰੈ। ਬਿਨ ਦੋਸਬਨੇ ਅਸਨੀਕ ਅਹੈ। ਸੁਨ ਵਿਪ੍ਰ ਲਯੋ ਪਤਰੀ ਕਰਮੈ। ਦਿਨ ਤਾਹ ਉਚਾਰਤ ਭਾ ਉਰਨੈ। ਗ੍ਰਹਵਾਰ ਨਿਛਤ੍ਰਨ ਰਾਸਨਕੋ।ਦਿਨ ਜਾਨ ਸੋ ਬਿਆਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕੋ। ਗੁਰ ਸੰਗ ਭਨਯੋ ਜੁਗਮਾਸ ਬਿਤੇ। ਹੋਇ ਮਾਘਸੁਦੀ ਦਸਮੀ ਸੋਹਿਤੇ। ਸੁਧ ਦਯੋਸ ਅਹੈ ਸੁਬਿਆਹ ਕਰੋ। ਰੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਨਿਸਚੈਸੁਧਰੋ

ਦੋਹਰਾ

ਇਮਸਾਹ ਸੁਧਵਾਇ ਕਰਸੁਨਯੋ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾਸ। ਕਰ ਨਿਸਚੈ ਹਰਖਤ ਭਯੋ ਖਰੈਕਰੀ ਅਰਦਾਸ॥

ਇਸਕਾ ਮਤਲਬ ਯੇਹ ਹੈ ਕੇ ਜਬ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਇਆ ਤਬ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਸ ਨੇਆਕਰ ਕਿਹਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੇ ਮਨਕਾ ਮਨੋਰਥ ਯੇਹ ਹੈ ਕੇ ਅਬ ਹਰਗੋਬਿੰਦਜੀਕਾ ਬਿਵਾਹ ਹੋਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਸੋ ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਪੰਡਤ ਜੋਤਸੀ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੋ ਬੁਲਾਏਂ ਤਾਕੇ ਬਿਵਾਹ ਕੇ ਲੀਏ ਉਤਮ ਦਿਨ ਸੋਧੇ॥ ਗੁਰੂਜੀ ਨੇ ਜਲਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੋ ਬੁਲਾਕਰ ਬਹੁਤ ਸਨਮਾਨ ਸੇ ਬਿਠਾਇਆ ਉਸਕੇ ਆਗੇ ਏਕ ਥਾਲ ਰੁਪੈਓ ਵਗੈਰਾ ਧਨ ਕ ਧਰਾ॥ ਔਰ ਕਹਾਕਿ ਨਾਰਾਇਨਦਾਸ ਚਾਹਤਾ ਹੈਆਪ ਬਿਵਾਹਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕੇ ਲਿਏ ਉਤਮ ਦਿਨ ਸੋਧ ਦੇਂ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਪਤ੍ਰੀ ਹਾਥ ਮੇ ਲੀ ਗ੍ਰਹੋਂ ਨਖਤ੍ਰੋਂ ਔਰ ਰਾਸੀ ਕਾ ਖਿਆਲ ਕਰਕੇ ਬਿਵਾਹ ਕੇ ਲੀਏ ਉਤਮ ਸਾਹ ਸੋਧ ਦੀਆ ਯੈਨੇ ਮਾਂਘ ਸੁਦੀ ਦਸਮੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਉਤਮ ਬਤਾਇਆ ਔਰ ਕਹਾ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਰਿਤੂ ਭੀ ਅਛੀ ਹੈ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਸਾਹ ਸੁਧਵਾਕਰ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਸ ਬਹੁਤ ਪਰਸਨ ਹੂਆ ਔਰ ਖੜਾ ਹੋਕਰ ਅਰਦਾਸ ਕੀ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੇ ਆਗਿਆ ਲੇਕਰ ਅਪਨੇ ਘਰਮੇ ਬਿਵਾਹ ਕੀ ਤਿਆਰੀ ਕੇ ਲੀਏ ਚਲਾ ਗਯਾ ਇਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀ ॥

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇਖੋ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਬੀੜ ਬਾਂਧਨੇਵਾਲੇਨੇ ਅਪਨੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਸਾਹ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਬੁਲਾਕਰ ਸੁਧਾਇਆ ਔਰ ਜੋਤਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਦੇਵਤਾ ਸੇ ਪੂਛਕਰ ਉਤਮ ਦਿਨ ਬਿਵਾਹ ਕੇ ਲੀਏ ਨਿਯਤ ਕੀਆ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਮਰ-ਯਾਦਾ ਯਿਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਚਲਤੇ ਰਹੈ ਆਪ ਮਨ ਮਤਿ ਤਿਆਗ ਕਰ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰੋ।

ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਬਹੁਤ ਸਾ ਵਰਨਨ ਬੀਚ ਸੇ ਛੋਡ ਦੀਆ ਹੈ

ਕਰਬੰਧ ਕੰਗਨਾ ਬਰਾਤ ਚੜੀ ਸਗਨ ਸੰਗਾ। ਪਟਪੀਤਵਪੈ ਹਰਕਰ ਸਰਬ ਅੰਗ । ਕੁਲ ਰੀਤ ਕਰੀ ਜੇਤਕਬਤਾਇ । ਦਿਨ ਚਢਨ ਬਰਾਤ ਸਮੀਪ ਆਇ। ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨਤਜਾਰੀ ਸਭਕਰਾਇਜਨਕਰਹ ਸੀਘ੍ਰਤਾਲੇ ਬਨਾਇ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਗੇ ਸਫਾ ੫੩ ਪਰ ਲਿਖਾ ਹੈ

ਅਸਵਾਰ ਭਏ ਸਭ ਸਜਤ ਜਾਨ। ਬਡ ਉਠਯੋ ਸਬਦ ਨਿਹ ਸੁਨੇ ਕਾਨ ॥

ਗੁਰੂਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੋ ਕੰਗਨਾ ਬਾਂਧਾ ਗਿਯਾ ਤਮਾਮ ਕੁਲਕੀ ਰੀਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਕਾਮ ਕੀਆ ਗਿਆ ॥

ਜਬ ਬ੍ਰਾਤ ਚੜਨੇ ਕੇ ਦਿਨ ਨਜਦੀਕ ਆਏ ਤਬ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਤਿਆਰੀ ਕਰਾਈ ਬਰਾਤੀ ਸਜਧਜ ਕਰ ਚਲ ਦੀਏ ਇਸਕੇ ਆਗੇ ਯੇਹ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੂਆ ਹੈ ਕੇ ਲੋਗ ਬਰਾਤ ਕੋ ਲੇਨੇ ਆਏ ਔਰ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਸ ਕੇ ਸਾਥ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਂਹਪਸਾਰ ਕਰ ਮਿਲਨੀ ਕਰੀ।

ਇਸ ਸੈ ਆਗੇ ਬ੍ਰਾਤ ਕਾ ਵਹਾਂ ਪਰ ਪਹੁਚਨਾ ਬਹੁਤ ਵਰਨਨ ਹੈ।'

ਯਹਾਂ ਪਰ ਸਿਰਫ ਜਬ ਬਿਵਾਹ ਕੇ ਵਕਤ ਗੁਰੂ ਹਰ-ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸਸੁਰ ਕੇ ਘਰ ਗਏ ਔਰ ਲਾਵਾਂ ਹੂਈ ਹੈ ਵੋਹ ਵਿਰਤਾਂਤ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਲਿਖਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੬੧

ਲਾਵਾਂ ਲੇਨ ਸਮੈ ਤਬ ਆਯਹੁ। ਧੇਨ ਧੂਲ ਪਾਂਵਨ ਦਰਸਾਯਹੁ। ਦਿਜ ਗਨ ਪ੍ਰੇਰਿਓ ਬੈਠੇ ਪਾਸ। ਭੇਜਯੋ ਮਨਜਾ ਨਾਰਾਇਨਦਾਸ। ਲਾਵਾਂ ਹਿਤ ਕਰੀਐ ਆਗਵਨੂ। ਮੈ ਤਿਆਰੀ ਜੁਤ ਇਸਥਿਤ ਭਵਨੂ। ਜਬ ਜਨਵਾਸ ਬਿਖੈ ਸੁਧ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਾਈ । ਹਨੇ ਡੰਕ ਸਬ ਬਾਜ ਬਧਾਈ ॥
ਬੜਵਾ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ । ਗਏ ਸਸੁਰ ਕੇ ਸਦਨ ਅਨੰਦ। ਆਏ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਸ ਅਗਾਰੇ। ਲੇਤ ਪ੍ਰਵਿਸਉ ਅੰਤਰ ਦਵਾਰੇ । ਜਿਹ ਬੇਦੀ ਸੁੰਦਰ ਰਚ ਰਾਖੀ । ਗਨ ਬੰਧਪ ਬਿਤਵੇਖਨ ਕਾਂਖੀ । ਖਰੇ ਹੇਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਆਗਵਨੂ । ਸਭ ਆਗੇ ਦੂਲੋਦੁਤਿਰਵਨੂ । ਸਾਦਰਸਗਰੇ ਕਰੇ ਬਿਠਾਵਨ। ਚਹੁੰਦਿਸ ਬੇਦੀ ਕੇ ਬਲ ਪਾਵਨ । ਵਿਪ੍ਰ ਉਚਾਰ ਕਰਨ ਤਬ ਲਾਗੇ । ਪੂਜਨ ਨਵ ਗ੍ਰਹ ਗਣਪਤੀ ਆਗੇ । ਬੀਰਹੁਤਾਸਣ ਕੀਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸਨ। ਪਾਵਤ ਸਰਪੀ ਕੀਨ ਉਪਾਸਨ॥ ਤਬ ਦੂਲਹਨ ਫਿਰਆਨ ਬਿਠਾਈ । ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭਬਿਧ ਕਰਵਾਈ ॥ ਬਰ ਬਰ ਸੰਗ ਫੇਰ ਕਰ ਫੇਰੇ । ਪਾਣਿ ਗ੍ਰਹਣ ਕੀਨ ਸਤਿ ਸਬੇਰੇ ॥

ਇਵ ਲਾਵਾਂ ਲੇਕਰ ਜਸ ਸਾਜਾ । ਬੀਰ ਬੇ ਦਕਾ ਉਠਓ ਸਮਾਜਾ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਰਥ–ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਘੋੜੀ ਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋਕਰ ਆਨੰਦ ਸੈਹਤ ਅਪਨੈ ਸਸੁਰ ਕੇ ਘਰ ਗਏ ਨਰਾਇਨਦਾਸ ਉਨ ਕਾ ਸਸੁਰ ਆਗੇ ਸੇ ਲੇਨੇ ਆਇਆ ॥ਉਨਕੋ ਸਾਥ ਲੇਕਰ ਘਰ ਕੇ ਅੰਤਰ ਉਤਮ ਅਸਥਾਨ ਮੇ ਲੇਗਯਾ ਜਿਸ ਜਗੈ ਸੁੰਦਰ ਬੇਦੀ ਰਚੀ ਹੂਈ ਥੀ ਜਹਾਂ ਕੇ ਤਮਾਮ ਬਾਂਧਵ ਔਰ ਸਭ ਲੋਗ ਉਨਕੋ ਦੇਖਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਥੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਆਗਵਨ ਕੋ ਖੜੇ ਹੋਕਰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਥੇ ਆਗੇ ਦੂਲਹਾ ਸੂਰਜ ਸਮਾਨ ਥਾ ਸਭ ਕੋ ਆਦਰ ਕੇ ਸਾਥ ਬਠਾਇਆ ਗਿਆ ਚਾਰੋਂ ਤਰਫ ਬੇਦੀ ਕੇ ਸਭ ਬੈਠ ਗਏ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਨੇ ਮੰਤ੍ਰ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਆਰੰਭ ਕੀਏ ਨਵ ਗ੍ਰਹ ਔਰ ਗਨੇਸ਼ ਜੀ ਕਾ ਪੂਜਨ ਕੀਆ ਬੀਚ ਮੇ ਅਗਨੀ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਆ ਘਰਿਤ ਵਗੈਰਾ ਡਾਲ ਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਕੀ ਉਸ ਵਕਤ ਦੂਲਹਨ ਭੀ ਲਾਕਰ ਪਾਸ ਬਿਠਾ ਦੀਗਈ ਯਥਾ ਯੋਗ ਜੈਸਾ ਕੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਹੈ ਸਭ ਵਿਧੀ ਕਰਾਈ ਗਈ ਵਰ ਔਰ ਕੰਨਯਾ ਕੇ ਉਸ ਵਕਤ ਫੇਰੇ ਕਰਾਏ ਗਏ ਔਰ ਉਸ ਵਕਤ ਪਾਨੀ ਗ੍ਰਹਨ ਕੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਕੀ ਗਈ ਅਰਥਾਤ ਪਾਨੀ ਗਰਹਣ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜੇ ਗਏ ॥ ਜਿਸਕੀ ਜਗਹ ਆਜ ਕਲ ਕੇ ਅਵਿਦਵਾਨ ਲੋਗ ਯੇਹ ਤੁਕ ਪੜਤੇ ਹੈ ਬਾਂਹ ਪਕੜ ਠਾਕਰ ਹੋਂ ਗਿਦੀ ਗੁਨ ਅਵ ਗੁਨ ਨ ਬਿਚਾਰੇ ਕੇ ਅਸਥਾਨ ਮੇ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਧੀ ਸੇ ਸਭ ਕਾਮ ਹੂਆ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਯਥਾ ਯੋਗ ਵਹਾਂ ਪਰ ਧਨ ਦਾਨ ਕੀਆ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਨੇ ਗੋਤ੍ਰਾਚਾਰ ਪੜਾ ਔਰ ਉਨਕੋ ਧਨ ਪਦਾਰਥ ਦਾਨ ਦੀਆ ਗਿਯਾ ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਭ ਲਾਵਾਂ ਫੇਰੇ ਕੇ ਬਾਦ ਸਭ ਲੋਗ ਬੇਦ ਸੇ ਉਠੇ ਔਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਜਨਵਾਸੇ ਮੈ ਵਾਪਸ ਆ ਬਿਰਾਜੇ ॥

ਮਿਤ੍ਰੋ ਸੋਚਨੇ ਕਾ ਮੁਕਾਮ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਿਖੀ ਕੇ ਮਾਲਕ ਅਪਨੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਮੈ ਮੌਜੂਦ ਉਸ ਵਕਤ ਤੋ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਸ਼ਬਦੋ ਸੇ ਬਿਵਾਹ ਨਾ ਹੋ ਔਰ ਸਨਾਤਨ ਰੀਤੀ ਸੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਲੋਗ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਸੇ ਸਭ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰੇਂ ਔਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਖਦ ਕਰਾਵੇਂ ਔਰ ਅਪਨੀ ਜਾਤਿ ਮੇ ਉਤਪਨ ਹੋਕਰ ਅਪਨੇ ਲੀਏ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਮਾਰਗ ਨਾ ਨਿਕਾਲੇਂ ਮਗਰ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਆਜਕਲ ਕੇ ਸਵਾਰਥੀ ਲੋਗੋ ਪਰ ਜੋ ਆਪਾ ਪੰਥ ਚਲਾ ਕਰ ਅਪਨੇ ਸਵਾਰਥ ਸਿਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਭਾਈਓ ਐਸੇ ਪਾਪ ਸੇ ਡਰੋ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਆਚਰਨੋ ਕੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੋ ਤਭੀ ਸਚੇ ਸਿਖ ਕੇ ਹਲਾਓਂਗੇ ਨਹੀ ਵੁਹੀ ਬਾਤ ਹੋਗਈ ਕਿਸੀ ਨੇ ਸਚ ਕਹਾ ਹੈ ।

ਆਪੇ ਧਾਪ ਭਾਈ ਆਪੇ ਧਾਪ। ਨਾਂ ਕੋਈ ਪੁਨ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਪਾਪ

ਪਿਆਰੇ ਆਓ ਸਚੇ ਖਾਲਸਾ ਬਨੋ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਇਸ ਬਚਨ ਪਰ ਧਿਆਨ ਦੀਜੀਏ ਜੋ ਅਪਨੇ ਸੁਖਮਣੀ ਸਾਹਿਬ ਮੇ ਦਰਜ ਕੀਆ ਹੈ

ਸੁਖਮਣੀ ਮਹਲਾ ੫

ਵੇਦ ਪੁਰਾਣ ਸਿਮ੍ਰਤ ਬੂਝੈ ਮੂਲ । ਸੂਖਮ ਮੈਂ ਜਾਨੈ ਅਸਥੂਲ ॥ ਚੌਹ ਵਰਣੋਂ ਕੋ ਕਰੇ ਉਪਦੇਸ਼ । ਨਾਨਕ ਤਿਸ ਪੰਡਤ ਕੋ ਸਦਾ ਆਦੇਸ਼ ॥

ਅਰਥ–ਜੋ ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕੋ ਮੂਲਸੇ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਸੂਖਮ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਮੈ ਇਸ ਅਸਥੂਲ ਜਗਤ ਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਜੋ ਚਾਰੋ ਵਰਨੋ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਖਤ੍ਰੀ ਵੈਸ਼ਯ ਸ਼ੂਦਰ ਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤਾ ਹੈ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਨਨ ਕੋ ਨਿਮਸਕਾਰ ਹੈ ਬਸ ਪਿਆਰੇਮਿਤ੍ਰੋ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਦਵਾਰਾ ਹੀ ਸੰਸਕਾਰ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਕਰਾਨਾ ਠੀਕ ਹੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਸਮਾਪਤ ਹੂਆ ॥
ਗੁਰੂ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੀ ਵੀਰੋ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਜੇਠ ਵਦੀ ੪ ਸੰਮਤ ੧੬੭੯ ਕੋ ਕਸਬਾ ਝੁਪਾਲ ਮੇ ਹੂਆ

ਉਸ ਵਕਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੀ ਫੋਜੋ ਨੇ ਅਮ੍ਰਤ ਸਰ ਪਰ ਹਮਲਾਕੀਆ ਹੂਆ ਥਾ ਵੋਹ ਲੋਗ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਮੌਕਾ ਜਾਨ ਕਰ ਆਏ ਥੇ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਜੰਗ ਮੈ ਖੂਬ ਭਗਾ ਇਆ ਬਰਾਤ ਕੇ ਲੀਏ ਜੋ ਮਿਠਾਈ ਵਗੈਰਾ ਥੀ ਵੋਹ ਤੁਰਕ ਫੌਜਨੇ ਲੂਟੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਸ਼ਾਪ ਥਾ ਮਗਰ ਜਬ ਕਿ ਚਾਰੋ ਤਰਫ ਸੇ ਮਾਰੋ ਮਾਰ ਕੀ ਅਵਾਜ ਗੂੰਜ ਰਹੀ ਥੀ ਉਸ ਵਕਤ ਭੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਰਯਾਦਾ ਸੇ ਹੀ ਅਪਨੀ ਲੜਕੀ ਕ ਬਿਵਾਹ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਾਇਆ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੭੯੧ ਜਿਲਦ ਦੂਜੀ

ਜਬ ਬਰਾਤ ਆ ਚੁਕੀ ਭੋਜਨ ਆਦੀ ਸੇ ਫਾਰਗ ਹੋਗਈ ਤਬ

ਪੰਚ ਘਟੀ ਜਾਮਨ ਗਈ ਪ੍ਰੋਹਤ ਕਹਯੋ ਸੁਨਾਇ। ਮਹਾਰਾਜ ਬਿਲਮ ਨਾ ਕਰੋ ਲਾਵਾਂ ਦੇਹੋ ਬੁਲਾਇ ॥ ਚੋਪਈ

ਤੂਰਨ ਤਬੈ ਹਕਾਰਨ ਗਯੋ। ਧਰਮੇ ਸਾਥ ਕੋਹਿਤ ਇਮ ਭਯੋ॥ ਲੇਕਰ ਦੂਲੋ ਕਰੇ ਅਗਾਰੇ। ਸਮਾ ਜਾਇ ਗੁਰ ਤੁਮੈ ਹਕਾਰੇ॥ ਸੁਨਤ ਸ਼ੀਗਰ ਰੀਝੇ ਕਰ ਤਿਆਰੀ। ਬਾਜਤ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਾਦਤ ਕਰੇ ਅਗਾਰੀ

ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਆਤਸ਼ ਬਾਜੀ ਛੂਟਤੀ ਗਈ

ਕਰ ਕੁਲ ਰੀਤ ਬੇਦ ਕਾ ਅੰਤਰ । ਬੈਠਾ ਰਯੋ ਦੂਲੋ ਤਬ ਸੁੰਦਰ ॥ ਗਣਪਤਿ ਨੋਗ੍ਰਹ ਕੋ ਪੁਜਵਾਇ ॥ ਅਗਨਿ ਕਰੀ ਅਭਸੇਰਨ ਲਿਆਇ ॥

ਅਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰਕੋਂ ਕਾ ਕਿਲਾ ਥਾ ਵਹਾਂ ਸੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀਕੇਊਪਰਤੋਪ ਚਲਾਂਈਮਗਰਵੋਹ ਫਟਗਈ ਚਲਾਨੇ ਵਾਲੇ ਖੁਦ ਮਰਗਏ ।

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੭੯੩

ਹਿੰਦੂ ਕੋ ਗੁਰੂ ਉਤਰਯੋ ਆਇ । ਸੁਨੀ ਸ਼ਾਹ ਕੀ ਸੈਨ ਭਜਾਇ ॥

ਐਸਾ ਬਹੁਤ ਲਿਖਾ ਹੈ ਵੋਹ ਲੋਗ ਅਪਨੀ ਤੋਪ ਸੇਆਪ ਹੀ ਮਰਗਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕਾ ਕਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾ ਦੀਆ ।

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੭੯੨

ਇਮ ਕਹੇ ਕਰਨ ਲਗੇ ਫਿਰ ਕਾਜ ॥ ਫੇਰੇ ਫੇਰਨ ਕਰੇ ਸਮਾਜ ॥ ਦਿਜ ਆਗਿਯਾ ਕੋ ਕਨਯਾ ਆਈ । ਵੇਦੀ ਬਿਖੇ ਬਿਠਾਇ ਨਿਠਾਈ । ਬੈਦਕ ਲੋਕਕ ਕੀਨਸ ਰੀਤ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਲਾਵਾਂ ਦਈਮੁਦਤ ਸਭਚੀਤ। ਸਗਲੋਸਪੂ-
ਰਨ ਕਾਜ ਭਯੋ॥ ਉਠ ਦੂਲੋਨਿਜਡੇਰੇ ਗਯੋ।

ਅਬ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਇਸ ਵਿਰਤਾਂਤ ਕੋ ਪੜਕਰ ਭੀ ਤਨਕ ਖਿਆਲ ਆਪਕੋ ਨਹੀਂ ਆਏਗਾ ਕਿ ਆਪ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਤਰਾਂ ਜਿਸਨੇ ਬਿਪਤ ਮੈ ਭੀ ਧਰਮ ਨਹੀ ਹਾਰਾ ਆਪਭੀ ਵੈਦਕ ਮਰਯਾਦਾ ਪਰ ਚਲੋਂ। ਗੁਰਬਲਾਸ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਮੈ ਭੀ ਬਿਵਾਹ ਐਸਾ ਹੀ ਲਿਖਾ ਹੈ॥

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਸਚੇ ਸਹੀਦ ਤਿਲਕ ਔਰ ਯਗਯੋਪਵੀਤ ਪਰ ਪ੍ਰਾਨ ਦੇਨੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਵ ਕੁੜਮਾਈ

ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੀ ਲਾਲਚੰਦ ਖਤਰੀ ਕੇ ਘਰ ਜਬ ਕਿ ਸੂਰਜ ਮਲ ਕੇ ਬਿਵਾ ਕੇ ਲੀਏ ਬ੍ਰਾਤ ਮੈ ਗਏ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਮੈਂ ਸਗਾਈ ਹੋਗਈ। ਲਾਲਚੰਦ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੋ ਭੇਜਾ ਸਗਾਈ ਕਰੇ। ਅਗਰਚੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਪਹਲੇਇਨਕਾਰ ਕੀਆ। ਮਗਰ ਫਿਰ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੇ ਕਹਨੇ ਸੇ ਮਾਨਗਏ॥

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੪੧

ਤਬ ਭਾਈ ਨੇ ਗਣਕ ਬੁਲਾਇਓ। ਸੋਧ
ਮਹੂਰਤ ਭਲੇ ਸੁਨਾਓ॥ ਆਨ ਬਿਪ੍ਰ ਕੇਤਬਹ
ਸੁਨਾਇਓ। ਸ੍ਰੀ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਢਿਗ
ਸਾਦਰ। ਆਨ ਬਿਠਾਏ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦਿਜ ਨੇ ਦੇਖ ਆਨੰਦ ਕੋ ਧਾਰਾ ॥ ਮੁਖਪੰਕਜ ਮੈਂ ਦੀਨ ਛੁਹਾਰਾ ॥ ਉਤਸਵ ਮੈ ਬੜ ਉਤਸਵ ਹੋਵਾ। ਸਭ ਬਰਾਤ ਮਿਲ ਆਨੰਦ ਜੋਵਾ ॥ ਬਾਜ ਉਠੇ ਦੁੰਦਭ ਸ਼ਦਯਾਨੇ । ਕੌਤਕ ਹੋਤ ਅਨੇਕ ਮਹਾਨੇ। ਅਧਕ ਦਾਨ ਸਤਗੁਰ ਤਬ ਦੀਨਾ। ਮਿਲੇਬ੍ਰਿੰਦ ਜਾਚਕ ਧਨ ਲੀਨਾ ॥ ਸਭ ਮਨ ਬਿਖੈ ਛਾਇਓ ਆਨੰਦ। ਦਸੋਦਸ਼ਾ ਜਸ ਭਇਓ ਬਲੰਦ॥

ਇਸਕਾ ਮਤਲਬ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋਤਸ਼ੀ ਕੋ ਬੁਲਾਕਰ ਮਹੂਰਤ ਨਿਕਾਲਾ ਗਿਆ ਤਬ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੋ ਉਨ ਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਪਾਸ ਬਿਠਾਇਯਾ ਤਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਉਨ ਕੇ ਮੁਖ ਮੈ ਛੁਹਾਰਾ ਲਗਾਇਆ ਸਗਾਈ ਹੋਗਈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਾਜੇ ਗਾਜੇ ਬਜੇ ਗੋਯਾ ਉਤਸਵ ਮੈ ਏਕ ਔਰ ਉਤਸਵ ਹੂਆ ਕਿਓਂਕਿ ਸੂਰਜ ਮਲ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਥਾ ਇਸ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੀ ਸਗਾਈ ਹੋਨੇ ਸੇ ਦੁਗਨਾ ਆਨੰਦਮੰਗਲ ਹੂਆ ॥ ਗੁਰੂਜੀ ਮਹਾਂਰਾਜ ਨੇ ਜਾਚਕੋਂ ਕੋ ਬਹੁਤ ਦਾਨ ਦੀਆ ॥ ਉਨ ਕੀ ਯਸ਼ ਕੀਰਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੂਈ ॥ ਇਸ ਮੇਂ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਬਹੁਤ ਸਾ ਪਰਸੰਗ ਛੋੜ ਕਰ ਸਿਰਫ ਲਾਂਵਾਂ ਫੇਰੇ ਕਾ ਹਾਲ ਲਿਖਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ॥

ਯਹਾਂਪਰ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਕਾ ਵਰਨਨ ਹੈ। ਕੇ ਜਬ ਬਰਾਤ ਰੋਟੀ ਖਾਨੇਕੇ ਲੀਏ ਗਈ ॥ ਬੜੇ ਬਾਜੇ ਗਾਜੇ ਸੇ ਗਈ ਆਤਸ਼ ਬਾਜੀ ਛੁਟਤੀ ਥੀ ਘਰ ਪਰ ਲਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਕੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਨੇਕ ਪਰਕਾਰ ਕੇ ਭੋਜਨ ਖਾਕਰ ਪਰਸ਼ਨ ਹੁਏ ਤਬ ਆਗੇ ਇਸ ਪਰਕਾਰਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੩੫੩ ਰਾਸ ੩

ਨਿਸ ਡੂਢ ਜਾਮ ਜਬ ਬੀਤੀ। ਹਿਤ ਲਾਂਵਾਂ ਦੇਨੇ ਸਪ੍ਰੀਤੀ ॥ ਨਰਪਠ ਕਰ ਗੁਰੂ ਬੁਲਾਏ। ਲਖਸਮਾ ਤੁਰਤ ਚਲਆਏ ।।ਸ੍ਰੀਤੇਗਬਹਾਦਰ ਬੈਸੇ । ਜੇਹ ਬੇਦੀ ਸੁੰਦਰ ਐਸੇ ॥ ਗਨਪਤੀ ਸੁਰ ਪੂਜਨ ਕੀਨੋ । ਤਬ ਜਥਾ ਜੋਗ ਧਨ ਦੀਨੋ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕੋ ਲੇ ਆਏ। ਦਿਸ ਬਾਮ ਬਿਖੇ ਬੈਠਾਏ ॥ ਕਰ ਪੂਜਾ ਅਗਨ ਪ੍ਰਕਾਸੀ । ਬਿਰ ਹਵੀ ਪਾਏ ਬੁਹ ਭਾਸੀ ।। ਦਿਜ ਬਚਤੇ ਫਿਰ ਕਰ ਫੇਰੇ। ਸਭ ਲਾਗ ਦੀਓ ਤਿਸ ਬੇਰੇ ॥ ਕਰ ਰੀਤ ਜਥੋ ਚਤ ਸਾਰੀ। ਚਲ ਆਏ ਡੇਰੇ ਮਝਾਰੀ ॥ ਤਬ ਸਮਤ ਸੋਲਾਸੈਯਾ ਬੀਤ ਅਪਰ ਉਨਨਵ ਭੈਯਾ ॥

ਅਰਥ ਜਬ ਡੇਢ ਪਹਰ ਰਾਤ ਬੀਤ ਗਈ ਤਬ ਸਭ ਕੇ ਚਿਤ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਵਾਂ ਕੀ ਤਰਫ ਬੀ ਆਦਮੀ ਭੇਜ ਕਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਬੁਲਾਇਆ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਲਾਵਾਂ ਕਾ ਸਮਾ ਜਾਨਕਰ ਆ ਬਿਰਾਜੇ । ਜਿਸ ਜਗਹ ਸੁੰਦਰ ਬੇਦੀ ਬੀ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਮੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੋ ਬਿਠਲਾਇਆ ਗਿਆ ਗਨਪਤੀ ਦੇਵਤਾ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕੀ ਗਈ। ਜਥਾ ਜੋਗ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਦਾਨ ਦੀਅ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਕੋ ਲਾਕਰ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੇਬਾਏ ਤਰਫ ਬਿਠਾ ਦੀਆ ਗਿਆ। ਪੂਜਾ ਕਰਕੇਅਗਨੀ ਕੋਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਆ। ਘੀ ਔਰ ਸਾਮਿਗ੍ਰੀ ਕਾ ਆਹੁਤੀ ਡਾਲ ਕਰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੀਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜਤੇ ਥੇ ਤਬ ਫੇਰੇ ਹੂਏ। ਯਾਨੇ ਲਾਵਾਂ ਫੇਰੇ ਕਰਾਏ ਗਏ। ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਲਾਗ ਵਗੈਰਾ ਦੀਆ ਗਿਆ। ਯਥੋਚਿਤ ਸਭ ਰੀਤਿ ਕੀ। ਉਸਕੇ ਬਾਦਅਪਨੇ ਡੇਰੇ ਚਲੇ ਆਏ ਯੇਹ ਕਾਮ ੧੬੯੯ ਬਿਕਰਮਮੈਹੂਆ।

ਸਭ ਸਜਨੋ ਕੋ ਇਧਰ ਧਿਆਨ ਦੇਨਾ ਉਚਤ ਹੈ ਕਿ ਜੈਸੇ ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮੈ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਪਰਾਇਨ ਹੋਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਕੇ ਸ਼ਲੋਕ ਵਰਨਨ ਕੀਏ ਗਏ ਹੈ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮੈਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਮੈ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਸੇ ਯੇਹ ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਭੀ ਹੈ ਇਨਮੈ ਬਿਵਾਹ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਕਾ ਤੋ ਗੰਧ ਮਾਤਰ ਭੀ ਨਹੀਹੈ

ਦੇਖੋ ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਅਸ਼ਟਪਦੀਆਂਮਹਲਾ ੪

ਘਰ ੨

ਕੋਈ ਆਨ ਮਿਲਾਵੋ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਯਾਰਾ। ਹਉ ਤਿਸਪੈ ਆਪ ਵੇਚਾਈ

ਅਰਥ-ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰਾ ਆਨਕਰ ਮਿਲਾਦੋ ਜੋ ਮਿਲਾਵੇ ਮੈ ਉਸਕੇ ਲੀਏ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਬੇਚ ਦੂੰ ਅਥਵਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰੂੰ॥

ਦੇਖੋ ਯਹਾਂ ਫਿਰ ਕਿਆ ਅਰਥ ਕਰੋਗੇ ਯੇਹ ਤੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਮੈ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭੂ ਸੇ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਔਰ ਦੇਖੋ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੪ ਅਸ਼ਟਪਦੀਆਂ

ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰੇਮਕੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਆਖੈਆਇ। ਤਿਸਦੇਵਾਂਮਨ ਆਪਨਾਨਿਵਨਿਵਲਾਗਾਂਪਾਇ। ਸਜਨਮੇਰਾ ਏਕਤੂ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਸੁਜਾਣ। ਸਤਗੁਰ ਮੀਤ ਮਿਲਾਇਆਮੈ ਸਦਾਸਦਾ ਤੇਰਾ ਤਾਣ ॥

ਯੇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਯਹਾਂ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਜ਼ਿਕਰ ਤਕ ਨਹੀ ਹੈ ਔਰ ਹੋਤਾ ਤੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਸਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕਰਤੇ ਮਗਰ ਆਪਨੇ ਐਸਾ ਕੋਈ ਸੰਸਕਾਰ ਨਹੀ ਕੀਆ ਜੋ ਮਨਮਤਿ ਸਿਖੋਂ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਯੇਹ ਭਜਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਸ਼ਲੋਕ ਹੈ ਇਨਸੇ ਭਜਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਅਛਾ ਹੈ ॥

ਦੇਖੀਏ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹਮਨੇ ਕੋਈ ਭੀ ਲੇਖ ਅਪਨੀਤਰਫ ਸੇ ਨਹੀ ਲਿਖਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਸੰਸਕਾਰ ਕੈਸੇ ਉਤਮ ਰੀਤਿ ਸੇ ਹੂਆ ਅਗਨੀ ਹੋਤ੍ਰ ਔਰ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਦਵਾਰਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਨੇ ਕਰਾਇਆ ਲਿਖਾ ਹੈ ਆਜ ਸੇ ੮੦ ਯਾਂ ੧੦੦ ਬਰਸ ਪਹਲੈ ਕਾ ਪੁਸਤਕ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਖਾਲਸਾ ਘਰ ਕਾ ਪਰਮਾਲਕ ਇਤਹਾਸਕਪੁਸਤਕ ਨੇ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਅਬ ਤੋ ਆਪਕੇ ਰਿਦੇ ਕੀ ਅਵਿਦਯਾ ਰੂਪੀ ਗਾਂਠ ਖੁਲ ਜਾਵੇਗੀ ਔਰ ਸਤ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਕਰ ਆਪ ਸਤਮਤ ਪਰ ਆਰੂੜ ਹੋਂਗੇ ॥

ੴ ਸ਼ਭੀਮਸਤੂ ਇਤਿ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਕੇ ਮਾਲਕ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਦੋ ਬਿਵਾਹ ਹੂਏ ਏਕ ਤੋ ਸ੍ਰੀ ਜੀਤੋਜੀਸੇ ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਸ੍ਰੀਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਸੇ ਹੂਆਔਰ ਤੀਸਰਾ ਛੋਲਾ ਜੋ ਉਨਕੀ ਭੇਟ ਕੀਆ ਗਿਆ ਵੋਹ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਕਾ ਥਾ ਜੋ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਮੈ ਹੀ ਰਹੀ ਔਰ ਜਬ ਆਪਨੇ ਪੁਤਰ ਕੀ ਇਛਾ ਕੀ ਤੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਸਭ ਖਾਲਸਾ ਕੋ ਤੇਰੀ ਹੀ ਗੋਦ ਮੈ ਡਾਲਦੀਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਮਸਤ ਖਾਲਸਾ ਤੇਰਾ ਪੁਤਰ ਕਹਲਾਏਗਾ। ਇਸ ਜਗਾ ਸਿਰਫ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋਜੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਹੀ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਥੋੜੇਹੀ ਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜਾਨ ਲੇਂਗੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕਿਆ ਥੀ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਤੇ ਥੇ ਅਥਵਾ ਆਜ ਕਲ ਕੀ ਮਨ ਘੜਤ ਲਾਲਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੈ ਹੋਤੀ ਥੀ॥

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ ਧਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਵ ਕੁੜਮਾਈ

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਲਗੀ ਧਰ ਦੀਆ ਆਦ ਰੁਤਾਂ ਚਾਰ ਰੋਪਈ॥

ਤਬਹਿ ਸੁਤੀਖੀਏ ਸ਼ਗਨ ਪਠਾਇਓ॥

ਦਿਜ ਨਾਊ ਤਬ ਲੇਕਰ ਆਯੋ। ਭਲੇ ਸਦਨ ਕਰਵਾਯੋ ਤੇਰਾਖਾਨ ਪਾਨ ਪਠ ਸਵਾਦਬਡੇਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਮੰਗਲ ਠਾਨਾਂ। ਕਰਯੋ ਹਕਾਰਨ ਗਨਕਮਹਾਨਾ। ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸਮਾ ਬਿਚਾਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਤਾਵੋ । ਮਮਸੁਤ ਮਸਤਕ ਤਿਲਕ ਕਢਾਵਹੂ ਪ੍ਰਾਤ ਪੰਚਮੀ ਵਿਪ੍ਰ ਉਚਾਰੀ । ਕੀਜੈ ਮਾਤਾ ਸਗਰੀ ਤਿਆਰੀ ।

ਅਰਥ–ਤਬ ਸੁਭੀਖੀਏ ਨੇ ਸਗਨ ਭੇਜਾਂ । ਨਾਈ ਔਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਲੇਕਰ ਆਏ । ਅਛੇ ਘਰ ਮੈ ਉਨਕਾ ਡੇਰਾ ਲਗਵਾ ਦੀਆ ਗਿਆ । ਅਛੇ ੨ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਖਾਨੇ ਖਿਲਾਏ ਗਏ । ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਸੁਨਕਰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੁਈ । ਔਰ ਕਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪੁਤਰ ਕੋ ਤਿਲਕ ਦੇਨੇ ਕਾ ਅਤਿ ਉਤਮ ਸਮਯ ਨਿਯਤ ਕਰੋ । ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਨੇ ਪੰਚਮੀ ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲਕਾ ਸਮਾ ਬਤਾਇਆ ॥

ਪੁਨ ਗੁਜਰੀ ਨਿਜ ਪੁਤਰ ਹਕਾਰਾ। ਬਿਪ੍ਰ ਜਾਏ ਸਭ ਭੇਵ ਉਚਾਰਾ । ਲੇਕਰ ਸੰਗੋ ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ।ਆਇਮਾਤ ਸਮੀਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ਚੋਕੀ ਚੰਦਨ ਚਾਰ ਡਸਾਈ ਕਹਿ ਤਿਸ ਪਰ ਗੁਰਦੀਨ ਬਿਠਾਈ। ਸਗਨ ਥਾਰ ਮੈ ਦਿਜ ਬਰ ਲਿਯਾਯੋ ਕਰਮ ਜਥੋਚਤ ਸਬ ਕਰਵਾਯੋ ਬਹੁਰ ਨਿਕਾਸਯੋ ਮਸਤਕ ਟੀਕਾ । ਅਛਤ ਲਾਇ ਸੁਹਾਵਤ ਨੀਕਾ ।

ਅਰਥ–ਪੁਨਾ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀਜੀ ਨੇ ਪੁਤਰ ਕੋ ਬੁਲਾਇਅ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਪ੍ਰੋਹਤ ਉਨਕੋ ਸਾਥ ਲੇਆਇਆ। ਜਿਨਕੋ ਚੰਦਨ ਕੀ ਚੌਕੀ ਪਰ ਬਿਠਾਇਆ ਔਰ ਵਿਧੀ ਕੇ ਸਾਥ ਸਭ ਕਰਮ ਕਰਵਾ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਰ ਯਾਨੇ ਗਣਪਤਿ ਆਦਿ ਪੂਜਨ ਕਰਾਕੇ ਉਨਕੋ ਤਿਲਕਲਗਾ ਕਰ ਸਗਾਈ ਕੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਕੀ ਬਡਾ ਹੀ ਉਤਮ ਮੰਗਲਸਮਾ ਥਾ ਮਹਾਨ ਉਤਸਵ ਹੂਆ ॥

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੪

ਲੋਕਕ ਵੈਦਕ ਰੀਤ ਕਰਾਈ । ਪੁਨਗ੍ਰਹਗਮ ਨੇ ਗੁਰ ਗੋਸਾਈ । ਦੇ ਦਾਨ ਬਿਪ੍ਰ ਵਿਸਰਜਨ ਕੀਨ । ਉਚਤ ਵਸਤ ਸਗਰੀ ਪਠਦੀਨ ॥

ਲੋਕਕ ਵੈਦਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਕਾਮ ਹੂਆ । ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਚੋਕੀ ਸੇ ਉਠ ਕਰ ਘਰ ਗਏ ਬ੍ਰਾਹਮਨਕੋ ਬਹੁਤ ਧਨ ਦੇਕਰ ਵਿਦਾ ਕੀਆ । ਜੋ ਜੋ ਜਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ ਥੀ ਸਭ ਭੇਜੀਗਈ।

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਯੇਹ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦ ਧਰਮ ਰਖਕ ਕੀ ਕੁੜਮਾਈ ਹੈ ਸਭ ਕ੍ਰਿਤ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਨੇ ਕਰਾਈ ਹੈ ਯਹਾਂ ਪਰ ਆਪਕੀ ਕਪੋਲ ਕਲਪਤ ਮਨਮਤ ਲੀਲਾ ਕਾ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਭੀ ਨਹੀ ਹੈ ॥

ਬਿਆਹ ਕਾ ਬਹੁਤ ਸਾ ਪਰਸੰਗ ਲਿਖਾ ਹੈ ਪੁਸਤਕ ਅਧਕ ਹੋਜਾਨੇ ਕੇ ਡਰ ਸੇ ਛੋੜ ਦਿਯਾ ਜਾਤਾ ਹੈ

ਲਿਖਾ ਹੈ ਬ੍ਰਾਤ ਆਕਰ ਉਤਰ ਗਈ

ਦੋਹਰਾ ॥ਬੀਚ ਚੰਦੋਆ ਚਾਂਦਨੀ ਤਾਨੇ ਰੇਸ਼ਮ ਡੋਰ । ਲਗੀ ਕਨਾਤ ਬਨਾਤਕੀ ਸਭ ਮਖਮਲ ਚਹੂੰ ਉਰ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਏਸੇ ਸੁੰਜਰ ਅਸਥਾਨ ਮੇ ਬ੍ਰਾਤ ਬੈਠੀ ਹੁਈ ਥੀ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਃ ੨੮

ਲਾਵਾਂ ਲੇਨ ਸਮੈ ਤਬਆਯੋ । ਧੇਨ ਧੂਲ ਵੇਲਾ ਦਰਸਾਯੋ। ਦਿਜ ਪਹੁੰਚਯੋ ਉਤ ਲਾਵਤੇ ਤਬੈ। ਗੁਰ ਸਮੇਤ ਜਿਹ ਬੈਠੇ ਸਬੇ। ਜਾਇ ਜਿਪਾਲ ਸਾਥ ਤਬ ਕਰਯੋ। ਲਾਂਵਾ ਲੇਨ ਸਮੈ ਅਤ ਲਹਯੋ। ਤਿਆਰੀ ਕਰਬੈਠੇ ਹਮ ਭਵਨੂੰ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਤੁਮ ਆਗਵਨੂ ਜਬ ਜਨ ਵਾਸ ਬਿਖੇ ਸੁਧ ਪਾਈ। ਹਨੇ ਡੰਕ ਸਤ ਬਾਜ ਬਧਾਈ।

ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲਾ ਹੈ ਅਰਥ ਕਰਨੇ ਕੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੋ ਘੋੜੀ ਪਰ ਸਵਾਰ ਕਰਾਇਯਾ ਆਗੇ ਆਗੇ ਆਤਸ਼ ਬਾਜੀ ਛੂਟਤੀ ਜਾਤੀ ਥੀ ਬਾਜੇ ਅਨੇਕ ਤਰਹ ਕੇ ਬਜਤੇ ਜਾਤੇ ਥੇਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਲੀਓਂ ਔਰ ਬਜਾਰੋ ਮੇ ਸੇ ਘੂਮਤੇ ਹੂਏ ਸੁਸਰਾਲ ਕੇ ਘਰ ਮੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾ ਪਹੁਚੇ।

ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਃ ੨੮

ਚੌਪਈ

ਇਮ ਹਰਖਤ ਉਲੰਘੇ ਸੋ ਬਾਜਾਰਾ। ਪਹੁਚੇ ਗੁਰ ਘਰ ਸੁਸਰ ਮਝਾਰਾ। ਆਨ ਮਿਲੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਆਗੇ ਸਭ ਕੋਇ । ਅੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ਲੇ ਮੁਦ ਹੋਇ। ਜਹਿ ਸੁੰਦਰ ਬੇਦੀ ਰਚ ਰਾਖੀ॥ ਗਨ ਨਰ ਨਾਰ ਬਿਲੋਕਨ ਕਾਂਖੀ। ਸਾਦਰ ਸਗਰੇ ਬਿਠਾਵਨ। ਬਿਪ੍ਰ ਉਚਾਰਤ ਮੰਤ੍ਰਨ ਪਾਵਨ। ਪੂਜਤ ਨਵ ਗ੍ਰਹ ਗਨਪਤਿ ਸਾਥ। ਕਹੇ ਕਰਿਤ ਠਾਨਹਿ ਗੁਰਨਾਥ। ਪੁਨ ਬੇਦੀ ਮੈ ਰਾਖ ਹੁਤਾਸਨ ਡਾਰਤ ਸਰਪੀ ਕੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ। ਤਬ ਦੁਲਹਨ ਲੇ ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਈ। ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਰਵਾਈ। ਬਰ ਬਰ ਸੰਗ ਫੇਰ ਕਰ ਫੇਰੇ। ਪਾਨ ਗ੍ਰਹਨਕੀਨੋ ਤਿਸ ਬੇਰੇ ਦਿਜ ਆਦਕ ਕੋ ਦਰਬ ਬਡੇਰਾ। ਦੀਨ ਦਾਨ ਸਤ ਗੁਰ ਤਿਸ ਬੇਰਾ। ਦਿਯਾਰਾਮ ਦਿਜ ਸਮੇਂ ਪਛਾਨਾ। ਮਗਰੋ ਸਾਖੋ ਚਾਰ ਬਖਾਨਾ। ਸ਼ੁਨ ਪ੍ਰਸਨ ਹੋਏ ਧਨ ਗਨ ਦੀਨ। ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਹਰਖ ਮੇ ਭੀਨ। ਇਮਲਾਵਾਂ ਲੇਕਰ ਜਸ ਸਾਜਾ। ਬੀਚ ਬੇਦ ਕਾ ਉਠਯੋ ਸਮਾਜਾ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਰਥ–ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿਤ ਬਾਜਾਰ ਸੇ ਗੁਜਰ ਕਰ ਅਗੇ ਗਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਸਰਾਲ ਕੇ ਘਰ ਮੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਆਗੇ ਸੇ ਲੋਗ ਆ ਮਿਲੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਕਰ ਅੰਦਰ ਲੇ ਗਏ ਉਸ ਜਗਹਿ ਲੇ ਗਏ ਜਹਾਂ ਕਿ ਸੁੰਦਰ ਬੇਦੀ ਬਨਾਈ ਹੁਈ ਥੀ ਤਮਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਉਨ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹਤੇ ਥੇ ਉਸ ਅਸਥਾਨ ਮੇ ਆਦਰ ਕੇ ਸਾਥ ਸਬ ਕੋ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ ॥ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਵੇਦ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜਨੇ ਲਗੇ ਪਹਲੇ ਗਨਪਤਿ ਕਾ ਪੂਜਨ ਕੀਆ ਗਿਯਾ ਸਾਥ ਹੀ ਨੋ ਗ੍ਰਹ ਕੀ ਪੂਜਾ ਭੀ ਕੀ ਗਈ ਜੈਸੇ ੨ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਾਤਾ ਥਾ ਵੈਸੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਰਤੇ ਜਾਤੇ ਥੇ ਫਿਰ ਬੇਦੀ ਮੇ ਅਗਨੀ ਅਸਥਾਪਨ ਕੀ ਗਈ ਔਰ ਘੀ ਵਗੈਰਾ ਡਾਲ ਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀ ਗਈ ਯਾਨੇ ਅਗਨੀ ਹੋਤ੍ਰ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕੀਆ।

ਤਬ ਦੁਲਹਨ ਕੋ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬਿਠਲਾਇਆ ਗਿਆ ਔਰ ਸਨਾਤਨ ਵਿਧਿ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਵਾਹ ਕੀ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕੀ ਗਈ। ਉਸ ਵਕਤ ਪਾਨਿ ਗ੍ਰਹਨ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਪਾਨਿ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰਾਕਰ ਲਾਵਾਂ ਫੇਰੇ ਕਰਾਦੀਏ ਗਏ ।

ਉਸ ਸਮੈ ਸਤਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਬਹੁਤ ਦਾਨ ਦੀਆ। ਦਿਯਾਰਾਮ ਪੰਡਤ ਉਨਕੇ ਪ੍ਰੋਹਤ ਨੇ ਸਮਾ ਪਛਾਨ ਕਰ ਗੋਤ੍ਰਾਚਾਰ ਪੜਾ ਜਿਸਕੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸਨ ਹੋਕਰ ਬਹੁਤ ਦਾਨ ਦੀਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਭ ਲੋਗ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਨ ਹੁਏ ਜਬ ਯੇਹ ਲਾਵਾਂ ਫੇਰੇ ਕਾ ਕਾਮ ਸਮਾਪਤ ਹੁਆ ਤਬ ਸਭ ਲੋਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਮੇਤ ਬੇਦੀ ਮੈ ਸੇ ਉਠੇ ਔਰ ਜਨਵਾ ਸੇ ਮੈ ਚਲੇ ਆਏ ਬਹੁਤ ਉਤਸਵ ਧੂਮਧਾਮ ਸੇ ਹੁਆ ॥

ਅਬ ਇਸ ਉਪਰਕੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਪੂਰਨ ਵੈਦਕ ਸਨਾਤਨ ਰੀਤਿ ਸੇ ਹੁਆ ਔਰ ਉਨਕਾ ਦੂਸਰਾ ਬਿਵਾਹ ਭੀ ਠੀਕ ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਇਸਸੇ ਸਾਫ ਪਾਇਆ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜੀ ਮਹਾਂਰਾਜਨੇ ਭੀ ਕੋਈ ਨਵੀਨ ਰੀਤੀ ਆਜਕਲ ਕੇਆਧੂਨਕ ਨਵੀਨ ਖਾਲਸਾ ਕੇ ਸਮਾਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀ ਕੀ ਔਰ ਅਗਰ ਉਨ ਕਾ ਐਸਾ ਖਿਆਲ ਹਤਾ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਖੁਦ ਹੀ ਪਹਲੇ ਅਪਨਾ ਬਿਵਾਹ ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਸੇ ਕਰਾਤੇ ਮਗਰ ਐਸਾ ਨਹੀ ਹੂਆ ਔਰ ਨਾਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਵੇਦ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਨਵੀਨ ਸੰਸਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਥੀ ਵੋਹ ਬੜੇ ਗੰਭੀਰ ਧੀਰ ਬੁਧੀਮਾਨ ਥੇ ਔਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ਼ੈਲੀ ਕੋ ਅਗਰ ਵੋਹ ਤੋੜ ਦੇਤੇ ਤੋ ਉਸਕੋ ਚਲਾਤਾ ਕੌਨ ਵੋਹ ਤੋ ਵੈਦਕ ਧਰਮ ਕੇ ਰਖਕ ਥੇ ਔਰ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਮੈ ਆਏ ਥੇ ਔਰ ਖਤ੍ਰੀ ਹੋਨੇ ਕੇ ਕਾਰਨ ਉਨੋ ਨੇ ਮਰਯਾਦਾ ਕੋ ਕਾਇਮ ਰਖੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਰਯਾਦਾ ਤੋੜਨਾ ਯੇਹ ਛੋਟੇ ਦਰਜੇ ਕੇ ਆਦਮੀ ਕੀਆ ਕਰਤੇ ਹੈ ਵੋਹ ਗੀਤਾ ਭੀ ਪੜੇ ਸੁਨੇ ਹੂਏ ਥੇ ਔਰ ਮਹਾਂਰਾਜ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਉਸ ਬਚਨ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਥੇ [ਕਿ ਜਿਧਰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਲੋਗ ਚਲਤੇ ਹੈਂ ਉਧਰ ਹੀ ਇਤਰ ਛੋਟੇ ਦਰਜੇ ਕੇ ਮਨੁਖ ਚਲਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ] ਇਸ ਲੀਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਰਯਾਦਾ ਕੋ ਕਾਇਮ ਰਖਾ ਔਰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਸੇ ਅਪਨੇ ਬਿਵਾਹ ਸਨਾਤਨ ਵੈਦਕ ਰੀਤਿ ਸੇ ਕਰਾਏ। ਇਸ ਲੀਏ ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਪ ਜੋ ਉਨਕੇ ਸਿਖ ਕਰਲਾਤੇ ਹੋ ਔਰ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਉਨਕੇ ਪੁਤਰ ਸੋਢਬੰਸ ਮੈ ਸੇ ਕਹਤੇ ਹੋ ਫਿਰ ਆਪਕੋ ਉਸ ਸੋਢਬੰਸਕੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨਮਰਯਾਦਾ ਪਰ ਭੀ ਚਲਨਾ ਚਾਹੀਏ ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਖੁਦ ਚਲਤੇ ਰਹੇ ਔਰ ਆਜਕਲ ਭੀ ਸਭ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਿਸ ਪਰ ਚਲਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਵੋਹ ਜੋ ਮਨ ਘੜਤ ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਵੇਦ ਵਿਰੁਧ ਆਪ ਨੇ ਬਨਾਈਹੈ ਵੋਹ ਗੁਰੂ ਮਤਕੋ ਵਿਰੁਧ ਹੋਨੇ ਕੇ ਕਾਰਨ ਸਰਵਦਾ ਤਿਆਗਨੇ ਕੇ ਯੋਗ ਹੈ ਆਉ ਵੈਦਕ ਮਰਯਾਦਾ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਬਨੋ॥

ਨਹੀ ਤੋ ਜੋ ਅਨਾਚਾਰ ਆਪ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹੈ ਉਸ ਸੇ ਪ੍ਰਾਪ ਰੂਪੀ ਬਜਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕਰ ਆਪ ਲੋਗੋ ਕੋ ਹਨਨਕਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦੇਗਾ ਹਮ ਤੋ ਆਪ ਕਾ ਕਲਿਯਾਨਹੀ ਚਾਹਤੇਹੈ ਕਿਓਂਕਿ ਆਪ ਕਹਤੇ ਹੋ ਕੇ ਹਮ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੇ ਸਿਖ ਹੈਂ ਇਸ ਲੀਯੇ ਆਪ ਕੇ ਸੁਧਾਰ ਅਰਥ ਯੇਹ ਸਭ ਲੇਖ ਲਿਖ ਦੀਯਾ ਹੈ ਇਸੇ ਪੜ੍ਹੋ ਵਿਚਾਰੋ ਔਰ ਸਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਜਨਮ ਕੋ ਸੁਫਲ ਕਰੋ ਯਿਹੀ ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਯਹੀ ਵਿਨੇ ਹੈ ਯਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਵੈਦਕ ਮਰਯਾਦਾ ਪਰ ਆਰੂੜ ਹੋਵੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਭ ਭਾਈਓਂ ਕੀ ਬੁਧਿ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰੇਂ ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੈਸੇ ਥੇ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਧਰਮ ਧੁਜਾ

ਕਬਿਤ

ਪਰਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਖਿਲਾਨੇ ਹੇਤ ਚੰਡਕਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕੀ ਏਕ ਸਾਲ ਹੋਮ ਕੀਨੋ ਨੈਨਾਦੇਵੀ ਕੇਗਰਿੰਦ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋਂ ਕੋ ਦੀਨੇ ਦਾਨ ਕੀਰਤੀ ਅਖੰਡ ਕੀ । ਪਾਵਕ ਕੇ ਕੁੰਡਤੇ ਪ੍ਰਕਟ ਭਾਸ ਤੇਜ ਪੁੰਜ ਪਾਨ ਤੇਜ ਤੇਗ ਦੀਨੀ ਦੁਸ਼ਟਨ ਕੇ ਚੰਡਕੀ । ਬਾਂਧੀ ਸੋ ਕਮਰ ਮੈਂ ਅਮਰ ਕੀਨੋ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਕਾਟੀ ਬੇਖ ਔਰੰਗ ਕੀ ਸ਼ਾਹੀ ਕੇ ਘਮੰਡ ਕੀ ॥

ਸ਼ਭੰਮਸਤੂ ਇਤਿ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

[ਪ] ਭ੍ਰਮ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਜੋ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਮੈ ਸੇ ਲਵਾਂ ਫੇਰੇ ਨਿਕਾਲੇ ਹੈਂ ਵੋਹ ਸਤ ਨਹੀ ਹੈਂ। ਦੇਖੋ ਵੋਹ ਚਾਰੋਂ ਸ਼ਬਦ ਯਹਾਂ ਪਰ ਲਿਖਤੇ ਹੈ । ਉਨਕਾ ਸਤਯਾਰਥ ਭੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਕੀਆ ਜਾਵੇਗਾ ॥

ਸੂਹੀ ੧੧੨ ਮਃ ੪

ਹਰ ਪੈਹਲੜੀ ਲਾਵ ਪ੍ਰਵਿਰਤਿ ਧਰਮ ਦ੍ਰਿੜਾ ਇਯਾ ਬਲ ਰਾਮ ਜੀਉ। ਬਾਨੀ ਬ੍ਰਹਮਾਵੇਦ ਧਰਮ ਦ੍ਰੜਹੁ ਪਾਪ ਤਜਾਇਯਾ ਬਲ ਰਾਮ ਜੀਉ ਧਰਮ ਦ੍ਰੜਹੁ ਹਰਨਾਮ ਧਿਯਾਵੋ ਸਿ-ਮ੍ਰਤ ਨਾਮ ਦ੍ਰੜਾਇਯਾ ਸਤ ਗੁਰ ਗੁਰਪੁਰਾ ਆਰਾਧੋ ਸਭ ਕਿਲ ਵਿਖ ਪਾਪ ਗਵਾਇਯਾ ਸੈਹਜ ਆਨੰਦ ਹੋਇਯਾ ਬਡ ਭਾਗੀ ਮਨਹਰ ਹਰ ਮੀਠਾ ਲਾਇਯਾ। ਜਨ ਕਹੇ ਨਾਨਕਲਾਂਵ ਪੈਹਲੀ ਆਰੰਭ ਕਾਜ ਰਚਾਇਯਾ ॥

ਅਰਥ– ਪਹਿਲੀ ਲਾਵ ਕਿਆ ਹੈ ਧਰਮ ਮੈ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਰਨੀ ਧਰਮ ਪਰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਕਰੋ ਹੇ ਮਨੁਖ ਲੋਗੋ ਵੋਹ ਬਾਨੀ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੇ ਦਵਾਰਾ ਵੇਦਾ ਕੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀ ਹੈ ਉਸ ਪਰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਰਖੋ ਤਬ ਪਾਪ ਦੂਰ ਹੋਵੇਂਗੋ ਧਰਮ ਪਰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਰਖੋ ਹਰੀ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾਕਾ ਨਾਮਹੈ ਵੋਹ ਜਪੋਸਿਮ੍ਰਤੀ ਮੈ ਜੋ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਮਾ ਹੈ ਉਸਪਰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਰਖੋ । ਸਤਗੁਰੂ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ ਉਸਕੋ ਸਿਮਰੋ ਜਿਸਸੇ ਸਭ ਪਾਪ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦੂਰ ਹੋਜਾਵੇਗੀ ॥ ਐਸਾ ਕਰਨੇ ਸੇ ਸੇਹਜ ਹੀ ਆਨੰਦ ਹੂਆ ਔਰ ਬੜੇ ਹੀ ਭਾਗ ਹੂਏ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾ ਮੀਠਾ ਨਾਮ ਮਨਮੈ ਜਪਾ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮੁਰਾਦ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸਜੀ ਸੇ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਤੇ ਹੈ ਕਿ ਯੇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਕੀ ਉਪਲਬਦੀ ਕਾ ਅਭੀ ਆਦ ਮਾਨੇ ਆਰੰਭ ਹੈ ਐਸਾ ਕਰਨੇ ਸੇ ਈਸ਼ਰ ਕੀ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਮੈ ਮਨੁਖ ਕਦਮ ਰਖਤਾ ਹੈ ॥

[ਪ] ਕਿਉ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਇਸ ਪਹਲੀ ਪੌੜੀ ਮੈ ਤੋ ਆਪਕੇ ਬਿਵਾਹ ਆਦਿਕਾ ਕੋਈ ਭੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਹੈ ਬਰਖਲਾਫ ਉਸਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਔਰ ਵੇਦ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਧਰਮ ਪਰ ਚਲਨੇ ਵ ਦ੍ਰਿੜ ਰੇਹਨੇ ਕੀ ਹਿਦਾਇਤ ਹੈਸਿਮ੍ਰਤੀ ਕੋ ਭੀ ਮਾਨਨਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਇਸ ਮੇ ਤੋ ਈਸ਼ਰ ਭਗਤੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਆਪ ਕੋ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿਉਂ ਆਪ ਧਰਮ ਵਿਰੁਧ ਚਲ ਕਰ ਗੁਰੂ ਮਤ ਸੇ ਗਿਰਤੇ ਹੋ।

[ਨ] ਲਾਂਵਾ ਸ਼ਬਦ ਤੋ ਆਤਾ ਹੈ ਔਰ ਅਗਲੇ ਸਬਦੋ ਮੇ ਹੈ।

[ਮ] ਅਛਾ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇਖਲੋ ਔਰ ਪੜਕਰ ਅਰਥ ਵਿਚਾਰੋ ॥

ਹਰ ਦੂਜੜੀ ਲਾਂਵ ਸਤ ਗੁਰ ਪੁਰਖ ਮਿਲਾ-ਇਆ ਬਲਰਾਮ ਜੀਉ ॥ ਨਿਰਭਉ ਭੈ ਮਨਹੋ ਇਆ ਹੋ ਮੈ ਮੈਲ ਗਵਾਇਆ ਬਲਰਾਮਜੀਉ ਨਿਰਮਲ ਭਉ ਪਾਇਆ ਹਰਗੁਨ ਗਾਇਆ ਹਰ ਵੇਖੈ ਰਾਮ ਹਦੂਰੇ ਹਰ ਆਤਮ ਰਾਮ ਪਸਾਰਿਆ ਸਵਾਮੀ ਸਰਬਰੇਹਿਆ । ਭਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪੂਰੇ ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ ਹਰ ਪ੍ਰਭ ਏਕੋ ਮਿਲ ਹਰਜਨ ਮੰਗਲ ਗਾਏ। ਜਨ ਨਾਨਕ ਦੂਜੀ ਲਾਵ ਚਲਾਈ ਅਨਹਦ ਸਬਦ ਵਜਾਏ।

ਅਰਥ– ਦੂਸਰੀ ਲਾਵ ਕਿਯਾ ਹੈ ਸਤਗੁਰੂ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਕੁਛ ਬੋਧ ਕਰਾਇਯਾ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾਡਰ ਦਿਲ ਮੇ ਪੈਦਾ ਹੂਆ ਜਿਸਮੇ ਪਾਪ ਛੁਟ ਗਿਆ ਅਹੰਕ੍ਰਤਿ ਅਭ ਮਾਨ ਕੀ ਮੈਲ ਦੂਰ ਹੂਈ ਜਬ ਉਸਨਿਰ ਭੈ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੋ ਪਾ ਲੀਯਾ ਔਰ ਉਸ ਕਾਗੁਨਗਾਨੇ ਲਗਾ ਤਬਵੋਹ ਪਰਮਾਤਮਾਨਿਕਟ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਨੇ ਲਗਾ ਫਿਰ ਐਸਾ ਮਾਲੂਮ ਹੋਨੇਲਗਾਕੇ ਏਕ ਹੀ ਆਤਮਾ ਸਭ ਚਰਾਚਰ ਮੇ ਫੈਲਾ ਹੂਆ ਹੈ ਔਰ ਵੋਹੀ ਸਭ ਮੇ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਅੰਤਰ ਔਰ ਬਾਹਰ ਵੋਹ ਪ੍ਰਭ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਐਸਾ ਜਾਨ ਕਰ ਮੈਨੇ ਹਰੀ ਕੇ ਜਨ ਜੋ ਉਸਕੇ ਭਗਤ ਹੈਂ ਉਨਸੇ ਮਿਲਕਰ ਈਸ਼ਰ ਕੇ ਮੰਗਲ ਰੂਸਪ ਕਾ ਗਾਨ ਕੀਆ।ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਯੇਹ ਦੂਸਰੀ ਲਾਵ ਹੈ ਯਾਨੇ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਭਗਤੀ ਕਰਨੇ ਸੇ ਅਨਹਦ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਯੋਗ ਸੇ ਦਸਵੇ ਦਵਾਰ ਮੈ ਸੁਨਾ ਜਾਤਾ ਬਜਨੇ ਲਗਤਾਹੈਸੁਨਾਈ ਦੇਨੇ ਲਗਤਾ ਹੈ ॥

[ਪ] ਕਿਓਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਮੈ ਤੋ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਕੋਈ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ॥

[ਨ] ਅਛਾ ਅਗਲਾ ਸ਼ਬਦ ਤੋ ਦੇਖ ਲੋ ॥

[ਪ] ਅਛਾ ਵੋਹ ਭੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇਖਲੋ ॥

ਹਰ ਤੀਸਰੀ ਲਾਂਵ ਮਨਚਾਓ ਭੈਇਆ ਬੈਰਾ ਗੀਆ ਬਲ ਰਾਮ ਜੀਓ ॥ ਸੰਤ ਜਨਾ ਹਰ ਮੇਲ ਹਰ ਪਾਇਆ ਬਡ ਭਾਗੀਆ ਬਲਰਾਮ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜੀਉ ॥ ਨਿਰਮਲ ਹਰ ਪਾਇਆ ਹਰ ਗੁਣ ਗਾਇਆ ਮੁਖ ਬੋਲੀ ਹਰ ਬਾਣੀ ॥ ਸੰਤਜਨਾ ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਇਆ ਹਰ ਕਥੀਐ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ॥ ਹਿਰਦੇ ਹਰ ਹਰ ਹਰ ਧੁਨ ਉਪਜੀ ਹਰ ਜਪੀਏ ਮਸਤਕ ਭਾਗਜੀ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਬੋਲੈ ਤੀਜੀ ਲਾਵੈਂ ਹਰਉਪ ਜੈ ਮਨ ਬੈਰਾਗ ਜੀ ॥

ਅਰਥ–ਤੀਸਰੀ ਲਾਂਵ ਕਿਯਾ ਹੈ ਕੇ ਮਨ ਮੇ ਫਿਰ ਬੈਰਾਗ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਯਾ ਸੰਤੋਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲ ਕਰ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੋ ਪਾਇਆ ਹਮਾਰੇ ਬੜੇ ਭਾਗ ਹੂਏ। ਜਬ ਐਸਾਕਰਨੇ ਲਗੇਤੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨਿਰਮਲ ਕਾ ਹਮਕੋ ਗਿਆਨ ਹੂਆ ਤਬ ਉਸਕੇ ਗੁਨ ਗਾਨੇ ਲਗੇ ਔਰ ਉਸਕੀ ਉਸਤਤੀ ਮੈ ਬਾਨੀ ਬਨਾਈ। ਸੰਤੋ ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲ ਕਰ ਉਸ ਅਕਥ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਕਹਾਨੀ ਕਰਨੇ ਲਗੇ। ਹਿਰਦੇ ਦੇਸਮੈ ਹਰ ਹਰ ਹਰ ਐਸਾਆਵਾਜ਼ ਆਪਹੀ ਆਪਪ੍ਰਗਟ ਹੂਈ

ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੇ ਕੀਏ ਕਰਮ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਨ ਫਲ ਉਦੇ ਹਮ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਕਾ ਜਾਪ ਕਰਨੇ ਲਗੇ ਮਹਾਂਰਾਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਤੀਜੀ ਲਾਵ ਕਿਆ ਹੈ ਸੋ ਵੋਹ ਯਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਮੈ ਵੈਰਾਗਯ ਪੈਦਾ ਹੋਗਿਆ ॥

[੫] ਕਿਓਂ ਮਹਾਂਰਾਜ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਮੈ ਭੀ ਬਿਵਾਹ ਕੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨਹੀ ॥

[ਨ] ਗਿਆਨੀ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਕਿਤਾਬੇਂ ਬਨਾਕਰ ਐਸਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

[ਪ] ਤੁਮਾਰੇ ਗਿਆਨੀ ਆਜ ਕਲ ਅਸਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਕੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹੋਗਏ ਹੈਂ ਮਨਮਤਿ ਲਗ ਜੋ ਚਾਹੇਂ ਸੋ ਲਿਖਦੇ

[ਨ] ਅਛਾ ਚੌਥਾ ਸ਼ਬਦ ਤੋ ਪੜੋ ॥

[ਪ] ਸੁਨੋ ਚੌਥਾ ॥

ਹਰ ਚੋਥੀ ਲਾਂਵ ਮਨ ਸੈਹਜ ਭਇਆ ਹਰ ਪਾਇਆ ਬਲ ਰਾਮਜੀਉ।ਗੁਰਮੁਖ ਮਿਲਯਾ ਸੁਭਾਇ ਹਰ ਮਨ ਤਨ ਮੀਠਾ ਲਾਇਯਾ ਬਲਰਾਮਜੀਉ। ਹਰ ਮੀਠਾ ਲਾਇਯਾ ਮੇਰੇ ਪਰਭ ਭਾਇਯਾ ਅਨਦਿਨ ਹਰ ਲਿਵਲਾਈ। ਮਨ ਚਿੰਦਯਾ ਫਲ ਪਾਇਯਾ ਸਵਾਮੀ ਹਰ ਨਾਮਵਜੀ ਵਾਧਾਈ॥ ਹਰ ਪਰਭ ਠਾਕਰ ਕਾਜ ਰਚਾਇਯਾ ਧਨ ਹਿਰਦੇ ਨਾਮ ਵਿਗਾਸੀ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਬੋਲੈ ਚੋਥੀ ਲਾਵੈਂ ਹਰ ਪਾਇਯਾ ਪਰਭ ਅਬਨਾਸੀ ॥

ਚੌਥੀ ਲਾਂਵ ਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਠੈਹਰ ਗਿਆ ਔਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁਆ । ਗੁਰਮੁਖ ਮਿਲਯਾ ਜਿਸਕਾ ਉਤਮ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਮਨ ਤਨ ਸੇ ਮੁਜਕੋ ਪਿਆਰਾ ਲਗਾ । ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰਾ ਲਗਨੇ ਲਗਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਭੀਮੇਰਾ ਪਿਆਰ ਪਸੰਦ ਕੀਆ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮੈ ਉਸਕੀ ਹੀ ਲਗਨ ਮੈ ਲਗ ਗਿਆ ॥

ਜੋ ਕੁਛ ਮਨ ਕੀ ਇਛਾ ਥੀ ਸੋ ਪੂਰੀ ਹੁਈ ਮਨ ਮੈ ਬਧਾਈ ਬਜੀ ਯਾਨੇ ਮਨ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਆ । ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਚੌਥੀ ਲਾਵ ਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਬਨਾਸ਼ੀ ਮੁਜਕੋ ਮਿਲਾ ਔਰ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਉਸਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੂਆ ॥

ਅਬ ਤਨਕ ਧਿਆਨ ਦੇਨੇ ਸੇ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੈ ਕਹੀਂ ਭੀ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀ ਹੈ ॥

ਪਹਿਲੀ ਲਾਵ ਮੈ ਆਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਗੁਰ ਪੂਰਾ ਅਰਾਧੋ ਵੇਦ ਧਰਮ ਪਰ ਦਰਿੜਤਾ ਕਰੋ।

ਦੂਸਰੀ ਮੈ ਆਤਾ ਹੈ [ਹਰ ਆਤਮਾਰਾਮਪਸਾਰਯਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਰਬ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰੇ] ਕਿ ਸਬਜਗਾ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ ਉਸਕੋ ਜਪੋ

ਤੀਸਰੀ ਲਾਵ ਮੈ ਆਤਾ ਹੈ]ਮਨਮੈ ਬੈਰਾਗ ਪੈਦਾ ਹੂਆ ਬਤਾਈਏ ਅਬ ਸ਼ਾਦੀ ਕੇ ਵਕਤ ਬੈਰਾਗ ਕੀ ਕਿਆ ਕਥਾ ਯੇਹ ਉਲਟੀ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਬਿਵਾਹ ਮੈ ਉਦਾਸੀਨਤਾ । ਹੋਨਾ ਅਸਚਰਯ ਹੈ ਯੇਹ ਬਿਵਾਹ ॥

ਚੌਥੀ ਲਾਵ ਮੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਅਬਨਾਸ਼ੀ ਮਿਲਾ ਕਹਾਂ ਖਾਵਿੰਦ ਜੋ ਮਰਨੇ ਜਨਮ ਲੇਨੇ ਵਾਲਾ ਕਹਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ

[੫] ਮੈਨੇ ਪਹਲੇਹੀ ਕਹਾ ਥਾ ਕਿ ਮਹਾਂਰਾਜ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਤੋ ਕੇਵਲ ਭਜਨੋ ਕੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਕੇ ਬਿਵਹਾਰ ਸੰਸਕਾਰ ਆਦਕ ਕੋਈ ਬਾਤ ਹੈ ਨਹੀ ਔਰ ਜੋ ਉਸਕੋ ਸੰਸਕਾਰੋ ਮੇਂ ਲਗਾਤੇ ਹੈਂ ਵੋਹ ਅਪਨੀ ਮਨਮਤਿ ਸੇ ਐਸਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਗੁਰੂ ਧਰਮ ਸੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਅਨੰਦ ਪੜ੍ਹਾਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਅਨੰਦ ਅਨੰਦ ਭਿਯਾ ਮੇਰੀ ਮਾਇ ਸਤ ਗੁਰੂ ਮੇ ਪਾਇਆ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਸੇ ਪੁਨਰ ਬਿਵਾਹ ਕਰਤੇਹੈ ਵੋਹਅਤਯੰਤ ਮੂਰਖਤਾ ਕਰਤੇ ਹੈ ਕਿਓਂਕੇ ਯੇਹ ਸ਼ਬਦ ਤੋ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਇਸ ਕੇ ਅਰਥ । ਹੇ ਮਾਤਾ ਮੁਜਕੋ ਨਿਹਾਇਤ ਹੀ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਹੈ ਕਿਓਂਕੇ ਮੁਜਕੋ ਸਤ ਗੁਰਸਚਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾਅਬਵਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਗੁਰੂਜੋ ਆਦ ਗੁਰੂਹੈ ਪ੍ਰਾਪਤਹੂਆ ਹੈ ਅਬ ਦੇਖੀਏ ਸਾਹਿਬ ਯਹ ਕਿਤਨੀ ਗਲਤੀ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ਜੋ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਾਸ ਤੋ ਬਠਾਨਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋ ਔਰ ਉਸ ਵਕਤ ਆਦਮੀ ਕੋ ਔਰਤ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਮੁਖ ਸੇ ਪੜਨਾ ਕੇ ਮੁਜਕੋ ਸਤ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁਆ ਹੈ ਯੇਹ ਕਿਤਨਾ ਪਾਪ ਹੈ ਕਿਆ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰੂ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਆਜ ਕਲ ਖਾਲਸਾ ਲੋਗੋ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸੇ ਮੁਖ ਮੋੜ ਲੀਆ ਹੈ ਔਰ ਸਤਗੁਰੂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋ ਹੀ ਬਨਾਇਆ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਯੇਹ ਉਨ ਕੀ ਮਨਮਤੀ ਹੈ ਔਰ ਗੁਰੂ ਮਤ ਸੇ ਸਖਤ ਮੁਖਾਲਫਤ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਯਦੀ ਪੁਨਰ ਬਿਵਾਹ ਭੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤੋ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰੀਤੀ ਸੇ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਹੈ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇ ਪੁਨਰ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਨਹੀ ਹੈ ।

[ਨ] ਤੁਮ ਜੋ ਕਹਤੇ ਹੋ ਸੋ ਸਭ ਸਚ ਹੈ ਬੇਸ਼ਕ ਅਬ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੁਆ ਕੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇ ਕੋਈ ਭੀ ਸੰਸਕਾਰ ਬਿਵਾਹ ਆਦਕ ਨਹੀ ਹੈ ਮਗਰ ਤੁਮ ਜੋ ਕਹਤੇ ਹੋ ਵੇਦੋਂ ਮੇ ਐਸੇ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਕਿਯਾ ਯੇਹ ਬਾਤ ਯਕੀਨ ਕੇ ਲਾਇਕ ਹੈ ।

[ਪ] ਅਛਾ ਹੁਆ ਤੁਮਨੇ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੀਆ ਔਰ ਤੁਮਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇ ਬਿਵਾਹ ਆਦਕ ਕੋਈ ਸੰਸਕਾਰ ਨਹੀ ਮਗਰ ਜੋ ਤੁਮ ਵੇਦ ਕੀ ਬਾਬਤ ਪੂਛਤੇ ਹੋ ਵੋਹ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਆਜ ਪਰਯੰਤ ਸਭ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਰਾਜਾ ਮਹਾਰਾਜ ਔਰ ਤਮਾਮ ਪ੍ਰਜਾ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਭਰ ਸੇਂ ਵੇਦੋਂ ਸੇ ਹੀ ਸੰਸਕਾਰ ਮਾਨਤੇ ਆਏ ਹੈਂ ਹਮ ਸਪਸ਼ਟ ਰੀਤੀ ਸੇ ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਭਾਗ ਗੁਰੂਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇ ਅਛੀ ਤਰਹ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਦਵਾਰਾ ਬਤ ਦੇਂਗੇ ਕਿ ਬਿਵਾਹ ਆਦਕ ਸੰਸਕਾਰ ਕਾ ਈਸ਼ਰ ਕੀ ਆਗਿਯਾ ਵੇਦ ਮੇ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ਬਿਵਾਹ ਪਦਤੀ ਸਨਾਤਨ ਸੇ ਚਲੀ ਆਤੀ ਹੈ ਉਸੀ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਨਾ ਧਰਮ ਹੈ ਇਸ ਕੇ ਆਗੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਤਾਲੀਮ ਲਿਖੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕਲਗੀਧਰਕੀ ਤਾਲੀਮ ਯਾਨੇ ਧਾਰਮਕ ਸਿਖਯਾ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਹਿੰਦੂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਕੇਮਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਥੇ ਔਰ ਪੈਹਲੇ ਨੌਗੁਰੂਓਂਕੀ ਤਰਹਿਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਆਦਕ ਸਭ ਬਾਤੋ ਪਰ ਉਨ ਕਾਵਿਸ਼ਵਾਸ ਥਾ ਜੈਸੇ ਹਿੰਦੂਓਂਮੈ ਭਿਆਨਕ ਰੌਚਕ ਯਥਾਰਥ ਤੀਨ ਪਰਕਾਰ ਕੇ ਵਾਕ ਹੈ ਇਸੀ ਪਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਮਾਨਤੇ ਥੇ

ਅਥ ਨਹ ਕਲੰਕ ਚੌਬੀਸਵਾਂ ਅਵਤਾਰਕਥਨੰ ਸਃ ੫੧੪

ਚੌਪਈ

ਅਬ ਮੈਂ ਮਹਾਂ ਸੁਧ ਮਤਿ ਕਰਕੇ। ਕਹੌਂ ਕਥਾ ਚਿਤ ਲਾਇ ਬਿਚਰਕੇ॥ ਚੋ ਬਿਸਵੋਂ ਕਲਗੀ ਅਵਤਾਰ। ਤਾਂ ਕਰ ਕਹੌ ਪਰਸੰਗ ਸੁਧਾਰ॥ ਤਾਰਾਕ੍ਰਿਤ ਹੋਤ ਜਬ ਧਰਣੀ। ਪਾਪ ਗਰਸਤ ਕਛੂ ਜਾਤ ਨਾ ਬਰਣੀ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਹੋਵਤ ਉਤਪਾਤਾ। ਪੁਤ੍ਰਹ ਸੇਜ ਸੋਵਤ ਲੇ ਮਾਤਾ॥ ਸੁਤਾ ਪਿਤਾ ਤਨਰਮਤ ਨਿਸੰਗਾ॥ ਭੰਗਾਨੀ ਭਰਤ ਭ੍ਰਾਤ ਕੇ ਅੰਗਾ॥ ਭ੍ਰਾਤ ਭੈਨ ਤਨ ਕਰਤ ਬਿਹਾਰ। ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਜੀ ਸਕਲ ਸੰਗਾਰ॥ ਸੰਕਰ ਬਰਣ ਪ੍ਰਜਾ ਸਬ ਹੋਈ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਏਕ ਗਿਆਤ ਕੋ ਰਹਾ ਨਾ ਕੋਈ ॥ ਘਰਘਰ ਔਰ ਔਰ ਮਤਿ ਹੋਈ । ਏਕ ਧਰਮ ਪਰ ਚਲੈ ਨਾ ਕੋਈ ॥

ਇਸ ਜਗੈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਵਿਸ਼ਤ ਪੁਰਾਨ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਯੁਗ ਕਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਇਸ ਤਰਹ ਸੇ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਐਸਾ ਸਮਾ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਪੁਤ੍ਰ ਮਾਤਾ ਕੇ ਸਾਥ ਔਰ ਭਾਈ ਭੈਨ ਕੇ ਸਾਥ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰੀ ਕੇ ਸਾਥ ਬਿਭਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਵਰਨ ਸ਼ੰਕਰ ਸਭ ਪ੍ਰਜਾ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਏਕ ਧਰਮ ਪਰ ਕੋਈ ਨਹੀ ਰਹੇਗਾ ਇਤਆਦਿ

ਜਬ ਕਲਗੀ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਗਾ
ਤਬ ਕਿਆ ਬਿਵਸਥਾ ਹੋਗੀ ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਫਾ ੫੨੩

ਕਲਯੁਗ ਕੇ ਅੰਤਰ ਸਮੈਂ ਸਤਯੁਗ ਲਾਗਤ ਆਦ। ਦੀਨਨ ਕੀ ਰਛਾ ਨਿਮਤ ਧਰਹੈ ਰੂਪ ਅਨਾਦ ॥ ਧਰਹੈ ਰੂਪ ਅਨਾਦ ਕਲਹਕੌਤਕ ਕਰ ਭਾਰੀ । ਸਤ੍ਰਨ ਕੇ ਨਾਸ ਅਰਥ ਨਿਮਤ ਅਵਤਾਰਨ ਅਵਤਾਰੀ ॥

ਸਵੈਯਾ ਛੰਦ

ਪਾਪ ਸਮੂਹ ਬਿਨਾਸਨ ਕੋ ਕਲਗੀ ਅਵਤਾਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਹਾਂਵਹਿਗੇ । ਤਰਕਛਿ ਤੁਰੰਗ ਸਪਛ ਬਡੋ ਕਰ ਕਾਢ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੰਪਾਵਹਿਗੇ ॥ ਨਿਕਸੇ ਜਿਮ ਕੇਹਰ ਪਰਬਤ ਤੋਤਸ ਸੋਭ ਦਿਆਲੈ ਪਾਵਹਿਗੇ । ਭਲ ਭਾਗ ਭਯਾ ਏਹ ਸੰਭਲ ਕੇ ਹਰਜੂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਆਵਹਿਗੇ ॥

ਅਰਥ–ਸਬਪਾਪੋਂਕੋ ਨਾਸ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਕਲਗੀਨਿਸ਼ਕਲੰਕ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰੇਂਗੇ।ਘੜੇ ਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋਕਰ ਔਰਕ੍ਰਿਪਾਣ ਕੋ ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਸਬਕੋ ਕੰਪਾਇਮਾਨ ਕਰੈਗੇ । ਜੈਸੇ ਪਰਬਤ ਕੀ ਗੁਫਾ ਸੇ ਸ਼ੇਰ ਨਿਕਲ ਕਰ ਗਰਜਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੋਂਗੇ । ਬੜੇ ਉਤਮ ਭਾਗ ਹੋਂਗੇ ਜੋ ਸੰਭਲਮੁਰਾਦਾਬਾਦਮੈ ਹਰਜੀਯਾਨੈ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਿਸ਼ਕਲੰਕ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਣ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਹਰ ਮੰਦਰ ਮੈ ਪਰਵੇਸ਼ਕਰੇਗੇ

ਇਸ਼ ਪੁਰਾਨ ਮੈਂ ਸੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਾਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਭਵਿਸ਼ਤ ਪੁਰਾਨ ਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੂਏ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕਾ ਅਨੂਕਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥

ਸਵੈਯਾ ਛੰਦ

ਰੂਪ ਸਰੂਪ ਅਨੂਪ ਮਹਾਂ ਖਲ ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਲਜਾਵਹਿਗੇ । ਅਰਿ ਮਾਰ ਸੁਧਾਰ ਕੇ ਟਾਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਘਨੇ ਬੁਹਰੋ ਕਲ ਧਰਮ ਚਲਾਵਹਿਗੇ। ਸਭ ਸਾਧ ਉਬਾਰ ਲਹੈਂ ਕਰ ਦੇ ਦੁਖ ਆਂਚ ਨਾਂ ਲਾਗਨ ਪਾਵੇਂਗੇ। ਭਲ ਭਾਗ ਭਿਯਾ ਏਹ ਸੰਭਲ ਕੇਹਰਿਜੀ ਹਰ ਮੰਦਰ ਆਵਹਿਗੇ॥

ਅਰਥ-ਉਨਕੇ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਦੇਖਕਰ ਦੇਵਤਾ ਦਾਨਵ ਸਭ ਸ਼ਰਮ ਖਾਏਗੇ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੋ ਮਾਰਕਰ ਕਈਓਂ ਕੋ ਸੁਧਾਰਕਰਕਲਜੁਗਮੈ ਫਿਰ ਧਰਮਕੋ ਫੈਲਾਦੇਂਗੇਸਭ ਸਾਧੂਓਂ ਕੋ ਹਾਥ ਦੇਕਰ ਬਚਾਲੈਂਗੇ ਜ਼ਰਾ ਭੀ ਉਨਕੋ ਕਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਨੇ ਦੇਗੇ ਬੜਾ ਉਤਮ ਭਾਗ ਹੋਗਾ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਮੈਂ ਆਵੇਂਗੇ॥

ਸਵੈਯਾ

ਛੀਨ ਮਹਾਂ ਦਿਜ ਦੀਨ ਦਿਸ਼ਾ ਲਖ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਰਿਸਵਾਹਿਗੇ।ਖਗ ਕਾਢ ਅਭੰਗਨ ਖੰਗ ਹਠੀ ਰਣ ਰੰਗ ਤੁਰੰਗਨ ਚਾਵਹਿਗੇ॥ ਰਿਪ ਜੀਤ ਅਜੀਤ ਅਭੀਤ ਬਡੇ ਗਵਨੀਪੈ ਸਭੈ ਜਸ ਗਾਵਹਿਗੇ। ਭਲ ਭਾਗ ਭਯਾ ਏਹ ਸੰਭਲ ਕੇ ਹਰਿਜੂ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਆਵਹਿਗੇ॥

ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੋ ਦੀਨ ਦਿਸ਼ਾ ਸੇ ਨਿਕਾਲਕਰ ਉਸਕੋ ਦੁਖ ਦੇਨੇ ਵਾਲੋਂ ਪਰ ਬੜਾ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰੇਂਗੇ। ਤਲਵਾਰ ਕੋ ਨਿਕਾਲ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੋ ਦਲਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਰਣਭੂਮਿ ਮੈ ਘੋੜੇ ਕੋ ਨਚਾਏਂਗੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬੜੇ ਬੜੇ ਨਿਡਰ ਧਰਮ ਕੇ ਸ਼ਤ੍ਰੂਓਂ ਕੋ ਜੀਤ ਕਰਫਤੇ ਕਾ ਡੰਕਾ ਬਜਾਏਂਗੇ ਸਭ ਲੋਗ ਉਨਕਾ ਯਸ਼ ਗਾਵੇਂਗੇ ॥ ਵੋਹ ਬੜਾ ਉਤਮ ਸਮਾਂ ਹੋਗਾ ਜਬ ਕਲਗੀ ਅਵਤਾਰ ਸੰਭਲਮੇ ਹਰ ਮੰਦਰ ਕੇ ਅੰਦਰ ਪਰਵੇਸ਼ ਕਰੇਂਗੇ।

ਇਨ ਸਭ ਛੰਦੋਂ ਔਰ ਸਵੀਓਂ ਸੇ ਪਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਯੇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਥਾ ਕੇ ਕਲਯੁਗ ਮੇ ਨਿਸ਼ ਕਲੰਕ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਈਸ਼ਰ ਕਰੇਂਗੇ ਤਬ ਫਿਰ ਸਤਯੁਗ ਕਾ ਸਮਾ ਆਜਾਵੇਗਾ ਯੇਹ ਰੋਚਕ ਵਾਕ ਹੈ

ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੈਂ ਮਾਤਾ ਕੀ ਉਸਤਤੀ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਅੰਤ ਮੈਂ ਰੋਚਕ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਫਾ ੧੦੩

ਦੇਵੀ ਜੀ ਕੀ ਉਸਤਤ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤਾ ਛੰਦ

ਨਮੋ ਜੋਗ ਜਵਾਲੰ ਧਰੀਅੰ ਜਵਾਲੰ ॥ ਨਮੋ ਸੁੰਭ ਹੰਤੀ ਕਰੂਰੰ ਕਰਾਲੰ ॥ ਨਮੋ ਸ੍ਰੋਣ ਬੀਰ ਜਾਦ੍ਰਨੀ ਧੂਮ੍ਰ ਹੰਤੀ ॥ ਨਮੋ ਕਾਲਕਾ ਰੂਪ ਜੁਵਾਲਾ ਜਯੰਤੀ ॥ ਨਮੋ ਅੰਬਕਾ ਜੰਭਹਾ ਜੋਤਿ ਰੂਪਾ। ਨਮੋ ਚੰਡ ਮੁੰਡਾਰਦਨੀ ਭੂਪ ਭੂਪਾ ॥ ਨਮੋ ਸਿਧ ਬਾਹੀ ਨਮੋ ਦਾਢ ਗਾੜੰ। ਨਮੋ ਖਗ ਦਲਨੀ ਝਮਾ ਝਮ ਝਬਾੜੰ। ਪ੍ਰਭੀ ਪੁਰਨੀ ਪਰਮਰੂਪੰ ਪਵਿਤ੍ਰੀ ॥ ਪਰੀ ਪੋਖਨੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮੀ ਗਾਇਤ੍ਰੀ। ਨਮਸਤਯੰ ਨਮਸ-ਤਯੰ ਨਮਸਤਯੰ ਭਵਾਨੀ। ਸਦਾ ਰਾਖਲੋ ਮੋਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ।

ਉਸਤਤੀ ਕੇ ਪਸ਼ਚਾਤ ਅਬ ਫਲ ਕੇ ਲੀਏ ਰੋਚਕ ਸ਼ਬਦ ਕਹਤੇ ਹੈਂ॥

ਪੜੇ ਮੂੜ ਯਾਕੋ ਧਨੰ ਧਾਮ ਬਾਢੇ। ਸੁਨੈ ਸੂਮ ਸੋਫੀ ਲਹੈ ਜੁਧ ਗਾਢੇ। ਜਗੈ ਰੈਣਿ ਜੋਗੀ ਜਪੈ ਜਾਪ ਯਾਕੋ। ਧਰੈ ਪਰਮ ਜੋਰੀ ਲਹੈ ਸਿਧ ਤਾਕੋ। ਪੜੈ ਯਾਹਿ ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਵਿਦਯਾ ਹੇਤੰ। ਲਹੈ ਸਰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਨਕੋ ਮਦ ਚੇਤੰ। ਜਪੈ ਜੋਗ ਸੰਨਯਾਸ ਬੈਰਾਗ ਕੋਈ। ਤਿਸੈ ਸਰਬ ਪੁੰਨਯਾਨ ਕੋ ਪੁੰਨ ਹੋਈ॥

ਦੋਹਰਾ

ਜੇ ਜੇ ਤੁਮਰੇ ਧਿਆਨ ਕੋ ਨਿਤ ਉਠ ਧਿਆਵੈਂ ਸੰਤ। ਅੰਤ ਲਹੈਂਗੇ ਮੁਕਤਫਲ ਪਾਵੈਂਗੇ ਭਗ ਵੰਤ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਰਥ–ਅਗਰ ਇਸ ਚੰਡੀ ਪਾਠ ਕੋ ਮੂੜ ਯਾਨੇ ਮੂਰਖ ਪੜੇ ਗਾ ॥ ਤ ਉਸ ਕਾ ਧਨ ਧਾਮ ਸਭ ਬੜ ਜਾਏਗਾ ॥ ਅਗਰ ਕੋਈ ਸੂਮ ਯਾ ਕਾਇਰ ਸੁਨੇ ਗਾ ਤੋ ਯੁਧ ਮੈ ਲੜ ਨੇ ਕੋ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਇਗਾ । ਅਗਰ ਜੋਗੀ ਰਾਤ ਕੋ ਇਸ ਕਾ ਜਾਗ ਕਰ ਜਪ ਕਰੇ ਗਾ। ਵੋਹ ਧਰਮ ਪਰ ਦਰਿੜੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ । ਔਰ ਸਿਧੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਾ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਬਿਦਯਾਰਥੀ ਵਿਦਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਪੜ੍ਹੇ ਗਾ ਉਸੇ ਸਭ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਆ ਜਾਂਵੇ ਗੇ। ਅਥਵਾ ਸਭ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਜਾਨ ਜਾਵੇਗਾ । ਕੋਈ ਭੀ ਜੋਗੀ ਸੰਨਯਾਸੀ ਬੈਰਾਗੀ ਇਸ ਕੋ ਜਪੈ ਉਸਕੋ ਸਭ ਪੁੰਨੋ ਕਾ ਪੁੰਨ ਹੋ ਗਾ ॥ ਹੇ ਮਾਤਾ ਜੋ ਲੋਗ ਤੁਮਹਾਰਾ ਧਿਆਨ ਧਰੇਂਗੇ ਪ੍ਰਾਤਃ ਕਾਲ ਤੁਮਹਾਰੀ ਉਸਤਤੀ ਕਰੇਂਗੇ ਅੰਤ ਕੋ ਉਨ ਕੋ ਮੁਕਤੀ ਹਗੀ ਔਰ ਭਗਵੰਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗੇਂ

ਯੇਹ ਰੋਚਕ ਵਾਕ ਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਤ੍ਰ ਧਰਮ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੀ ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ ਕੀ ਤਰਹ ਉਨ ਕਾ ਖਾਤ੍ਰ ਧਰਮ ਕਾ ਬਹੁਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਲੋਗ ਪੀਰੋਂ ਫਕੀਰੋਂ ਕੋ ਮਾਨਤੇ ਥੇ ਜਬ ਉਨਕੋ ਖਾਲਸਾ ਸਜਾਇਆ ਤੋ ਯੇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਆ [ਅਸੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਖੰਡੇ ਖੜਗ ਤੇਗ ਤੁਪਕ ਅਰਤੀਰ ਸੈਫ ਸਿਰੋਹੀ ਸੈਹ ਬੀ ਏਹੀ ਹਮਾਰੇ ਪੀਰ] ਯੇਹ ਸਭ ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਖੰਡਾ ਖੜਗ ਤੇਗ ਆਦ ਸਭ ਸ਼ਸਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਨਾਮ ਹੈਂ ਖਾਸ ਕਰ ਤਲਵਾਰ ਕੇ ਨਾਮ ਹੈਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਉਨ ਕੀ ਖਾਤਰ ਧਰਮ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਕੇਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹ ਸਿਖ ਲੋਗੋ ਤੁਮ ਇਨ ਕੋ ਪੀਰੋ ਕੇ ਸਮਾਨ ਸਮਝੋ ਔਰ ਇਨ ਸੇਹੀ ਸਬ ਕੁਛ ਮਾਂਗੋ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਧਾਰਣ ਕਰਨਾਂ ਔਰ ਉਨਕੋ ਕਾਮ ਮੈ ਲਾਨਾ ਸੀਖੋ ॥

ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਮੈਂ ਲਿਖਾ ਹੈ

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਕੀ ਰਛਿਆ ਹਮਨੇ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਰਬ ਲੋਹ ਦੀ ਰਛਆ ਹਮ ਨੇ ॥
ਸਰਬ ਕਾਲ ਜੀ ਦੀ ਰਛਆ ਹਮਨੇ ॥
ਸਰਬ ਲੋਹ ਜੀ ਦੀ ਰਖਆ ਹਮਨੇ ॥

ਅਰਥ—ਹਮਾਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਰਖਆ ਕਰੇ । ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲੋਹੇ ਸੇ ਹਮਾਰੀ ਰਖਆ ਹ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਦਵਾਰ ਹਮਾਰੀ ਰਖਆ ਹੋ। ਹਿ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਲੋਹੇ ਕੇ ਕਾਮ ਮੈਂ ਲਾਨ ਸੀਖੇਂ ਸਰਬ ਕਾਲ ਜੀ ਹਮਾਰੀ ਰਖਆ ਕਰੇਂ ਯੇਹ ਵੁਹੀ ਸਰਬ ਕਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾ ਹਮਨੇ ਪਹਲੇ ਹਿਸੇ ਗੁਰੂਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈਂ ਪ੍ਰਮਾਨ ਦੀਆ ਹੈ ॥ [ਸਰਬ ਕਾਲ ਹੈ ਪਿਤਾ ਹਮਾਰਾ ॥ ਦੇਵੀ ਕਾਲਕਾ ਮਾਤ ਹਮਾਰਾ ॥] ਉਸ ਸਰਬ ਕਾਲ ਸੇ ਹਮ ਰਛਆ ਕੀਏ ਜਾਵੇਂ ਦੋਬਾਰਾ ਪਰੇਮ ਔਰ ਤਾਕੀ ਕੋ ਪਰਗਟ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਦੋ ਦਫਾ ਕਹਾ ॥

ਯੇਹ ਖਾਤ੍ਰ ਧਰਮ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ॥

ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸ੍ਵੈਯਾ

ਦੇਹ ਸ਼ਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹ ਇਹੈ ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂ ਨ ਟਰੋ । ਨ ਡਰੋ ਅਰਿਸੋ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੋ ਨਿਸਚੇ ਕਰ ਆਪਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋ । ਅਰ ਸਿਖਹੋਂ ਆਪਨੇ ਹੀ ਮਨਕੋ ਇਹ ਲਾਲਚਹਉ ਗੁਨ ਤੋ ਉਚਰੋ । ਜਬ ਆਵਕੀ ਅਉਧ ਨਿਦਾਨ ਬਨੈ ਅਤਹੀ ਰਨ ਮੈ ਤਬ ਜੂਜਮਰੋ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਰਥ-ਹੇ ਸ਼ਿਵਾ ਮੁਰਾਦ ਦੇਵੀ ਜੀ ਸੇ ਹੈ (ਕਿਓਂਕੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੇ ਇਸ ਕੋ ਕਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸ਼ਿਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਸ਼ਬਦ ਹੈ) ਹੇ ਮਾਤਾ ਮੁਜ ਕੋ ਯੇਹ ਵਰ ਦੀਜੀਏ ਕਿ ਮੈ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮੋ ਸੇ ਕਭੀ ਪੀਛੇ ਨਾ ਹਟੂੰ ਜਬ ਮੈ ਦੁਸ਼ਮਨ ਸੇ ਲੜਾਈ ਕਰੂ ਤਬ ਹੇ ਮਾਤਾ ਪੀਛੇ ਨਾ ਹਟੂੰ ਔਰ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕਰਕੇ ਉਸਕੋ ਜੀਤ ਲੂੰ ॥ ਮੈ ਆਪ ਕਾ ਸਿਖਹੂੰ ਕਿ ਮੁਜਕੋ ਔਰ ਕੋਈ ਲੋਭ ਲਾਲਚ ਨਾਂ ਹੋ ਸਿਰਫ ਆਪ ਕੇ ਗੁਨ ਹੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤਾ ਰਹੂੰ ਹੇ ਮਾਤਾ ਜਬ ਮੇਰੀ ਆਯੂ ਕਾ ਅੰਤ ਹੋ ਯਾਨੇ ਜਬ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗਨੇ ਕਾ ਵਕਤ ਆਵੇ ਤੋ ਲੜਾਈ ਮੇ ਲੜਤਾ ਹੂਆ ਦੁਸ਼ਮਣੋ ਕੋ ਮਾਰਤਾ ਹੂਆ ਮਰੂੰ ॥

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਆਮੀ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰਜ ਕੇ ਮਤ ਕੇ ਅਨੁਯਾਈ ਥੇ ਉਨ ਕੀ ਤਰਹਿ ਜੀਵ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਏਕ ਮਾਨਤੇ ਥੇ ਯੇਹ ਮਸਲਾ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਫਿਲਾਸਫੀ ਕਾਹੈ ॥ ਹਿੰਦੂਓਂ ਮੇ ਯਾਨੇ ਵੇਦਕ ਧਰਮ ਕੇ ਮਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਦ੍ਵੈਤ ਮਤ ਕੋ ਮਾਨਤੇਹੈਂ ਤੇ ਕੋਈ ਅਦ੍ਵੈਤ ਮਤ ਕੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰਯ ਕੀ ਤਰਹ ਅਦ੍ਵੈਤ ਵਾਦੀ ਥੇ ।

ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਕਬਿਤ

ਕੋਊ ਭਇਓ ਮੁੰਡੀਆ ਸੰਨਯਾਸੀ ਕੋਊ ਜੋਗੀ ਭਇਓ ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਕੋਉ ਜਤੀਅਨ ਮਾਨਬੋ ॥ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ ਹਾਫਜੀ ਇਮਾਮ ਸਾਫੀ ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਬੈ ਏਕੈਪਹਚਾਨਬੋ ॥ ਕਰਤਾ ਕਰੀਮ ਸੋਈ ਰਾਜ਼ਕ ਰਹੀਮ ਓਹੀ ਦੂਸਰੋ ਨਾ ਭੇਦ ਕੋਈ ਭੂਲ ਭ੍ਰਮ ਮਾਨਬੋ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਏਕ ਹੀ ਕੀ ਸੇਵ ਸਭਹੀ ਕੋ ਗੁਰਦੇਵ ਏਕ ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਭੈ ਏਕੋ ਜੋਤ ਮਾਨਬੋ॥

ਕਬਿਤ

ਦੇਹਰਾ ਮਸੀਤ ਸੋਈ ਪੂਜਾ ਓ ਨਿਵਾਜ ਓਹੀ ਮਾਨਸ ਸਭੈ ਏਕ ਪੈ ਅਨੇਕ ਕੋ ਭ੍ਰਮਾਵ ਹੈ॥ ਦੇਵਤਾ ਅਦੇਵ ਜਛ ਗੰਧਰਬ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਨਿਆਰੇ ਨਿਆਰੇ ਦੇਸਨ ਕੇ ਭੇਸ ਕੋ ਪ੍ਰਭਾਉ ਹੈ॥ ਏਕੈ ਨੈਨ ਏਕੈ ਕਾਨ ਏਕੈ ਦੇਹ ਏਕੈ ਬਾਨ ਖਾਕ ਬਾਦ ਆਤਸ਼ ਔ ਆਬਕੋ ਰਲਾਉਹੈ॥ ਅਲਹ ਅਭੇਖ ਸੋਈ ਪੁਰਾਨ ਔ ਕੁਰਾਨ ਓਹੀ ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਭੈ ਏਕਹੀ ਬਨਾਉਹੈ॥ ਕਬਿਤ॥ ਜੈਸੇ ਏਕ ਆਗ ਤੇ ਕਨੂਕਾ ਕੋਟ ਆਗ ਉਠੇ ਨਿਆਰੇ ਨਿਆਰੇ ਹੁਇਕੈ ਫੇਰ ਆਗਸੈ ਮਿਲਾਹਿਗੇ॥ ਜੈਸੇ ਏਕ ਧੂਰ ਤੇ ਅਨੇਕ ਧੂਰ ਪੂਰਤ ਹੈ ਧੂਰ ਕੇ ਕਨੂਕਾ ਫੇਰ ਧੂਰ ਹੀ ਸਮਾਹਿਗੇ॥ ਜੈਸੇ ਏਕ ਨਦ ਤੇ ਤੁਰੰਗ ਕੋਟ ਉਪਜਤ ਹੈਂ ਪਾਨ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕੇ ਤਰੰਗ ਸਭੈ ਪਾਨ ਹੀ ਕਹਾਹਿਗੇ । ਤੈਸੇ ਬਿਸ੍ਵਰੂਪ ਤੇ ਅਭੂਤ ਭੂਤ ਪਰਗਟ ਹੋਇਤਾਹੀ ਤੇ ਉਪਜਸਭੈ ਤਾਹੀ ਮੈ ਸਮਾਹਿਗੇ ॥

ਅਰਥ—ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੇ ਹੇ ਸਿਖ ਕੋਈ ਮੁੰਡੀ ਹੈ ਕੋਈ ਸੰਨਯਾਸੀ ਹ ਕੋਈ ਜੋਗੀ ਹੈ ਕੋਈ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਹੈ ਕੋਈ ਕੋਈ ਜਤੀਓਂ ਕੋ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਕੋਈ ਤੁਰਕ ਹੈ ਕੋਈ ਹਾਫਜ਼ੀਹੈ ਕੋਈ ਇਮਾਮਸਾਫੀ ਹੈ ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤੀ ਕ ਤੂ ਏਕਹੀ ਜਾਨਵੁਹੀ ਕਰਤਾ ਵੁਹੀਕਰੀਮ ਵੁਹੀ ਹੈ॥ ਰਾਜ਼ਕ ੨ ਰਹੀਮ ਭੀ ਵੁਹੀ ਹੈ

ਦੂਸਰਾ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀ ਹੈ ਸਭ ਭਰਮ ਹੈ । ਸਭ ਏਕ ਹੀ ਕੀ ਸੇਵ ਕਰਤੇ ਹੇਂ ਸਭ ਕਾ ਗੁਰਦੇਵ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਸਭ ਏਕ ਸਰੂਪ ਹੈ ਔਰ ਏਕ ਹੀ ਜੋਤੀ ਹੈ ॥

ਮੰਦਰ ਔਰ ਮਸੀਤ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਪੂਜਾ ਔਰ ਨਮਾਜ਼ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਯੇਹ ਮਨੁਸ਼ ਸਭਕੋ ਅਨੇਕੋ ਲੋਗੋ ਕੋ ਭਰਮਾਦੇਤਾ ਹੈ ਪੰਥ ਚਲਾਦੇਤਾ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਮੈ ਸਬ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਦੇਵਤਾ ਦੈਤ ਜਛ ਯਾਨੇ ਯਖ ਹਿੰਦੂ ਔਰ ਤੁਰਕ ਯੇਹ ਪ੍ਰਥਕ ਪ੍ਰਥਕ ਦੇਸ਼ੋ ਮੈ ਰਹਨੇ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੇ ਅਨੇਕ ਰੂਪੋਂ ਮੇ ਪਰਤੀਤ ਹੋਤੇ ਹੈ । ਨਹੀ ਤੋ ਸਭ ਕੇ ਆਂਖ ਨਾਕ ਕਾਨ ਸ਼ਰੀਰ ਆਦਿਕੀ ਬਨਾਵਟ ਮਟੀ ਹਵਾ ਪਾਨੀ ਆਗ ਸੇ ਬਨੀਹੈ ਵੋਹ ਅਲਹ ਹੈ ਵੁਹੀ ਅਭੇਖ ਹੈ ਵੁਹੀ ਪੁਰਾਨ ਹੈ ਵੁਹੀ ਕੁਰਾਨ ਹੈ ਸਭ ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ ਏਕ ਹੀ ਬਨਾਵਟ ਹੈ ਜੈਸੇ ਏਕ ਆਗ ਕੇ ਢੇਰ ਮੈ ਸੇਅਨੇਕਕਰੋੜ ਕਨਕੇ ਚਿੰਗਾਰੇਆਗਕੇ ਨਿਕਲਤੇ ਹੈ ਪ੍ਰਥਕ ਪ੍ਰਥਕ ਹੋਕਰਫਿਰ ਉਸੀ ਢੇਰ ਮੇ ਆਸਿਲਤੇ ਹੈ ਜੈਸੇ ਧੂਲੀ ਮੇ ਸੇ ਅਨੇਕ ਧੂਲੀ ਨਿਕਲਤੀ ਹੈ ਅੰਤ ਕ ਉਸੀ ਮੇ ਸਮਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਏਕ ਨਦੀ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਮੈ ਸੇ ਅਨੇਕ ਤਰੰਗ ਉਠਤ ਹੈ ਵਹ ਪਾਨੀ ਕੇ ਤਰੰਗ ਪਾਨੀ ਹੀ ਕਹਲਾਤੇ ਹੈਂ।
ਤੈਸੇ ਹੀ ਉਸ ਵਿਸ਼ਵ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ। ਸੇ ਭੂਤ ਅਰਅਭੂਤ ਯਾਨੇ ਜੜ ਔਰ ਚੇਤਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਉਸੀ ਮੈਂ ਸੇ ਪੈਦਾ ਹੋਕਰ ਫਿਰ ਅੰਤਮਾਂ ਉਸੀ ਮੈਂ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥

ਆਦ ਗ੍ਰੰਥ

ਜਿਓਂ ਜਲ ਮੈਂ ਜਲ ਜਾਇ ਸਮਾਨਾ।ਤਿਓਂ ਜੋਤੀ ਸੰਗ ਜੋਤ ਸਮਾਨ॥
ਆਦ ਗਰੰਥ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਸਹਲਾ ੫ ਅਨਕ ਰੰਗ ਨਿਰਗੁਣ ਇਕ ਰੰਗਾ॥ ਆਪੇ ਜਲ ਆਪੇ ਹੀ ਤਰੰਗਾ॥

ਇਤਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਸੇ ਨਵੀਨ ਵੇਦਾਂਤ ਸਿਦ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਸਲੀ ਵੇਦਾਂਤੀ ਥੇ ਜੈਸ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀ ਪਰੰਤੂ ਭਗਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਔਰ ਦੇਸ਼ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰ ਦੀਆ ਦੇਸ਼ ਰਖਯਾ ਕੈ ਖਿਆਲਾਤ ਐਸੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਥੇ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਹਰਾ ਮਸੀਤ ਏਕ ਮਾਨਨੇ ਕੇ ਕਹਤੇ ਹੈ॥

ਰਹਰਾਸ ਮੈ ਸੇ

ਜੇਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਕਰਤ ਉਤਪਾਤਾ ਸਗਲ ਮਲੇਛ ਕਰੋ ਰਨਘਾਤਾ। ਹਮਰੇ ਸਭ ਬੈਰੀਅਨ ਸੰਘਾਰੋ। ਆਪ ਹਾਥ ਦੇ ਮੁਜੇ ਉਬਾਰੋ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਆਜ ਕਲਕੇ ਮੰਦ ਮਤੀ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਤਰਹ ਯੇਹ ਕਭੀ ਭੀ ਖਿਆਲ ਨਹੀ ਥਾ ਕੇ ਹਮ ਹਿੰਦੂਓਂ ਸੇ ਪ੍ਰਥਕ ਹੈਂ ਯਾ ਹੋਵੇਂ ਕਿਓਂਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਹੀ ਏਕ ਵਰਖ ਪਰਯੰਤ ਨੈਨਾਂ ਦੇਵੀ ਕੇ ਪਰਬਤ ਕੇ ਸਿਖਰ ਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਨ ਭੀ ਕੀਆ ਫਿਰ ਦੇਵੀ ਕੀ ਆਗਿਆ ਔਰ ਵਰ ਸੇ ਪੰਥ ਭੀ ਰਚਾ ਔਰ ਅਪਨੀ ਅਰ ਦਾਸ ਕੇ ਅ ਦ ਮੇ ਭਗੌਤੀ ਕੋ ਮਨ ਇਆ ਜਨਮ ਸੇ ਲੇਕਰ ਮ੍ਰਿਤੂ ਪਰਯੰਤ ਸੰਸਕਾਰ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੀ ਤਰਹ ਹੀ ਕਰਤੇ ਰਹੇ ਜਬ ਚਮ ਕੌੜਸਾਹਿਬ ਕੀ ਲੜਾਈ ਹੂਈ ਜਬ ਅਪਨੇ ਰਾਤ ਕੋ ਗੜੀ ਕੀ ਦੀਵਾਰ ਕੋ ਤੋੜਾ ਔਰ ਹਸਬ ਮਨਸਾ ਸਮਸਤ ਖਾਲਸਾਕੇ ਆਪ ਅਪਨੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕਰ ਵਹਾਂ ਸੇ ਨਿਕਲੇ ਤੋ [illegible] ਵਕਤ ਕਿ ਖਾਤ੍ਰ ਧਰਮ ਕੋ ਧਬਾ ਨਾ ਲਗ ਜਾਵੇ ਆਪਨੇ [illegible] ਬਨਾਈ ਦੇਖੋ ਹਿੰਦੂਕਾ ਪੀਰ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪਕੜੋ ਹਿੰਦੂਕਾ ਪੀਰ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪਕੜੋ

ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਸਫਾ ੩੩੧

[ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਪੀਰ ਸਿਖਾਂਦਾ ਗੁਰੂ ਭਜਯਾ ਜਾਂਦਾਹੈ] ਅਸਲ ਬਾਤ ਤੋ ਯੇਹ ਹੈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇਤੋ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਹਾ ਥਾ ਹਿੰਦੂਕਾ ਪੀਰ ਜਾਤਾ ਹੈ ਆਗੇ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਤਵਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਨੇ ਘਰੋ ਲਗਾਇਯਾ ਹੈ ਇਤਏਵ ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਇਸ ਕਸ਼ਟ ਮੇ ਭੀ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਹਿੰਦੂਓਂ ਸੇ ਅਲਗ ਨਹੀ ਕੀਆ

ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਸਫਾ ੩੨੯

ਓਧਰ ਐਸੇ ਸਮੇ ਗੁਰੂ ਪਾਸ ਆਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨਾ ਨੇ ਫਰਯਾਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੁਸ਼ਆਰ ਪੁਰ ਦੇ ਪਰਗਨੇ ਬਾਸੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਠਾਨਾਂ ਨੇ ਡੋਲੇ ਸਮੇਤ ਸਾਡਾ ਸਾਮਾਨ ਛੀਨ ਲੀਆ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਬਗੈਰ ਸਾਡਾ ਹੁਨ ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਨਾ ਪਰ ਰਹਮ ਖਾਕੇ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਾਦੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂ ਚਾਰ ਸੌ ਅਸਵਾਰ ਦੇਕੇ ਭੇਜਯਾ ਏਨਾ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਬਸੀਦੇ ਪਠਾਣਾ ਪਰ ਕਿਆਮਤ ਪਾ ਦਿਤੀ ਓਨਾ ਨੂ ਲੁਟ ਮਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਨੀ ਨੂ ਔਰੇ ਤੇ ਦਰਤ ਕੇਲੈ ਆਏ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਇਸ ਬਾਤ ਸੇ ਸਾਬਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ਸਬ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤਿ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲਾਏ ਥਾ ਔਰ ਅਪਨੇ ਆਪ ਕੋ ਕਭੀ ਭੀ ਇਨ ਸੇ ਜੁਦਾਨਹੀ ਬਨਾਇਆ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਃ ੨੧੪ ਕਲਗੀ ਧਰ ਕੀ ਆਦ ਰੁਤਾ ਚਾਰ

ਸਬ ਸਿੰਘੋ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਅਬ ਆਪ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਂ ਕਿਓਂਕੇ ਸਬ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁਕੇ ਥੋੜੇ ਰਹਤੇ ਹੈਂ

ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪਿਕ ਬਿਕ ਸੇ ਸਤਗੁਰ ਰਣ ਮਾਰਨ ਮਰਣੇ ਬਨ ਆਇਆ ਪੰਥ ਹੋਨ ਕੀ ਸੋਚ ਨਾ ਕਰੀਐ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਕਾਲਕਾਲਕਾ ਮਾਇਆ । ਪ੍ਰਥਿਮ ਖਾਲਸੇਕੋ ਬਚ ਮਾਨਿਓਂ ਤਜ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਬਿਲ ਮਨਾਲਾਇਆ ॥

ਜਿਸ ਕਾ ਤਾਤ ਪਰਯ ਯੇਹ ਹੈ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਔਰ ਮਾਤਾ ਕਾਲ ਕਾ ਆਪ ਕੋ ਸਹਾ ਇਕ ਹੈ। ਪੰਥ ਕੀ ਸੋਚਨਾਂ ਕਰੋ ਯਹਾਂ ਸੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵੋ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇਮਾਨ ਲੀ ਔਰ ਆਗੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜਾਤੇ ਹੂਏ ਯੇਹ ਕਹਾ।

ਸੁਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਫਾ ੨੧੭ ਕਲਗੀ ਧਰ ਕੀ ਆਦ ਰੁਤਾਂ ਚਾਰ ਸਵੈਯਾ ਛੰਦ

ਅਬ ਹਮ ਰੌਰਾ ਚਾਹਿਤ ਪਾਯੋ ਗਹਿਸ਼ਸਤ੍ਰਨ ਹੋਵਹੁ ਸਵਾਧਾਨ। ਸੁਧ ਕੋ ਦੇਕਰ ਸਗਰੇ ਲਸ਼ਕਰਓਲੰਘ ਡੇਰੇਕਰੇਪਿਆਨ। ਯੌ ਕਹਿ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਊਚੀ ਧੁਨਤੇ ਬੋਲੇ ਦੇ ਹਾਥਨ ਤਾੜੀ ਭਗਵਾਨ। ਹਿੰਦਨ ਪੀਰ ਚਲਯੋ ਅਬ ਨਿਕਸਯੋ ਘੇਰਹ ਤੁਮ ਮੈ ਜੋ ਬਲਵਾਨ। ਤੀਨ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿ ਕਰ ਦੂਰਦੂਰ ਲੋ ਬਾਕ ਸੁਨਾਇ ਦੌਰੇ ਏਕ ਬਾਰ ਸੁਨ ਰੋਰਾ ਬਾਮ ਦਾਹਨੇ ਸਨਮੁਖ ਆਇ ॥

ਅਰਥ–ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਅਬ ਹਮ ਰੋਲਾ ਮਚਾਏਗੇ ਤੁਮ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸੰਭਾਲ ਲੋ ਇਸ ਤਰਹ ਕਹਤੇ ਹੂਏ ਊਚੇ ਸਵਰ ਸੇ ਬੋਲੇ ਕੇ ਆਓ ਜੋ ਤੁਮਹਾਰੇ ਮੇ ਬਹਾਦਰ ਹੈ ਹਮਕੋ ਰੋਕ ਲੇ ਹਮ ਹਿੰਦੂਯੋਂ ਕੇ ਪੀਰ ਹੈਂ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਪ ਸੇ ਬਹੁਤ ਪੇਸ਼ਤਰ ਮਹਾਰਾਜ ਰਨਜੀਤ ਸੰਘ ਕੇ ਰਾਜ ਮੈ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਹੂਏ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਸਤਪੁਰਸੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਵਕਤ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਲੋਗੋਂ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਆ ਉਨਸੇ ਪੂਛ ਕਰ ਇਤਹਾਸ ਲਿਖਾ ਵੋਹ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕਾ ਪੀਰ ਕਹਾ ਐਨ ਲੜਾਈ ਔਰ ਯੁਧ ਮੈਂ ਗੋਇਆ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਹਿੰਦੂ ਮਾਨਾ ਹੈ ਹਿੰਦੂਓਂ ਸੇ ਜੁਦਾ ਨਹੀ ਕੀਆ ਮਗਰ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਆਪ ਲੋਗੋਂ ਪਰ ਐਸੇ ਮਾਮੂਲੀ ਬਾਤੋ ਕੇ ਲੀਏ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਗੁਰੂ ਸੇ ਬੇਮੁਖ ਕਰਤੇ ਹੋ ਕਿ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀ ॥

ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਸਫਾ ੩੫੦

ਹੁਨ ਮੈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਥੋੜੀ ਜੇਹੀ ਬੇਨਤੀ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਅਗੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਏਹ ਬੇਨਤੀ ਏਸ ਕਹਾਵਤ ਵਾਂਗਰ [ਸਚ ਮਿਰਚਾ ਕੂੜ ਗੁੜ]

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬਹੁਤ ਕੌੜੀ ਲਗੇਗੀ ਪਰ ਪੜੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘਾਂ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੀ ਏਸ ਅਟਪਟੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪਰ ਜਰੂਰ ਖਿਆਲ ਕਰਨ ਗੇ। ਮੈਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਆ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀਮਹਾਰਾਜ ਜੈਸਾ ਬੈਦਕ ਧਰਮ ਦਾ ਰਖਕ ਤੇ ਬਹਾਦਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਇਆ ਹੈ ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਤਵਾਰੀਖ ਖਾਲਸਾ ਕਾ ਕਰਤਾ ਭੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਬੈਦਕ ਧਰਮ ਕਾ ਰਖਕ ਬਤਲਾਤਾ ਹੈ ਫਿਰ ਕਿਆ ਵਜਾ ਹੈ ਆਪ ਉਨ ਕੇ ਸਿੰਘ ਹੋਕਰ ਬੈਦਕ ਧਰਮ ਕੀ ਹਾਨੀ ਪਰ ਕਮਰਬਸਤਾ ਹੂਏ ਹੋ ਔਰ ਬੇਦ ਵਰੁਧ ਸਭ ਕਾਮ ਕਰਤੇ ਕਰਾਤੇ ਹੋਂ। ਅਪਨੇ ਭਾਈ ਮੇਹੀ ਸਿਖਯਾ ਲੇਲੋ ਔਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਤਰਾਂ ਬੈਦਕ ਧਰਮ ਕੇ ਰਖਕ ਬਨੋ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਸਫਾ੭੪

ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਯੁਧ ਭੂਮਕਾ ਮੇ

ਸਵੈਯਾ

ਸੇਵ ਕਰੋ ਸਦ ਸੰਤਨ ਕੀਇਕਓਟ ਅਕਾਲ ਧਰੋ ਉਰ ਮਾਹੀਂ। ਦਾਨ ਸਨਾਨ ਗੁਰੂ ਗੁਨ ਗਿਆਨ ਧਰੋ ਹਰਿ ਧਿਆਨ ਤਜੋ ਭਵਮਾਹੀ ਤੇਗ ਧਰੋ ਕਰ ਓਜ ਹਰੋ ਅਰਿ ਰਾਜ ਕਰੋ ਧਰ ਨੇਮ ਨਿਬਾਹੀ। ਗੋ ਵਿਜ ਸਾਧ ਸਹਾਇ ਕਰੋ ਮਮ ਮਾਨ ਨਿਦੇਸ ਸੁਨੀਤ ਕਮਾਹੀਂ।

ਯੇਹ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਯੁਧ ਸੇ ਪਹਲੇ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਬਿਤ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਗਾਜਕੇ ਅਵਾਜ ਓਜ ਸੇ ਕਹਾ
ਅਕਾਲ ਕਾਹੁਕਮ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾਸੁਨੋ। ਮਲੇਛ
ਸੈਨ ਜੋਘਨੀ ਹਨੋ ਸੋ ਤੇਗਤੇਜ ਸੇ ਪ੍ਰਤਾਪ
ਆਪ ਕੋ ਬਢੇ ਮਹਾਨ ਜੋਕਹਾ ਮਨੋਂ। ਦਿਜ
ਆਦਿ ਧੇਨ ਸਾਧ ਕੀ ਸਦਾ ਸਹਾਇਕੋ ਕਰੋ
ਹਰੋ ਕੁਸ਼ਤ੍ਰ ਕੋਤਰ ਕੋ ਕੋਪਾਤ੍ਰ ਚੀਨ ਕੋ ਚੁਨੋ
ਧਰਾ ਧਰੇਦ੍ਰ ਖਾਲਸਾ ਅਰਾਤ ਜਾਤ ਘਾਤਹੋ
ਫਤੇ ਫਤੇ ਫਤੇ ਸਦਾ ਗੁਰੂ ਗਿਰਾਮਨੇਗੁਨੋ ॥

ਜਗਾ ਜਗਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਮਤ ਪੁਸਤਕੋ ਮੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਮੇ ਜੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਸਭ ਗਊ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਸਾਧੋ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ਨਾ ਜਾਨ ਹਮਾਰੇ ਨਵੀਨ ਖਾਲਸਾ ਕੋਕਹਾਂ ਸੇ ਖਾਬ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਵਿਰੁਧ ਮਤ ਖੜਾ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕੀਆ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਆਤਮਾ ਸ੍ਵਰਗ ਮੇ ਇਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਕਲੇਸ਼ਤ ਹੋਤੀ ਹੋਗੀ ਭਾਈਓ ਸੰਭਲ ਜਾਓ ਅਭੀ ਵਕਤ ਹੈ।

ਚਮਕੋਰਕੀ ਲੜਾਈ ਕੇਵਕਤ

ਕਬਿਤ

ਗੜੀ ਕੇ ਸ਼ਿਖਰ ਮੈ ਸੁਰੇਸ ਕੇ ਸਿਘਾਸਨ ਮੈ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬੈਠ ਗੁਰ ਦੇਵ ਆਪ ਪਾਨ ਮੇ ਕਮਾਨ ਲੈ।
ਚੀਰ ਡਾਰੇ ਤੀਰਨ ਸੇ ਮੁਗਲਪਠਾਨ ਜਵਾਨ
ਸਿੰਘ ਲੈਲੈ ਤੇਗ ਹਾਥ ਉਤਰੇ ਮੈਦਾਨ ਲੈ।
ਏਕ ਏਕ ਸਿੰਘ ਲੜੇ ਲਾਖ ਹੀ ਮਲੇਛਨ ਸੋ
ਤੀਤਰੋ ਪੈ ਬਾਜ ਜੈਸੇ ਸ਼ੇਰ ਮਿਰਗਾਨ ਲੈ।
ਆਗਿਆ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਲੇਕਾਲ ਮਹਾਂ ਕਾਲ
ਕੋਪੇ ਗਾਜਤ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿ
ਪਾਨ ਲੈ।

ਕਬਿਤ

ਹਦ ਜਾਤੀ ਹਿੰਦ ਕੀ ਹਯਾਇਜਾਤੋ ਹਿੰਦਨ ਕੋ
ਹੋਲ ਅਰ ਹੈਬਤ ਮੈ ਹਿੰਮਤ ਹੂੰਹਰਤੋ॥ ਪੂਰਬ
ਸੇ ਪਛਮ ਉਤਰ ਸੇ ਦਖਨ ਕੋ ਸਾਰੋ ਦੇਸ
ਨੇਮ ਹੀਨ ਦੀਨ ਮਾਨ ਮਰਤੋ॥ ਗੰਗਾ ਆਦਿ
ਤੀਰਥੋਂ ਕੋ ਦੇਤੇ ਤੋੜ ਫੋੜ ਦੁਸ਼ਟ ਗਿਆ
ਔ ਗੁਦਾਵਰੀ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਹੂੰ ਨਾ ਪਰਤੋ ॥ ਹੋਤੇ
ਜੋ ਨਾ ਤੇਗ ਧਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ
ਔਰੰਗ ਖੁਦਰੰਗ ਕੁਲ ਆਲਮ ਕੋ ਕਰਤੋ॥

ਇਤਿਏਵ ਬੰਦੂ ਗਨ ਖਾਲਸਾ ਭਰਾਤ੍ਰੀ ਗਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਸਿੰਘ ਜੀ ਧਨਹੈਂ ਜਿਨੋਨੇ ਹਿੰਦੂਓਂ ਕੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਗਾਇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਔਰ ਵੇਦਕ ਧਰਮ ਕੇ ਲੀਏ ਸਰਵਸ ਦਾਨ ਕੀਆ ਆਈਏਆਪ ਭੀ ਉਨਕਾਅਨੁਕਰਨ ਕੀਜੀਏ ਬਹੁਤ ਲੋਗ ਯੇਹ ਭੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਕੇਸੋਦਾਸ ਪੰਡਤ ਕੇ ਸ਼ਾਥ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਰਾਜ ਹੋ ਗਏ ਥੇ ਕਿਓਂਕਿ ਵੋਹ ਯਗ ਮੈ ਭੋਜਨ ਕਰਨੇ ਨਹੀਆਇਆ ਥਾ ਮਗਰ ਯੇਹ ਬਾਤ ਅਸਤ ਹੈ ਕੇਸ਼ੋਦਾਸ ਬੇਸ਼ਕ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਇਸ ਖਿਆਲ ਸੇ ਨਾਰਾਜ ਹੂਆ ਥਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਲੇ ਉਸ ਕੋ ਭੋਜਨ ਨਹੀ ਕਰਾਇਆ ਮਗਰ ਜਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਸੇ ਖਿਮਾ ਮਾਂਗ ਲੀ ਔਰ ਉਸ ਕੋ ਏਕਲਾਖਦਖਨਾਜੋਮੁ ਕਰਾਥੀ ਦੇਦੀ ਔਰ ਕਹਾਕਿ ਆਪ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੇ ਬਨਾਏ ਹੂਏ ਹਮਖਤ੍ਰੀ ਹੈ ਹਮਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਤਬ ਵੋਹ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਦੇਵਤਾ ਪਰਸੰਨ ਹੋਗਏ ਥੇ ਔਰ ਉਨਕੋ ਅਸ਼ੀਰਬਾਦ ਦੀ ਥੀ ਕਿ ਆਪ ਕਾ ਪੰਥ ਬੜੇ।

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਸਵੈਯਾ

ਜੋ ਕੁਛ ਲੇਖ ਲਿਖਓ ਬਿਧਨਾ ਸੋਈ ਪਾਯਤ ਮਿਸਰ ਜੂ ਸ਼ੋਕ ਨਿਵਾਰੋ। ਮੇਰੋ ਕਛੂ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀ ਰਾਖੋ ਯਾਦ ਤੇ ਭੂਲ ਨ ਕੋਪ ਚਿਤਾਰੋ। ਬਾਗ ਨਿਹਾਲੀ ਪਠੈ ਦੈਹੋ ਆਜ ਭਲੈ ਤੁਮਕੋ ਨਿਹਚੈ ਜੀਆ ਧਾਰੋ। ਛਤ੍ਰੀ ਸਭੈ ਕ੍ਰਿਤਬਿਪ੍ਰਨ ਕੇ ਇਨ ਹੂੰ ਪੈ ਕਟਾਛ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਨਿਹਾਰੋ॥

ਇਸ ਲੀਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਖਤ੍ਰੀ ਹੋਨੇ ਕੇ ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਾਹਮ ਕੋ ਬਰਾਬਰ ਮਾਨਤੇ ਰਹੇ ਜੈਸੇ ਆਪਨੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿਹਮ ਲੋਗ ਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੇ ਬਨਾਏ ਹੂਏ ਹੈਂ ਕਿਓਂਕਿ ਪਹਲੇਭੀ ਦੇਵੀ ਪੂਜਨ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕੇਵਕਤ ਏਕ ਦਫਾ ਕਹਾ ਥਾ[ਨਿਜ ਖਤ੍ਰੀਕੇ ਦਿਜ ਰਖਵਾਰੀ] ਜਬ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁਈ ਤਬ ਯੇਹ ਕਹਾਥਾ[ਵਿਪ੍ਰਤੁਮਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪਾਇ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਭਏ ਸਮੁਦਾਏ]ਇਤਆਦਿ

ਇਨ ਸਬ ਬਾਤੋ ਸੇ ਪਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸਿਖਯਾ ਯੇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਨ ਆਦਕਬ੍ਰਾਹਮਨੋ ਕੋ ਅਵਸ਼ਯ ਦੇਨਾ ਚਾਹੀਏ ਔਰ ਸਬ ਸੰਸਕਾਰ ਇਨ ਹੀ ਸੇ ਕਰਾਨੇ ਉਚਤ ਹੈ ਨਹੀਤੋ ਆਦਮੀ ਮਨ ਮਤਿ ਕਹਲਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮੇਂ ਢੋਈ ਨਹੀ ਮਿਲਤੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕੇ ਰਖਕ ਪਕੇ ਵੈਦਕ ਧਰਮੀ ਪੁਰਾਨ ਆਦਿਕੋ ਕੀ ਭੀ ਇਜ਼ਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਗਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇ ਹਿਤੇਸ਼ੀ ਥੇ ਆਪ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਮੇ ਮਾਤ ਚੰਡਕਾ ਕੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕੀ ਜਿਸਕੇ ਪਰਤਾਪ ਸੇ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਪੁਰਾਨਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਆਪ ਗਿਆਨੀ ਥੇ ਆਪ ਕਾ ਨਿਜਮਤ ਅੰਤਮੇ ਵੇਦਾਂਤ ਸ਼ਵਾਮੀ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰਯ ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਆਪਨੇ ਦੇਸ ਔਰ ਧਰਮ ਕੋ ਹਿਤ ਅਪਨੇ ਚਾਰੋਂਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੋ ਕੋ ਧਰਮ ਯੁਧ ਮੈ ਬਲੀਦਾਨ ਕਰਾਇਆ ਅਪਨੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਕੋ ਅਪਨੇ ਸਿਰ ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਕੇ ਲੀਏ ਦੇਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਬਚਾਨੇ ਕੈ ਲੀਏ ਉਦਤ ਕੀਆ ਥਾ ਸਾਹੀ ਆਯੂ ਧਰਮ ਕਾਰਜ ਕੇ ਅਰਪਨ ਕੀ ਅਪਨੇ ਹਿੰਦੂਓ ਕੇ ਖਾਤ੍ਰ ਧਰਮ ਕੀ ਸਿਖਯਾ ਦੀ ਉਨ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਹੀ ਖਾਲਸਾ ਸਜਾਏ ਧਨ ਹੈ ਐਸੇਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਜਿਨੋਂਨੇ ਅਪਨਾ ਸਰਵਸਯ ਧਰਮ ਔਰ ਸੁਜਾਤਿ ਸੇਵਾ ਕੈ ਲੀਏ ਅਰਪਨ ਕੀਆ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਫਿਰ ਭੀ ਕਭੀ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਕੇ ਗੋਦ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੈਸਾ ਧਰਮ ਬੀਰ ਪੁਤ੍ਰ ਪੈਦਾ ਕਰੇਂਗੇ ਉਨਕੀ ਪਰਸੰਸਹ ਮੈ ਧਰਮ ਧੁਜਾ ਮੈ ਯੇਹ ਸੁੰਦਰ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖੀ ਹੈ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਬ੍ਰਿਧਨਰਾਜ ਛੰਦ

ਪਰੋਪਕਾਰ ਹੇਤ ਜਾਹਿੰ ਧਾਰਿਓ ਕਲੇਵਰੰ ਕਲੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਟਾਰ ਕੇਸਪੰਥ ਸਾਜਿਓ ਜਿਨੇ। ਕਮਾਨ ਪਾਨ ਤਾਨਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਕਾਢ ਮਿਆਨ ਤੇਮਲੇਛ ਮਾਨ ਹਾਨਕੇ ਨਰਸਿੰਘ ਗਾਜਿਓਰਣੇ। ਸਜਾਏਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਭਿੜਾਏ ਫੌਜ ਭੂਰਮੇਰੁ ਲਾਇ ਦੁਸ਼ਟ ਧੂਰਮੇ ਬਿਜੇਤ ਬਾਜਿਓ ਧੁਨੇ। ਗੁਬਿੰਦਸਿੰਘ ਦੇਵ ਜੋਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਭੇਵਜੋਆਂਜਾਨਬਾਹੁਏਵਸੋ ਮੁਝੇ ਨਿਵਾਜਿਓ ਜਿਨੇ॥

ਸ਼ਭੰਮਸਤੂ ਇਤਿ

[ਨ] ਹਮ ਲੋਗ ਸ਼ਿਰਫ ਗਰੰਥਸਾਹਿਬ ਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੈ ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਆਦਿ ਕੇ ਮਾਨਨੇ ਕੀ ਹਮਕੋ ਅਵਸ਼ਕਤਾ ਨਹੀ ਹੈ

[ਪ] ਹਮ ਭੀ ਤੋ ਗਰੰਥ ਹੀ ਕੋ ਮਾਨਤ ਹੈਂ ਮਗਰ ਉਸ ਗਰੰਥ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਵੇਦੋਂ ਔਰ ਪੁਰਾਨੋ ਕਾ ਮਾਨਨਾ ਲਿਖਾ ਹੈ

[ਨ] ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਵੇਦੋਂ ਕੀ ਬਾਬਤ ਕਹਾਂ ਲਿਖਾ ਹੈ

[ਪ] ਇਸ ਦੂਤਿਆ ਭਾਗ ਗੁਰੂਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੈ ਤੋ ਹਮ ਸਿਰਫ ਦੋ ਚਾਰ ਪਰਮਾਣ ਹੀ ਲਿਖੇਂ ਗੇ ਪਰੰਤੂ ਤੀਸਰੇ ਭਾਗ ਮੈ ਸਪਸ਼ਟ ਰੀਤਿ ਸੇ ਸਭ ਪਰਮਾਨ ਲਿਖੇ ਜਾਏਂਗੇ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਦੇਖੋ ਦਖਣੀ ਓਅੰਕਾਰ ਰਾਮਕਲੀ ਮਃ ੧

ਓਂਅੰਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਉਤਪਾਤਿ॥ ਓਂਅੰਕਾਰ ਕੀਆ ਜਿਨਚਾਤਿ॥ ਓਂਅੰਕਾਰ ਸੈਲ ਜੁਗ ਭਏ॥ ਓਂਅੰਕਾਰ ਬੇਦ ਨਿਰਮਏ॥

ਅਰਥ—ਓਅੰਕਾਰ ਪਰਮੇਸਰ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੋ ਪੈਦਾ ਕੀਆ ਉਸੀ ਓਅੰਕਾਰ ਨੇ ਚਿਤ ਵਗੈਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਆ ਓਅੰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਪਰਬਤ ਆਦ ਔਰ ਜੁਗੋਂਕੋ ਪਰਗਟ ਕੀਆ ਔਰਓਅੰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਵੇਦੋਂ ਕੋ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਆ ਹੈ॥

ਯਹਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵੇਦੋਂ ਕੋ ਈਸ਼ਰੋਕਤ ਮਾਨਾ ਹੈ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ॥

[ਨ] ਕਿਆ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਭੀ ਵੇਦਾਂ ਕੋਈਸ਼ਰੋਕਤ ਮਾਨਤੇ ਥੇ॥

[ਪ] ਬੇਸ਼ਕ ਮਹਾਂਰਾਜ ਭੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਜੀ ਕੇ ਸਾਥ ਸਹਿਮਤ ਥੇ॥

ਦੇਖੋ ਮਾਰੂਮਹਲਾ ੫ ਸਃ ੯੨੯

ਓਂਅੰਕਾਰ ਉਤਪਾਤੀ। ਕੀਆ ਦਿਨ ਸੁਸ ਭਰਾਤੀ॥ ਵਣ ਤ੍ਰਿਣ ਤ੍ਰਿਭੁਵਣ ਪਾਣੀ। ਚਾਰੇ ਬੇਦ ਚਾਰੇ ਖਾਣੀ॥ ਖੰਡ ਦੀਪ ਸਭ ਲੋਆ। ਏਕ ਕਵਾਵੈਤੇ ਸਭਿ ਹੋਆ। ਕਰਣੈਹਾਰਾ ਬੁਝੈ ਰੇ। ਸਤ ਗੁਰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸੂਝੈ ਰੇ॥

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਅਰਥ--ਓਅੰਕਾਰ ਨੇ ਜਗਤ ਪੈਦਾ ਕੀਆ ਹੈ ਦਿਨ ਰਾਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਏ ਹੈ ਬਨਸਪਤਿ ਔਸ਼ਦੀਏਂ ਤੀਨੋ ਭੁਵਨ ਅਰਥਾਤ ਭੂ ਭੁਵਰ ਸਵਰ ਲੋਕ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਿਥਿਵੀ ਅੰਤਰਿਖ ਔਰ ਦਿਉ ਲੋਕ ਔਰ ਪਾਣੀ ਅਰਥਾਤ ਸਮੁਦਰ ਪੈਦਾ ਕੀਆ। ਚਾਰੇ ਬੇਦ ਰਿਗ ਯਜੁ ਸ਼ਾਮ ਅਥਰਵ ਔਰ ਚਾਰੋ ਖਾਣੀ ਅੰਡਜ ਜੇਰਜ ਵਗੈਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਏ ਹੈ ਖੰਡਦੀਪ ਔਰ ਲੋਆ ਅਰਥਾਤਚਮਕਨੇ ਵਾਲੇ ਚੰਦਰ ਸੂਰਜ ਨਖੁਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਏ ਗਏ ਹੈ।

ਸਬ ਕਾ ਭਾਵਅਰਥ--ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਓਅੰਕਾਰ ਨੇ ਦਿਨਰਾਤ ਬਨਸਪਤਿ ਔਸ਼ਦੀ ਤੀਨੋਂ ਭੁਵਨ ਪਾਣੀ ਅਰਥਾਤ ਸਮੁਦਰ ਚਾਰੋ ਵੇਦ ਅਰਥਾਤ ਰਿਗ ਯਜੁ ਸਾਮ ਅਥਰਵ ਚਾਰੋ ਖਾਣੀ ਆਦਿ ਯੇਹ ਸਬ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਅਪਨੀ ਕਲਾ ਸੇ ਉਤਪਨ ਕੀਏ ਹੈ ਸਾਫ ਹੈ ਚਾਰੋ ਵੇਦਾਂ ਕੋ ਈਸ਼ਰ ਰਚਤ ਮਾਨਤੇ ਥੇ। ਦੇਖੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਂਰਾਜ ਜਪਜੀ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਲਿਖਤੇ ਹੈ

ਅਹਿਰਣ ਮਤਿ ਵੇਦ ਹਥਿਆਰ॥

ਬੁਧੀ ਰੂਪੀ ਅਹਿਰਣ ਹੋਵੇ ਔਰ ਵੇਦ ਰੂਪੀ ਸ਼ਸਤਰ ਹੋਵੇ

ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਬ ਵਕਤ ਹੈ ਵੇਦੋਂ ਕੇ ਸ਼ਸਤਰ ਧਾਰਣ ਕਰੋ ਤਭੀ ਕਲਯਾਨ ਹੋਗਾ॥

ਮਃ ੫ ਗਾਥਾ ਸਫਾ ੧੨੫੮

ਬੇਡ ਪੁਰਾਨ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੀਚਾਰੰ। ਏਕੰਕਾਰਨਾਮ ਉਰਧਾਰੰ। ਕੁਲਹ ਸਮੂਹ ਸਗਲ ਉਧਾਰੰ। ਬਦ ਭਾਗੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਤਾਰੰ॥

ਜੋ ਪੁਰਸ਼ ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕੀ ਬੀਚਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਓਮ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਰਿਦੇ ਮੇ ਜਪਤਾ ਹੈ। ਵੋਹ ਆਪਤੀ ਸਾਰੀ ਕੁਲ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਕਾਭੀ ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਐਸਾ ਪੁਰਸ਼ ਬੜਾ ਹੀ ਭਾਗ ਵਾਲਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੋਈ ਕੋਈ ਪੁਰਸ਼ ਐਸਾ ਹੋਤਾ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਸੇ ਤਰਜਾਤਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਵੋਹ ਪੁਰਸ਼ ਭਾਗਵਾਨ ਹੈ ਮੁਜਕੋ ਐਸੇ ਹੀ ਹ ਪ੍ਰਭੂ ਤਾਰੀਏ ।

ਪਿਆਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਮਸਤ ਗੁਰੂ ਮੰਡਲੀ ਵੇਦੋ ਕੋ ਸਰਵੋਪਰਿ ਮਾਨਤੀ ਰਹੀ ਸਾਰਾ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵੇਦੋ ਔਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਪੁਰਾਨ ਆਦਿਕੋ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਸੇ ਭਰਾ ਪੜਾ ਹੈ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬਿਚਾਰੀਏ ਨਿਸ਼ਕਪਟ ਗਿਆਨੀ ਲੋਗੋਂ ਸੇ ਉਸਕੇਅਰਥ ਸੁਨੀਏ ਆਜਕਲ ਕੇ ਸਵਾਰਥੀਪੁਰਸ਼ੋ ਕੀ ਮਨਮੰਤਿ ਲੀਲਾ ਕੀ ਔਰ ਨਾ ਜਾਈਏ ਤਬ ਆਪ ਕੋ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਅਸਲ ਵਿਪ੍ਰਾਹ ਮਾਲੂਮ ਹੋਗਾ ਮੈ ਤੋ ਕੇਵਲ ਮਾਤ੍ਰ ਬਿਹੀਆਚਨਾ ਆਪ ਸੇ ਕਰਤਾ ਹੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਖੁਦ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਪਾਠ ਕੀਜੀਏ ਔਰ ਸਾਥ ਹੀ ਦਸਮ ਗਰੰਥ ਸੂਰਜਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿਪੁਸਤਕ ਪਰਮਾਨਕ ਵਿਚਾਰੀਏ ਤਬ ਆਪ ਕੋ ਗੁਰੁਘਰਕਾ ਸੀਧਾਮਾਰਗ ਮਿਲੇਗਾ ਅਬ ਜੈਕਾਰ ਬੁਲਾਵੋ ਸਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ।

ਹਿੰਦੂ ਖਾਲਸਾ ਸਨਾਤਨ ਵੈਦਕ ਧਰਮ ਕੀ ਜੈ ॥

ਸਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈਓਂ ਕੋ

ਸੇਵਕ ਜਗਤਸਿੰਘ

ਜਿਸ ਆਦ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਸਫੋਂ ਕਾ ਪਤਾ ਦੀਆ ਗਿਆ ਹੈ ਵੋਹ ਸ਼ਾਮ ਦਾਸ ਨਰੂਲੇ ਦਾ ਛਪਵਾਇਆ ਹੁਆ ਹੈ ਜੋ ੪੨੩ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ਕੋ ਅੰਗਲੋ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪਰੇਸ ਲਾਹੌਰ ਮੇਂ ਛਪਾ ਹੈ।

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਵਿਗਾਸਾਪਨ

ਯੇਹ ਪੁਸਤਕ ਨੀਚੇ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਪਰਮਿਲ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ॥

ਲਾਏ ਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਆਰਯ ਸਮਾਜ ਟੋਬਾ ਕਾਈਸਾਲੋ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਪੰਡਿਤ ਚੰਡਕਾਦਤ ਵੈਦ ਮੈਨੇਜਰ ਧਨ-ਵੰਤ੍ਰੀ ਔਖ਼ਧਾਲਯ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਲਾਹੌਰ ਕਾ ਪਤਾ

ਲੁਹਾਰੀ ਦਰਵਾਜਾ ਲਾਲਾ ਰਾਮਦਿਤਾਮਲ ਬਾਜਰ ਕੁਤਬ ਲਾਹੌਰ।

ਲਾਏ ਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਆਰਯ ਸਮਾਜ ਅਨਾਰਕਲੀ ਲਾਹੌਰ।

ਜਗਤਸਿੰਘ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

ਧਨਵੰਤ੍ਰੀ ਔਸ਼ਧਾਲਯ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੀ

ਪਰੀਖਿਤ ਦਵਾਈਆਂ

ਧਨਵੰਤ੍ਰੀ ਰਸਾਯਨ—ਯੇਹ ਦਵਾਈ ਮੁਕਬੀ ਵੀਰਯ ਨ
ਪੁਸ਼ਟ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਸ੍ਵਪਨ ਦੋਸ਼ ਯਾ ਪਿਸ਼ਾਬ ਕੇ ਸਾਥ ਮਨੀ ਨ
ਜਾਨੇ ਕੋ ਬੰਦ ਕਰਤੀ ਹੈ ਦਿਮਾਗ ਕੋ ਤਾਕਤ ਦੇਤੀ ਹੈ ਭੂਖ ਬੜਾਤ
ਹੈ ਪੇਟ ਕੇ ਕ੍ਰਿਮਿ ਨਾਸ਼ ਕਰਤੀ ਹੈ ਖਾਂਸੀ ਵਾ ਜੁਕਾਮ ਕੀ ਜ
ਉਖਾੜ ਦੇਤੀ ਹੈ ਔਰ ਰਸਾਯਨ ਹੈ ਇਸਕਾ ਸੇਵਨ ਸੁਭਾ ਵ
ਸ਼ਾਮ ਦੋਨੋਂ ਵਕਤ ਹੋਸਕਤਾ ਹੈ ਦੂਧ ਕੇ ਸਾਥ
ਕੀਮਤ ਫੀ ਪੈਕਟ ੫੦ ਗਲੀ ੧) ਰੁਪਯਾ ॥

ਨੇਤ੍ਰਸੁਧਾ...ਇਸ ਸੁਰਮੇ ਕੋ ਆਂਖੋਂ ਮੇਂ ਰੋਜ ਡਾਲਨੇ
ਆਂਖੋਂ ਕੀ ਬੀਮਾਰੀ ਕੋਈ ਭੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੀਜੋਤਿ
ਬੜਾਤੀ ਹੈ ਐਨਕ ਕੇ ਲਗਾਨੇ ਕੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀ ਰਹਤ
ਆਂਖੋਂ ਕੀ ਜਲਨ ਰਿਪ ਰਿਪਾਹਟ ਵਾ ਖਾਰਸ ਦੂਰ ਹੋਤੀ ਹੈ
ਕੀਮਤ ਫੀ ਪੈਕਟ ੩ ਮਾਸੇ ।)

ਹਿੰਗ੍ਵਾਦਿ ਬਟਿ...ਇਨ ਗੋਲੀਯੋਂ ਕੇ ਸੇਵਨ ਸੇ ਭੂਖ
ਬੜਤੀ ਹੈ ਭੋਜਨ ਮੇਂ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਪਟ ਕੇ ਦਰਦ ਕੋ
ਫੌਰਨ ਆਰਾਮ ਕਰਤੀ ਹੈ ਪੇਟ ਕੀ ਸਭ ਬੀਮਾਰੀਯੋਂ ਕੋ ਦੂਰ
ਭਗਾਤੀ ਹੈ । ਫੀ ਪੈਕਟ ੫੦ ਗੋਲੀ ।।) ਆਨੇ

ਜੋਗਰਾਜ ਗੁਗਲ

ਇਸ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦਵਾਈ ਸੇ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਆਦਮੀਯੋਂਨੇ ਫੈਯਦਾਉਠਾਯ
ਹੈ ਪੁਰਸ਼ ਕੀ ਮਨੀ ਕੇ ਮੁਤਲਕ ਬੀਮਾਰੀਯੋਂ ਔਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰਿਤ੍ਰ
ਕੀ ਬੀਮਾਰੀਯੋਂ ਕੋ ਔਰ ਲਗਾਤਾਰ ਖਾਨੇ ਸੇ ਸਨਤਾਨਪੈਦਾਹੋਤ
ਹੈ ਕੀਮਤ ਫੀ ਪੈਕਟ ੪ ਤੋਲੇ ੨) ਰੁਪਯਾ। ਪਤਾ

ਪੰਡਿਤ ਚੰਡੀਕਾਦੱਤ ਵੈਦ
ਧਨਵੰਤ੍ਰੀ ਔਸ਼ਧਾਲਯ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

Gurukul Kangri Library

Acces on

Class on

Cat. on

Tag etc.

Checked

Any Other

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar

Digitized by Arya Samaj Foundation Chennai and eGangotri

CC-0. In Public Domain. Gurukul Kangri Collection, Haridwar